

**TÜRKİYE'DE VE AVRUPA BİRLİĞİ
ÜLKELERİNDE RİSK YÖNETİMİ VE TARIM
SİGORTALARININ AB'NE UYUMU AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Özlem BARIŞ

**Yüksek Lisans Tezi
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN**

2007

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE'DE VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE RİSK
YÖNETİMİ VE TARIM SİGORTALARININ AB'NE UYUMU
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Özlem BARIŞ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF. DR. İ. HAKKI İNAN

TEKİRDAĞ-2007

Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN danışmanlığında, Özlem BARIŞ tarafından hazırlanan bu çalışma 04/09/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Juri Başkanı : Prof. Dr. İsmail Hakkı İNAN

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Okan GAYTANCIOĞLU

İmza :

Üye : Yrd. Doç. Dr. Duygu BOYRAZ

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Orhan DAĞLIOĞLU

Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TÜRKİYE’DE VE AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE RİSK YÖNETİMİ VE TARIM SİGORTALARININ AB’NE UYUMU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özlem BARIŞ

Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman : Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN

Bu tezin amacı, risk yönetimi açısından tarım sigortalarının önemi ve gereğini vurgulamak, ülkemiz tarım kesiminde mevcut sigorta uygulamalarını ve yeni Tarım Sigortaları Yasasının tarım sigortalarının gelişimine etkisini incelemek ve AB ülkelerinde uygulanan tarım sigortalarını dikkate alarak Türkiye’de tarım sigortalarını geliştirmek için alınması gereken önlemleri tespit etmektir.

Tarım, diğer sektörler içerisinde doğal, ekonomik, sosyal ve politik risklerden en çok etkilenen sektördür. Risk ve belirsizliklere karşı tarım sektörünü korumak için tarımda sigorta uygulaması gerekmektedir. AB ülkelerinde uzun yıllardan beri dolu sigortaları uygulanmaktadır. Bunun yanı sıra bazı ülkelerde don, sel, kuraklık, fırtına gibi risklerde sigorta edilmekte ve bunların prim veya hasarlarına devlet destek olmaktadır.

Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tarım sigortaları uygulamaları bitkisel ürünlerin “dolu” riskine karşı sigortalanması ile başlamıştır. Bitkisel ürünlerin yanı sıra çiftlik hayvanlarının da aynı sistem içerisinde sigortalanmasını sağlayacak çalışmalar da yapılmıştır. Tarım sigortaları yasasının çıkarılması konusunda uzun yıllar çalışmalar yapılmış ve 2005 yılında Tarım Sigortaları Kanunu kabul edilmiştir. Yeni yasa uygulandığında, prim ödemelerine devletin de katkı yapması ve böylece ülkemizde yapılan toplam sigorta içerisinde % 1.0 olan tarım sigortalarının payının artması beklenmektedir.

Bu çalışmada araştırma materyali olarak Türkiye’de ve AB’de konuyla ilgili yayınlanmış makale, rapor, mevzuat ve araştırmalardan yararlanılacaktır. Toplanan veriler kalitatif ve karşılaştırmalı analiz teknikleriyle (SWOT Analizi vb.) işlenerek değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Tarım Sigortaları, Risk Yönetimi, Avrupa Birliği, Tarım Sigortaları Kanunu

ABSTRACT

MSc. Thesis

RISK MANAGEMENT IN TURKEY AND EUROPEAN UNION COUNTRIES AND EVALUATION OF AGRICULTURAL INSURANCES FROM THE POINT OF ADAPTATION TO EU

Özlem BARIŞ

Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agricultural Economics

Supervisor : Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN

The aim of this study is to emphasize the importance and the necessity of agricultural insurance with reference to risk management, to evaluate current agricultural insurance applications and the effects of the new Agricultural Insurance Law on the development of agricultural insurance and the measures to be taken into consideration in order to improve agricultural insurance system in Turkey by studying agricultural insurance applications in EU countries.

Agriculture is the only sector in whole national economy, which is negatively influenced from natural, economic, social and politic risks. Agricultural insurance should be used to protect agricultural sector against risk and uncertainties. Insurance is being implemented against the damage of hailstones for many years in EU countries. In addition, risks as frost, flood, drought, hurricane etc. are also covered by insurance in some countries and the state contributes to the insurance premiums of the farmers and crop damages.

As in the World in Turkey agricultural insurance applications has begun for the compensation of hailstone risk of farm products. Besides, the activities for the insurance of farm animals are also seen within the same system. Following the efforts of many years for the making of Agricultural Insurance Law, finally The Law for agricultural insurance was passed in the Parliament in 2005. The state is expected to contribute to the insurance premiums and thus the share (1.0%) of agricultural insurance within total insurance in Turkey will be increased when the new Law is implemented.

In this study, research material were published articles, reports, legislation and researches related to the topic of the study in Turkey and EU. Collected data were assessed by qualitative and comparative analysis techniques such as SWOT analysis.

Keywords : Agricultural Insurance, Risk Management, European Union, Law of Agricultural Insurance

TEŞEKKÜR

“Türkiye’de ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Risk Yönetimi ve Tarım Sigortalarının AB’ne Uyumu Açısından Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tez çalışmamın yürütülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi ve desteğini esirgemeyen danışmanım Namık Kemal Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Dr. İ. Hakkı İNAN’a, konuyla ilgili çalışmalarından yararlandığım Tarım Sigortaları Vakfı Başkanı Sayın Tanfer DİNLER’e, tez çalışmam sırasında bana yardımlarıyla destek olan Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi bölümü öğretim üyelerine ve çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tez çalışmam süresince benden ilgi ve desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan babam Sayın İsmail BARIŞ’a, annem Sayın Ayőe BARIŞ’a ve kardeşim Sayın Zafer BARIŞ’a sonsuz teşekkür ederim.

Özlem BARIŞ

SİMGELER DİZİNİ

AACI	: Amerikan Tarım Sigortaları Birliği
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AGROSEGURO:	Birleşik Tarım Sigorta Şirketi Grubu
AR-GE	: Araştırma Geliştirme
ARIP	: Tarımsal Reform Uygulama Projesi
A.Ş.	: Anonim Şirket
CCS	: Sigortalar Tanzim Konsorsiyumu
ÇKS	: Çiftçi Kayıt Sistemi
DDS	: Sigorta Denetleme Kurumu
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DTÖ	: Dünya Ticaret Örgütü
ELGA	: Yunan Tarım Sigortası Organizasyonu
FAO	: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü
FCIC	: Federal Tarım Sigortaları Kurumu
FEOGA	: Avrupa Tarımsal Yön Verme ve Garanti Fonu
IICA	: Amerika Uluslararası Tarımda İşbirliği Enstitüsü
IMF	: Uluslararası Para Fonu
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
MPCI	: Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları
OTP	: Ortak Tarım Politikası
SWOT	: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
T.A.Ş.	: Ticaret Anonim Şirketi
TARSİM	: Tarım Sigortaları Havuzu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TGA	: Tarım Sigorta Fonu
TMMOB	: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TSV	: Tarım Sigortaları Vakfı
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TWIC	: Üçüncü Dünya Ülkeleri Sigorta Kongresi
UNCTAB	: Birleşmiş Milletler Ticari ve Tarımsal Kalkınma Komitesi
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
SİMGELER DİZİNİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	IX
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	4
3. MATERYAL METOD.....	6
4. RİSK YÖNETİMİ VE TARIM AÇISINDAN ÖNEMİ.....	7
4.1. Risk ve Belirsizlik.....	7
4.1.1. Risk Tanımları.....	7
4.1.2. Belirsizlik Tanımları.....	7
4.1.3. Risklerin Sınıflandırılması.....	8
4.1.3.1. Olumlu (Upside) ve Olumsuz (Downside) Risk.....	8
4.1.3.2. Subjektif ve Objektif Risk.....	8
4.1.3.3. Gerçek (Saf) ve Spekülatif Risk.....	8
4.2. Risk Yönetimi Süreci ve Aşamaları.....	8
4.3. Tarımsal Riskler ve Risk Yönetimi.....	10
4.3.1. Tarımda Risk ve Belirsizlikler.....	10
4.3.2. Tarımda Risk Yönetimi.....	13
4.3.3. Tarımsal Risk Yönetimi Stratejileri.....	14
4.4. Tarımsal Risklere Karşı Sigorta ile Korunmanın Önemi ve Gereği.....	18
5. TARIM SİGORTALARI.....	21
5.1. Tarım Sigortalarının Tanımı ve Kapsamı.....	21
5.2. Dünya’da Tarım Sigortalarının Tarihi Gelişimi.....	23
5.3. Tarım Sigortalarının Genel Sigortacılık İçindeki Yeri.....	27
6. AB ÜLKELERİNDE TARIM SİGORTALARININ MEVCUT DURUMU.....	29
7. TÜRKİYE’DE TARIM SİGORTALARININ GELİŞİMİ VE BUGÜNKÜ DURUMU.....	36

7.1. Tarım Sigortalarının Tarihi Gelişimi.....	36
7.2. Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamalarında Mevcut Durum.....	41
7.2.1. Tarım Sigortaları Yasasından Önceki Durum.....	41
7.2.2. Tarım Sigortaları Yasasından Sonraki Durum.....	43
7.3. Uygulanan Tarım Sigortaları Çeşitleri ve Kapsamları.....	45
7.3.1. Yeni Tarım Sigortaları Sistemi.....	45
7.3.1.1. Yasal Düzenlemeler	45
7.3.1.2. Sistemin Temel Özellikleri.....	46
7.3.2. Devlet Destekli Tarım Sigortaları Çeşitleri ve Kapsamları.....	48
7.3.2.1. Bitkisel Ürün Sigortası.....	49
7.3.2.2. Sera Sigortası.....	55
7.3.2.3. Hayvan Hayat Sigortası.....	59
7.3.2.4. Kümes Hayvanları Sigortası.....	62
7.3.2.5. Su Ürünleri Sigortası.....	65
7.4. Tarım Sigortaları İle İlgili Mevzuat.....	68
7.5. Tarım Sigortalarındaki Gelişmeler.....	70
7.6. Tarım Sigortaları Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar.....	72
8. TÜRKİYE’DE RİSK YÖNETİMİ VE TARIM SİGORTALARININ	
AB’NE UYUMU	77
8.1. Türkiye’de ve AB’nde Risk Yönetimi Anlayışı ve Uygulamaları.....	77
8.2. Türkiye’de ve AB’nde Tarım Sigortaları Uygulamalarının Karşılaştırılması...	81
8.3. Avrupa Birliği’ne Uyum İçin Öneriler	85
8.4. Türkiye’de Tarım Sigortalarının SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi.....	87
8.4.1. Tarım Sigortalarının Güçlü ve Zayıf Yönleri.....	87
8.4.2. Tarım Sigortalarının Fırsatları ve Tehditleri.....	89
9. SONUÇ VE ÖNERİLER	90
KAYNAKLAR	94
EKLER	96
EK 1	96
EK 2	101
EK 3	104
EK 4	113
EK 5	114
EK 6	116

EK 7	117
EK 8	122
EK 9	127
EK 10	132
EK 11	137
EK 12	142
EK 13	144
EK 14	147
EK 15	150
EK 16	154

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 7.1. Tarım Sigortaları Organizasyondaki Değişimler	43
Şekil 7.2. Bitkisel Ürün Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı	52
Şekil 7.3. Bitkisel Ürün Sigortası Hasar İhbar/Ekspertiz/Ödeme İş Akışı.....	53
Şekil7.4. Hayvan Hayat Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı.....	60
Şekil 7.5. Çiftlik Hayvanları Sigortalarında Hasar Ödemesi Şeması	62
Şekil 7.6. Kümes Hayvanları Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı	63
Şekil 7.7. Su ürünleri Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı	66
Şekil 7.8. Su Ürünleri Sigortalarında Hasar Ödemesi Şeması	68

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 5.1. Türkiye’de Yıllara Göre Sigorta Şirket Sayıları.....	27
Çizelge 5.2. Branşlar İtibariyle prim Üretimi (YTL) ve Dağılımı.....	28
Çizelge 7.1. Çeltik ve Buğday İçin Tehlike Bölgeleri ve Ürün Sınıflarına Göre Prim Oranları	51
Çizelge 7.2. Çeltik ve Buğday İçin Prim Tutarları Hesabı Örneği	52
Çizelge 7.3. Fındık Don Teminatı Prim Fiyatının Belirlenmesinde Uygulanacak Rakım Faktörü	52
Çizelge 7.4. Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortalarında Muafiyetler	54
Çizelge 7.5. Bitkisel Ürün Sigortası Tazminat Hesabı Örneği	54
Çizelge 7.6. Sera Sigortası Dolu, Yangın ve Heyelan Rizikoları	56
Çizelge 7.7. Sera Sigortası Fırtına ve Hortum Rizikoları.....	57
Çizelge 7.8. Devlet Destekli Sera Sigortalarında Muafiyetler	57
Çizelge 7.9. Sera Sigortalarında Müşterek Sigorta Oranları	58
Çizelge 7.10. Seranın Risk Kategorisine Göre Uygulanacak Fiyat İndirimleri	58
Çizelge 7.11. Sera Sigortası İçin Tazminat Hesabı Örneği (Cam Sera İçin)	59
Çizelge 7.12. Hayvan Hayat Sigortasında Muafiyetli Prim Çizelgesi	60
Çizelge 7.13. Hayvan Hayat Sigortasında Muafiyetsiz Prim Fiyat Çizelgesi	61
Çizelge 7.14. Büyükbaş Hayvan Sürü Sigortası Tazminat Hesabı Örneği (Tarife 1-Muafiyetli)	61
Çizelge 7.15. Büyükbaş Hayvan Sürü Sigortası Tazminat Hesabı Örneği (Tarife 2- Muafiyetsiz)	62
Çizelge 7.16. Kümes Hayvanları Sigortasında Prim Oranları	64
Çizelge 7.17. Kümes Hayvanları Sigortası Muafiyet Oranları	64
Çizelge 7.18. Kümes Hayvanları Sigortası Tazminat Hesabı Örneği.....	65
Çizelge 7.19. Su Ürünleri Sigortasında Prim Oranı, Muafiyet ve Müşterek Sigorta Uygulaması	67
Çizelge 7.20. Su Ürünleri Sigortasında Prim Oranı, Muafiyet ve Müşterek Sigorta (Orkinos İçin).....	67
Çizelge 7.21. Türkiye’de Tarım Sigortaları Prim Üretimi, Prim Artışları, Tazminat Ödemeleri ve Hasar/Prim Oranları	70

Çizelge 7.22. Branşlar İtibariyle Tarım Sigortaları Prim Üretimleri ve Poliçe Adetleri	71
Çizelge 8.1. Türkiye’de Tarım Sigortalarının Güçlü ve Zayıf Yönleri	88
Çizelge 8.2. Türkiye’de Tarım Sigortalarının Fırsatları ve Tehditleri	89

1. GİRİŞ

Tarım sektörü kendine özgü özellikleri nedeniyle birçok risk ve belirsizliklerle karşı karşıyadır. Risk ve belirsizlikler tarım işletmelerinde bitkilerin, hayvanların ve insanların yaşamlarını olumsuz etkilemekte ve tarımsal üretimde dalgalanmalara neden olmaktadır. Oluşan bu dalgalanmalarda tarımsal üretimde istikrarsızlığı sağlamaktadır. Dolayısıyla bu koşullarda çiftçilerin gelirleri de giderek azalmaktadır.

Tarım sahip olduğu özellikler nedeniyle diğer sektörlere göre doğal, ekonomik ve politik risklerden en çok etkilenen sektördür. En çok etkilendiği risklerin başında doğal riskler gelmektedir. Bu nedenle tarım “üstü açık fabrika” olarak da tanımlanmaktadır. İşletmelerdeki mal ve canları tehdit eden doğal riskler tarımsal işletmelerdeki en önemli risklerdir ve özellikle bitkisel üretime önemli zararlar vermektedir. Doğal risklerin başında dolu, don, sel, kuraklık, fırtına, yangın gelmektedir. Gelişmiş ülkelerde doğa olaylarının felakete dönüşmesinin önlenmesi için yapılan tüm çalışmalar “Risk Yönetimi” adı altında toplanmıştır. Farklı ülkelerde “Tarımda Riskler ve Risk Yönetimi” konularında çok detaylı çalışmalar yapılarak devlet, çiftçi birlikleri ve sigorta şirketlerinin işbirliği ile doğal afetlerin tarımdaki ağır yükünün çiftçinin üzerinden alınmasını sağlayan sistemler geliştirilmiştir (Dinler 2000).

Tarımsal üretimde risk ve belirsizliklere karşı en etkin önlem olarak “sigorta” görülmektedir. Bu nedenle de tarım işletmelerinde bitkisel ve hayvansal üretimi güvence altına alan ve çiftçilerin uğrayacağı zararları karşılayan “tarım sigortası” önem kazanmaktadır. Tarım sigortası, tarımda risk ve belirsizliklerden dolayı meydana gelebilecek zararların sözleşme şartları çerçevesinde karşılanmasını güvence altına alan bir sistemdir. Tarım sigortaları mal sigortaları (bitkisel ürün sigortası, çiftlik hayvanları sigortası, alet ve makinelerin sigortası, tesislerin ve barınakların sigortası) ve can sigortası (çiftçi ve ailesinin sigortası, diğer çalışanların sigortası) şeklinde sınıflandırılabilir (Akdemir ve ark. 2001).

Bugün birçok ülkede tarım sigortası tarımsal üretimi tehdit eden doğal risklerin oluşturduğu verim kayıpları ile, ekonomik risklerin oluşturduğu gelir kayıplarının da çiftçinin üzerinden alınarak sigorta sistemlerine transfer edildiği sistemlerle yürütülmektedir. Bu nedenle gelişmiş ülkeler uyguladıkları çeşitli korumacılık politikalarında “Risk Yönetim Programları” içerisinde yer alan “Tarım Sigortaları Uygulamaları” ile risk paylaşımını ve transferlerini gerçekleştirmektedir.

Gelişmiş ülkelerde tarım sektörü uygulamalarına bakıldığında, sorunların çözümünde sigorta sektörüne büyük görevlerin düştüğü görülmektedir. Ayrıca devlet ve çiftçilerinde

sağlıklı bir altyapının oluşmasında, organizasyonların gelişip güçlenmesinde katkıda buldukları gözlenmektedir. Bu sayede, devlet bir taraftan artan meteorolojik karakterli doğal risklere karşı çiftçileri ve üretimi korumakta, diğer taraftan ise bir felakete karşılaşıldığında, bunu ödeyebilecek bir sigorta güvencesi sağlayabilmektedir.

Ülkemizde ise, yıllardır çiftçiyi korumak amacıyla devlet tarafından birtakım yasal düzenlemeler yapılarak, ilgili fonlardan devlet yardımı sağlamak için çiftçilerin çeşitli doğal afetlerden doğan zararları karşılanmaya çalışılmıştır. Doğal afetlere maruz kalan çiftçilere ödünç tohumluk verilmiş, fidan dağıtılmış, borçları ve vergileri ertelenmiş, tarım girdilerine sübvansiyonlar konulmuş, banka ve tarım kredi kooperatifleri aracılığı ile ucuz tarım kredisi kullanma olanakları sağlanmıştır.

Yapılan bütün bu uygulamalar karşısında çiftçilerin gelirlerinde gözle görülür bir artış sağlanamamış ve tarım sektörünün sorunları aşılamamıştır. Yapılan yardımlar üreticinin zararını karşılayacak düzeyde olmadığı için üretici her doğal afetten sonra fakirleşmiş ve yardıma daha da muhtaç hale gelmiştir. Doğal afet sonucunda yardıma muhtaç üretici sayısı artmış ve dolayısı ile devlet yardım için daha fazla kaynak ayırmak zorunda kalmıştır. Ayrıca bu sistem çeşitli suistimal ve keyfi uygulamalara da neden olmuştur (Utkueri 2005).

Böyle bir durumda, ülkemizde de tarım sektörünü tehdit eden risklerin teminat altına alınabilmesi amacıyla, etkin, sağlıklı ve modern bir sistem içerisinde sigorta mekanizmasının devreye sokulmasının gerekliliği açıkça görülmektedir. Sigorta sektörünün, oluşan hasarın tazmin edilmesinin yanında, hasarların daha az ve düşük maliyetle gerçekleşmesini sağlamak amacıyla risk yönetim ve kontrol çalışmalarını teşvik etmesi gibi önemli görevleri vardır. Sigorta sisteminin hasar azaltıcı koruma ve önleme tedbirlerinin belirlenmesi ve bunların uygulanmasını sağlama gibi fonksiyonları, tarım alanındaki kayıpların önlenmesinde önemli yararlar sağlamaktadır.

14 Haziran 2005'te kabul edilen 5363 sayılı Tarım sigortaları Kanununda tasarlan program, bir taraftan sosyal ağırlıklı olmasının yanında, diğer taraftan ekonomik varlıkların sigorta edilmesini sağlayan ticari bir içeriğe de sahiptir. Bu özeliği dikkate alındığında, tarım ürünleri sigortalarının ülke gerçeklerine, insanına ve kaynaklarına bağlı sürdürülebilir bir program uygulanması halinde çiftçileri tüm risklere karşı koruma altına alabilecek çok yönlü bir sigorta sistemine ulaşılacaktır.

Bu araştırmanın amacı, ülkemizde tarım sigortalarının risk yönetimi açısından önemi ve gereğini vurgulamak, tarım kesiminde mevcut sigorta uygulamalarını, kabul edilen yeni Tarım Sigortaları Yasasını incelemek ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde uygulanan tarım

sigortalarını dikkate alarak Türkiye’de tarım sigortalarını geliştirmek için alınması gereken önlemleri tespit etmektir.

Bu araştırma, dokuz bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yer alan giriş kısmında, tarım sektörünün sahip olduğu risk ve belirsizlikler, bu risk be belirsizliklerden korunma yolları ve en etkili yol olan sigorta uygulamalarının önemi, Türkiye’de ve gelişmiş ülkelerde tarım sigortaları ve risk yönetim programları ele alınmıştır.

İkinci bölümde, konu ile ilgili olarak daha önce yapılan araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde, araştırmada kullanılan materyalin nereden ve nasıl elde edildiği ve konunun değerlendirilmesinde kullanılan metod belirtilmiştir.

Dördüncü bölümde, risk yönetimi ve tarım açısından önemi incelenmiştir. Tarımda risk ve belirsizlik tanımları, risk yönetimi ve stratejileri, tarımsal risklere karşı sigorta ile korunmanın önemi üzerinde durulmuştur.

Beşinci bölümde, dünyada tarım sigortalarının gelişimi ve tarım sigortalarının genel sigortacılık içindeki yeri anlatılmıştır.

Altıncı bölümde, Avrupa Birliği ülkelerinde tarım sigortaları uygulamalarının nasıl yapıldığı incelenmiştir.

Yedinci bölümde, Türkiye’de tarım sigortalarının tarihi gelişimi, tarım sigortaları uygulamalarında Tarım Sigortaları Kanunu’ndan önceki uygulama ve kanundan sonraki uygulama hakkında bilgi verilmiştir. Türkiye’de uygulanan tarım sigortaları çeşitleri ve kapsamaları açıklanmıştır. Tarım sigortaları uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ele alınmıştır.

Sekizinci bölümde, Türkiye’de ve AB’nde risk yönetimi ve tarım sigortaları uygulamaları karşılaştırılmış, AB’ne uyum için öneriler sunulmuştur. Türkiye’de tarım sigortaları SWOT Analizi ile değerlendirilerek, tarım sigortalarının güçlü ve zayıf yönleri ile karşılaştıkları fırsatlar ve tehditler ortaya konulmuştur.

Dokuzuncu ve son bölümde, konuya yönelik genel değerlendirme yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Tez çalışmasında incelenen konularla ilgili olarak yapılan benzer çalışmalardan bazıları kronolojik sıraya göre aşağıda özetlenmiştir.

Tanrıvermiş (1994), yaptığı çalışmada tarım sigortalarının önemini, tarım sigortalarında kıymet takdiri yöntemlerini ve Türkiye’de tarım sigortaları uygulamasında karşılaşılan çeşitli sorunları incelemiştir. Tarım sigortalarının geniş bir kesimde uygulanabilmesi, geliştirilebilmesi ve üreticinin sigortaya güveninin artırılabilmesi için tarım sigortalarının politikası, işletmeciliği, teknik yönü ve özellikle kıymet takdiri ile ilgili sorunların çözülmesinin gerekliliğini çalışmasında ortaya koymaya çalışmıştır.

Yaman (1995), yaptığı yüksek lisans tezi çalışmasında “Tarım Ürün Sigortaları Gelişimi ve Uygulamalarının Önemi”ni ortaya koymaya çalışmıştır.

Tanrıvermiş (1997), yaptığı çalışmada Türkiye’de tarımın genel yapısını ve tarım sigortaları uygulamalarını inceleyerek gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki tarım sigortaları uygulamaları ile karşılaştırmıştır. Türkiye’de tarım kesiminin sigorta sorunlarını ve bu sorunlar için çözüm önerilerini sunmuştur. Türkiye’de tarım sektörünün sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkı sağlamak amacıyla çalışmasında tarım kesiminin koşullarına uygun tarım sigortaları model önerisinde bulunmuştur.

Ertek Ünal (1998), yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında “Türkiye’de Tarım Sigortaları ve Hasar Organizasyonu”nu incelemiştir. Bu çalışmada sigorta sektörünün tarım branşının durumunun değerlendirilmesi, geliştirilebilmesi için katkıların ortaya konulması, hasar organizasyonunda karşılaşılan mevcut sorunların ve çözüm yollarının sunulması amaçlamıştır.

Aslangiray (1999), yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında “Türkiye’de ve Dünya’da Tarım Sigortalarının Gelişimi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma” yapmıştır.

Saner (1999), yaptığı çalışmada tarımda risk ve belirsizlik konusunu incelemiş ve tarımda riskin ölçülmesinde kullanılan yöntemlere yer vermiştir.

Dinler (2000), yaptığı çalışmada, tarımda risk yönetimi ve Türkiye’de tarım sigortaları uygulamalarını değerlendirmiştir.

Akçaöz (2001), yaptığı doktora tezi çalışmasında tarımsal üretimdeki riskleri Çukurova Bölgesi örneği ile incelemiştir. Tarımsal üretimde risk yaratan faktörler, bu faktörlere karşı alınacak önlemler, risk analiz yöntemleri, çiftçilerin risk davranışları konularına yer verilmiştir.

Akdemir, Binici ve diğerkleri (2001), yaptıkları çalışmada, yeni bir tarımsal sigorta kavramı olan Bölge Bazlı ya da Alana Dayalı İndeks Sigorta sistemini tanıtmışlar ve Türkiye’de uygulanabilirliğini araştırmışlardır. Bu araştırmada, yağmur sigortasına potansiyel bir talebin var olup olmadığının saptanması, çiftçilerin risk yönetimi, tarım sigortalarına karşı tutumları, işletmelerin bazı temel özelliklerini ortaya koymaya çalışmışlardır.

Dinler (2003), “Tarımda Meteorolojik Karakterli Doğal Afetler ve Risk Yönetim Teknikleri” adlı çalışmasında, Türkiye’de meteorolojik karakterli doğal afetlerin etkilerini ve bu afetlerin yarattığı zararlar karşısında uygulanacak risk yönetim tekniklerini incelemiştir.

Dinler (2003), “Avrupa Birliği ve Türkiye’de Risk Yönetim Programları” adlı çalışmasında, Avrupa Birliği ülkelerinde ve Türkiye’de uygulanan risk yönetim programlarını inceleyerek AB’ne uyum için Türkiye’de tarımda doğal risklerin transferine yönelik çalışmaları değerlendirmiştir.

Akçaöz ve Kızılay (2004), yaptıkları çalışmada çeşitli ülkelerde tarım sigortaları uygulamalarını ortaya koymuşlardır.

Dinler, Yaltırık ve diğerkleri (2005), yaptıkları “Tarımda Risk Yönetimi ve Tarım Sigortaları” adlı çalışmada, tarımda doğal riskler ve risk yönetimini incelemiştir. ABD ve AB Ülkelerinde tarım sigortaları programları ile Türkiye’deki tarım sigortaları uygulamaları konusunda bilgiler vererek, AB’ne uyum sürecinde alınması gereken önlemler anlatılmıştır.

Utkueri (2005), yaptığı çalışmada, tarım sigortaları kanunu ile başlayan devlet destekli tarım sigortaları uygulamalarını incelemiştir. Çalışmasında Tarım Sigortaları Kanunu’nun getirdiklerine, kanunla birlikte oluşturulan havuz uygulamasına, Tarım Sigortaları Havuzu’nun yönetimine, Havuz İşletici Şirketin Faaliyetlerine değinmiştir.

Atabay, Koçtürk ve Özbilgin (2006), yaptıkları çalışmada Türkiye’de tarım sigortaları uygulamalarını incelemiştir. Türkiye’de tarım sigortaları kanunundan önceki mevcut uygulama ile kanundan sonraki devlet destekli tarım sigortaları sistemini karşılaştırmışlardır.

Çetin (2007), “Tarım Sigortaları” adlı çalışmasında, tarım sigortaları ve risk yönetim kavramları, Dünya’da ve Türkiye’de tarım sigortalarının gelişimi ve organizasyonel yapısı, tarım sigortaları yönetimi, tarım sigortaları uygulamalarında karşılaşılan başlıca sorunları incelemiştir. Bu çalışmada yeni tarım sigortaları kanunu uygulamalarına da yer verilmiş ve daha önceki uygulamalar konusunda da bilgiler verdiği için iki uygulama arasında karşılaştırmaya ve değerlendirmeye olanak vermiştir.

3.MATERYAL VE METOD

Araştırma materyali, sigorta sektöründe yayınlanan raporlar ve notlardan, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası'nın yayınlarından ve Tarım Şurası kararlarından, sigorta şirketi istatistiklerinden, Tarım Sigortaları Vakfı çalışmalarından, TARSİM (Tarım Sigortaları Havuzu)'in çalışmalarından, tarım sigortaları konusunda çalışanlarla yapılan kişisel görüşmelerden ve daha önce tarım sigortaları konusunda yapılan çalışmalardan elde edilen verilerden oluşmuştur.

Araştırma konusu olan tarım sigortaları ve risk yönetiminin Türkiye ve AB ülkelerinde uygulanışı, tarımsal üretimin karşı karşıya bulunduğu risk potansiyelleri, sigortaya duyulan gereksinim, tarım sigortaları uygulamalarında hasar organizasyonunun nasıl yürütüldüğü, tarım sigortalarındaki mevcut sorunlar ve sorunların çözüm yolları araştırılmıştır. Türkiye'de tarım sigortalarının gelişmesi ve AB Ülkelerine uyumu için katkılar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ülkeler bazında yapılan araştırmada AB ülkelerindeki tarım sigortaları ve risk yönetimi incelenmiştir. Ancak özellikle İspanya üzerinde durulmuş ve Türkiye'deki sistem İspanya Tarım sigortaları sistemi ile karşılaştırılmıştır. İspanya'da yaşanan sorunların ve gelişmelerin Türkiye'deki gelişmelere paralellik göstermesi nedeniyle İspanya'daki sistem incelenmiştir.

Tez çalışmasında sunulan sayısal veriler sigorta istatistiklerinden ve tarım sigortaları genel ve teknik şartları verilerinden elde edilmiştir. Bu veriler değerlendirilerek tablo haline dönüştürülmüştür. Tarım sigortaları uygulamalarında kullanılan risk tehlike bölgeleri ve prim fiyatları bu tablolarda gösterilmiştir.

Toplanan veriler kalitatif yöntemlerle analiz edilerek değerlendirilmiştir. Türkiye'de tarım sigortalarının uygulanması, geliştirilmesi ve AB'ne uyumu konusunda sorunlar belirlenmiş ve bu sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Sigorta sektörünün mevcut durumunu ortaya koymak ve sorunları çözümlmek amacıyla SWOT Analiz Tekniği'nden yararlanılmıştır. Türkiye'de tarım sigortalarının gelişimini etkileyen iç faktörler (güçlü ve zayıf yönler) ve dış faktörler (fırsatlar ve tehditler) belirlenmiştir.

4. RİSK YÖNETİMİ VE TARIM AÇISINDAN ÖNEMİ

4.1. Risk ve Belirsizlik

Risk ve belirsizlik halk arasında kayıp şansı ya da zarara uğrama tehlikesi olarak tanımlanmaktadır. Bazı yazarlar risk ve belirsizliği; sonuçlar konusunda olasılık dağılımları çıkartılabiliyorsa risk, çıkartılamıyorsa belirsizlik olduğu şeklinde tanımlamaktadır (Saner 1999). Bir başka ayırım ise istatistiksel ve istatistiksel olmayan olaylara ilişkin yapılmaktadır. Bu ayırma göre istatistiksel olaylar için risk, istatistiksel olmayan olaylar için belirsizlik söz konusudur. Risk ve belirsizlik için birçok değişik tanımlama ve sınıflandırmalar yapılmaktadır. Risk, normal koşullarda üretimde meydana gelebilecek kayıp veya zarardır (İnan 2006). Riskin meydana gelme olasılığı istatistik metotlarla ve belirli bir olasılıkla tahmin edilebildiğinden, risk objektif bir olaydır. Belirsizlik ise, gelecekte meydana gelme olasılığı istatistiksel yöntemlerle önceden tahmin edilemeyen sübjektif bir olaydır. Bu nedenle, belirsizliği önceden tahmin etmek olanaksızdır.

4.1.1. Risk Tanımları

Aşağıda riskin değişik tanımları verilmiştir (Saner 1999):

- Risk, ampirik (deneysel) veya kantitatif bir şekilde ölçülebilen olaylarla ilgili değişimleri veya sonuçları ifade eden bir kavramdır.
- Risk, en basit koşullarda bazı uygun ve uygun olmayan olayların meydana gelme şansı olup, genelde istenmeyen sonuçların ortaya çıkma olasılığını yansıtmaktadır.
- Risk, bir kararın olası birden fazla sonucunun olması ve bu olası her sonucun olma olasılığının bilinmesi veya tahmin edilebilmesi durumudur.
- Risk, şansa bağlı bir olayın olası sonuçlarındaki değişmeyi ifade etmektedir.
- Risk, olası kayıpla ilgili belirsizliktir.

4.1.2. Belirsizlik Tanımları

Aşağıda belirsizliğin çeşitli tanımları verilmiştir (Saner 1999):

- Gelecekteki olayların olasılık dağılımlarına ait parametrelerin ampirik veya kantitatif bir şekilde tayin edilememesi belirsizliktir.
- Belirsizlik, gelecekteki olaylarla ilgili tam ve yeterli bilginin olmadığı, sonuçların ancak sübjektif bir şekilde tahmin edildiği durumdur.
- Belirsizlik, karar alıcının çıktıdan emin olmadığı durumdur.
- Belirsizlik, karar alıcının alternatif çıktılar ve bunların olasılıkları hakkında bilgisinin olmaması ya da alternatif çıktılar hakkında çok az bilgiye sahip olması durumudur.

4.1.3. Riskin Sınıflandırılması

Risk çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmalardan bazıları şunlardır (Akçaöz, 2001):

4.1.3.1. Olumlu (Upside) ve Olumsuz (Downside) Risk

Riskten kaynaklanan negatif sonuçlar veya kayıplar olumsuz risk olarak ifade edilirken, aynı riskten kaynaklanan pozitif sonuçlar veya kazançlar da olumlu risk olarak tanımlanmaktadır. Olumsuz risk, riskin zararını ifade ederken, olumlu risk, riskin şansını ortaya koymaktadır. Sonuçta risk bir işletmenin durumunu etkileyen belirsizlik düzeyi olup, şansını veya kaybı içermektedir.

4.1.3.2. Subjektif ve Objektif Risk

Risklerin diğer bir sınıflandırma şekli de, riskin subjektif risk ve objektif risk olarak ayrılmasıdır. Objektif risk, gerçek kayıplar ile beklenen kayıplar arasındaki farklılıkları temel alan istatistiklerle tanımlanan risktir. Sözü edilen bu istatistikler sigorta endüstrisi tarafından oranları (kaza, ölüm oranı tabloları gibi) belirlemede kullanılır. Subjektif risk ise bireysel eğilimlerin ve zeka düzeyinin yansımasıdır ve risk yaratan olayların sonuçlarının bireysel algılanma biçimine bağlıdır.

4.1.3.3. Gerçek (Saf) ve Spekülatif Risk

Riskler aynı zamanda gerçek (saf) risk ve spekülatif risk olarak da sınıflandırılmaktadır. Gerçek riskte zararın kayıp oluşturması konusunda bir belirsizlik yoktur, fakat zararın oluşmasına yönelik bir tehlikenin meydana gelmesi konusunda belirsizlik olabilmektedir. Spekülatif riskte, düşünülen eylemlerin veya tahmin edilen olayların sonuçları konusunda bir belirsizlik vardır. Spekülatif riskte önemli olan, bir umudun (kazanma) veya şansın (kaybetme) olasılığıdır. Gerçek riskte, önemli olan ise kaybın olması veya olmaması olasılığıdır. Bu fark belirgindir. Çünkü gerçek riskler genel olarak sigorta edilebilir durumda olmasına karşılık, spekülatif riskler teknik risk yönetimi yoluyla ele alınmaktadır.

4.2. Risk Yönetimi Süreci ve Aşamaları

Risk yönetimi, potansiyel kayıplarla ilgili bir planın yürürlüğe konması şeklinde tanımlanabilir (Saner 1999):

Risk yönetiminin esasları şöyle sıralanabilir.

- Risk yönetiminin rolünü açıklamak,
- Risk yönetimi sürecinin aşamalarını ortaya koymak,
- Kayıp kontrol programının öğelerini tanımlamak,
- Finans alternatiflerini belirlemek,

- Bir araştırmaya risk yönetim sürecini uygulamak.

Bir risk yönetimi programında ilk önce kaybın tanımlanması ve lmesi gerekmektedir. Bu aşamada önemli olan direkt ve endirekt kayıpları saptamaktır. Daha sonra ise risk yönetimine ilişkin yaklaşımlardan biri seçilerek karar uygulanmaktadır. En son olarak ise daha önce verilen kararlar yeniden değerlendirilerek güncelleştirilmektedir (Saner 1999).

Bir risk yönetimi programının asıl amacı kaza ve kayıplara karşı işletmeyi yönetmek ve mallarını korumaktır. Bu süreç başladığında kişi ne tip olayların işletmeye zarar verebileceğini ve ne kadar zararı olabileceğini ortaya koymaya çalışır. İşletmenin kayıplarını tanımlayıp analiz ettikten sonra, bu problemle ilgili ne tür faaliyetler gösterilmeli, neler yklenilmeli ve nasıl hareket edilmeli, buna karar verilir.

Risk yöneticisi kararların alınması ve uygulanmasından sonra doğru kararlar alınıp alınmadığını, seçilen faaliyetin yüksek maliyet getirip getirmediğini ve faaliyetin mevcut durumunu da ortaya koymak için çalışmalar yapar. Burada önemli olan risk yönetimini üstlenen kişinin konusunda uzman olmasıdır (Saner 1999).

Risk yönetimi riskin tanımlanması, riskin düzenlenmesi, riskin azaltılması ve risk maliyetinin yönetimi aşamalarından oluşmaktadır. Risk yönetim faaliyetleri genelde üç Şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunlar kayıplardan önce, kayıplar sırasında ve kayıplardan sonradır. Kayıplar meydana gelmeden önce yapılan planlama risk yönetimi açısından en iyi planlamadır. Risk yönetiminde üç aşama söz konusudur. Bunlar:

1. Potansiyel kayıpların etkilerini belirlemek ve ölçmek
2. Bu etkileri kontrol ve finanse edecek en etkili planı seçip uygulamaya koymak,
3. Sonuçları izlemek

Tüm potansiyel kayıp kaynakları belirlendikten ve uygulamaya yönelik planlar yapıldıktan sonra risk yöneticisi ihtiyaçlardan tam anlamıyla emin olmak için programı yeniden gözden geçirir. Ancak zaman içinde faaliyetlere ilişkin sonuçlar değişebilir, yeni mallar alınabilir, eski mallar değerini kaybedebilir, envanterde bir artma veya azalma meydana gelebilir, yeni üretim prosesleri kullanılabilir, yeni ürünler pazarlanabilir, hatta bu süreç içinde kanunlar bile değişebilir. Tabi ki sözü edilen bu değişimler var olan risk kaynağını değiştirebilir veya yeni bir kaybı da ortaya çıkarabilir. Genelde risk yönetimini üstlenen kişinin yönetim planının kullanışlı olduğu kabul edilir. Ancak risk yüklenen işletme sahipleri de şu sorulara yanıt arayacaklardır:

- Sigorta şirketi beklenen hizmeti sağlayabilecek mi?
- Saptanan kayıplar derhal ödenebilecek mi?

- Kayıp programı daha az kayıpla mı sonuçlanacak?

Risk yönetimi araçları ortaya çıkan kaybın şiddeti ve kaybın sıklığına bağlıdır. Eğer kaybın şiddeti ve meydana gelme sıklığı düşük ise risk kabul edilir ve böyle bir durumda maliyetler faydayı karşılıyorsa riskin azaltılması veya önlenmesi yoluna gidilir. Kaybın şiddeti ve sıklığı yüksek ise riskten kaçınılmalıdır. Bu durumda da çözüm yine riskin azaltılması veya önlenmesidir. Karşılaşılan diğer bir durum ise, kayıp şiddetinin yüksek ve kayıp olasılığının düşük olduğu durumdur. Bu durumda da kaybın önlenmesi veya azaltılması için riskin transferi yoluna gidilir, yani sigorta seçimi yapılır. Son olarak karşılaşılabilecek durum ise kayıp şiddetinin düşük, kayıp olasılığının yüksek olduğu durumdur. Bu durumun çözümünde kaybın azaltılması için iki yol vardır. Birincisi, maliyetler düşürülerek kayıp azaltılabilir. İkincisi ise maliyetler düşürülemezse riskin kabul edilmesidir (Saner 1999).

4.3. Tarımsal Riskler ve Risk Yönetimi

4.3.1. Tarımda Risk ve Belirsizlikler

Tarım kesimi sahip olduğu özellikler nedeniyle diğer sektörlere göre doğal, ekonomik ve politik risklerden en çok etkilenen sektördür. En çok etkilendiği risklerin başında doğal riskler gelmektedir. Bu nedenle tarım “üstü açık fabrika” olarak da tanımlanmaktadır. Tarımsal üretimin doğal koşullara bağımlı olması, iklim ve toprak faktörleri başta olmak üzere tarımsal üretimi etkileyen risk ve belirsizliklerin de nedenidir (İnan 2006).

Tarımda bitkisel ve hayvansal üretimi tehdit eden riskler; hava koşulları, fiyatlar, üretim faktörleri, hastalık ve zararlılar ve verimdeki değişimler şeklinde sayılabilir. Bu risklere bağlı olarak da verim ve fiyatlarda meydana gelen istikrarsızlık üreticilerin gelirlerinde dalgalanmalara neden olmaktadır. Bu nedenle, gelişmiş ülkeler bitkisel ve hayvansal üretimi tehdit eden bu risk ve belirsizlikler karşısında tarım sektörünü korumak ve üreticilerin yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla bir çok önlemler almaktadır. Bu önlemler içerisinde en etkili sistem ise “Tarım Sigortaları”dır.

Riskin meydana gelme olasılığı istatistik metotlarla ve belirli bir olasılıkla tahmin edilebildiğinden, risk objektif bir olaydır. Örneğin, kırılmadan ileri gelen yumurta kayıpları, yumurta tavukçuluğunda karşılaşılan ve yaklaşık olarak tahmin edilebilen bir risktir (İnan 2006). Tarımsal faaliyetlerde insanların karşılaştıkları başlıca riskler; ölüm, yaşlılık, hastalık, kaza, işsizlik ve üçüncü şahısların neden olduğu hasarlardır.

Önceden tahmin edilemeyen belirsizliklere tarım kesiminden başlıca örnekler ise; kuraklık, sel, don, yangın, hastalık ve zararlı böceklerdir (İnan 2006).

Tarım sektöründe üreticilerin karşılaştıkları risk ve belirsizlikler için birçok sınıflandırmalar yapılmaktadır. Bu sınıflandırmalardan bazıları aşağıdaki gibidir:

Bir sınıflandırmaya göre riskler, mal riskleri ve kişisel riskler olarak sınıflandırılmıştır (Dinler, 1990):

1. Mal Riskleri

a. Doğal Riskler

- Doğal afetler (dolu, don, sel, kuraklık, fırtına, yangın, yıldırım, aşırı nem ve diğerleri)
- Bitki ve hayvan hastalıkları
- Böcekler ve diğer zararlılar

b. Sosyal Riskler (grev, lokavt, savaş, sosyal çevrede değişim, teknolojik değişim, yönetim kalitesi, iş ahlakı)

c. Ekonomik Riskler (fiyat dalgalanmaları, beklenmeyen zararlar, beklenmeyen yatırım amortismanları, mekanizasyondaki değişim)

2. Kişisel Riskler

a. Üreticilerin ve Tarımda Çalışanların Riskleri

- Doğal Riskler (ölüm, yaşlılık, hastalık, hamilelik ve kaza)
- Sosyal Riskler (kaza, işveren sorumluluğu, ekonomik işsizlik)
- Ekonomik riskler

b. Şahısların Riskleri (şahısların ve malların zarara uğraması)

Diğer bir sınıflandırma şeklide şöyledir (Akçaöz 2001):

- Verim veya Üretim Riski
- Fiyat veya Pazar Riski
- Finansman Riski
- Beklenmeyen Risk
- Teknolojik Eskime Riski
- Yasal Risk
- İnsan Faktörü Riski

Başka bir sınıflandırmada riskler 4 ana başlık altında açıklanmıştır (Akçaöz 2001):

- Üretim ve Teknoloji Riski
- Pazarlama ya da Fiyat Riski
- Finansman Riski
- İnsan Kaynaklı Riskler

Üretim ve Teknoloji Riski: Ürünlerin verimleri ve kaliteleri, üretim maliyetleri, iklim koşulları, hastalıklar, zararlılar ve diğer faktörlerden dolayı belirsizdir. Tarımsal üretimin

sahip olduğu özelliklerinden dolayı bu riskleri tam olarak ortadan kaldırmak mümkün değildir. Bir işletmenin kârlı ve finansman açısından güçlü olabilmesi, işletmenin üretim riski ile karşılaşma derecesine bağlıdır. Üretim risklerinin nedenleri aşağıda kısaca sıralanmıştır. (Akçaöz 2001)

- **Çevresel Faktörler:** Kuraklık, hastalıklar, zararlılar, iklim faktörleri gibi çevresel faktörler ürün verimi ve kalitesine etki eden en önemli risk faktörleridir. Bu faktörlerin etkilerini azaltmak için yapılan çabalar üretim maliyetlerini önemli ölçüde arttırabilmektedir.
- **Girdilerin ve Kaynakların Değerlendirilmesi:** Girdilerin ve kaynakların etkin bir şekilde kullanılmaması üretim riskini meydana getirir. Bunun için ekim, hasat ve benzeri işlerde işgücü ve makinelerin yeterli düzeyde kullanılması ve girdilerin kullanım düzeylerinin iyi belirlenmesi önemlidir.
- **Girdi Maliyetleri:** Üretim Riskinin bir diğer kaynağı da girdi maliyetleridir. Tohum, gübre, kimyasal ilaçlar gibi girdilerin fiyatları tarımsal alan dışında belirlenmektedir. Bu girdi fiyatlarında meydana gelen beklenmeyen artışlar çiftçinin üretim maliyetlerinde de artışlara neden olmaktadır.
- **Teknoloji:** Teknoloji daha çok üretim riskini azaltıcı bir faktör olsa da bazı durumlarda üretim riskini arttırabilir. Üreticiler teknolojilerin maliyetleri ve faydaları konusunda yeterli bilgiye sahip değillerse teknolojiyi etkin kullanamayabilirler.

Pazarlama veya Fiyat Riski: Pazarlama veya fiyat riski, tarım ürünleri fiyatlarının değişkenliği ve tarım ürünleri pazarlarının sahip olduğu belirsizliklerle ilgilidir (Akçaöz ve Özkan 2002). Tarım ürünleri fiyatlarının yıldan yıla önemli değişiklikler göstermesi, malın arzını ve üreticilerin üretim kararlarını etkilemektedir. Maliyetler de bir fiyat riski kaynağıdır. Girdi fiyatlarında belirsizlik vardır ve girdi fiyatları ürün fiyatlarına göre daha az değişkenlik gösterir. Birim başına üretim maliyetleri verime ve fiyatlara bağlıdır ve oldukça fazla değişkenlik gösterir. Bu nedenle tarımsal üretimde fiyat riskine ürün ve girdi fiyatlarının neden olduğu söylenebilir.

Finansman Riski: Finansman riski, işletmeye finansman sağlamak amacıyla kişi ya da kuruluşlardan borç alındığı zaman ortaya çıkar. Finansman riski, faiz oranları riski, likit ve ödeme gücü riski olmak üzere üç boyutlu olarak incelenebilir.

Faiz oranı riski, borcun maliyeti ile ilgilidir ve faiz oranlarındaki değişim kısa dönemli borçlanmaları etkiler. Bu risk makro ekonomik koşullar ve politikalar sebebi ile ortaya çıkar.

Likit, işletmenin borcunu nakit olarak ödeyebilme gücüyle ilgilidir. Fiyat ve üretim riski likidite problemlerinin doğrudan bir nedeni olabilir.

Ödeme gücü riski, işletmedeki diğer risklerle yakından ilgilidir. Ödeme gücü riskini azaltabilmek için işletmede finansman kayıtlarının düzgün tutulması gerekmektedir.

İnsan Kaynaklı Riskler: İnsan kaynaklı riskler, işletme büyüdükçe, teknoloji ilerledikçe ve diğer riskler arttıkça daha fazla önem kazanmaktadır. İnsan kaynaklı riskler işletme sahibi ve ailesi, işletmeyi yöneten kişi ve işletmede çalışanlar şeklinde üçe ayrılabilir.

İşletme sahibi ve ailesinin hastalık, sakatlık, yaralanma, boşanma, ölüm gibi durumlarla karşılaşması risk meydana getirmektedir. Ülkemizde genellikle işletme sahibi ve işletmeyi yöneten kişi aynı kişidir ve aynı risklerle karşı karşıyadır.

İşletmede çalışanlarla ilgili risklerde önemli olan işçilerin gösterdikleri iş performanslarıdır. Büyük işletmelerde daimi işgücü önemlidir. Daimi işgücü açısından meydana gelebilecek riskler; hastalık, sakatlık, ölüm gibi risklerdir. Mevsimlik işçilerde durum farklılık gösterir. Çünkü mevsimlik işçiler işletmede kısa süre için bulunurlar ve onlar için farklı bir personel yönetimi uygulaması gerekmektedir.

4.3.2. Tarımda Risk Yönetimi

Tarım sektörü kendine özgü özellikleri sebebiyle çeşitli risk ve belirsizliklerle karşı karşıyadır. Bu risk ve belirsizlikler tarım işletmelerinde bitkilerin, hayvanların ve işletmede bulunan insanların yaşamlarını olumsuz etkilemekte ve tarımsal üretimde dalgalanmalar oluşturmaktadır. Bu dalgalanmalar da tarımsal gelirlerde istikrarsızlığa neden olmaktadır. İşletmelerdeki mal ve canları tehdit eden doğal riskler tarımsal işletmelerdeki en önemli risklerdir. Bu riskler özellikle bitkisel üretimde önemli zararlara neden olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde doğa olaylarının felakete dönüşmesinin önlenmesi için yapılan tüm çalışmalar "Risk Yönetimi" adı altında toplanmıştır.

Tarımda risk yönetimi beş esas altında toplanabilir(Saner 1999):

- Risk kaynakları ve riskin ölçülmesi
- Risk davranışlarının düzenlenmesi ve üreticilerin risk yüklenme kapasitesi
- Risk yönetim stratejileri
- Tarımsal karar analizi uygulamaları
- Tarımsal politikaların oluşturulmasında riskin dikkate alınması

Risk varlığı ve üreticilerin risk karşısında gösterdikleri davranışlar tarım sektörünün başarısını etkilemektedir. Risk ve belirsizlikler karşısında kişiler olaylara farklı reaksiyonlar vermekte ve olaylar karşısında farklı kararlar almaktadır. Risk davranışlarını açıklamada

üreticilerin risk tercihleri ve riske olan eğilimleri büyük önem taşımaktadır. Üreticilerin risk eğilimleri üç şekilde karşımıza çıkmaktadır(Saner 1999):

- Riske karşı olma/riskten kaçınma (risk averse)
- Riski tercih etme (risk preferring)
- Riske nötr kalma (risk neutral)

Riske karşı olan kişiler daha tedbirli kişilerdir ve daha az riskli durumları, yatırımları ya da gelir kaynaklarını tercih ederler. Bu kişiler düşük gelir veya kayıp olasılığını düşürmek için bir miktar gelirden vazgeçerler. Bu vazgeçilen gelir miktarı kişinin risk primi olarak bilinmektedir. Bu primin miktarı riske karşı olma derecesine göre değişmektedir. Risk tercih eden kişiler daha maceracı kişilerdir. Bu kişiler daha riskli iş alternatiflerini tercih ederler ve kayıp olasılıklarını düşürmek için kazançlarından vazgeçmek istemezler. Fakat bu kişilerin riski tercih etmeleri bütün riskleri kabul edecekleri anlamına gelmemektedir. Aksine bu kişilerin belirli bir getirisi olan bir faaliyetten beklenilenden daha düşük gelir elde etme olasılığını kabul etmeleri ya da prim ödemeyi seçmeleri anlamına gelmektedir. Riske nötr olan kişiler ise sonuçların beklenen değerlerine dayanan kararlar verirler ve gelir dağılımlarına bakmadan en yüksek beklenen değeri olan faaliyetleri seçerler.

Risk davranışları, kişilerin amaçlarına ve finansman kaynaklarına göre değişmektedir. Ayrıca yaş, cinsiyet, eğitim, tecrübe, yetenek ve gelenekler de risk davranışlarını etkileyen faktörler arasındadır. Ayrıca kişilerin risk davranışları açısından hangi grupta yer aldığı bilinmesi önemlidir. Çünkü çiftçilerin sahip oldukları risk davranışları tarımda yeniliklerin yayılma ve benimsenme süreçlerini etkileyen etmenler arasındadır. Teknolojik bir yeniliğin çiftçiler tarafından benimsenmesinde, yayım çalışmasının başarısı yanında üreticilerin riske karşı davranışlarının bilinmesi de önemlidir. Uygulanacak tarım politikalarının belirlenmesinde de risk davranışları önemli bir faktördür.

4.3.3. Tarımsal Risk Yönetimi Stratejileri

İşletmelerde riski azaltmak, etkisini hafifletmek ve kötü koşullarda işletmenin varlığını sürdürebilmesi için bazı tedbirlerin alınması gereklidir. Bu nedenle risklerin kontrolü ve yönetimi için stratejiler geliştirmek gerekir. Her işletme için geliştirilen bu stratejiler uygun olmayabilir. İşletmelerde bu stratejilerin uygulanması işletme yöneticisine, finans durumuna, amaçlara, risk davranışlarına bağlı olarak değişiklikler gösterir. Riskten tamamen kaçmak ya da tamamen risksiz bir işletmeye sahip olmak mümkün değildir. Bu nedenle uygulanacak stratejiler ile risk kontrol edilebilir ve etkisi azaltılabilir.

Literatürde risk stratejileri farklı şekillerde sınıflandırılmıştır (Akçaöz 2001):

Kay ve Edwards (1994), risk ve belirsizliği kontrol etmek için kullanılacak stratejileri üç ana başlık altında toplamışlardır. Bunlar:

1. Üretim riskine karşı;
 - Farklılaştırma veya çeşitlendirme
 - Stabil teşebbüslere yer verme
 - Sigorta (ürün sigortası ve kişiye yönelik sigorta)
 - Ekstra üretim kapasitesi
2. Pazar riskine karşı;
 - Satışların zaman içine yayılması
 - Kontratlı satış
 - Hedging (bugünden gelecekteki fiyat riskine karşı korunma)
 - Futures (vadeli işlem) kontratları
 - Hükümet programları
 - Esneklik (fleksibilite)
3. Finansman riskine karşı;
 - Sabit faiz oranları
 - Nakit rezervi
 - Kredi rezervi olarak belirtilebilir.

Hardaker ve ark. (1997) ise risk stratejilerini şu şekilde sınıflandırmışlardır:

1. Bilgi toplamak
2. Daha az riskli teknolojileri seçmek
3. Çeşitlendirme
4. Fleksibilite(esneklik)
5. Sigorta
6. Kontratlı (sözleşmeli) üretim

Musser (1998) risk stratejilerini dört bölümde incelemiştir. Bunlar:

1. Üretim riskine karşı;
 - Farklı ürüne yer verme
 - Farklı çeşide yer verme
 - Hastalık ve zararlılarla mücadele
 - Üretim kayıtları tutma
 - Bilgi toplama
2. Pazarlama riskine karşı;

- Vadeli işlemler (Futures ve options)
 - Depolama
 - Farklı dönemde satış
 - Dikey entegrasyon ve pazarlama kontratları
 - Tüketicie doğrudan satış
3. Finansman riskine karşı;
- Kayıt tutma ve analiz yapma
 - Harcamaları planlama
 - Borçlanmayı azaltma
 - Finansmanı planlama
4. Kişisel risklere karşı;
- Sağlık ve hayat sigortası
 - İşgücü planlaması
 - İş planlaması

Çeşitli kaynaklardan toplanan bilgilere göre risk stratejileri aşağıdaki gibi açıklanabilir (Akçaöz 2001):

1. Esneklik (fleksibilite): Esneklik, yönetim davranışının bir özelliğidir ve işletme gelirlerinde oluşacak dalgalanmaları en aza indirmek için değişen koşullara karşı işletme yönetiminde düzenlemeler yapabilme kabiliyetidir. Esnek bir işletme yöneticisi, yeni fikirleri uygulamak, yeni teknikleri denemek ve yeni bilgi kaynaklarını araştırmak konusunda istekli davranacaktır. Esnekliği beş kısımda inceleyebiliriz. Bunlar; sahip olunan varlıklar, üretim, pazar, maliyet ve zamandır.

Esnekliğin uygulanabildiği alanlardan bir tanesi tarımsal mekanizasyondur. Tarımsal üretimde kullanılan çok amaçlı makineler küçük değişiklikler yapılarak çeşitli üretim alanlarında kullanılabilir.

Üretim faaliyeti seçiminde de esnekliği dikkate almak gerekir. Çünkü bazı üretim faaliyetlerinin üretim dönemi oldukça uzundur ve gelir elde etmek zaman alır. Buna karşılık bazı üretim faaliyetlerinin üretim dönemi daha kısadır ve daha çabuk gelir elde edilir. Aynı zamanda bu faaliyetler istenildiği zaman başka bir üretim faaliyetine dönüştürülebilir.

Esnekliğe pazar açısından bakıldığında, işletme sahibinin ürünlerini farklı dönemlerde ve farklı pazarlarda satabilmesini ifade eder. Fiyat risklerinin olduğu durumlarda işletme sahibi bu risklerden korunmak için esnekliği uygulayabilir.

Maliyet esnekliği ise, sabit ve değişken maliyetler arasında gerekli değişikliklerin, dzenlemelerin ve geçişlerin istenildiği zaman yapılabilmesine olanak verir.

2. Çeşitlendirme (Farklılaşma): Çeşitlendirme işletmede birden fazla eşitide veya birden fazla ürüne yer verilmesi olarak ifade edilebilir. Tarım işletmeleri ürünlerde çeşitlendirme yoluna giderek işletme gelirlerinde oluşacak önemli dalgalanmaların etkisini azaltabilir. Çünkü eşitlendirme ile ürünlerin verim ve fiyatlarında farklı zaman ve dönemlerde dalgalanmalar oluşur.

Çiftçiler risk ve belirsizliklere karşı korunmak için, üretimde çeşitlendirmeye giderler. Farklılaşma ile işletmedeki üretim faaliyeti sayısı artar. Farklılaşma rn kayıplarını azaltmaz. Ancak, bir üretim faaliyetinde ortaya çıkan kayıplar, diğer faaliyetlerdeki kazançlar ile dengeleneceğinden gelirin büyük ölçüde düşmesi nlenebilir(İnan 2006).

Farklılaşmanın en önemli nedeni, işletmelerde verim ve fiyat belirsizliklerinin ve bunlara bağlı olarak da gelirdeki dalgalanmaların azaltılmasıdır. Farklı retim dönemlerine sahip olan bir veya birkaç ürüne işletmede yer verilmesi ile yıl boyunca daha dzenli bir gelir dağılımı sağlanmış olacaktır.

3.Sigorta: Tarım sigortası, tarımdaki risk ve belirsizlikler nedeniyle oluşacak kayıp ve zararları karşılayan güvence sistemidir(Saner 1999). Tarım sigortası ile tarımda bütün tehlikelere karşı önlem alınması mümkün değildir. Ancak sigorta yolu ile maddi vasıtalarla önlenemeyen doğal koşullardan zarar gören çiftçilere yardım edilebilir. Dolu, don, sel veya yangın gibi doğal afetler nedeniyle ürün kaybına uğrayan çiftçilerin zararları tarım sigortası sayesinde kısmen ödenerek zararın şiddeti azaltılabilir. Sigortanın çok çeşitli tipleri vardır. Ancak üç ana başlık altında toplanabilir. Bunlar:

- **Hayat Sigortası:** İşletme sahibinin, ailesinin veya işletmede çalışanların çeşitli kazalara karşı sigortalanmasıdır.
- **rn Sigortası:** rnlerin kuraklık, sel, dolu, don, rüzgar, zararlı ve hastalıklar gibi doğal olaylar karşısında sigortalanmasıdır.
- **Mal Sigortası:** işletmenin sahip olduğu binaların, makinelerin, hayvanların, ambardaki ürünlerin, yangın, rüzgar, hastalık ve hırsızlık gibi zararlara karşı korumak amacıyla sigortalanmasıdır.

4. İşletmede Stabil Teşebbüslere Yer Vermek: Üretim riski, işletmelerde daha dzenli gelir sağlayan teşebbüslere yer verilerek azaltılabilir (Akçaöz ve zkan 2002). Bazı tarımsal faaliyetler diğer faaliyetlere göre daha dzenli gelir getirmektedir. Örneğin, işletmelerde süt sığırcılığı faaliyetine üretimde yer verilmesi işletmeye dzenli gelir sağlayabilir. Üretimde sulamanın kullanılması, yetişme mevsimi boyunca yağışın dzensiz

olduğu alanlarda kuru tarıma göre daha stabil ürün verimlerinin elde edilmesini sağlamaktadır. Böylece üretimde modern tarım tekniklerinin kullanılması ile üretimde hava koşullarının olumsuz etkisi azaltılabilir.

5. Sözleşmeli Üretim: Sözleşmeli üretim, üreticiyi beklenilmeyen fiyat değişimlerine karşı korur ve bu yolla tarımsal üretimde önemli bir etkiye sahip olan risk faktörünü taraflar arasında paylaştırarak minimum düzeye indirebilir. Sözleşmeli üretim çiftçi için tarımsal üretimde bir satış garantisidir. Çiftçi hasattan önce ürününü sattığı için fiyat riskini de ortadan kaldırmış olur.

6. Ürün Satışlarının Zaman İçine Yayılması: Tarımsal ürünlerin tamamının aynı zamanda satılması yerine, ürün satışlarının farklı zamanlarda yapılması ile pazarlama riski azaltılabilir. Bu şekilde bir uygulama ile ürünün çok düşük fiyatla satılması riski ortadan kaldırılarak ortalama fiyat düzeyine ulaşılabilir.

7. İşletme Dışı Gelir: Tarımsal üretimde karşılaşılan risklerden aile gelirinin olumsuz etkilenmesini engellemek, işletmecinin ve aile bireylerinin tarım dışında gelir sağlayan işlere yönlendirilmesi ile gerçekleştirilebilir. Bu şekilde işletme için düzenli bir gelir elde edilmesi sağlanabilir ve gelir kaynaklarının farklılaşması nedeniyle gelirlerin değişkenliği de azaltılabilir.

8. Bilgi Toplamak: Bilgi toplamak, tarımsal üretimde var olan risk ve belirsizlikleri azaltmaya yardımcı olur. Tarımsal işletmelerde üretim kayıtlarının tutulması daha önceki yıllarda oluşan gelişmelere göre, gelecek yıllar için durum tahmini yapılmasına imkân verir. Yapılan pazar araştırmaları, ürünlerin pazarlama koşullarının bilinmesi için önemlidir ve bu sayede ürünlerin pazarlama riski azaltılabilir. Üreticilerin devletin uyguladığı genel ve tarım politikalarını ve güncel olayları takip etmeleri geleceği görmelerinde yardımcı olur.

4.4. Tarımsal Risklere Karşı Sigorta İle Korunmanın Önemi ve Gereği

Tarım sektörü çok farklı sosyal, ekonomik ve doğal risklere açık olarak faaliyette bulunmakta ve bu çeşitli riskler sonucunda zararlara uğramaktadır. En çok doğal risklerden etkilenen tarım sektörü, özellikle de bitkisel üretimi etkileyen dolu, don, sel, kuraklık, fırtına ve yangın gibi risklerle karşı karşıyadır.

Doğal afetler sonucunda tarımsal üretimin miktar ve kalitesinde kayıplar meydana gelmekte ve buna bağlı olarak da üreticilerin gelirlerinde dalgalanmalar oluşmaktadır. Bu dalgalanmalar üreticileri hem ekonomik hem de sosyal olarak etkileyerek, üreticilerin yıllık üretim ve yatırım için gerekli olan tasarrufu yapmalarını engellemektedir. Üreticiler doğal afetlerin etkilerini çeşitli teknik yöntem ve koruma önlemleri ile azaltmaya çalışmaktadırlar. Ancak doğal afetler sonucunda oluşan hasarlar yığın olarak meydana geldiğinde etkilerinin bu

yöntemlerle önlenmesi ya da azaltılması olanaksız hale gelmekte ve büyük miktarlarda yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu nedenle tarımsal üretimin miktar ve kalite özelliklerini olumsuz etkileyen risklere karşı üreticileri korumada en etkili önlemlerden biri olan tarım sigortaları giderek önem kazanmaktadır. Farklı gelişmişlik düzeylerine bağlı olarak farklı ülkelerde değişik şekillerde de olsa ana amacı aynı olan tarım sigortaları uygulamaları giderek yaygınlaşmaktadır. Bu amaçla tek bir doğal riske karşı ürün sigortalanmasından başlayarak tüm risklere karşı sigortalama (all risks) uygulamalarına kadar farklı tarımsal sigortalama çeşitleri uygulanmaktadır (Çetin 2007).

Tarım sigortaları uygulamalarının yaygınlaşması ile hem doğal riskler sonucu üreticilerin finansal gücünde ortaya çıkabilecek azalmalar önlenebilecek hem de tarımsal işletmelerin ekonomik ve sosyal bakımdan ayakta kalmaları ve faaliyetlerini devam ettirmeleri sağlanabilecektir.

Sanayi ve hizmetler sektöründe belirli bir üretim planı çerçevesinde brüt gelirlerin tahmin edilmesi kolay olmaktadır. Ancak tarım sektöründe, ürün verimleri ve fiyatları büyük değişiklikler gösterebileceğinden üretim dönemi sonucunda elde edilecek brüt gelirlerin tahmin edilmesinde birçok belirsizlikler ve güçlükler yer alır. Başka gelir kaynağı olmayan üreticiler çeşitli risk ve belirsizlikler sonucu oluşan parasal kayıplardan önemli ölçüde etkilenmektedirler. Tarım ürünlerinin çoğunun zorunlu gıda maddesi olması ve yurtiçi gıda üretiminin güvence altına alınabilmesi için küçük üreticilerin yeniden üretim gücünün korunması gerekmektedir. Ülkeler, bu hedefe ulaşabilmek için tarım ürün sigortasını önemli bir araç olarak görmektedirler (Tanrıvermiş 1994).

Gelişmekte olan bazı ülkelerde doğal riskler sonucunda oluşan ürün kayıpları nedeniyle zarara uğrayan üreticilere vergi indirimleri ve muafiyetleri, tarımsal kredilerin konsolide edilmesi, düşük faizli kredilerin verilmesi, üretime çeşitli şekillerde mali veya nakdi sübvansiyonlar ödenmesi vb. uygulamalar yapılmaktadır. Ancak bu tür uygulamaların devlete doğrudan mali yük getirmesi nedeniyle sakıncalı olduğu, bu yardımların üreticiler tarafından geçici önlemler olarak uygulandığı ve üreticilerin üretimde ekonomik düşünme yeteneğinin gelişmesini engellediği görülmüştür.

Bu nedenle birçok ülkede devlet tarım kesimine yönelik yardımlarının büyük bir kısmını tarım sigortası yoluyla yapmaktadır. Böylece hem üreticilerin gelirlerindeki dalgalanmaları önleyebilmekte hem de üreticilerin teknik ve ekonomik koşullara uygun gelişmiş modern üretim teknolojilerini kullanabilme olanakları sağlanmış olmaktadır.

Birçok ÷lkede olduğu gibi ÷lkemizde de öncelikle fonksiyonel bir tarım sigortaları yapısının oluşturulması ve bunu gerçekleştirmek için tarım sektörünün sahip olduğu koşullar dikkate alınarak gerekli yasal düzenlemelerin geliştirilmesine öncelik verilmiştir (Çetin 2007).

Farklı dönemlerde kalkınma planları ve farklı hükümet programlarında, tarım sektörü için tarım sigortaları yasalarının gereği ve sigorta uygulamalarının tarım sektörü bakımından önemi üzerinde durularak çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Farklı dönemlerde yenilene ve son olarak 14.06.2005 tarihinde yasalaşan 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile ÷lkemiz tarım üreticilerinin ürün ve varlıklarının sigorta teminatı altına alınması sağlanmıştır. Bu yasa sayesinde devletin üreticilere sağladığı sigorta prim desteği sayesinde tarım sigortalarının gelişimi sağlanacaktır.

5. TARIM SİGORTALARI

5.1. Tarım Sigortalarının Tanımı ve Kapsamı

Sigortayı farklı yazarlar farklı şekillerde tanımlamaktadır. Bazı yazarlar sigortanın sağladığı faydaları ve sigortanın teknik yönünü dikkate alarak tanımlamalar yapmaktadır. Bazıları ise, çeşitli risklerin sigorta kapsamına girebilmesi için gerekli olan koşulların neler olduğu ve sigortanın kapsamını belirleyerek tanımlama yapmaktadır.

Pekiner'e göre sigorta; "yasa ve sözleşme ile tespit edilen belirli bir riskin aynı derecede tehdidi altında bulunan, çok sayıda ve benzer ünitelerin tesadüfi olarak meydana gelen, para birimi ile ölçülebilen ve istatistiksel olarak kavranması mümkün hasar olayını birlikte karşılamak üzere bir araya getirilmesiyle meydana getirilen bir organizasyondur".

Mülayim'e göre sigorta; "birçok şahıslar için tehlikeli olan, fakat kime ve ne zaman isabet edeceği belli olmayan bir kaza için şahısların birbirlerine verdikleri karşılıklı maddi garantidir"(Mülayim 2003). Aynı tehlike ile karşı karşıya bulunan şahıslar, meydana gelebilecek kaza karşısında sağlam bir grup oluştururlar."

Türk Ticaret Kanunu'nun 1263. maddesine göre sigorta; "bir sözleşmedir ki, bunun ile sigortacı belli bir prim karşılığında, diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini hasara uğratan bir tehlikenin meydana gelmesi durumunda tazminat vermeyi veya bir ya da birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım olaylar dolayısıyla bir para ödemeyi üzerine alır" şeklinde tanımlanmıştır.

Genel olarak sigorta, aynı tehlikeler ile karşı karşıya kalanlar arasında sorumluluğun paylaşılması esasına dayanan bir organizasyondur (Tanrıvermiş 1994).

Tarım Sigortası, üreticinin mali gücünde meydana gelen eksilmeleri karşılayarak tarım işletmesinde mali dengeyi bir ölçüde sağlayan hem sosyal ve hem de ekonomik bir araçtır (Tanrıvermiş 1994).

Sigortanın görevi, sigorta edilen varlıkların hasara uğraması veya yok olması durumunda yerine yenisini koymak değildir. Sigortada amaç, sigortalının net varlıklarında meydana gelebilecek azalmaları önlemektir. Sigorta, sigortalıya varlığını devam ettirmesi konusunda güvence verir. Bu nedenle sigorta, "hasarları karşılamada ödemeleri yapabilmek için fon oluşturma" şeklinde de tanımlanabilir. Kısaca sigorta, riskin karşılığını biriktirmek ve riski transfer etmektir. Tarım sigortalarında temel amaç, üreticilerin varlıklarında meydana gelebilecek azalmayı önlemek, üreticiye üretime devam etme konusunda güven vermek ve üreticileri modern teknoloji kullanımını konusunda teşvik etmektir.

Sigorta ile ilgili yapılan tanımlarda dört önemli unsur karşımıza çıkmaktadır (Tanrıvermiş 1994). Bunlar:

- **Hasarın tesadüfi olarak meydana gelmesi:** Sadece tesadüfen oluşan hasarlar sigortaya konu olabilmektedir. Hasarın önceden görülmesi veya meydana gelme ihtimalinin kesin olarak bilinmesi halinde sigorta yapılmamaktadır. Ayrıca sigortanın kapsamına bilerek oluşturulan hasarlar da girmemektedir. Sigortaya konu olan risklerin meydana gelebilme ihtimali belirli istatistiksel yöntemlerle tahmin edilebilmektedir.
- **Belirli bir riskin aynı derecede etkisi altında bulunan çok sayıda ve benzer üretim birimlerinin bir araya getirilmesi:** Sigorta, aynı riskler ile karşı karşıya olan işletmelerin bir araya gelerek oluşturdukları organizasyonlar oldukları için sigortaya konu olan işletmelerin sayısı arttıkça, sigortalıların ödeyecekleri prim miktarları giderek azalacaktır. Böylelikle hem risk ve hem de hasar en etkin biçimde paylaşılmış olacaktır.
- **Sigortaya konu olan hasarların ölçülebilir olması:** Sigortanın kapsamı içerisinde sadece mallarda meydana gelen ölçülebilir nitelikteki miktar ve kalite kayıpları yer alır. Ölçülemeyen hasarlar sigortanın kapsamı dışında tutulmuştur.
- **Oluşan hasarın parasal olarak ifade edilebilir olması:** Sigorta parasal olarak ifade edilemeyen kayıpları kapsamamaktadır. İşletmede meydana gelen maddi kayıpların sigorta teminatı kapsamına alınması, hasarın ödenmesinde subjektifliği azaltabilmektedir.

Risklerden meydana gelebilecek her türlü zararın karşılanması ile ilgili çalışmaların tamamı tarım sigortalarının konusunu oluşturmaktadır. Tarım sigortası denildiği zaman tarımla ilgili mal ve can unsurlarını içine alan her türlü sigorta akla gelmektedir. Gelişmiş ülkelerde tarımsal üretim zinciri içerisindeki bitkileri, hayvanları, alet ve makineleri, tesis ve barınakları, çiftçi ve ailesini çeşitli riskler karşısında teminat altına alan tarım sigortaları sistemleri oldukça gelişmiştir.

Tarım sigortaları geniş anlamıyla sınıflandırıldığında mal ve can sigortaları olmak üzere iki grupta toplanabilir (Dinler 1994).

Tarımda Mal Sigortaları

- Ürün sigortası
 - Tek riske karşı ürün sigortası
 - Bir veya birkaç riske karşı ürün sigortası

-Tüm risklere karşı (allrisk) ürün sigortası

- Çiftlik hayvanları sigortası
- Alet ve makinelerin sigortası
- Tesislerin ve barınakların sigortası

Tarımda Can Sigortası

- Çiftçi ve ailesinin sigortası
- Üretimdeki diğer şahısların sigortası

Tarım sigortaları ile ilgili değişik şekillerde sınıflandırmalar yapılmakta ve bu sınıflandırmalar ülkeden ülkeye ve sektörden sektöre göre değişmektedir. Bazı ülkelerde yukarıdaki sınıflandırmada yer alan mal ve can sigortalarının tamamı tarım sigortası kapsamında değerlendirilirken, bazı ülkelerde ise sadece ürünlerin ve çiftlik hayvanlarının sigortası tarım sigortaları kapsamında yer almaktadır.

Türkiye’de uzun yıllardır sigortacılık faaliyetleri içerisinde çiftçi ve ailesinin hayat, kaza, sağlık sigortalarının olmadığı, alet ve makinelerin, tesis ve barınakların sigortalanması konusunda yeterli gelişmenin sağlanmadığı görülmektedir. Tarım sigortası denilince genelde ürünlerin ve çiftlik hayvanlarının sigortası anlaşılmış ve bu konuda çalışmalar yapılmıştır. Son yıllarda tarım sigortaları konusundaki bu sorunları çözmek için bazı çalışmalar yapılmış, tarımda mal ve can sigortalarını içeren Tarım Sigortaları Kanunu çıkarılmıştır.

5.2. Dünya’da Tarım Sigortalarının Tarihi Gelişimi

Dünyada sigortacılık sektörü 150-200 yıllık bir geçmişe sahiptir. Sigorta bilinci ve tekniği ülkelerin gelişme düzeyine göre gelişmiştir. Geçmişte çeşitli toplumlarda tarım sektörü de dâhil olmak üzere üretimde karşılaşılan risklerin getirdiği sorumluluklar paylaşılmıştır.

Dünyada sigortacılıkla ilgili ilk düzenlemeler Hamurabi Kanunundaki ticaret kervanlarının soygunlara karşı korunmasına yönelik yapılmıştır. Daha sonra Roma ve Yunanlılarda deniz ticaretindeki tehlikelere karşı çeşitli şekillerde yardımlaşma kavramlarının ortaya çıktığı görülmektedir (Ertek Ünal 1998).

18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa ülkelerinde ve özellikle İngiltere’de ekonomik düzende görülen değişiklikler ve liberalizm ağırlıklı ekonomik sistem içinde tarım kesimindeki teknolojik gelişmelerin de yetersizliği ile meydana gelen hasarlar, gerçek anlamda tarım sigortalarının gelişmesinin zorunlu olduğunu göstermiştir. Tarım sigortalarının yaklaşık 240-250 yıllık bir geçmişi vardır. Modern anlamda sigortacılığın İngiltere, Fransa gibi Avrupa ülkelerinde 17. yüzyıldan itibaren başlamış olmasına rağmen, tarım sektörünün

sahip olduğu özellikler nedeni ile tarım sigortaları uygulamaları ancak 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlamıştır (Yaman 1995).

Tarım sigortalarının ilk resmi ifadelerinden birisine, 1788’de Franklin’de rastlanmıştır. Fransız çiftçilerinin, doğal afetler nedeniyle uğradıkları kayıpları gören Franklin, yazdığı bir makalede “sigortalıların çektikleri zorlukları önleyebileceğini” söylemekteydi. Böylece uğranılan kayıpların hem ticari şirketler hem de çiftçilerin ortaklaşa kurdukları sigorta kuruluşlarınca karşılanmasına başlanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde ve Avrupa’da, tarım ürünlerinde oluşan zararın çoğunun ya da tamamının karşılanması 19. yüzyılın sonlarına doğru başarısızlığa uğramıştır. Çünkü, söz konusu uygulamalardaki sigortalar, fiyatlardaki düşmeler dâhil olmak üzere üreticinin her türlü kaybını karşılamayı taahhüt etmekteydi (Ertek Ünal 1998).

Dünyada modern anlamda tarım sigortalarına 18. yüzyılın ikinci yarısında İrlanda’da kooperatiflerce hayvan hayat sigortaları yapılması ile başlanmıştır. Hayvan hayat sigortaları kooperatiflerinin yeterli deneyime sahip olmaması, sigortalı sayısının az ve prim oranlarının düşük tutulması başarı şansını azaltmıştır.

1920’lerde kurulan ve şimdiki Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO’nun o zamanki biçimi olan “Uluslar arası Tarım Enstitüsü” tarım sigortası üzerine çeşitli çalışmalar yapmıştır. O yıllarda Türkçe’de Cemiyet-i Ahvam diye anılan Milletler Topluluğu’nun Genel Kurulu bütün dünyadaki tarım sigorta sistemleri üzerine bir araştırmanın başlatılmasına karar vererek kendine bağlı Ekonomi ve Maliye Örgütüne talimatla “Tarım Kredileri ve Sigortaları sistemlerinin incelenmesini, bu etüt yapılırken iç ve dış kredi prensiplerinin geliştirilmesi ve ülkelerin onları benimseyip uygulayabilmeleri için yasal mevzuatta ne gibi değişiklikler yapmaları gerektiğinin göz önüne alınmasını” istemiştir. Bu konuda Tardy 1938’de bir rapor hazırlamış ve ABD’de tarım sigortalarının gelişmesi için birçok hizmette bulunmuştur. Aynı yıl ABD’de ve Japonya’da rekolte sigortası konusunda yasa çıkarılmıştır (Ertek Ünal 1998).

Daha sonra Almanya, Fransa, İsviçre gibi Avrupa ülkelerinde dolu, yangın ve hayvan hayat sigortaları uygulamalarına başlanmıştır. Japonya’da tarım sigortaları, 1939 tarihinde çıkarılan tarım yasası ve bu yasadan sonra devlet sigorta kurumunun kurulmasıyla başlamıştır. Daha sonraki yıllarda Japonya’da bütün tehlikeler sigorta kapsamına alınmıştır.

ABD’de tarım sigortaları ilk kez 19. yüzyılın sonlarında başlamışsa da, geniş kapsamlı tarım sigortaları 1938 yılında çıkarılan ürün sigortası yasası ile uygulanmaya başlanmıştır. Bununla birlikte kurulan federal ürün sigorta şirketi; bitkisel ürünleri dolu, don, kuraklık, su baskını, fırtına, şiddetli rüzgâr, kar, yıldırım, hastalık ve zararlıların oluşturduğu tehlikelere karşı sigortalamaktadır (Yaman 1995).

1939 yılında Brezilya'da pamuk için zorunlu sigorta çıkarılmıştır. 1943'de Jamaika'da özel bir yasa ile "Muz Sigortası Birliği" oluşturulmuştur. Gelişmekte olan iki ülke Brezilya ve Jamaika, tarım sigortasının kurumsallaşmasında başlangıç örneği oluşturmuştur. Bundan sonraki yıllarda ülkeler, özellikle Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Birleşmiş Milletler Ticari ve Tarımsal Kalkınma Komitesi (UNCTAB), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Amerika Uluslararası Tarımda İşbirliği Enstitüsü (IICA), Üçüncü Dünya Ülkeleri Sigorta Kongresi (TWIC), Latin Amerika Ülkeleri Tarım Sigortaları Birliği gibi kurum ve kuruluşların önemli katkılarıyla yürütülen çalışmalarla ürün sigortalarında birçok gelişmeler olmuştur (Yaman 1995).

Amerika Birleşik Devletleri'nde, bitkisel ürünlerde hasar sigortası 1880'lerden itibaren başlamıştır. İlk yıllarda yeterli tecrübeye sahip olunmadığı için deneme yanılma yöntemi uygulanmıştır. Fakat yanılmalar çok pahalıya mal olmuştur. Primler rastgele ve çoğu zaman tehlikeli olabilecek şekilde düşük seviyelerde belirlenmiştir. Şirketlerin çoğu aşırı zarar ve sorumluluk oranlarından dolayı ödeme gücüne düşmüştür. Sahte tazminat talepleri de oldukça yüksek oranlarda gerçekleşmiştir (Aslangiray 1999).

Sonuçta kurulan ilk sigorta şirketlerinin yaklaşık üçte ikisi ya iflas etmiş ya da tarım sigortacılığında vazgeçmek zorunda kalmışlardır. Fakat toplanan primler zamanla birikmiş ve 1915 yılına gelindiğinde yaklaşık 8 milyon dolara ulaşmıştır. Bu birikimin %60'a varan bir kısmı ise yardımlaşma sandıklarında birikmiştir.

Fakat 1915 yazında büyük afetler yaşanmış ve ürünlerin filiz verdiği dönemde bütün ovalar ve vadiler oluşan fırtınalardan büyük zararlar görmüştür. Bu sırada oluşan hasarlar şirketlerin prim gelirlerinin %123'üne ulaşmıştır. Sigorta şirketleri hasarın ancak yarısını karşılayabilmiş ve şirketlerin bir kısmı iflas etmiştir. Ayakta kalabilen şirketler hasarları ödedikten sonra bir araya gelerek bu felakete yol açan sorunları incelemek üzere "Batının Tarım Sigortalarını Düzenleme Derneği"ni kurmuşlardır.

Yeni kurulan dernek öncelikle iki önemli ihtiyaç üzerinde çalışmıştır. Birincisi, hasar tazminatında daha tek tip ve adil bir sistemin olmasına duyulan ihtiyaçtır. İkincisi ise, aktüaryel analiz yapmaya elverişli, güvenilir istatistikî bilgi toplamaya duyulan ihtiyaçtır. (Aslangiray 1999)

Başlangıçta dernek çalışmaları sadece üye şirketlerinin hasarlarını temel almıştır. Daha sonraları tüm sigorta şirketlerinin hasarlarını göz önüne almıştır. Öncelikle bölgesel prim/hasar tabloları oluşturulmuş ve sonra bu verilere mali sorumluluk verileri de eklenmiştir.

Tarım sigortaları ile ilgili dernek, 1974 yılında "Ulusal Tarım Sigortaları Birliği" adını almıştır. Daha sonraki yıllarda kurum değişik bir reform geçirmiş, sigortanın yanında büyük

felaketlerin çiftçiye vermiş olduğu hasarların tazminatı için özel programlar hazırlamış ve uzun yıllar çalışmalarına devam etmiştir.

1980 yılında yeni yasal düzenlemeler yapılarak Federal Tarım Sigortaları Kurumu (FCIC) ve özel sigorta şirketleri arasındaki anlaşmalar iyileştirilmiş ve çok yönlü tarım sigortasının yürütülmesini düzenleyen Federal Sigorta Tarım Kanunu çıkarılmıştır. Kanunu yürütmenin yanında uygulama alanlarının düzenlenmesi ile özel sigorta şirketlerine FCIC ile aynı koşullarda sigorta yapma imkânı verilmiştir. FCIC aynı zamanda sigorta işlerinin reasüransını (ikili sigortasını) da yapmaktadır (Dinler1992).

FCIC ile özel sigorta şirketlerinin belli bir uyum içinde çalışma zorunluluğu doğmuştur. Uygulanan sigorta programları periyodik olarak elde edilen veriler sayesinde ve gelişmeler nedeniyle sürekliliğini devam ettirmektedir. Bu gelişmeler sonucunda özel sigorta şirketlerini temsil etmek için Amerikan Tarım Sigortaları Birliği (AACI) kurulmuştur. Bu birlik bilgi ve deneyim aktarımı yapmakta ve ayrıca üyeler ile FCIC arasında etkili iletişimi sağlamak için fonksiyonel ilişkileri koordine etmektedir. Devletin katılımı FCIC ile gerçekleşmektedir. Devlet çiftçi tarafından ödenen primin belli bir yüzdesini ve işletme masraflarını karşılamaktadır. Federal hükümet verim garantisi sigortası ile çiftçilerin ürününün %75'ini sigortalamaktadır (Aslangiray 1999).

Multirisik (Çok Yönlü Risk) ürün sigortası isteğe bağlı yapılmakta olup, yürürlükte olan dolu ve yangın sigortaları ile birleştirilebilir. Bu durumda primde %15-30'luk bir indirim yapılabilmektedir. Programın reasüransı FCIC tarafından yapılmakta olup, sadece özel reasürans şirketlerinin katılımına izin verilmektedir.

Ülkenin coğrafi konumu ve iklim koşulları dikkate alınarak bitkisel üretimi en fazla etkileyen riskler sigorta kapsamına alınabilmektedir. Bugün İsviçre, Danimarka, İsveç, Arjantin, Avustralya, Fransa, İngiltere gibi ülkelerde bitkisel ürünler sadece dolu riskine karşı, İrlanda'da ise yalnızca yangın riskine karşı sigortalanmaktadır. Dünya'da tarım sigortalarının en yaygın uygulanan şekli dolu ve don, dolu ve yangın sigortalarıdır. Yunanistan ve Bulgaristan'da tarım sigortaları henüz gelişme eğiliminde olup, burada dolu ve don sigortaları uygulanmaktadır. Almanya'da dolu ve yangın, Çekoslovakya'da ise özellikle tahıllar ve sebzelerde dolu, don, sel, fırtına ve yangına karşı sigorta yapılmaktadır (Demir 2003).

Ürün sigortasının en gelişmiş ve modern şekli; bitkisel ve hayvansal üretimin tüm risklere (all risk) karşı sigortasının yapılmasıdır. ABD, Japonya, Kanada, Seylan, Yeni Zelanda ve Brezilya gibi ülkelerde bitkisel ürünler bütün risklere karşı tek bir poliçe ile sigortalanabilmektedir. Japonya, Brezilya ve Seylan'da all risk sigorta uygulaması zorunlu

iken, ABD ve Kanada’da isteğe bağlıdır. Bütün tehlikeleri kapsayan ürün sigortalarının uygulandığı ülkelerde tarım sigortaları devlet tarafından desteklenmektedir.

5.3. Tarım Sigortalarının Genel Sigortacılık İçindeki Yeri

Türkiye nüfusunun yaklaşık %35’ini kırsal kesimde yaşayanların oluşturmasına ve bu nüfusun geçimini tarım gelirlerinden elde etmesine, tarımsal istihdamın toplam istihdam içerisinde yaklaşık %30 paya sahip olmasına rağmen tarım sigortaları uygulamaları istenilen düzeylere ulaşamamıştır.

Çizelge 5.1. Türkiye’de Yıllara Göre Sigorta Şirket Sayıları

Yıllar	Sigorta Yapan Toplam Şirket Sayısı	Tarımda Sigorta Yapan Şirket Sayısı
1963	35	2
1973	38	3
1983	35	5
1993	38	14
2003	58	14
2004	56	13
2005	55	15
2006	55	16
2007	55	21

Kaynak: www.tsrbsb.org.tr, www.tarsim.org.tr

Tarım sigortaları uygulamaları Başak Sigorta ve Şeker Sigorta Şirketlerinin çalışmaları ile başlamıştır. Yukarıdaki çizelgede de görüldüğü gibi yıllar itibariyle tarımda sigorta yapan şirket sayıları artmıştır. Özellikle 14.06.2005 tarihinde çıkan Tarım Sigortaları Kanunu ile birlikte önemli bir artış yaşanmıştır. Ancak ülkemizde prim üretimini tamamen tarım kesiminden sağlayan sigorta şirketi bulunmamaktadır. 2006 yılında mevcut sigorta şirketlerinin 16’sı aynı zamanda tarım sigortası konusunda da faaliyet göstermektedir. Tarımda sigorta yapan şirket sayısı 2007 yılında ise 21’e yükselmiştir.

2002-2006 yılları arasında üretilen toplam primler ve bu primlerin oransal dağılımları Çizelge 5.2 ‘de gösterilmiştir.

Çizelge 5.2. Branşlar İtibariyle prim Üretimi (YTL) ve Dağılımı

Branşlar	2002		2003		2004		2005		2006	
	Toplam Prim	%	Toplam Prim	%	Toplam Prim	%	Toplam Prim	%	Toplam Prim	%
Yangın	676.549	18.19	865.562	17.01	1.067.121	15.37	1.136.331	14.54	1.583.343	16.38
Nakliyat	163.267	4.39	201.380	3.96	268.596	3.96	290.631	3.72	346.257	3.58
Kaza	1.489.223	40.05	1.468.911	28.87	1.998.986	29.46	2.436.439	31.17	3.098.688	32.05
Mühendislik	195.868	5.27	221.497	4.35	275.452	4.06	322.110	4.12	430.684	4.46
Tarım	15.424	0.41	20.586	0.40	29.417	0.43	48.530	0.62	54.365	0.56
Sağlık	410.422	11.04	517.595	10.17	682.014	10.05	798.536	10.22	984.034	10.18
Hayat	686.350	18.46	1.032.552	20.29	1.223.945	18.04	1.242.011	15.89	1.385.801	14.33
Diğer	81.419	2.19	760.042	14.95	1.240.261	18.63	1.541.846	19.72	1.784.369	18.46
Toplam	3.718.522	100.0	5.088.125	100.00	6.785.792	100.0	7.816.434	100.0	9.667.541	100.0

Kaynak: Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Faaliyet Raporları, 2005. www.tsrbsb.org.tr

2002-2006 yılları arasında toplam prim üretimi artış göstermiştir. 2006 yılında 9.667.541.000 YTL olan toplam prim üretiminin içerisinde en fazla payı %32.05 olarak kaza sigortaları almıştır. Toplam prim üretimi içerisinde tarım sigortalarının payına bakıldığında, prim üretiminde artışlar yaşansa da tarım sigortalarının payı 2004 yılına kadar % 0.40 civarında kalmıştır. 2005 yılına gelindiğinde Tarım Sigortaları Kanununun çıkması ile birlikte prim üretiminde artış sağlanmış ve tarım sigortalarının payı %0.62'ye yükselmiştir. 2006 yılında ise prim üretimi artsa da tarım sigortalarının toplam prim üretimi içindeki payı %0.56'ya düşmüştür. Tarım Sigortaları Kanunu'nun 2005 yılında çıkmasından sonra devlet destekli tarım sigortaları poliçe kesimi 2006 yılı haziran ayı gibi geç bir tarihte başlamasından ve çiftçi kayıt sistemindeki aksaklıklardan dolayı tarım sigortaları düşük bir paya sahip olmuştur. Ancak 2007 yılına gelindiğinde sistemdeki aksaklıkların yavaş yavaş giderilmesi ile birlikte tarım sigortalarının payı %1.37'ye yükselmiştir. Devlet destekli tarım sigortaları sistemindeki aksaklıklar giderildikçe, üreticilerin sistemle ilgili bilgileri ve sisteme güvenleri artıkça tarım sigortalarının payı giderek artacaktır.

6. AB ÜLKELERİNDE TARIM SİGORTALARININ MEVCUT DURUMU

Avrupa Birliği'nde; üreticilerin Ortak Tarım Politikası (OTP) kapsamındaki politikalarla hem afet hem de sosyal sigorta politikaları yardımı ile risklerden korundukları bilinmektedir. Bu üreticilerin üretim riskleri çiftlik bazında ele alındığında “risk yönetim stratejileri” ile “risk paylaşım stratejileri”nin birbirinden ayrı olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Risk yönetim stratejileri; kısa sürede pazar bulmak, yüksek verimli, fakat düşük risk taşıyan ürünlerin seçimi yönünde geliştirilmekte, risk paylaşım stratejileri ise; sözleşmeli üretim ve pazarlamayı, future piyasalarında risk dağıtmayı, kişisel fonları ve sigortayı içermektedir (Kıymaz 2002).

AB'nin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) kurallarına uygun bir yapılaşmayı izlediği, aynı zamanda tarım sigortalarında çok farklı uygulamalara sahip olan birlik üyelerinin tarımdaki risklerin aynı esaslarla transferini sağlayacak ve geliştirecek koordinasyonu yürütmeye başladığı bilinmektedir (Dinler 2004).

AB ülkeleri, devletin prim desteği verdiği birkaç ülke dışında bugüne kadar tarım ürün sigortaları uygulamalarında daha çok dolu sigortası üzerinde yoğunlaşmışlar ve birden çok riskin sigortası (MPCI) için alt yapı çalışmaları yapılmıştır. AB'nde verime bağlı bir ürün sigortası uygulaması vardır. Üretim ve geliri kapsayan “gelir sigortası” uygulamaları giderek yaygınlaşmakta ve önem kazanmaktadır. Bitkisel ürünlerin yanında çiftlik hayvanları sigortalarının da “AB Ortak Tarım Politikası'nda (OTP) ne şekilde yer alacağı” yönünde yapılan çalışmalar Avrupa tarımında gelir sigortasının ağırlık kazanacağını göstermektedir (Kıymaz 2002).

AB'nde tarım sigortaları uygulamaları incelendiğinde, uzun yıllardan beri dolu sigortalarının yaygın bir şekilde uygulandığı görülmektedir. AB ülkeleri “sağlıklı bir dolu sigortası alt yapısının kurulması, ondan sonra devlet desteği ile diğer teminatların verilmesi” yönündeki uygulamaları aynen uygulamaktadır. Bununla birlikte bazı ülkeler don, sel, kuraklık, fırtına gibi riskleri de sigorta etmekte ve bunların prim veya hasarlarına devlet destek olmaktadır.

Dünya genelinde “Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları (MPCI)” en yaygın ABD'nde uygulanmasına rağmen beklenen başarı elde edilememiştir. Bunun sebebi, bir yandan devletin sigortanın çok yönlü teşvikini sağlaması, diğer yandan doğal afet yardımlarına devam etmesidir.

İspanya, tarım sigortaları uygulamalarında ABD'nin deneyimlerinden yararlanmış ve çok daha sağlıklı bir sistem kurmayı başarmıştır. İspanya modeli, kontrollü devlet desteğinin özel sigorta şirketleri ile başarılı bir şekilde yürütülebileceğini göstermiştir. Ayrıca, devletin sisteme prim desteğinin yanında reasürans desteği de vermesinin bir müdahale şekli olmadığını, bunun tersine bugüne kadar yapılan doğal afet yardımlarının bir parçası olarak görülmesi gerektiğini, daha önce afete maruz kalıp karşılıksız yardım alanların sigorta sayesinde riske ortak olmalarını sağladığını ortaya koymuştur. Dünya genelinde Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları-MPCI uygulamaları en başarılı olarak İspanya'da gerçekleştirilmektedir(Dinler 2005).

AB ülkelerinde son gelişmelere paralel olarak, ortak korumacılık yapısını tarım sigortaları konusunda daha da hissettirecek şekilde özellikle ürün gelir sigortası sisteminin özel sektör tarafından yönetilecek biçimde kurulması, prim ve reasüransa kamu desteğinin sağlanması fakat prensip olarak kamu müdahalesinin olmaması tercih edilmektedir. Kamu müdahalelerinin sadece düşük olasılıklı olmasına rağmen, yüksek riskli doğal afetlerin oluşturacağı pazar tıkanıklığında ve çiftçilerin kaynaklarının optimum kullanmaması ile oluşan verim kayıplarının önlenmesi yönünde olabileceği düşünülmektedir. Mevcut reasürans kapasitesinin üzerindeki kaynak ihtiyacının karşılanması için, İspanya örneğinde olduğu gibi sermaye piyasaları yeterince gelişene kadar kamu katkısının yapılması gerekmektedir (Kıymaz 2002).

AB ülkelerine bakıldığında; Portekiz'de 6'sı kamuya ait olmak üzere, yetkilendirilen 15 sigorta şirketi tarafından yürütülen havuz sisteminde, devlet oluşturulan fonun %60'ını finanse etmekte ve %50'ye kadar prim desteğinde bulunmaktadır. Ayrıca %125'in üzerinde hasarlar için "hasar fazlası ödemesi" yapılmaktadır. Avusturya'da son yıllarda uygulanan prim destekleri, İtalya ve Fransa'da bazı ürünlerde sadece dolu ve don riskinde uygulanmaktadır (Dinler 2005).

Aşağıda bazı AB ülkelerinde tarım sigortaları uygulamaları kısaca incelenmiştir.

Danimarka: Bitkisel ürünler dolu riskine karşı isteğe bağlı olarak sigortalanmakta, serada yetiştirilen ürünler ise bütün risklere karşı sigortalanmaktadır. Sigorta işlemleri özel şirketlerce yapılmakta ve devlet desteği bulunmamaktadır (Tanrıvermiş 1997).

İrlanda: İrlanda'da sigorta işlemleri özel şirketlerce yapılmakta ve ürünler sadece yangın riskine karşı sigortalanmaktadır. Ancak ülkede kötü hava koşulları bütünüyle etkili olduğundan, Tarım Bakanlığı çiftçilerin zararlarını karşılayabilmek için doğrudan mali yardım yapmaktadır (Tanrıvermiş 1997).

Yunanistan: Yunanistan'da 1925-1961 yılları arasında gönüllü sigorta yapılmış ve 1961'den sonra zorunlu sigortaya geçilmiştir.

1925'de dolu ve hayvan kaybı risklerine karşı tarım sigortası uygulanırken, 1926-1954 döneminde karşılıklı tarım sigortası uygulamaya konulmuş ve bu uygulama kapsamında dolu fırtınası, hayvan kayıpları, yıldırım ve yangın risklerine karşı sigorta yapılmıştır. Bu dönemde aynı zamanda hükümet tarafından Tarım Sigorta Fonu (TGA) kurulmuştur.

1978 yılında sel ve rüzgar fırtınası risklerine karşı sigorta uygulaması, 1979 yılında ise dondan ve dolu fırtınasından tarımsal üretimi ve ağaçları korumak için koruma programları uygulamaya konulmuştur.

1954-1980 yılları arasında hükümet tarafından Yunanistan Tarım Bankası kurulmuş ve banka ürün dolu ve hayvan sigortasını uygulamaya koymuştur. 1961 yılında çiftçilerin sosyal güvenlik programlarını kurmak ve doğal afetlerin sebep olduğu ürün kayıplarından gelen finansal sorunlara karşı çiftçileri korumak amacıyla Yunan Tarım Sigortası Organizasyonu (ELGA) kurulmuştur. Fakat ELGA faaliyetlerine 1988 yılında başlamıştır.

ELGA'nın hedefleri ürün, hayvan ve işletme sabit varlıklarına zorunlu sigorta yapmak, ürün koruma programlarını aktif hale getirmek, tarımdaki doğal riskler konusunda araştırma yapmaktır. ELGA dolu, don, fırtına, sel, kuraklık, aşırı yağış, aşırı kar yağışına karşı zorunlu ürün sigortası yapmaktadır.

Tarım sigortaları ile ilgili sistemde sigorta şirketleri, ELGA ve Tarım Bakanlığı yer almaktadır. Tarım Bakanlığı ELGA'nın zararlarını kapatmak için işletme masraflarını karşılamakta, ELGA'nın stratejilerini onaylamakta ve denetlemektedir. Maliye Bakanlığı primleri toplamakta ve Ticaret Bakanlığı ise poliçe yapan şirketlerin çalışmasını denetlemektedir (Akçaöz ve Kızılay 2004).

Çek ve Slovak Cumhuriyetleri: 1975'ten bu yana sigorta, devlet sigorta şirketlerince yapılmakta ve kooperatifler de sistem içerisinde yer almaktadır. Devlet sigorta şirketi, meyveler, bağ ve tütün gibi ürünleri çiftçinin ihmali dışındaki bütün risklere karşı güvence altına almıştır. Bu tür sigortalarda prim, sigorta değerinin %1-20'si arasında değişmektedir. Tahıllar, sebzeler ve diğer ürünler yangın, fırtına, sel, dolu ve don riskine karşı sigortalanmakta ve bu ürünlerin sigorta primleri ise sigorta değerinin%1-4,3'ü arasında değişmektedir. Şirket, primlerin toplanması, poliçelerin düzenlenmesi, hasar tespiti ve ödenecek tazminatın saptanması gibi işlemleri gerçekleştirmektedir. Çiftçiler primlerini üç taksitte ödemektedirler. Tazminat limiti, ürünlerin normal verimi ile hasardan sonra alınan ürün verimi arasındaki farkın %80'idir (Tanrıvermiş 1997).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC): KKTC’de 1982 tarih ve 40/1982 sayılı yasa ile Genel Tarım Sigortası uygulaması 1982 yılında başlamıştır. Yasa’da amaç, üreticilerin bitkisel ürünlerini, irat hayvanlarını ve bunların tesis ve barınaklarını güvence altına almak, üreticilerin genel tarım sigortası kapsamındaki risklerden kaynaklanan zarar ve kayıplarını karşılamaktır. Bu yasa kapsamında üreticilerin; yer sarsıntısı, yer kayması, fırtına, taşkın ve sel gibi doğal afetlerden, dolu, don, kuraklık, pas hastalığı, önlenmesi olanaksız bitki hastalık ve zararlılarından, gebelik, doğum, önlenmesi olanaksız bulaşıcı hastalıklar ve doğal afetlere karşı güvence altına alınmakta ve bu risklerden belirli ölçüde zarar gören, kısmen veya tamamen yok olan bitkisel ve hayvansal ürünler ile bunların tesis ve barınaklarında oluşan zararlar tazmin edilmektedir.

Genel Tarım Sigortası kapsamında kaza, yangın, önlenmesi mümkün bitki ve hayvan hastalık ve zararlılarına karşı ihtiyari sigorta yapılmaktadır. İhtiyari sigorta kapsamına giren risklerin sigortası hariç, diğer risklerin sigortalanması zorunludur. Sigorta uygulamasını yürütmek üzere, tüzel kişiliği haiz Genel Tarım Sigortası Fonu kurulmuştur. Fon, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı bir kuruluştur. Fon sermayesi, devlet bütçesinden ayrılan ödenekler, tahsil edilen primler, Fonun yapacağı hizmetlerden sağlayacağı gelirler, Fona ait mülkler, yatırımlar ve diğer kaynaklardan elde edilecek gelirler ve Fona sağlanacak iç ve dış yardımlardan oluşmaktadır. Sigorta primleri genellikle ürünlerin satış bedelleri, ihracatı, girdilerin ithalatı ve çiftçilere satış fiyatlarından yapılan kesintiler yoluyla toplanmaktadır. Tazminat ödemesi, köy bazında köy kooperatifleri adına çıkarılacak bir çekle yapılmaktadır (Tanrıvermiş 1997).

Almanya: Almanya’da dolu sigortaları uygulanmakta olup, dolu sigortaları poliçelerini sadece “Dolu Sigortaları Şirketi”nin düzenlediği bir tarım sigortaları sektörü yaratılmıştır. Almanya’da eyaletlerin farklı yaklaşımları olmakla birlikte, küçük alanlarda diğer risklerden oluşan ürün kayıplarında devletin yardımları olmasa da ülkesel büyük afetler sonrası devlet yardımları yapılmaktadır. Ayrıca büyük afetler sonucunda “AB finansal yardımı” çerçevesinde üreticilere AB’nin ilgili fonlarından da yardım yapılmaktadır. Almanya bu altyapının üzerine devlet desteği ile birden çok ürün sigortasına teminat verecek şekilde altyapısını tamamlayarak 2005 yılından itibaren sigorta uygulamalarına başlamıştır (Dinler 2005).

İspanya: İspanya’da uygulanan ürün sigortalarında çiftçiler, çiftçi birlikleri, özel sigorta şirketleri ve devlet faaliyet göstermektedir. İspanya’da doğal afetlerden meydana gelen zararları karşılamak için tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşu olan Sigortalar Tanzim Konsorsiyum’u (CCS) kurulmuştur. Bu kuruluş Tarım ve Ekonomi Bakanlığı’na bağlı olarak

çalışmaktadır. Bu kuruluşun devlet varlıklarından ayrı olarak kendisine ait özel mal varlığı da bulunmaktadır. Kuruluş faaliyetlerini özel hukuk hükümlerine göre gerçekleştirmektedir. Sigortaya ait tarifeler devlet tarafından saptanmaktadır ve bu tarifelere uymak zorunludur. Primler konsorsiyum adına sigorta yapan sigorta şirketleri tarafından tahsil edilmektedir. Konsorsiyum olağanüstü risklerin doğrudan neden olduğu maddi zararları karşılamaktadır.

İspanya'da tarımsal sigorta organizasyonu içinde ayrıca yerli ve yabancı şirketlerin koasürans katılımı ile oluşturulan AGROSEGURO (Birleşik Tarım Sigorta Şirketi Grubu) yer almaktadır. Sigorta bedeli, havuzu oluşturan üyeler arasında anlaşmada kabul edilen orana göre, primler de her üyenin havuzdaki katılım sorumluluğuna göre paylaşılmaktadır. Havuzu oluşturan şirketler, sigortanın teknik yönünü ve sigorta tarifelerini birlikte belirlemektedir. Ancak şirketler tarafından verilen sigorta hizmetleri bağımsız olmaktadır. Oluşturulan havuza devletin katılımı ise sigortaya mali ve idari yönden destek şeklinde olmaktadır (Çetin 2007).

Tarımsal sigorta organizasyonu içerisinde yer alan, Tarım Bakanlığı'na bağlı özerk bir yapıya sahip olan ve yöneticileri Tarım Bakanlığı tarafından atanan ENESA tarımsal sigorta planları ile ilgili önerilerde bulunur. Ürünler için gerekli teknik şartlar, sigortalanan ürün tahminleri, sigortalanan ürüne uygulanacak fiyatlar ve sigorta poliçeleri ile ilgili işlemler bu kurum tarafından yürütülmektedir. Ekonomi Bakanlığına bağlı olan DDS (Sigorta Denetleme Kurumu) ise hasar tespit normlarının değerlendirilmesi, Ekonomi Bakanlığı'na reasürans ile ilgili açıklamalarda bulunmak ve öneriler sunmak konusundaki faaliyetleri yürütmektedir. Ayrıca bu faaliyetlerinin yanında, AGROSEGURO'nun hissedarlarını da belirlemektedir. ENESA ile birlikte çalışarak prim sübvansiyonlarının ödenekleri için direktiflerde bulunmakta ve bunlarla ilgili mevzuat düzenlemelerini yapmaktadırlar (Çetin 2007).

İspanya'da devlet, çiftçi birlikleri ve sigorta sektöründen oluşan tarafların içinde yer aldığı havuz sistemi uygulanmaktadır. Havuz sisteminde; çiftçilerin sigorta şirketlerine ödediği primler havuzda toplanmakta ve hasarlarda havuzdan doğrudan çiftçiye ödenmektedir. Devlet çiftçiye afet yardımı yapmamaktadır, fakat sigorta yaptıran çiftçilerin primlerinin %50'sini karşılamaktadır. Bu prim desteğini doğrudan havuza göndermektedir. Prim toplama, prim fiyatları belirleme, aktüerya çalışmaları, hasar organizasyonu ve ürün geliştirme havuz içindeki ayrı ayrı birimler tarafından bağımsız olarak yürütülmektedir. Sigorta şirketleri sadece poliçe düzenleme, pazarlama ve satış faaliyetlerini yerine getirmektedir. Sistemin yönetiminde ve teknik uygulamalarda Tarım Bakanlığı, finans ve sigorta hesapları konularında ise Maliye Bakanlığı görev yapmaktadır.

İspanya'da 1978'den beri sigorta sistemleri uygulanmaktadır ve ilk olarak Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları (MPCI) programı uygulanmaya başlamıştır. Bu sigorta sistemine

katılım gönüllüdür ve sebze ve meyveleri içeren çok sayıda ürün sigortalanmaktadır. Çiftçiler sigortalanacak risk tiplerini (kuraklık, sel, dolu vb.) ve sigorta seviyelerini seçebilmektedirler. Primler de bölgesel ve bireysel risklere göre değişmektedir. Devlet idari maliyetleri içeren tüm maliyetlerin %50'sini desteklemekte, bu prim desteği spesifik koşullara ve ürünlere göre %8-45 oranında değişebilmektedir (Akçaöz ve Kızılay 2004).

1980 yılından itibaren ürün ve hayvan sigortaları Birinci Ulusal Tarım Sigortası Uygulama Planı kapsamında uygulanmaya başlamıştır. Kışlık ve yazlık buğday, baklagiller, meyveler, turunçgiller, kayısı zeytin, pamuk, fındık, şaraplık üzüm, sebzeler ve tütün sigorta kapsamına alınan ürünlerdir. Sigortalanan riskler ise; don, dolu, fırtına ve seldir. Bu riskler her ürün ve bu ürünlerin yetiştirildiği bölgeler için değişmektedir. Hayvan sigortalarında sığırlar kaza, doğum ve hastalık, koyunlar ise kaza riskine karşı sigortalanmaktadır.

Macaristan: Macaristan sigorta pazarında 21 sigorta şirketinden sadece 4'ü tarımsal sigorta ile ilgilenmektedir. Macaristan'da uygulanan ürün sigortaları; tüm ürünlerde dolu ve sel sigortaları, tahıllarda fırtına ve don sigortası ve sera sigortasıdır. Hayvan sigortası ise; yangın, yıldırım ve depremin sebep olduğu kayıplarla, hastalık ve kazaların sebep olduğu kayıplar için yapılan inek, domuz, koyun ve kümes hayvanları sigortalarıdır. Yüksek değerli hayvanlar için özel sigorta yapılmaktadır (Akçaöz ve Kızılay 2004).

Portekiz: Portekiz'de 1979'da yürürlüğe giren yasa ile birlikte Hükümet Ürün Sigorta Programı çerçevesinde ürün sigortası uygulanmaya başlamıştır. Bu program altısı devletin kendisine ait olan on beş yetkili sigorta şirketinin oluşturduğu bir havuz olarak çalışmaktadır. Maliye ve Tarım Bakanlıkları tarım sigortaları için hükümetin katkılarının da belirlendiği bir fon oluşturmuşlar ve bu fonun yönetimini üstlenmişlerdir. Hükümet oluşturulan Ürün Sigortası Tazminat Fonunun yaklaşık %60'ını finanse etmekte ve bu fon primlerin %25'ini desteklemektedir. Portekiz Sigorta Birliği gerekli teknisyenler ve düzenleyicilerle bu programın gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Şirketlerin oluşturduğu havuz, ürün sigortasını idare etmekte ve yönetmektedir. Özel Ürün Sigorta Bedel Fonu ise, felaket kayıplarının bedelini ödemek için hükümet tarafından kurulmuştur (Akçaöz ve Kızılay 2004).

Ürün sigortası yangın, yıldırım, fırtına, aşırı yağış, don, dolu ve sağanak kar yağışını kapsamaktadır. Sigorta sınırı yangın ve yıldırım için %100, diğerleri için %80'dir. Tarife sistemi farklı beş bölge ve beş ürün çeşidi için oluşturulmakta ve yıllık oranlar sabitlenmektedir. Primler, Tarım Bakanlığı tarafından her ürün çeşidine göre en yüksek %50 olacak şekilde hükümet tarafından desteklenmektedir. Bu destekler Özel Bedel Fonu tarafından sigorta şirketlerine yapılmaktadır. Kayıplar sigorta şirketleri havuzu tarafından ödenmektedir. Havuz, sigorta poliçesi üzerinden ödenecek parayı organize ve kontrol

etmektedir. Yıllık kayıp oranı önceden sabitlenen primlerin yüzdesini geçerse, Özel Bedel Fonu aşma ücretini karşılamaktadır.

1996'da koruma sistemi kurulmuştur ve hükümet %125'in üzerinde kayıp oranını ödemektedir. Bu sistem yangın, yıldırım, aşırı yağış, dolu, don ve sağanak kar yağışı risklerine karşı uygulanmaktadır. Tahıllar (buğday, arpa, yulaf, mısır, pirinç, çavdar vb.), bahçe bitkileri (soğan, domates, biber, şeker pancarı, havuç, salata, kavun, karpuz, fasulye, bakla, acı bakla vb.), patates, üzüm bağı, meyveler (elma, armut, çilek, şeftali), turunçgiller, zeytin, ceviz, kestane ağacı, badem ağacı gibi ürünler sigorta kapsamındadır.

İtalya: İtalya sigorta sisteminde özel sigorta sistemi uygulanır. Özel sigorta dolu, don, rüzgâr, meyve ağaçları için hastalık ve zararlı risklerine karşı yapılır. Bu sistem devlet tarafından kamu felaket yardımları şeklinde desteklenir. Kamu felaket yardımları Ulusal Dayanışma Fonu tarafından yapılır ve bu fon zarardan önce önleyici tedbirler, zarardan sonra doğru tedbirler alır (Akçaöz ve Kızılay 2004).

Doğru tedbirlerde, sigortalanamayan ürünlerde aşırı yağış, sel, fırtına, kırağı, dolu ve kuraklık için felaket yardımları yapılmaktadır. Önleyici tedbirler ise doğal riske karşı sigortalıların primini kısmen desteklemek için alınmaktadır.

Fransa: Fransa'da bitkisel ve hayvansal ürünlerde dolu, fırtına ve çok sayıda sebepten dolayı oluşan hayvan kayıpları için özel sigorta sistemi mevcuttur. Özel sigorta tarafından sigortalanamayan ve doğal felaketler sonucu oluşan tüm kayıplar için devletin felaket yardımları vardır. Hayvancılık sektörünü etkileyen kuraklık ve kesin olarak belirtilemeyen felaketler (faiz destekleri, azalan sosyal güvenlik ödemeleri, borçları yeniden yapılandırma) devlet yardımları arasında yer alır. Meyve ve sebzeler için dolu sigortası primleri özel sigorta tarafından desteklenir (Akçaöz ve Kızılay 2004).

Avusturya: Avusturya'da dolu, tüm ürünler için salyangoz zararı, mısır için karga zararı ve fırtına, şeker pancarı ve üzüm hariç tüm ürünler için durgun su zararı, kuraklık, don, tahıllar için hastalık ve zararlılar, üzüm için sel, dolu ve don kombinasyonu ve bahçecilikte dolu, fırtına ve kar risklerine karşı özel sigorta uygulanmaktadır. Primler dolu ve don için desteklenmektedir (Akçaöz ve Kızılay 2004).

7. TÜRKİYE’DE TARIM SİGORTALARININ GELİŞİMİ VE BUGÜNKÜ DURUMU

7.1. Tarım Sigortalarının Tarihi Gelişimi

Türkiye’de sigortanın gelişimi incelendiğinde 1900’lü yılların başlarında yabancı sigorta şirketlerinin Türkiye’deki yabancı şirketlere ait malları sigorta ettikleri görülmektedir. Türkiye’de tarım sigortaları ile ilgili çalışmalar Cumhuriyetin ilk yıllarında başlamıştır ve çeşitli kurum ve kuruluşlar konu ile ilgili çeşitli çalışmalar yapmışlardır.

Sigorta ile ilgili ilk hükümler 1926 yılında Türk Ticaret Kanununda yer almıştır. O yıllarda henüz Tarım Sigortaları Kanunu gündemde değilken çiftçilerin üretimini desteklemek amacıyla kurulan T.C. Ziraat Bankası tarım sigortalarını inceleyerek konu ile ilgili ilk çalışmalarını yapmıştır. 1937 tarih ve 3202 sayılı T.C. Ziraat Bankası Yasası’nda sigortaya yer verilmiştir ve konu 1938 yılında “Köy ve Ziraat Kongresi’nde” de tartışılmıştır.

Bu dönemde Türk Ticaret Kanunu’nun 1316. ve 1319. maddelerinde tarım sigortalarının yasal yönleri düzenlenmiş ve Ticaret Bakanlığı’na 1940 ve 1944 yıllarında “Zirai Sigorta Kanun Tasarısı” hazırlanarak meclise sunulmuştur. Ancak bu çalışma olumlu sonuçlanmamış, bu tasarı 1952 ve 1956 yıllarında tekrar düzenlenerek TBBM’ne yeniden sunulmuştur.

Tarım ürünlerinin sigortalanmasının yasal dayanağı 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1316, 1317, 1318 ve 1319’uncu maddeleridir. 1959 yılında yürürlüğe giren sigorta şirket ve işlemlerinin murakabesini içeren 7397 sayılı “Sigorta Şirketleri Murakabe Kanunu”, daha sonra 1987 yılında yürürlüğe giren 3379 sayılı “Sigorta Murakabe Kanunu” ile hemen hemen her maddesi değişikliğe uğrayarak yenilenmiştir (Akdemir ve ark. 2001).

1160 sayılı “Mükerrer Sigorta Kanunu” ile “Tarım Ürün Sigortası Şirket ve Münakabesi” Ticaret Bakanlığında alınarak Başbakanlığa, dolayısıyla ona bağlı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına verilmiştir. Şu anda tüm sigorta şirket ve işlemleri aynı Müsteşarlığın Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü’nün Sigorta İşlemleri Şube Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir (Akdemir ve ark. 2001).

5254 sayılı “Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanun” çiftçilerin yangın, yer sarsıntısı, fırtına, taşkın, sel, don, dolu, kuraklık, haşere ve hastalık gibi tabii afetler sonucu muhtaç duruma düşmeleri halinde kendilerine tohumluk yardımı yapılmasını öngörmektedir. Bu kanunu Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yürütmekle görevlidir. Ayrıca 2090 sayılı “Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardım Hakkında Kanun” ve buna uygun çıkarılan yönetmelik Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı bünyesinde bütçeye bağlı bir fon oluşturularak, tabii afetlerden zarar gören çiftçilere bu fondan yardım

yapılması esasını getirmektedir. Bu kanun bir anlamda çiftçilere primsiz devlet sigortası anlamını taşımaktadır. Ancak bütçeden önemli sayılabilecek bir kaynak ayrılamaması, bu kanunun işlerliğini yitirmesine neden olmuştur (Akdemir ve ark. 2001).

Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de tarım sigortaları uygulamaları bitkisel ürünlerin “dolu” riskine karşı sigortalanması ile başlamıştır. 1957 yılında Şeker Sigorta Dolu Sigortalarını, 1959 yılında da Başak Sigorta Çiftlik Hayvanları Sigortalarını başlatmıştır. Bu tarihlerde başlayan Dolu Sigortaları ve Hayvan Hayat Sigortaları uygulamaları halen günümüzde de devam etmektedir.

1969 yılında Ankara Sigorta, 1975’te Güneş Sigorta A.Ş., 1983’te Ak Sigorta A.Ş., 1985’te Halk Sigorta A.Ş. ve 1987’de Anadolu Sigorta A.Ş. tarım sigortası konusunda çalışmaya başlamıştır.

1987 yılında tarım sigortalarının çok yönlü geliştirilmesine yönelik hazırlanan “Türkiye İçin Tarım Sigortaları’nı Geliştirme Planı”(T.Dinler-1987) çerçevesinde tarım ve sigorta sektöründe devlet, çiftçi birlikleri ve sigorta şirketleri üçgeninde planlı bir çalışma dönemi başlatılmıştır (Atabay vd. 2006)

“Tarım sigortalarını tarımcılar yapmalıdır” söylemi ile başlatılan ve uygulamaya konulan planda, öncelikle mevcut dolu sigortalarının alt yapısının oluşturulması, yaygınlaştırılması ve daha sonra devletin çiftçinin primlerini destekleyerek, kuraklık, don ve sel gibi risklerin de sigortalanabilmesini sağlayacak çalışmalar yer almıştır. Türkiye için risk haritalarının çıkarılması, üniversite eğitim programlarında konuya yer verilmesi ve bağımsız hasar organizasyonuna ilişkin faaliyetler planın önemli alt başlıklarını oluşturmuştur. Bitkisel ürünlerin yanı sıra çiftlik hayvanlarının da aynı sistem içinde sigortalarının gerçekleştirilmesini sağlayacak plan hedeflerinin son aşamasında ise; çiftlikteki can ve malların tüm risklere karşı güvenceye alınması için çalışmaların yapılması öngörülmektedir (Dinler 2005).

Aynı dönemde yapılan çalışmalar, DPT Beş Yıllık Kalkınma Planı Tarım Komisyonunun bir üyesi tarafından Özel İhtisas Komisyonu Kararları şeklinde “Tarım Ürün Sigortası Geliştirilecektir” maddesi ile 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda yer alması sağlanmıştır (Dinler 1990).

Tarım sigortasının çok yönlü olarak kitlelere tanıtımı için TV programları sigortacılık konusundaki ilk program olarak gösterilmiştir (İzmir TV 1987).

Daha sonraki yıllarda çok sayıda radyo ve televizyon programları yapılmış, çiftçilerin eğitimi amacıyla bir video film hazırlanarak sigorta sektörünün hizmetine sunulmuştur (Dinler 1990).

Aynı zamanda bu plan çerçevesinde Tarım Bakanlığı, Çiftçi Birlikleri (Tarım Kooperatifleri), Ziraat Fakülteleri, Tarım Meslek Liseleri vb. gibi tarımla ilgili kuruluşlarda eğitim ve tanıtım programları uygulanmıştır (1987, 1988 ve 1989).

Tanfer Dinler, tarım sektörüne sigorta bilgi ve bilincini vermek için Anadolu'nun her yerinde araştırma ve eğitim çalışmalarını yürütmüş, o güne kadar okulu olmayan sigorta sektörü için İstanbul Üniversitesi bünyesinde bir sigorta okulu kurulması ve tarım sigortalarının okutulması konusunda çalışmalara yardımcı olmuştur.

Bu dönemde Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Tarım Bakanlığı ve sigorta şirketlerinden elde edilen veriler değerlendirilerek sigorta primlerine esas fiyatlandırmaların doğru uygulanmasının ve hasar tespitlerinin de organizasyonunun sağlıklı yapılması için yöntemler geliştirilmiştir (Dinler 1990).

1988 yılında Adana Milletvekili Şendağ ve arkadaşlarının vermiş olduğu "Tarım Sigortaları Kanun Taslağı" Meclis Alt Komisyonu'nda incelenmiş, 1976-1980 yıllarındaki tasarlarda olduğu gibi, bir Tarım Sigortası Kurumu kurulmasıyla ilgili önerilerin yer aldığı taslak kanunlaşmamıştır (Dinler 1989).

1988'de Şark Sigorta A.Ş., 1989'da Merkez Sigorta A.Ş., 1990'da Tam Sigorta A.Ş. Tarım Sigortaları ile ilgili branşlarını kurarak tarım sigortaları konusunda çalışmaya başlamıştır.

1989 yılında Türkiye'de ilk kez dolu sigortaları hasar tespiti teknikleri konusunda kurslar açılmıştır.

Tarım sigortaları ile ilgili çalışmalar giderek sistemleşmeye ve yaygınlaşmaya başlamış ve kişisel olarak yapılan toplantı ve verilen tebliğlerin yerine ilk kez uluslararası bir sempozyum şeklinde İstanbul'da yapılmıştır. Münih Reasürans tarafından yapılan bu sempozyumda "Dünyada ve Türkiye'de Tarım Sigortaları Uygulamaları" ele alınmış ve incelenmiştir (Dinler 1990).

Özellikle 1990 yılından sonra dolu sigortalarında gelişmeyi önleyici ve çiftçinin sigortayı kabulünü zorlaştırıcı nitelikteki uygulamaların kaldırılması için yoğun çalışmalar başlamıştır.

Bu dönemde sigorta sektöründe serbest tarife sistemine geçilmiştir. Fakat birçok kuruluş bu geçişe hazırlıklı olmadığı için serbest tarife tarifersizlikmiş gibi düşünülüp fiyatlar düşürülmüş, istatistiksel verilere dayalı olmayan uygulamalar ağırlık kazanmış ve sonuçta sigorta sektöründe çözümü zor olan sorunlar meydana gelmiştir.

Dünya genelinde yapılan uygulamalardan da anlaşılacağı gibi, istatistiksel çalışmalar değerlendirilmeden fiyat tespitinin yapılmaması gereken en önemli branş tarım sigortalarıdır.

Tarım sigortalarının katastrofik (felaketsel) özellikte olması, özellikle dolunun ne zaman nereye yağacağına belli olmayışı, bir taraftan uzun yıllara ait verilerin değerlendirilmesini zorunlu kılarken, diğer taraftan her yıl alınan yeni verilerin değerlendirilerek güncel fiyatlandırmanın yapılması gerekmektedir. Ancak en az bunun kadar önemli olan diğer bir konuda, sigorta bilincine sahip olmadan yola çıkıldığında, şirketler arası rekabetin Anadolu'nun herhangi bir köşesindeki köyde riskin tamamen teknik değerlendirmeden uzak, açık pazar rekabet unsuru olarak kullanılması haline dönüşebileceğidir. Bu da daha yeni olan tarım sigortası uygulamalarının başarısızlığa uğraması demektir. (Ertek Ünal 1998).

Aynı yıllarda denizde ve karada yetiştirilen kültür balıkları için hayat sigortası esaslarını belirleyen özel sigorta şartları uygulamaya konulmuştur.

1990 yılında bir çalışmada Türkiye genelinde son elli yılın meteoroloji sonuçları ile dolu sigortaları hasarlarının tamamı ürün il, ilçe ve köy bazında özel bilgisayar programları ile değerlendirilerek 36227 köy ve 113 ürün kodlanmıştır. Elde edilen sonuçlar sigorta şirketlerine disketler halinde dağıtılmıştır (Dinler 1990).

Meteorolojik kayıtların değerlendirilerek dolu sigortalarının geliştirilmesi için hangi teminatların verilebileceği konusunda yeni çalışmalar başlatılmıştır. Özellikle tarımsal üretimde ağırlıklı yer alan ürünlerden başlamak üzere ve pilot bölge bazında yürütülen bir çalışmada Manisa ili Sultaniye Üzümleri seçilmiştir. Don teminatı verilebilme koşullarını araştıran ve üzümler için "Don Teminatı Pilot Projesi" beş yıl süre ile uygulamaya konulmuştur (Dinler 1994).

1992 yılında sigorta uygulamalarına ilişkin yasal düzenlemelerden biri olan eksper yönetmeliğinde ekspertiz için "tarım ürünlerinin hasarlarını, tarım sigortaları eksperleri yapabilir" şeklinde değişiklik yapılmıştır. O zamana kadar sigorta eksperleri olan her kişi tarım sigortaları ekspertizini yapabilme hakkına sahipti. Ancak yapılan düzenlemeden sonra tarım sigortaları eksperleri olmak için tarım uzmanı olmak zorunluluğu getirilmiştir.

1993'de İsviçre Sigorta tarım branşını kurarak faaliyete geçmiştir.

1995 yılında İhlas Sigorta A.Ş. tarım sigortaları konusunda çalışmaya başlamış ve bununla birlikte tarım sigortaları branşında faaliyet gösteren sigorta şirketi sayısı on bire yükselmiştir.

1995 yılına gelindiğinde, bugüne kadar yapılan mevcut dolu sigortalarının geliştirilmesi ve daha sonra devlet desteği sağlanarak "Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları-MPCI" uygulamalarına geçilebilmesi için uygun modelin "Tarım Sigortaları Havuzu" olduğu ileri sürülerek dolu sigortaları altyapı çalışmaları başlatılmıştır.

Bu çerçevede, özellikle dolu sigortaları uygulamalarındaki sorunların giderilmesi, Türkiye’de tarım sigortalarının geliştirilmesi ve uygun sistemlerin kurularak bazı faaliyetlerin bağımsız bir merkezden yürütülmesi amacıyla 1995 yılında Tarım Sigortaları Vakfı (TSV) kurulmuştur.

1997 yılında devletin bu konudaki çalışmalarına yön veren önemli kararların alındığı I. Tarım Şurası’na ait çalışma belgesinde “Tarım Sigortaları Havuzu” şu şekilde yer almıştır:

“Tarım sigortalarının gelişmesi, devlete, sigorta şirketlerine, çiftçi birliklerine ayrı ayrı görev ve sorumluluk yüklemesinin yanı sıra bu üçünün birlikte organizasyonunu zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla tarım sigortaları branşında faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketlerinin devletin desteğinde bir araya gelerek bir üretim havuzu (pool) oluşturması ve devletin sigortayı cazip kılması için sigorta primine ve/veya hasara katkıda bulunması gereklidir. Tarım Sigortaları’nın gelişmesine yönelik istatistiki verilerin toplanması, değerlendirilmesi ve hasar tespitleri gibi çalışmaları ülke genelinde yürüten Tarım Sigortaları Vakfı ile sigorta ve reasürans şirketleri böyle bir organizasyonun ilk adımlarını atmışlardır” (Anonim 1997).

1998 yılı Hükümet programında yer alan “Tarımsal Politikalarla İlgili Yapısal Değişim Projesi” çerçevesinde hazırlanan “Tarım Sigortaları Teşviki Hakkında Kanun Tasarısı” devlet desteğinin sağlanmasını ve havuz sisteminin kurulmasını öngörmekteydi. Ancak, çiftçinin primine destek olacak yeterli devlet desteğinin sağlanamayacağı görüşü ile kanun çıkarılmamıştır.

2000 yılına gelindiğinde, ekonomik kriz öne sürülmüş ve IMF ve Dünya Bankası’nın hazırlamış olduğu, Tarımsal Reform Uygulama Projesi (ARIP-Agricultural Reform Implementation Project) uygulamaya geçirilmiştir. Projenin desteklemelerle ilgili bölümünde, tarım ürünleri sigortası için devlet desteğinin sağlanmasına ilişkin yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi de yer almış ve Dünya Bankası’na taahhüt edilen sürede “Tarımda Devlet Destekli Tarım Ürünleri Sigortaları”nın başlaması öngörülmüştür.

2001 yılında, devletin doğal afet sonrası çiftçiye tohumluk yardımını öngören 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Bu tarihten sonra doğal afetler sonucunda devlet yardımı azda olsa 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanuna göre gerçekleştirilmiştir. Bu kanun yürürlükte olmasına rağmen fonda hasar ödemeleri için kaynak olmadığından işlerliği çok azalmıştır. Aynı zamanda bu yasaya göre çiftçinin yardım alabilmesi için, toprağı dahil tüm varlığının %40’ını kaybetmiş olması koşulu gerekmektedir. Aynı zamanda yeni kabul edilen yasanın 17. maddesine göre de çiftçilerin 2090 sayılı

kanundan faydalanabilmeleri için tarım sigortası yaptırmaları gerekmektedir (Atabay vd. 2006).

2002 yılında devletin doğal afetler karşısında çiftçiye karşılıksız yardım yapmasını sağlayan uygulamalar sona ermiştir. Bu uygulamaların yerine konacak tarım sigortaları ile ilgili kanunda çıkarılmadığı için çiftçi tamamen korumasız kalmıştır. Aynı yıl içerisinde 58. Hükümet konuyu Acil Eylem Planı'na almıştır. Acil Eylem Planı'nda "Tarım Ürünleri Sigortası Kanunu" çıkarılması ve uygulama planı hazırlanması öngörülmüştür.

Acil Eylem Planı'nda gerekli çalışmaların on iki ayda tamamlanması hedeflenmiştir. Çalışmalarda Hazine Müsteşarlığı sorumlu kuruluş olarak, DPT, Maliye Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarım Sigortaları Vakfı, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Ziraat Odaları Birliği ve Ziraat Bankası işbirliği yapacak kuruluşlar olarak belirlenmiştir.

2004 yılında Başbakanlık tarafından Tarım Sigortaları Kanun Tasarısı TBMM'ne gönderilmiş, Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra 20.04.2005 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda da görüşülerek TBMM Genel Kuruluna gönderilmiştir. 14 Haziran 2005 tarihi itibarıyla de Tarım Sigortaları Kanun Tasarısı kabul edilmiştir.

7.2. Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamalarında Mevcut Durum

Tarım halen Türkiye'nin ekonomik ve sosyolojik yaşamında büyük bir öneme sahiptir. Türkiye’de işletmelerin büyük bir çoğunluğu küçük tarım işletmelerinden oluşmakta ve bu nedenle tarım sektöründe destekleme politikalarına ve ulusal önceliklere gereksinim duyulmaktadır. Bu destekleme araçlarından biri de tarım sigortaları uygulamalarıdır. Fakat Türkiye’de 2005 yılında Tarım Sigortaları Kanunu yürürlüğe girene kadar tarım sigortaları uygulamalarında devletin prim desteği olmamıştır.

7.2.1. Tarım Sigortaları Yasasından Önceki Durum

Tarım Sigortaları Kanunu'ndan önce Türkiye’de Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde kurulup sigorta faaliyetlerinde bulunan 62 sigorta şirketinin 15'i tarım sigortaları branşında çalışma ruhsatı almış, fakat bunlardan sadece 9'u aktif olarak çalışmıştır.

Tarım sigortaları bitkisel ürün sigortaları ve çiftlik hayvanları sigortaları şeklinde iki ana bölümde uygulanmıştır. Tarım sigortalarının diğer sigorta branşları içerisindeki payı 2001 yılında %0,4 olarak gerçekleşmiştir. Yapılan tüm çalışmalara rağmen, ekili alanların %0,8-1,8'i ve çiftlik hayvanlarının da %0,3'ü sigortalanabilmiştir (Dinler 2003a). Bitkisel ürünler dolu ve yangın riskine karşı, sera ve içindeki ürünler ise dolu, yangın, fırtına ve sel riskine karşı sigortalanmıştır. Bitkisel ürün sigortalarında, açık alanda ve seralarda yetiştirilen her

türlü ürün sigorta kapsamına alınmıştır. Çiftlik hayvanlarında ise; büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvanları ve su ürünlerine çeşitli riskler karşısında hayat sigortası teminatı verilmektedir.

Tarım sigortaları mevcut uygulamada sigorta şirketleri acenteleri vasıtası ile poliçe düzenleme, pazarlama, satış ve hasar ödemesi hizmetlerini yürütmekte, riski çiftçinin üzerinden alarak, kendi katılım paylarının üzerinde kalan kısmını Reasürans Şirketleri'ne transfer etmekte ve hasar sonucunda da hasar tazminatlarını çiftçiye ödemekteydi (Dinler 2003).

Hasar tespit organizasyonu ve risk inceleme organizasyonları Tarım Sigortaları Vakfı (TSV) tarafından yürütülmekteydi. Vakıf ayrıca, tarım sigortaları ile ilgili bilgileri Veri Bankası'nda toplayarak, risk haritaları hazırlama ve raporlama işlemlerinin yanında eğitim destek hizmetlerini de yürütmekteydi.

TSV standart poliçe, hasar ihbarları ve hasar raporlarının elektronik ortamda düzenlenmesi, çiftçi üretim ve poliçeye ait kayıtların veri bankasında tutulması ve analiz edilmesini sağlamak amacıyla şebeke ağı (network) sistemlerini kurmuştur. Kurulan bu sistem halen günümüzde Havuz İşletici Şirket (TARSİM) tarafından hasar tespit organizasyonu içinde kullanılmaya devam edilmektedir.

Bu sistem içerisinde, dolu ve sera sigortaları uygulamalarında, hasar oluşması halinde, ürünü sigorta ettiren çiftçinin poliçe bilgilerini içeren hasar bilgileri acente ve sigorta şirketleri tarafından TSV'na, oradan da TSV Bölge Koordinatörü aracılığı ile bütün yurtda ekspertiz görevini yürüten dolu hasar tespit uzmanı ziraat mühendisi ve teknikerine elektronik ortamda gönderilmektedir.

Aynı anda cep telefonlarına da hasar ihbar mesajı alan uzmanlar internet ortamında kod numaralarını yazarak, TSV web portalından hasar ihbarlarını almakta ve hasar tespitine gitmekteydi. Farklı illerden görevlendirilen iki hasar tespit uzmanı, sigortalı arazide düzenledikleri hasar raporlarını yine web aracılığı ile TSV'na göndermekte, Vakıf bu bilgileri veri bankasına alarak hasar raporunu ilgili sigorta şirketine göndermekteydi.

Sigorta şirketleri de bu raporlara göre çiftçiye hasarını ödemekteydi. Bitkisel ürünlerin yanı sıra çiftlik hayvanları sigortaları içinde aynı altyapı oluşturulmuş, hayvanların sigortaya kabulü öncesindeki risk inceleme ve daha sonra hasar tespit işlemleri TSV organizasyonu içerisinde veteriner hekimler ve zooteknistler tarafından yürütülmüştür (Dinler 2005a).

Sigorta şirketlerinden elektronik ortamda elde edilen tüm veriler TSV'nın veri bankasında toplanmakta, her türlü risk analizleri yapılarak il, ilçe, köy ve sigortalarının yanında, ürün, risk ve hasar bazında detaylı raporlar hazırlanmaktaydı. Bunun yanında, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşlardan elde edilen sigortasız ürün ve hayvanlara ait risk

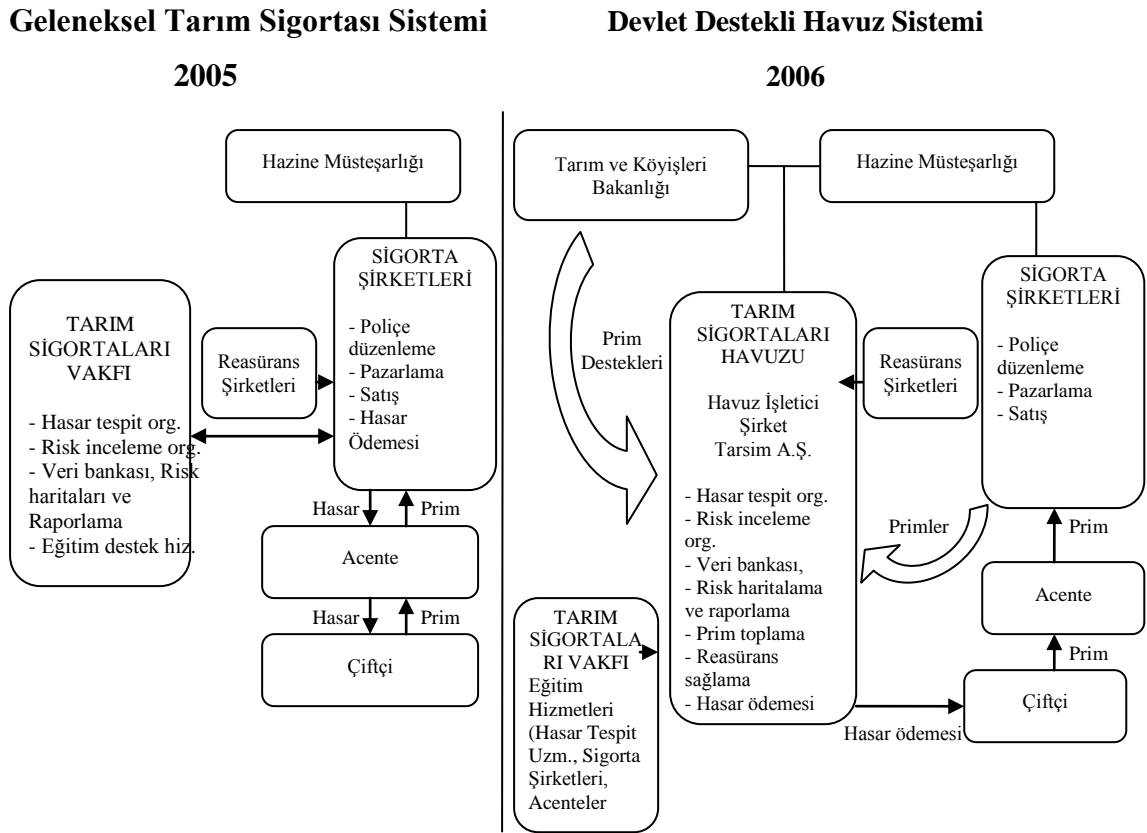
ve üretim verileri analiz edilerek Coğrafi Bilgi Sistemleri'ne aktarılmakta ve risk haritaları hazırlanmaktaydı.

TSV'nın hasar ve risk inceleme organizasyonları sayesinde risk inceleme ve hasar tespit işlemleri zamanında, ekonomik ve doğru olarak gerçekleştirilmiş, bunun sonucunda sigorta şirketleri poliçe düzenleme, pazarlama, satış ve hasar ödemelerine ağırlık verebilmişlerdir. Şirketler, risk analizleri ışığında dolu, sera ve çiftlik hayvanları sigortaları için sağlıklı üretim ve pazarlama programları yaparak prim üretimini arttırmaya çalışmışlardır. Ancak halen ekili alanların %1'inden azının, çiftlik hayvanlarının ise %0,2'sinin sigortalı olması, yeterli düzeyde bir gelişme sağlanmadığını göstermektedir.

Bütün bu durağanlıklara ve sistemsiz kamu tarım politikalarına karşılık Türkiye dolu sigortaları konusunda sorunlarını çözmüş, dolu, sel, kuraklık gibi risklerin sigortalanmasına başlanmadan önce havuz sisteminin altyapı çalışmalarını yapmıştır.

7.2.2. Tarım Sigortaları Yasasından Sonraki Durum

14 Haziran 2005 tarihinde TBMM tarafından kabul edilen 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile mevcut uygulama değiştirilmiştir. Kanuna uygun olarak oluşturulan Devlet destekli tarım sigortaları organizasyon şeması Şekil 7.1'de gösterilmektedir.

Şekil 7.1. Tarım Sigortaları Organizasyondaki Değişimler

5363 sayılı Kanun, tarımda don, sel, kuraklık gibi doğal afetlerin sigortalanmasına olanak verecek şekilde, çiftçinin sigorta primine devletin destek olmasını öngörmüş, mevcut sistemlerin geliştirilerek, tarım ve sigorta sektörleriyle ilgili kurumların yönetiminde bir Havuz sisteminin oluşturulmasını hükme bağlamıştır.

Havuz; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan ve Hazine Müsteşarlığı'ndan ikişer, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ve Havuzu İşletici Şirket (TARSİM)'ten birer olmak üzere toplam yedi temsilciden oluşan bir Kurul Tarafından yönetilmektedir. Havuzda tarım sigortaları ile ilgili hizmetler sigorta şirketlerinin oluşturduğu işletici şirket olan TARSİM A.Ş. tarafından yürütülmektedir.

Bu sigorta sisteminde sorumlu kuruluş Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'dır. Sigorta işlemleri İşletici Şirket Ortağı olan Sigorta Şirketleri tarafından aynı esaslarla yürütülmekte ve Hazine Müsteşarlığı tarafından denetlenmektedir.

Kanun, kurulan havuzda primlerin toplanması ve hasar ödemelerinin havuz tarafından çiftçiye yapılmasını öngörmektedir. Kanuna göre, sigorta hizmetleri havuza üye sigorta şirketleri tarafından aynı esaslarla yürütülecektir. Sigorta şirketleri kendi poliçelerini düzenleyebilecekler ve havuz bünyesindeki teknik hizmetler, sigorta şirketleri tarafından kurulan işletici şirket TARSİM tarafından yürütülecektir.

Geleneksel Tarım Sigortaları ile Devlet Destekli Tarım Sigortaları karşılaştırıldığında TSV tarafından yürütülen risk inceleme, hasar organizasyonu ve ARGE hizmetlerin yeni sistem içerisinde işletici şirket olan TARSİM tarafından yürütüleceği görülmektedir. Ayrıca işletici şirketin havuz adına üstlendiği görevler arasında prim toplama ve reasürans sağlama hizmetleri de bulunmaktadır. Hasar tespitleri sonucunda belirlenen hasar tazminatları da işletici şirket tarafından doğrudan çiftçiye ödenecektir.

Havuz sistemi içerisinde; sigorta şirketleri havuz tarafından hazırlanan sigorta poliçelerini üzerlerine prim tutarlarını ve bunun %50'sinin Devlet tarafından ödeneceğini yazarak çiftçiye vereceklerdir. Çiftçiden alınan %50 tutarındaki prim ve poliçe bilgileri şirket tarafından havuza transfer edilecek ve havuz poliçe bilgileri ile çiftçi kayıtlarını karşılaştırarak %50 tutarındaki prim desteğini sigorta şirketine ödeyecektir. Böylece sigorta şirketleri primlerin %50'sini çiftçiden %50'sini Devletten sağlayarak sigorta teminatını vereceklerdir.

Tarım Sigortaları Vakfı tarafından yürütülen hasar tespit ve risk inceleme organizasyonlarına ait hizmetlerin donanımı ve personelin TARSİM'e entegrasyonu 2006 geçiş döneminde sağlanmıştır. 2007 yılına gelindiğinde ise, TSV'ı misyonunu tamamlayarak altyapı hizmetlerini Havuz'a devretmiş ve sadece eğitim destek hizmetleri veren bir kurum olarak görevini sürdürmektedir.

Havuz uygulaması ile;

- Bir sigorta şirketinin tek başına üstlenemeyeceği kuraklık ve don gibi katastrofik risklerin teminat kapsamına alınabilmesi,
- Reasürans katılımının teşvik edilerek reasürans kapasitesi ve kapsamının genişletilmesi,
- Sigorta şirketlerinin bilgi, personel ve mali kaynaklarının ortak olarak daha verimli bir şekilde kullanılması,
- Devletin prim ve reasürans desteğinin etkin bir şekilde kullanılması,
- Fiyatlarda haksız rekabetin önlenmesi
- Sigortaya katılımın artırılması amaçlanmıştır (Utkueri 2005).

Kanunun uygulamaya başlaması ile devletin 2006'da 250 milyon YTL prim desteği Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 2006 bütçesine konmuştur. Her yıl tarım desteklerine ayrılan payın %5'i Tarım Ürün Sigortaları Desteklemeleri için ayrılacaktır. Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle Devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecektir. Sadece çiftçi kayıt sistemine kayıtlı üreticilere prim desteği sağlanacaktır. Ayrıca Kanun kapsamında, uygulama yılında yer alan riskler için tarım sigortası yaptırmayan üreticiler 2090 sayılı Kanundan da yararlanamayacaklardır. 2006 ve 2007 yılları için belirlenen Devletin prim desteği %50'dir. Devletin prim desteğinin yanında hasar fazlası ve reasürans desteği vereceği de Kanunda hükme bağlanmıştır.

7.3. Uygulanan Tarım Sigortaları Çeşitleri ve Kapsamları

7.3.1 Yeni Tarım Sigortaları Sistemi

7.3.1.1. Yasal Düzenlemeler

Yeni Tarım Sigortaları Sistemindeki yasal düzenlemeler kronolojik sıraya göre aşağıda gösterilmiştir:

- 14\06\2005 tarihinde 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu TBMM tarafından kabul edilmiştir.
- 18\05\2006 tarihinde Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik oluşturulmuştur.*
- 18\05\2006 tarihinde Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği oluşturulmuştur.*

- 20\02\2006 tarihinde 10105 sayılı Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı alınmıştır.
- 11.08.2006 tarihinde 11070 sayılı Tarım Sigortaları Havuzuna Devlet Tarafından Taahhüt Edilecek Hasar Fazlası Desteğine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı alınmıştır.
- 30.11.2006 tarihinde 11425 sayılı Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler İle Prim Desteği Oranlarına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı alınmıştır.

*29\02\2005 tarihli yönetmelikler yürürlükten kaldırılmıştır.

7.3.1.2. Sistemin Temel Özellikleri

1. Tarım Sigortaları Havuzu: Tarım Sigortaları havuzu'nun görevleri; kanun kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesidir.

Havuz; kapsama alınan riskler için sigorta, reasürans ve retrosesyon yapmaya yetkilidir. Sigorta şirketleri, kanun kapsamında tarım sigortaları alanında elde ettikleri primin tamamını havuza devrederler. Sigorta şirketlerine Havuza devrettikleri primler için Havuz tarafından tahsil edilen kısmı üzerinden komisyon ödenir.

Havuzun yönetim ve temsil organı Kurul'dur. Havuz Yönetim Kurulu, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı'ndan ikişer, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve İşletici Şirketten birer üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur. Kurul başkanı, bakanlık temsilcileri arasından Tarım ve Köyişleri Bakanı tarafından görevlendirilir. Kurul üyelerinin görevlendirilmesi de yine Tarım ve Köyişleri Bakanı tarafından yapılır. Kurul üyeleri 3 yıl süre ile görev yaparlar ve görev süresi sona erenler yeniden görevlendirilebilir.

2. Devletin Prim Desteği: Tarım sigortalarını geliştirmek amacıyla, üreticiler tarafından ödenmesi gereken sigorta priminin bir kısmı devlet tarafından karşılanır. Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle Devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Sadece çiftçi kayıt sistemine kayıtlı üreticilere prim desteği sağlanır.

3. Devletin Hasar Desteği: Sigorta şirketleri tarafından yapılan sigortalara ait riskin tamamı havuza devredilir. Havuz, üstlendiği bu risklerle ilgili olarak koruma satın almak

üzere ulusal ve uluslararası şirketlerle reasürans anlaşmaları yapmak için gerekli çalışmalarını yapar. Ulusal ve uluslararası piyasadan sağlanan korumanın yeterli bulunmaması halinde Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısım, Devlet tarafından taahhüt edilir.

4. Gönüllülük Esası: Çiftçilerin sigorta sistemine katılımı, gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu Kanun kapsamında, uygulama yılında yer alan riskler için tarım sigortası yaptırmayan üreticiler 2090 sayılı Kanundan da yararlanamazlar.

5. İşletici Şirket: Havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit oranda pay sahibi olduğu anonim şirket statüsünde kurulan işletici şirket olan TARSİM A.Ş. havuzun işletilmesine ilişkin iş ve işlemleri yürütmektedir.

Şirketin görevleri; hasar tespit ve risk inceleme organizasyonlarını yürütmek, primlerin tahsilatı ve tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans sağlama hizmetlerinin yürütülmesi, risk haritalarının oluşturulması ve raporlama işlemlerinin yürütülmesidir. Şirket, Havuz işlerinin Havuz yararına en iyi şekilde yürütülmesinden Bakanlık, Müsteşarlık ve Kurula karşı sorumludur.

Havuz İşletici Şirket TARSİM A.Ş.'nin Ortakları:

- Ak Sigorta A.Ş.
- Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi
- Ankara Anonim Türk Sigorta Şirketi
- Aviva Hayat ve Emeklilik A.Ş.
- Axa Oyak Sigorta A.Ş.
- Başak Sigorta A.Ş.
- Birlik Sigorta A.Ş.
- Finans Sigorta A.Ş.
- Garanti Sigorta A.Ş.
- Güneş Sigorta A.Ş.
- Güven Sigorta T.A.Ş.
- Işık Sigorta A.Ş.
- HDI Sigorta A.Ş.
- Hür Sigorta A.Ş.
- İsviçre Sigorta A.Ş.
- Koç Allianz Sigorta A.Ş.
- Ray Sigorta A.Ş.
- Şeker Sigorta A.Ş.

- T.Genel Sigorta A.Ş.
- TEB Sigorta A.Ş.
- Yapı Kredi Sigorta A.Ş.' dir.

6. Tüm İlgili Tarafların İşbirliği: Tarım sigortası kanunu ile Devlet (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı), Sivil Toplum Kuruluşları (Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği), Tarım Sigortaları Havuzu (Sigorta Şirketleri ve İşletici Şirket) işbirliği içinde çalışması öngörülmektedir.

7. Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS): Çiftçi Kayıt Sistemi, sağlıklı tarım politikalarının oluşturulması, güncellenmesi, geliştirilmesi ve tarımsal desteklemelerin denetlenebilir, izlenebilir bir şekilde yürütülmesini sağlayan kayıt sistemidir. Üreticiler, gerek tarım sigortasındaki prim desteğinden, gerekse diğer tarımsal desteklerden yararlanmak için Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıt yaptırmak ve her sene güncellemek zorundadırlar.

8. Kapsama Alınacak Riskler: Kapsama alınacak riskler; bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar, tarımsal yapılar, tarım alet ve makineleri ile çiftlik hayvanları için;

- Kuraklık
- Dolu, Don
- Sel, taban suyu baskını
- Fırtına, Hortum
- Deprem, Heyelan
- Yangın, Kaza ve Zararlılar
- Hayvan Hastalıklarının Neden Olacağı Zararlıdır.

Tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer risklere ilişkin teminatlar da Kurulun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenebilir.

9. Denetim: Havuzun ve Şirketin sigortacılık uygulamaları yönüyle denetimi, Hazine Müsteşarlığı, diğer tüm işlemlerinin denetimi Bakanlık tarafından yapılmaktadır.

7.3.2. Devlet Destekli Tarım Sigortaları Çeşitleri ve Kapsamları

Devlet Destekli Tarım Sigortaları Bitkisel Ürün Sigortası, Sera Sigortası, Hayvan Hayat Sigortası ve Kümes Hayvanları Sigortası olarak, genel Şartları, tarife, talimat ve teknik şartları 30 Mayıs 2006 tarihinde Hazine Müsteşarlığı tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Bitkisel Ürün Sigortası ve Hayvan Hayat Sigortası uygulamaları 1 Haziran 2006'da uygulanmaya başlamıştır. Sera Sigortası ve Kümes Hayvanları Sigortası hazırlıkları 2006 yılında devam edip 2007 yılında poliçeler kesilmeye başlanmıştır.

Devlet destekli Tarım Sigortaları ile ilgili 28 Şubat 2006 tarihinde alınan Bakanlar Kurulu Kararları şu şekildedir:

Madde 1- Bitkisel ürünler ve seralar için, ülke genelinde **dolu** ana sigortası teminatına ilave olarak **yangın, heyelan, fırtına, hortum** ek teminatları da paket halinde Tarım Sigortaları Havuzu tarafından Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilerin arazi ve ürün bilgileri dikkate alınarak verilir.

Madde 2- Ön soy kütüğü ve soy kütüğüne kayıtlı olan süt sığırları ile kapalı sistemde üretim yapan bio-güvenlik ve hijyen tedbirlerini almış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları için, hayvan hayat sigortası ve kümes hayvanları hayat sigortası genel şartları kapsamında Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat verilir.

Madde 3- Bitkisel ürünler için don sigortası uygulaması, ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre az gelişmişlik düzeyinde bulunan ekli listedeki **90 ilçede** pilot uygulama olarak başlatılmıştır. Bu ilçelerde, 1 inci maddede yer alan teminatlara ilave olarak don sigortası teminatı Tarım Sigortaları Havuzu tarafından verilir.

Madde 4- Bu Karar kapsamında belirlenen riskler için 2006 yılında sigorta priminin **%50'si** oranında prim desteği, Tarım Sigortaları Havuzuna bütçenin ilgili tertibinden aktarılarak karşılanır.

7.3.2.1. Bitkisel Ürün Sigortası

Sigorta Kapsamı: Tüm bitkisel ürünler (meyve, sebze, tarla ürünleri, süs bitkileri) Bitkisel Ürün Sigortası kapsamındadır.

Sigortalanan Tehlikeler: Dolu ana teminat olmak üzere yangın, fırtına, hortum ve heyelana karşı sigorta yapılmaktadır. Ayrıca bu tehlikelere ek olarak belirlenmiş olan 90 ilçede don tehlikesi de sadece meyvelerde sigorta kapsamına alınmıştır. Bu 90 ilçe Ek 4'de gösterilmiştir.

Uygulamanın daha basit ve anlaşılır olması için verilen teminatlar iki ayrı paket halinde çiftçiye sunulmakta, çiftçi sigorta yaptırırken ürününe ve ihtiyacına uygun paketi seçebilmektedir.

Paket 1: Tüm bitkisel ürünler için **dolu** + fırtına, hortum, yangın ve heyelan risklerinin neden olduğu miktar kaybı,

Paket 2: Sadece meyveler için **don** + dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan risklerinin neden olduğu miktar kaybı sigorta kapsamındadır.

Ayrıca istenildiği takdirde, ek prim ödemek şartıyla meyve ve sebzeler için dolunun neden olduğu kalite kaybı yukarıdaki paketlere eklenebilmektedir.

Meyvelerde don teminatı, Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartları'nın genel hükümleri saklı kalmak koşulu ile;

Üzüm ve kivi asmalarında, tomurcuk gözlerin uyanmasından sonra 0 C° nin altına düşen hava sıcaklığının tomurcuk ve sürgünlere zarar vermesi ile yaş meyve miktarında meydana gelen azalmalar,

Turuncgiller, zeytin, muz, yenidünya, avokado ağaçlarında 0 C°nin altına düşen hava sıcaklığının doğrudan meyvelere zarar vermesi yoluyla meyve miktarında meydana gelen azalmalar,

Diğer meyve ağaçlarında çiçeklenmenin son bulması (meyve bağlaması) ile 0 C°nin altına düşen hava sıcaklığının doğrudan meyvelere zarar vermesi yoluyla meyve miktarında meydana gelen azalmalar, don teminatı kapsamındadır.

Hava sıcaklığı 0 C° nin altına düşmediği halde, hava sıcaklığındaki ani değişiklikler nedeniyle üründe meydana gelen renk bozuklukları ve değer eksilmeleri don teminatı kapsamı dışındadır.

Primlerin Ödenmesi: Bitkisel ürün sigortalarında, poliçede yazılı primin %50'si Devlet tarafından karşılanmaktadır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin %10'u peşin alınmakta, kalan prim tutarı da en geç hasat sonunda tahsil edilmektedir.

Hasar İhbarları: Hasar ihbarı bitkisel ürün sigortalarında en geç beş işgünü içinde yapılmalıdır.

Hasar Organizasyonu: Hasar tespitleri Tarım Sigortaları Havuzu İşletmesi A.Ş. (TARSİM) tarafından görevlendirilen eksperler tarafından yapılmakta ve kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalı ile ödenmektedir.

Koşullar: Çiftçilerin Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortasından yararlanabilmesi için Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) kayıtlı olmaları gerekmektedir.

Sigorta Bedelinin Kapsamı: Sigorta bedeli, havuz tarafından belirlenen sınırlar içinde sigorta ettiren tarafından beyan edilen ürün birim değeri ile ürün miktarının çarpılmasıyla bulunan tutardır. Beyan edilecek ürün miktarı, sulu ve kuru tarım için ayrı ayrı olmak üzere ilçe ürün verimi ortalamasının (±) %25'i ile sınırlıdır. Meyvelerin ve ilçe verim ortalaması belirlenmemiş ürünlerin sigorta bedeli hesabında, sigorta ettirenin beyan ettiği ürün verimi esas alınmaktadır.

Sigortanın Yapılması: Çiftçi sigorta yaptırmak için Havuz ortağı olan sigorta şirketlerinden birine giderek ön bilgi formunu doldurur. Sigorta şirketi çiftçi bilgilerini elektronik ortamda TARSİM'e gönderir. TARSİM, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Çiftçi

Kayıt Sistemindeki (ÇKS) bilgilerle şirketin gönderdiği bilgileri karşılaştırarak poliçeyi onaylar. Onayladığı poliçeyi yine elektronik ortamda sigorta şirketine gönderir. Böylece çiftçinin sigorta poliçesi uygulanmış olur.

Şekil 7.2. Bitkisel Ürün Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Primlerin Belirlenmesi: Bitkisel ürün sigortalarında primler, dolu, yangın, fırtına, hortum, heyelan riskleri için 23 ayrı tehlike bölgesi ve 10 ayrı ürün grubuna göre belirlenmektedir. Bu tehlike bölgeleri ve ürün grupları Ek 5’de gösterilmiştir.

Don riski için ise primler, 13 ayrı tehlike bölgesi ve 9 ayrı ürün grubu için belirlenmektedir. Bu tehlike bölgeleri ve ürün grupları da Ek 6’de gösterilmiştir.

Devlet destekli bitkisel ürün sigortaları için ödenecek sigorta prim tutarları hesaplanırken ilk önce tehlike bölgeleri ve ürün sınıflarına göre prim oranları bulunur ve buna göre hesaplamalar yapılır.

Teminat Kapsamı; Dolu, Yangın, Fırtına, Hortum, Heyelan için buğday ve çeltikte primler aşağıdaki gibi hesaplanabilir:

Çizelge 7.1. Çeltik ve Buğday İçin Tehlike Bölgeleri ve Ürün Sınıflarına Göre Prim Oranları

İl	İlçe	Köy	Ürün	Dolu Tehlike Bölgesi	Ürün Sınıfı	Prim Oranı (%)
Tekirdağ	Çorlu	Yenice	Buğday	B	3	1,5
Tekirdağ	Çorlu	Yenice	Çeltik	B	4	1,75

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Çizelge 7.2. Çeltik ve Buğday İçin Prim Tutarları Hesabı Örneği

Alan (Da)	Verim (Kg/Da)	Ürün Fiyatı (YTL/Kg)	Ürün Sigorta Bedeli (YTL)	Ödenecek Toplam Prim (YTL)	Sigortalı Çiftçinin Ödeyeceği Prim Tutarı (YTL)	Devletin Ödeyeceği Prim Tutarı (YTL)
10	400	0,36	1.440	21,6	10,8	10,8
10	700	0,70	4.900	85,75	42,88	42,88

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Buğday için Ürün Sigorta Bedeli= Alan * Verim* Ürün Fiyatı= 10* 400*0,36= 1.440 YTL

Ödenecek Toplam Prim= Ürün Sigorta Bedeli * Prim Oranı= 1.440 * % 1,5: 21,6YTL

Sigortalı Çiftçinin Ödeyeceği Prim Miktarı= Ödenecek Toplam Prim * %50:

: 21,6 * %50= **10,8 YTL**

Aynı hesaplama yöntemi çeltik içinde uygulanarak prim değerleri bulunmuştur.

Fındık don teminatı prim fiyatının belirlenmesinde ise rakım faktörü uygulanır. Don Tehlike Bölgesi ve Ürün Hassasiyet Sınıfına göre bulunan prim fiyatı arazinin rakım kategorisine göre sadece fındık ürününde Tablo 7.3'deki faktörle çarpılmaktadır.

Çizelge 7.3. Fındık Don Teminatı Prim Fiyatının Belirlenmesinde Uygulanacak Rakım Faktörü

Rakım Kategorisi	Rakım Faktörü (Tablodaki Prim Oranları Aşağıdaki Faktörlerle Çarpılacak)				
	1	2	3	4	5
Rakım (metre)	0-250	251-500	501-750	751-1000	1001 ve üzeri
Rakım Faktörü	1,0	1,25	1,5	3,0	6,0

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Hasarın Ödenmesi: Çiftçi sigorta şirketine hasar ihbarında bulunduğunda, şirket bu ihbarı poliçe bilgileri ile birlikte elektronik ortamda TARSİM'e iletir. TARSİM hasar ihbarlarının alt bölümüne hasar rapor formunu da ekleyerek aynı gün bütün yurttaki ekspertiz görevini yürüten hasar tespit uzmanlarına elektronik ortamda gönderir. İki hasar tespit uzmanı hasarlı alana giderek hasar tespitini yaparlar ve hasar raporunu düzenleyerek elektronik ortamda hasar raporunun ilgili kısımlarını da doldurarak TARSİM'e gönderirler. Bu raporlar TARSİM'in Veri Bankasında kayıt altına alınır ve hasar ödemesi TARSİM tarafından sigorta yaptıran kişinin banka hesabına en geç 30 gün içinde yatırılır.

Şekil 7.3. Bitkisel Ürün Sigortası Hasar İhbar/Ekspertiz/Ödeme İş Akışı

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Muafiyet Uygulaması Ve Müşterek Sigorta: Sigortacının üstlendiği riskleri belirli bir oranda kısıtlayarak, sigorta priminin ucuzlatılmasını hedefleyen uygulamalardır. Sigortalının hasarını eksik alması sonucunu doğurduğu için başlangıçta aleyhte bir uygulama olarak gibi algılanabilmesine karşın aslında bu uygulamalar sigortalının muhtemel riskler karşılığında ödeyeceği primi çok ciddi bir oranda düşürdüğü için sigortalının lehine uygulamalardır.

Müşterek Sigorta: Teminat kapsamındaki risklerin gerçekleşmesi sonucunda meydana gelen bir hasarın belli bir bölümünü veya belli bir yüzdesini sigortacının üzerinde tutmasıdır.

Muafiyet: Poliçede yazılı önceden belirlenmiş bir miktara kadar olan hasarların sigortacı tarafından ödenmemesi ve/veya belirlenmiş o miktardan daha yüksek hasarların o miktar tenzil edildikten sonra ödenmesi şekline muafiyet uygulaması denir.

Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı tüm bitkisel ürünlerin Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartları kapsamında sigortalanmasında Tablo 7.4’de belirtilen oranlarda muafiyet uygulanır.

Çizelge 7.4. Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortalarında Muafiyetler
(Ürünün Sigorta Bedeli üzerinden % olarak)

Teminatlar	Tarla Ürünleri, Fideler, Fidanlar		Meyveler, Sebzeler, Süs Bitkileri	
	Kısmi Hasarda (%)	Tam Hasarda (%)	Kısmi Hasarda (%)	Tam Hasarda (%)
Dolu	10	15	15	20
Yangın	10	15	15	20
Heyelan	10	15	15	20
Fırtına	20	25	20	25
Hortum	20	25	20	25
Don	20	25	20	25

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Muafiyet uygulamasına göre tazminat hesabı aşağıdaki örnekte olduğu gibi yapılabilir.

$$\text{Buğday için Ürün Sigorta Bedeli} = \text{Alan} * \text{Verim} * \text{Ürün Satış Fiyatı}$$

$$= 50 * 400 * 0,37 = 7.400 \text{ YTL}$$

$$\text{Tazminata Esas Olacak Hasar Tutarı} = \text{Sigorta Bedeli} * \text{Hasar Oranı}$$

$$= 7.400 * \%70 = 5.180 \text{ YTL}$$

$$\text{Muafiyet Tutarı} = \text{Muafiyet Oranı} * \text{Sigorta Bedeli} = 7.400 * \%10$$

$$= 740 \text{ YTL}$$

$$\text{Ödenecek Tazminat Tutarı} = \text{Hasar Tutarı} - \text{Muafiyet tutarı}$$

$$= 5.180 - 740 = \underline{\underline{4.440 \text{ YTL}}}$$

Çizelge 7.5. Bitkisel Ürün Sigortası Tazminat Hesabı Örneği

Ürün	Buğday
Alan	50 Dekar
Verim	400 Kg/Dekar
Ürün Satış Fiyatı	0,37 YTL
Sigorta Bedeli	7.400 YTL
Belirlenen Hasar Oranı	%70
Tazminata Esas Olacak Hasar Tutarı	5.180 YTL
Muafiyet Oranı	%10
Muafiyet Tutarı (Muafiyet Oranı * Sigorta Bedeli)	740 YTL (7.400 * %10)
Ödenecek Tazminat Tutarı (Hasar Tutarı – Muafiyet Tutarı)	4.440 YTL (5.180 YTL – 740 YTL)

7.3.2.2. Sera Sigortası

Sigorta Kapsamı: Cam ve plastik seralar ve içindeki ürünler (konstrüksiyon, örtü malzemesi, teknik donanım, ürün) sigorta kapsamındadır.

Sigortalanan Tehlikeler: Seralar ve içindeki ürünler dolu, yangın, fırtına, hortum ve heyelana karşı sigortalanmaktadır.

Primlerin Ödenmesi: Sera sigortalarında poliçede yazılı primin %50'si Devlet tarafından karşılanmaktadır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin %25'i peşin alınmakta, kalan prim tutarı ise en fazla beş taksitle tahsil edilmektedir.

Hasar İhbarları: Sera sigortalarında hasar ihbarları en geç 24 saat içinde yapılmalıdır.

Hasar Organizasyonu: Hasar tespitleri Tarım Sigortaları Havuzu İşletmesi A.Ş. (TARSİM) tarafından görevlendirilen eksperler tarafından yapılmakta ve kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalı ile ödenmektedir.

Koşullar: Çiftçilerin Devlet Destekli Sera Sigortasından yararlanabilmesi için Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) entegre olarak çalışan Kontrollü Örtü Altı Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olmaları ve ayrıca sera sigortası teknik şartlarını yerine getirmeleri gerekmektedir.

Sigorta Bedelinin Kapsamı: Sigorta bedeli, aşağıda yer alan unsurlardan oluşur:

- a) Seraların örtü, iskelet ve diğer yapı malzemesiyle işçilik ücretleri de dahil toplam değeri
- b) Isıtma, havalandırma, gübreleme, ilaçlama ve sulama tesisatı gibi seranın esaslı unsuru sayılabilecek cihaz ve tesisatın değeri
- c) Sera içindeki ürünün üretim devresi sonunda ulaşması beklenen değeri veya sigorta süresi içinde birden fazla devrede ürün alınıyorsa, bu ürünlere ait üretim planına göre söz konusu ürünlerin üretim sonlarında ulaşması beklenen değerlerinin toplamı

Sigortanın Yapılması: Sera sigortalarında sigortanın yapılması işlemleri bitkisel ürünlerin sigortalanmasında yapılan işlemlerle aynıdır. Çiftçinin, sigorta işlemlerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle Örtü Altı Kayıt Sistemi'ndeki o yıla ait sera ve içindeki ürün bilgilerini güncellemiş olması gerekmektedir. Kayıtlarını güncellemiş olan çiftçi ürününü sigortalatmak için TARSİM'e üye sigorta şirketlerine veya acentelerinden birine başvurur. Sigorta şirketi veya acente TARSİM'in sistemine girerek çiftçi ve sera bilgilerinin sorgulamasını yapar ve onaylanan bilgilere ait poliçeyi düzenleyerek çiftçiye verir. Sigortanın yapılması işlemleri Bitkisel Ürün Sigortalarındaki Şekil 7.2. Bitkisel Ürün Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı 'da gösterildiği gibidir.

Primlerin Belirlenmesi: Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartları kapsamında yapılacak sera sigortasında aşağıdaki tarifelere göre primler uygulanır.

Dolu, yangın ve heyelan riskleri için Çizelge 7.6'daki tehlike bölgelerine, fırtına ve hortum riskleri için Çizelge 7.7'deki tehlike bölgelerine göre oluşturulan prim oranları kullanılarak primler hesaplanır.

Sera Sigortasında dolu teminatı için uygulanacak tehlike bölgeleri köy bazında, diğer riskler için uygulanacak tehlike bölgeleri İlçe bazında belirlenmiştir. Gerçekleşen hasar prim istatistiklerine bağlı olarak yapılacak çalışma sonucunda tehlike bölgeleri her yıl yeniden belirlenecek, diğer riskler için uygulanacak tehlike bölgeleri de kademeli olarak köy bazında belirlenecektir.

Çizelge 7.6. Sera Sigortası Dolu, Yangın ve Heyelan Rizikoları

Unsur		Örtü	Ürün	Teknik Donanım	İskelet (Konstrüksiyon)	
Prim Oranları (%)	Tehlike Bölgeleri	A	0.90	0.50	0.10	0.10
		B	0.95	0.55	0.15	0.10
		C	1.00	0.60	0.20	0.10
		D	1.05	0.65	0.25	0.10
		E	1.10	0.70	0.30	0.10
		F	1.15	0.75	0.35	0.10
		G	1.20	0.80	0.40	0.10
		H	1.25	0.85	0.45	0.10
		I	1.30	0.90	0.50	0.10
		J	1.35	0.95	0.55	0.10
		K	1.40	1.00	0.60	0.10
		L	1.45	1.05	0.65	0.10
		M	1.50	1.10	0.70	0.10
		N	1.55	1.15	0.75	0.10
		O	1.60	1.20	0.80	0.10
		P	1.65	1.25	0.85	0.10
		R	1.70	1.30	0.90	0.10
		S	1.75	1.35	0.95	0.10
		T	1.80	1.40	1.00	0.10
		U	1.85	1.45	1.05	0.10
V	1.90	1.50	1.10	0.10		
Y	1.95	1.55	1.15	0.10		
Z	2.00	1.60	1.20	0.10		

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Çizelge 7.7. Sera Sigortası Fırtına ve Hortum Rizikoları

UNSUR	Prim Oranları (%)									
	Tehlike Bölgeleri									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cam Örtü	0.8	0.9	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7
Plastik Örtü	1.6	1.8	2.0	2.2	2.4	2.6	2.8	3.0	3.2	3.4
Ürün	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5
İskelet	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1	1.1	1.2	1.3
Teknik Donanım	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Hasarın Ödenmesi: Hasar ödemeleri bitkisel ürün sigortasında olduğu gibidir. Hasar tespitleri TARSİM tarafından görevlendirilen eksperler tarafından yapılır ve kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalı ile ödenir. Hasarın ödenmesi işlemleri Bitkisel Ürün Sigortalarında Şekil 7.3. Hasar İhbar/ Ekspertiz/ Ödeme İş Akışı'nda gösterildiği gibidir.

Muafiyet Uygulaması ve Müşterek Sigorta: Müşterek sigorta, sigorta sözleşmesi kapsamında meydana gelecek hasarların, cam seralar ve sert plastik seralarda %10'u, yumuşak plastik seralar ve cam+yumuşak plastik seralarda %20'si sigorta ettirenin sorumluluğundadır.

Muafiyet sigorta sözleşmesi kapsamında meydana gelecek hasarların, seranın her bir unsurunun sigorta bedeli üzerinden aşağıdaki muafiyet oranlarını geçmeyen hasarlar ödenmemektedir. Uygulanacak müşterek sigorta ve muafiyet oranları poliçede belirtilir.

Sera sigortalarında uygulanacak muafiyetler Çizelge 7.8'de, müşterek sigorta oranları ise Çizelge 7.9'da gösterilmiştir.

Çizelge 7.8. Devlet Destekli Sera Sigortalarında Muafiyetler

Sera Türü	Muafiyet (Her Bir Unsurun Sigorta Bedeli Üzerinden)	
	Dolu, Yangın, Heyelan	Fırtına, Hortum
Cam Seralar	%2	%5
Plastik Seralar	%5	%15

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Çizelge 7.9. Sera Sigortalarında Müşterek Sigorta Oranları

Seraların Risk Kategorisi	Hasarlarda Uygulanacak Müşterek Sigorta Oranları			
	Cam Sera Ve Sert Plastik Seralar		Yumuşak Plastik sera Ve Cam+Yumuşak Plastik Sera	
	Sigortacının Katılım Payı (%)	Sigortalının Katılım Payı (%)	Sigortacının Katılım Payı (%)	Sigortalının Katılım Payı (%)
1	%90	%10	%80	%20
2	%90	%10	%80	%20
3	%90	%10	%80	%20
4	Sera Sigortası Yapılır Fakat Fırtına-Hortum Teminatı Muaf Tutulur			

Kaynak: www.tarsim.org.tr

1. ve 2. risk kategorisine giren seralarda prim fiyatları indirimli olarak uygulanır. 4. risk kategorisine giren seralar için fırtına ve hortum teminatı verilmez. Sadece dolu, yangın ve heyelan teminatı verilir.

Çizelge 7.10 Seranın Risk Kategorisine Göre Uygulanacak Fiyat İndirimleri

Risk Kategorisi	Prim Fiyatına Yapılacak İndirim (Ürün ve Örtüde)	Prim Fiyatına Yapılacak İndirim (Ürün ve Örtüde)
	Dolu, Yangın, Heyelan	Fırtına, Hortum
1	%20	%40
2	%10	%20
3	İndirim uygulanmaz.	İndirim uygulanmaz.
4	3. risk kategorisindeki prim fiyatları uygulanır.	Fırtına ve hortum teminatı verilemez.

Kaynak:www.tarsim.org.tr

İskelet ve teknik donanım pirim fiyatlarında risk kategorisine göre herhangi bir değişiklik yapılmayacaktır.

Sera sigortası için tazminat hesabı örneği aşağıda gösterilmiştir. Teminat kapsamındaki bir risk nedeniyle serada bir hasar meydana gelmesi halinde; tazminat hesabında her bir unsurun hasar miktarının Çizelge 7.8’de belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır. Hasarlı her bir unsurun sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden Çizelge 7.9’da belirtilen müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Çizelge 7.11. Sera Sigortası İçin Tazminat Hesabı Örneği (Cam Sera İçin)

Toplam Sigorta Bedeli	50.000 YTL
Ürün	Domates
Hasar Nedeni	Dolu
Cam Sigorta Bedeli	20.000 YTL
Hasar Oranı	%15 (cam hasarı)
Tazminata Esas Olacak Hasar Tutarı	3000 YTL
Muafiyet Oranı	%2
Muafiyet Tutarı (muafiyet oranı*sigorta bedeli)	400 YTL (20.000YTL* %2)
Müşterek Sigorta Oranı	%10
Ödenecek Tazminat Tutarı (hasar tutarı- muafiyet tutarı)	2340 YTL [(3000-400)*%90]

7.3.2.3. Hayvan Hayat Sigortası

Sigorta Kapsamı: Ön soy kütüğüne ve soy kütüğüne kayıtlı süt sığırları sigorta kapsamındadır.

Sigortalanan Tehlikeler: Süt sığırlarında aşağıdaki tehlikelere karşı sigorta yapılmaktadır,

- Her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale,
- Her türlü kazalardan, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilak sebebiyle meydana gelen ölümler ve zorunlu kesimler
- Teknik şartlar çerçevesinde yavru atma riski.

Primlerin Ödenmesi: Hayvan Hayat Sigortalarında, poliçede yazılı primin%50'si devlet tarafından karşılanacaktır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin %25'i peşin alınmakta, kalan prim tutarı ise en fazla beş taksitle tahsil edilmektedir.

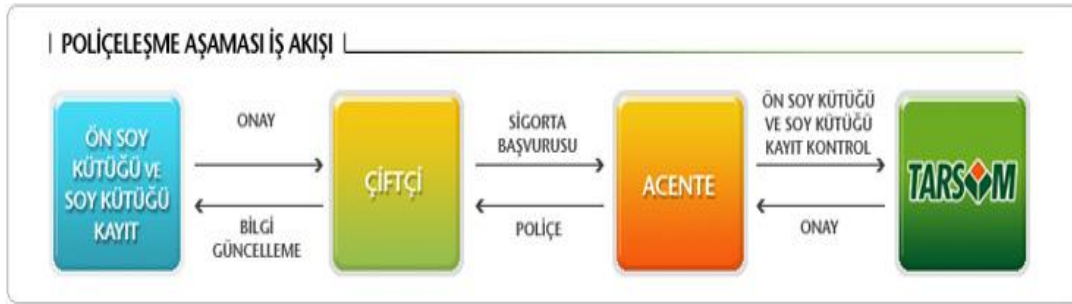
Hasar İhbarları: Hasar ihbarları Hayvan Hayat Sigortalarında en geç 24 saat içinde yapılmalıdır.

Hasar Organizasyonu: Hayvan Hayat Sigortalarında; Tarım Sigortaları Havuzu İşletmesi A.Ş. (TARSİM) tarafından görevlendirilen Veteriner Hekim hasar ihbarı yapılan hayvanı en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemeleri yaparak “Çiftlik Hayvanları Sigortaları Büyükbaş Hasar Raporu”nu düzenler. Bu rapora göre kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalı ile ödenir.

Koşullar: Çiftçinin Hayvan Hayat Sigortasından yararlanabilmesi için ön soy kütüğü ve soy kütüğü kaydı olması gerekmektedir.

Sigortanın Yapılması: Hayvan Hayat Sigortalarında sigortanın yapılması işlemleri bitkisel ürünlerin sigortalanmasında yapılan işlemlerle aynıdır. Çiftçi, önsoykütüğü ve soykütüğüne kayıtlı hayvanlarını sigortalatmak için TARSİM'e üye sigorta şirketinden birinin acentesine başvurur. TARSİM tarafından çiftçinin Ön soy kütüğü ve soy kütüğü kayıtları kontrol edildikten sonra acente poliçeyi düzenler. Hayvan Hayat sigortaları yapılması işlemi Şekil 7.4'de gösterilmiştir.

Şekil 7.4. Hayvan Hayat Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Primlerin Belirlenmesi, Müşterek Sigorta ve Muafiyet Uygulaması: Hayvan Hayat Sigortasında sigortalının seçimine bağlı olarak iki ayrı tarife uygulanabilmektedir. Muafiyetli ve muafiyetsiz olarak ayrılan bu tarifelerde uygulanacak prim fiyatları Çizelge 7.12 ve Çizelge 7.13'de gösterilmektedir.

Çizelge 7.12. Hayvan Hayat Sigortasında Muafiyetli Prim Çizelgesi

Hayvan Sayısı	Prim (%)	Muafiyet	Müşterek Sigorta
21-100	% 5,50	% 5,00	% 20
101-200	% 4,00	% 3,50	% 20
≥201	% 3,00	% 2,50	% 20

Kaynak:www.tarsim.org.tr

Yukarıdaki tabloda prim hesaplaması kademeli olarak yapılacaktır. Poliçe primi, ilk 100 hayvan için %5,5 sonraki 100 hayvan için %4, 201 ve üstü için ise %3 prim oranından hesaplanacaktır. Hayvan değerleri arasında farklılık varsa en düşük değerli hayvan en yüksek fiyattan hesaplanacaktır. Bu tablo 21 ve üzeri hayvan sigortalandığında uygulanabilir.

Çizelge 7.13. Hayvan Hayat Sigortasında Muafiyetsiz Prim Fiyat Çizelgesi

Policedeki Hayvan Sayısı	Prim (%)	Muafiyet (%)	Müşterek Sigorta (%)
1-4	% 10,50	% 0	% 20
5-20	% 9,00	% 0	% 20
21-100	% 8,00	% 0	% 20
101-200	% 7,50	% 0	% 20
201-300	% 7,00	% 0	% 20
301-500	% 6,50	% 0	% 20
≥501	% 5,50	% 0	% 20

Kaynak:www.tarsim.org.tr

Prim Hesaplaması Çizelge 7.13’de kademesiz olarak yapılacaktır. Hayvan sayısına karşılık gelen tek prim oranı uygulanacaktır.

Muafiyet Uygulaması: 20 ve daha fazla büyükbaş hayvan bulunan işletmeler için sürü sigortası poliçesi düzenlenir ve toplam sigorta bedeli üzerinden yukarıda belirtilen muafiyet oranları uygulanır. Hayvan sayısı 20’ye kadar olan işletmeler için müşterek sigortanın yanı sıra ayrıca muafiyet uygulanmaz.

Muafiyet uygulamasında tazminat hesapları Çizelge 7.14’de muafiyetli, Çizelge 7.15’de muafiyetsiz olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 7.14. Büyükbaş Hayvan Sürü Sigortası Tazminat Hesabı Örneği
(Tarife 1-Muafiyetli)

Sigortalı Hayvan Sayısı	77
Bir Hayvanın Sigorta Bedeli	3000 YTL
Toplam Sigorta Bedeli	231.000 YTL
Ödenecek Prim Tutarı	11.550 YTL (sigorta bedeli* %5)
Hasarlı Hayvan Sayısı	77
Hasarlı Hayvan Toplam Bedeli	231.000 YTL (3000*77)
Hasar Şekli	Ölüm
Muafiyet	11.550 YTL (231.00*%5) (toplam sigorta bedelinin %5)
Ödenecek Tazminat Tutarı (Hasar Tutarı-Muafiyet Tutarı)*%80	175.600 YTL (231.000-11.550)*%80

Çizelge 7.15 Büyükbaş Hayvan Sürü Sigortası Tazminat Hesabı Örneği
(Tarife 2- Muafiyetsiz)

Sigortalı Hayvan Sayısı	77
Bir Hayvanın Sigorta Bedeli	3000 YTL
Toplam Sigorta Bedeli	231.000 YTL
Ödenecek Prim Tutarı	17.325 YTL (sigorta bedeli* %7,5)
Hasarlı Hayvan Sayısı	77
Hasarlı Hayvan Toplam Bedeli	231.000 YTL (3000*77)
Hasar Şekli	Ölüm
Muafiyet	0 YTL (Muafiyet Yok)
Ödenecek Tazminat Tutarı (Hasar Tutarı-Muafiyet Tutarı)*%80	184.800 YTL {(231.000-0) * %80}

İki tarifeye göre hesaplanan tazminat tutarlarına bakıldığında, tarife 1’de muafiyet uygulanmış ve tazminat tutarı 179.600 YTL olarak bulunmuştur. Tarife 2’de ise muafiyet uygulaması olmadığı için tazminat tutarı 184.800 YTL olarak belirlenmiştir.

Hasarın Ödenmesi: Sigorta yaptıran üretici hasar oluştuğunda telefonla veteriner hekime ulaşarak hasarı bildirir. Hasar ihbarını alan veteriner hekim üretici ile birlikte hasar tespit işlemine giderek hasar raporunu doldurur ve bu raporu TARSİM’e iletir. TARSİM bu raporu Veri Bankasına kayıt eder ve üreticinin poliçesi ile karşılaştırarak tazminatını hesaplar. Tazminat en geç 30 gün içinde üreticinin banka hesabına yatırılır.

Şekil 7.5. Çiftlik Hayvanları Sigortalarında Hasar Ödemesi Şeması

Kaynak: www.tarsim.org.tr

7.3.2.4. Kümes Hayvanları Sigortası

Sigorta Kapsamı: Kapalı sistemde üretimi yapılan biyogüvenlik ve hijyen kuralları sağlanmış kümes hayvanları sigorta kapsamındadır.

Sigortalanan Tehlikeler: Kümes hayvanlarında aşağıdaki tehlikeler sigorta kapsamındadır.

- Genel şartlarda yazılı istisnalar dışında kalan, her türlü kanatlı hayvan hastalıkları,
- Her türlü kazalar ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler,
- Yangın veya infilak sebebiyle meydana gelen ölümler ve zorunlu kestirme riskleri.

Primlerin Ödenmesi: Kümes Hayvanları Sigortalarında, poliçede yazılı primin %50'si devlet tarafından karşılanacaktır. Sigortalı tarafından ödenecek olan primin %25'i peşin alınmakta, kalan prim tutarı ise en fazla beş taksitle tahsil edilmektedir. Broiler (etlik piliç) sigortalarında primin tamamı peşin tahsil edilir.

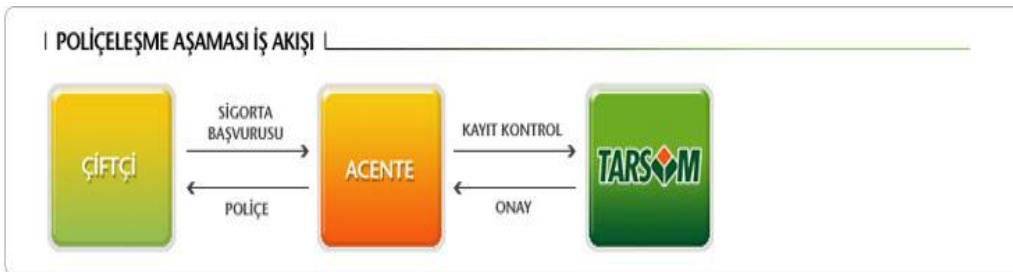
Hasar İhbarları: Kümes Hayvanları sigortalarında hasar ihbarları en geç 24 saat içinde yapılmalıdır.

Hasar Organizasyonu: Kümes Hayvanları Sigortalarında; Tarım Sigortaları Havuzu İşletmesi A.Ş. (TARSİM) tarafından görevlendirilen Veteriner Hekim hasar ihbarı yapılan hayvanı en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemeleri yaparak “Çiftlik Hayvanları Sigortaları Kanatlı Hayvan Hasar Raporu”nu düzenler. Bu rapora göre kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalı ile ödenir.

Koşullar: Kümes Hayvanları Sigortasından üreticilerin yararlanabilmesi için biyogüvenlik önlemleri ve hijyen kurallarının sağlanmış olması gerekmektedir.

Sigortanın Yapılması: Kümes Hayvanları Sigortalarında sigortanın yapılması işlemleri bitkisel ürünlerin sigortalanmasında yapılan işlemlerle aynıdır. Çiftçi, biyogüvenlik ve hijyen kuralları sağlanmış kapalı sistemde yetiştirilen kümes hayvanlarını sigortalatmak için TARSİM'e üye sigorta şirketinden birinin acentesine başvurur. Acente, TARSİM tarafından yaptırılan risk inceleme işleminden sonra poliçeyi düzenler.

Şekil 7.6. Kümes Hayvanları Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Primlerin Belirlenmesi: 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12'nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenecek, bio-güvenlik ve hijyen tedbirlerini almış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanlarının sigortalanmasında Çizelge 7.16'da belirtilen prim oranları uygulanır.

Çizelge 7.16. Kümes Hayvanları Sigortasında Prim Oranları

Kategori (Yetiştirme Amacı)	Prim Oranı (%)
Broiler	1,95
Yumurta Tavuğu Cıvcivi	2,75
Yumurta Tavuğu	3,50
Damızlık ve Ana Damızlık Cıvciv	2,25
Damızlık ve Ana Damızlık Tavuk	3,25
Hindi	3,50
Devekuşu	7,50

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Muafiyet Uygulaması: Sigorta sözleşmesi kapsamında meydana gelecek hasarların % 20'si sigorta ettirenin sorumluluğundadır. Hastalık ve diğer rizikolar nedeniyle belirtilen süreler içinde meydana gelen zararların kümes hayvanları için muafiyet oranları Çizelge 7.17'de gösterilmiştir.

Çizelge 7.17. Kümes Hayvanları Sigortası Muafiyet Oranları

Kategori (Yetiştirme Amacı)	Muafiyet Oranı (%)	Hasar Süresi	
		Hastalık	Diğer(kaza, doğal afet v.b.) (saat)
Broiler	3	1 hafta	48
Yumurta Tavuğu Cıvcivi	3	2 hafta	48
Yumurta Tavuğu	3	1 ay	48
Damızlık ve Ana Damızlık Cıvciv	3	2 hafta	48
Damızlık ve Ana Damızlık Tavuk	3	1 ay	48
Besi Hindisi (Dişi)	3	2 hafta	48
Besi Hindisi (Erkek)	3	2 hafta	48
Damızlık Hindi	3	2 hafta	48
Devekuşu	5	3 hafta	72

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Kümes Hayvanları Sigortası tazminat örneği Çizelge 7.18’de gösterilmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucunda tazminat tutarı 15.600 YTL olarak bulunmuştur.

Çizelge 7.18. Kümes Hayvanları Sigortası Tazminat Hesabı Örneği

	BROİLER
Sigortalı Hayvan Sayısı	50.000
Bir Hayvanın Sigorta Bedeli	3 YTL
Toplam Sigorta Bedeli	150.000 YTL
Ödenecek Prim Tutarı	2.925 YTL (sigorta bed.* %1,95)
Hasarlı Hayvan Sayısı	20.000
Hasar anındaki Broilerin Yaşı	3 Haftalık
3 haftalık broiler tavuğu genel şartlara göre ulaşacağı maksimum değer %40’dır.	
Yumurta Tavuğu Cıvcivi Muafiyeti	4.500 YTL (150.000 * %3)
Hasarlı Hayvan Toplam Bedeli	24.000 YTL (1,20*20.000)
Hasar Şekli	Ölüm
Ödenecek Tazminat Tutarı (Hasar tutarı–Muafiyet Tutarı)×%80	(24.000–4.500)*%80= 15.600 YTL

Hasarın Ödenmesi: Kümes Hayvanları Sigortasında hasarın ödenme şekli hayvan hayat sigortası ile aynıdır. Kümes Hayvanları Sigortaları’nda hasar tespitleri TARSİM tarafından görevlendirilen veteriner hekimler tarafından yapılır ve kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalı ile ödenir. Hasarın ödenmesi işlemleri Hayvan Hayat Sigortası’nda Çizelge 7.5. Çiftlik Hayvanları Sigortalarında Hasar Ödemesi Şeması’nda gösterildiği gibidir.

7.3.2.5. Su Ürünleri Sigortaları

05.01.2007 tarihinde Bakanlar Kurulunca alınan karara göre; Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünlerine, Çiftçi Kayıt sistemine entegre edilmiş Su Ürünleri Kayıt Sistemine kayıtlı mevcut bilgiler ve yapılacak risk incelemesi dikkate alınarak, ölüm riski teminatı; su ürünleri sigortası genel şartları, teknik şartları, tarife ve talimatları kapsamında Tarım Sigortaları Havuzu tarafından verilir.

Sigorta Kapsamı ve Sigortalanan Tehlikeler: Sigortaya kabul edilen su ürünleri tesislerinde;

- Genel şartlarda yazılı istisnalar dışında kalan her türlü hastalık,

- Yetiştiricinin kontrolü dışındaki kirlenme ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afet,
- Kazalar,
- Predatörler,
- Alg patlaması,

Sebebiyle su ürünleri stokunda meydana gelen ölümler ve fiziksel kayıplar sigorta kapsamındadır.

Primlerin Ödenmesi: Su Ürünleri Sigortasında, poliçede yazılı primin %50'si Devlet tarafından karşılanacaktır. Yetiştirme planında beyan edilen aylık ortalama stok değeri üzerinden hesaplanan depo-geçici- prim tutarının Sigortalı tarafından ödenecek kısmının %25'i peşin alınır, kalan prim tutarı da en fazla 5 taksitle tahsil edilir. Poliçe bitiminde; yetiştirme süresi boyunca gerçekleşmiş olan aylık ortalama stok değerleri esas alınarak yapılan prim hesabına göre gerekli prim ayarlaması yapılır.

Hasar İhbarları: Su ürünleri Sigortasında hasar ihbarı en geç 24 saat içinde TARSİM'e yapılır.

Hasar Organizasyonu: Su Ürünleri Sigortasında, TARSİM tarafından görevlendirilen Veteriner Hekim hasar ihbarı yapılan su ürünleri stoklarını en kısa süre içerisinde görüp, gerekli incelemesini yaparak "Su Ürünleri Sigortaları Hasar Raporu"nu düzenler ve kesinleşen tazminat miktarları en geç 30 gün içinde yine TARSİM tarafından sigortalıya banka kanalıyla ödenir.

Koşullar: Devlet destekli su ürünleri sigortasından su ürünleri yetiştiricilerinin yararlanabilmeleri için Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş Su Ürünleri Kayıt Sistemine kayıtlı olmaları gerekmektedir.

Sigortanın Yapılması: Su ürünleri yetiştiricisi, su ürünlerini sigortalatmak için TARSİM'e üye sigorta şirketlerinden birinin acentesine başvurur. Acente, TARSİM tarafından yaptırılan risk inceleme işleminden sonra poliçeyi düzenler.

Şekil 7.7. Su ürünleri Sigortası Poliçeleşme Aşaması İş Akışı

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Primlerin Belirlenmesi, Müşterek Sigorta ve Muafiyet Uygulaması: Devlet destekli su ürünleri sigortasında prim bedeli, müşterek sigorta ve muafiyet uygulamaları aşağıdaki Çizelge 7.19 ve Çizelge 7.20’de gösterilmiştir.

Çizelge 7.19. Su Ürünleri Sigortasında Prim Oranı, Muafiyet ve Müşterek Sigorta Uygulaması

Türü	Risk Kategorisi ve Prim Oranı (%)			Muafiyet (Toplam Sigorta Bedeli Üzerinden) (%)	Müşterek Sigorta (Hasar Miktarı Üzerinden) (%)
	1	2	3		
Levrek/ Çipura	4,0	5,5	Sigortalanmaz	10	20
Alabalık	5,0	6,5	Sigortalanmaz	10	20

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Çizelge 7.20. Su Ürünleri Sigortasında Prim Oranı, Muafiyet ve Müşterek Sigorta (Orkinos İçin)

Türü	Prim Oranı (%)	Muafiyet (Toplam Sigorta Bedeli Üzerinden) (%)	Müşterek Sigorta (Hasar Miktarı Üzerinden) (%)
Orkinos	4,5	25	0

Kaynak: www.tarsim.org.tr

Prim miktarı yetiştirme planında beyan edilen sigorta bedeli ile prim oranının çarpılması ile bulunur. Toplam sigorta bedeli üzerinden levrek, çipura ve alabalık için %10 orkinos için %25 muafiyet uygulaması yapılır.

Hasarın Ödenmesi: Su ürünleri yetiştiricisi hasarın oluşması durumunda TARSİM’e bildirir ve TARSİM’in görevlendirdiği veteriner hekim hasar yerine giderek hasar tespiti yapar. Veteriner hekim doldurduğu hasar raporunu TARSİM’e iletir ve bu rapora göre tazminat miktarı belirlenerek en geç 30 gün içinde üreticiye TARSİM tarafından banka kanalı ile ödenir. Su ürünleri sigortalarında hasar ödemesi şeması aşağıda Şekil 7.8’de gösterilmiştir.

Şekil 7.8. Su Ürünleri Sigortalarında Hasar Ödemesi Şeması

Kaynak: www.tarsim.org.tr

7.4. Tarım Sigortaları ile İlgili Mevzuat

Tarım sektörünü tehdit eden risklerin belirli bir kısmının teminat altına alınabilmesi amacıyla, sigorta sisteminin devreye sokulması düşünüldükçe 14.06.2005 tarihinden itibaren 5363 sayılı "Tarım Sigortaları Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Tarım Sigortaları Kanunu Ek1'de gösterilmiştir.

Tarım Sigortaları Kanunu dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kanunun amacı, kapsamı ve kanunda yer alan tanımlar bulunmaktadır. Bu kanun en önemli amacı çiftçinin ödeyeceği sigorta primine Devlet desteğinin verilebilmesidir. Ayrıca sigortacılık uygulamalarını standart hale getirmeyi, teminat kapsamını genişletme ve çeşitlendirmeyi, tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını, tarım sigortalarını ülke genelinde geliştirme ve yaygınlaştırmayı hedefleyen bir sistem kurmayı amaçlamaktadır.

İkinci bölümde; tarım sigortalarının yürütücüsü olan ve TARSİM olarak adlandırılan Tarım Sigortaları Havuzu'nun kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları yer almaktadır. Yapılacak sigortalar karşılığında üstlenilen riskler, sigorta şirketlerinin çiftçilerden aldıkları primler ve devletin sağlayacağı prim destekleri, bu havuzda toplanmakta, çiftçilerin uğrayacağı zararlar da, bu havuzdan karşılanmaktadır. Havuzun bütün iş ve işlemleri, sisteme katılan ve Devlet Destekli Tarım Sigortası satmaya yetkili sigorta şirketlerinin eşit ortak oldukları TARSİM A.Ş. adı verilen bir işletici şirket tarafından yürütülmektedir.

Üçüncü bölümde; havuz tarafından teminat kapsamına alınacak riskler, onlara verilecek prim desteği, sigorta sözleşmeleri ve havuza katılım, reasürans konuları ele alınmıştır. Teminat kapsamına alınacak riskler ve prim desteği havuz kurulu teklifi üzerine bakanlar kurulunca belirlenir.

Dördüncü bölümde ise, geçici ve son hükümlerin yer aldığı kanunun yürürlük ve yürütme ile ilgili maddeleri bulunmaktadır.

Tarım Sigortaları Kanunu'na ilişkin Uygulama Yönetmeliği ve Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik ilk olarak 22.09.2005 tarihinde yayınlanmıştır. Ancak bu yönetmelikler tarım sigortaları sisteminin işleyişini zorlaştıran hükümleri içermesi ve tarım sigortaları uygulamalarının geliştirilmesini engelleyecek eksikliklerin olması nedeniyle değiştirilmiştir. 18.05.2006 tarihinde Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ve Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği Ek2'de Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik Ek3'de gösterilmiştir.

Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliğinin amacı, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu çerçevesinde akdedilecek tarım sigortası sözleşmelerinin tabi olacağı esaslar ile Tarım Sigortaları Havuzu ve Havuzun işletilmesini üstlenen Şirketin denetlenmesine ilişkin esasların belirlenmesidir. Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, yönetmeliğin amacı, kapsamı, dayanağı ve tanımlar, ikinci bölümde sigorta sözleşmesine ilişkin hükümler (poliçe verme yükümlülüğü, sigortalının bilgilendirilmesi, tarife ve talimatlar, merkezi veri tabanı), üçüncü bölümde ise geçici ve son hükümler yer almaktadır.

Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin amacı Tarım Sigortaları Kanunu'nun hükümleri uyarınca havuzun çalışma usul ve esaslarının belirlenmesidir. Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yönetmeliğin amacı, kapsamı, dayanağı ve tanımlar yer almaktadır. İkinci bölümde, Havuz ve Kurul'un kuruluşu, görev yetki ve sorumlulukları açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde, şirket ve sigorta şirketlerinin görev, yetki ve sorumlulukları açıklanmıştır. Dördüncü bölümde, riskler ve ekspertiz işlemleri, beşinci bölümde ise bakanlığın görevleri ve devlet desteği ile ilgili hükümler yer almaktadır. Altıncı bölümde, geçici ve son hükümler ile şirket ve havuzun denetimi ve düzenleme yetkisi açıklanmıştır.

Ayrıca Devlet Destekli Tarım Sigortalarında uygulanan Genel Şartlar ve Teknik Şartları;

- Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartları Ek 7'de,
- Devlet Destekli Sera Sigortası Genel Şartları Ek 8'de,
- Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartları Ek 9'da
- Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Genel Şartları Ek 10'da

- Devlet Destekli Su Ürünleri Sigortası Genel Şartları Ek 11’de
- Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Teknik Şartları Ek 12’de,
- Devlet Destekli Sera Sigortası Teknik Şartları Ek 13’de,
- Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Teknik Şartları Ek 14’de
- Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Teknik Şartları Ek15’de
- Devlet Destekli Su Ürünleri Sigortası Teknik Şartları Ek 16’da gösterilmiştir.

7.5. Tarım Sigortalarındaki Gelişmeler

Türkiye’de tarım sigortalarında prim üretimleri, tazminat ödemeleri ve hasar/prim oranları aşağıdaki Çizelge 7.21’de gösterilmiştir.

Türkiye’de 2002-2006 yılları arasındaki prim üretimlerine bakıldığında, yıllar itibariyle artış yaşandığı gözlenmektedir. 2002 yılında 15.424.000 YTL olan prim üretimi, 2005 yılında 48.530.000 YTL ve 2006 yılında 54.365.000 YTL olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında Tarım Sigortaları Kanunu’nun çıkması ve devlet destekli tarım sigortalarına geçilmesi ile birlikte prim üretimlerinde artış yaşanmıştır. 2005 yılında prim artış oranı %64.97 olmasına rağmen 2006 yılında %12.02 oranında daha düşük bir prim artışı gerçekleşmiştir. 2006 yılında poliçe yazılımına üretim döneminin ortası olan haziran ayında başlanması nedeniyle üreticiler birçok ürün için devlet destekli tarım sigortası uygulamalarından faydalanamamış ve prim üretimi artış oranı düşük olarak gerçekleşmiştir.

Tarım sigortalarında hasarın büyüklüğünü gösteren hasar/prim oranı 2002-2005 yılları arasında dalgalanmalar göstermiştir. Genellikle tarım sigortalarında hasar/prim oranının %50-75 arasında olması istenmektedir. En yüksek hasar/prim oranı 2003 yılında %113.08 olarak gerçekleşmiştir. 2006 yılında ise oluşan hasar/prim oranı %50.00 ve ödenen tazminat miktarı ise 23.773.000 YTL’dir.

Çizelge 7.21. Türkiye’de Tarım Sigortaları Prim Üretimi, Prim Artışları, Tazminat Ödemeleri ve Hasar/Prim Oranları

Yıllar	Prim Üretimi (000 YTL)	Prim Artışları (%)	Tazminat Ödemeleri (000 YTL)	Hasar/Prim Oranı (%)
2002	15.424	78.21	6.432	60.10
2003	20.586	33.47	11.556	113.08
2004	29.417	42.90	16.756	52.65
2005	48.530	64.97	30.880	87.38
2006	54.365	12.02	24.773	50.00

Kaynak: www.tsrbs.org.tr, www.hazine.gov.tr, Sigorta denetleme Kurulu Faaliyet Raporu 2005,2006

Türkiye’de 2004-2006 yılları arasındaki prim üretimleri ve yazılan poliçe sayıları Çizelge 7.22’de gösterilmiştir.

2004 yılında 137.694 adet 2005 yılında ise 228.705 adet poliçe kesilmiş, buna karşılık 2004 yılında 29.417.000 YTL’lik 2005 yılında ise 48.530.000 YTL’lik prim üretimi sağlanmıştır. 2005 yılında tarım sigortaları kanunu kabul edilmiş ve devlet destekli tarım sigortaları poliçeleri 2006 yılı haziran ayında kesilmeye başlanmıştır. Bu nedenle 2004-2005 yıllarında devlet destekli tarım sigortaları prim üretimi ve poliçe kesimi gerçekleşmemiştir.

2006 yılında kesilen 257.902 adet poliçenin 245.746 adeti geleneksel tarım sigortaları uygulamasına göre, 12.156 adet poliçe de devlet destekli tarım sigortaları uygulamalarına göre kesilmiştir. 2006 yılında 54.362.000 YTL’lik prim üretimi gerçekleşmiştir. Bu primlerin 49.973.000 YTL’si geleneksel tarım sigortaları uygulamaları ile, 4.389.000 YTL’si ise devlet destekli tarım sigortaları uygulaması ile sağlanmıştır.

2006 yılında devlet destekli tarım sigortaları poliçe kesiminin haziran ayında başlaması ve çiftçi kayıt sisteminin güncellenmesindeki gecikmelerden dolayı devlet destekli tarım sigortaları prim üretimi geleneksel tarım sigortaları prim üretiminden düşük olarak gerçekleşmiştir.

Çizelge 7.22. Branşlar İtibariyle Tarım Sigortaları Prim Üretimleri ve Poliçe Adetleri

Branşlar	Prim Üretimleri (000 YTL)			Poliçe Adetleri		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Dolu-Sera	17.592	29.571	31.882	113.339	187.732	218.275
Hayvan Hayat	11.166	18.504	17.959	23.991	12.949	27.217
Kümes Hayvan Hayat	659	455	132	364	28.024	254
Devlet Destekli Sera	-	-	1.076	-	-	883
Devlet Destekli Bitkisel Ürün	-	-	1.683	-	-	10.533
Devlet Destekli Hayvan Hayat	-	-	1.499	-	-	731
Devlet Destekli Kümes Hayvan Hayat	-	-	131	-	-	9
Toplam	29.417	48.530	54.362	137.694	228.705	257.902

Kaynak: www.sigortacilik.gov.tr, www.tsrbsb.org.tr

2007 yılının ilk üç ayında 81.103 adet poliçe kesilmiş ve bunun karşılığında 37.886.851 YTL’lik prim sağlanmıştır. Bu prim üretimi ile tarım sigortalarının genel sigortacılık prim üretimi içindeki payı %1.37’ye yükselmiş ve bir önceki yıla göre prim üretimi %289.20 oranında artış yaşamıştır. Kesilen poliçelerin 12.673 adeti geleneksel tarım

sigortaları ve 68.430 adeti devlet destekli tarım sigortalarına göre kesilmiştir. (www.tsrbs.org.tr)

Tarım Sigortaları Yasası ile getirilen devlet destekli sistem ve buna bağlı oluşturulan Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) sayesinde tarım sigortaları sigorta sektöründe gelişmeler yaşanmaya başlamış ve poliçe sayısında ve prim üretiminde artışlar yaşanmıştır. Bu artışın en büyük etkenlerinden birisi 2007 yılında verilmeye başlanan don teminatıdır. Ayrıca daha önceki yıllarda sigorta sektörü tarafından pek tercih edilmeyen hayvan hayat sigortalarının TARSİM tarafından yapılması ve risklerin sigorta şirketleri tarafından üzerlerinde tutulmuyor olması nedeniyle daha fazla sayıda sigorta şirketinin tarım branşında da faaliyet göstermesi tarım sigortaları üretimini arttırmıştır.

7.6. Tarım Sigortaları Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

Tarım, ülkemizde nüfusun temel ihtiyaç maddelerini karşılaması, nüfusun yaklaşık %35'ini istihdam etmesi ve ulusal gelir içinde yaklaşık %15 civarında pay alması nedeniyle stratejik bir öneme sahiptir.

Kendine has özellikleri nedeniyle tarım sektörü diğer sektörlerle göre daha çok risk ve belirsizlik ile karşı karşıyadır. Ülkemizde tarımı olumsuz etkileyen dolu, don sel, kuraklık, yangın, bitki ve hayvan hastalık ve zararlıları gibi risklerin meydana getirdiği maddi kayıplara karşı yıllardır bazı önlemler alınmıştır. Bu amaçla, doğal afetler, bitki ve hayvan hastalık ve zararlıları karşısında üreticinin riskini azaltmak için; “5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Dağıtılması”, “1234 sayılı Hayvan Sağlık Zabıtası” ve “2090 sayılı Doğal Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar” hakkındaki yasalar yürürlüğe konmuştur. Ancak bu yasalar çerçevesinde yapılan yardımların yaygın, zamanında ve yeterli miktarda yapılmaması çiftçinin zararlarını azaltmamıştır. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemiz tarımında da risklerin transfer edilmesinin en etkili yolu olan “tarım sigortaları” oldukça önemlidir. Uygulanan tarım politikaları ve tarımın genel yapısı, tarım sigortaları tekniği ve sigortacılık sektörünün genel yapısından kaynaklanan sorunlar nedeni ile ülkemizde tarım sigortaları yeterli gelişimi gösterememiştir.

Tarım sigortalarının gelişimini engelleyen sorunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Sigortacılık Kesiminden Kaynaklanan Sorunlar: Türkiye’de sigortacılık sektörünün; öz kaynak yetersizliği, kapasite eksikliği, reasürans teminindeki yetersizlikler, teknik yetersizlikler, eğitilmiş personel yetersizliği ve tarımı etkileyen risklerin çok, çeşitli ve katastrofik nitelikte olması gibi nedenlerle diğer sigorta dallarına göre tarım sigortalarının geliştirilmesi daha zor olmaktadır. Sigortacılık uygulamalarında oluşan aksaklıklar ve sigorta şirketlerinin hasarları zamanında ödememeleri üreticilerin sigortaya olan güvenlerini

azaltmıştır. Üreticilerin sigortaya olan güvenlerini sağlamak için tazminatların mutlaka yasalar ve genel şartlarda belirtilen sürelerde ödenmesi sağlanmalıdır. Yıllardır tarım sigortalarında devlet desteğinin olmaması sigorta şirketleri ve üreticileri yüksek primlerle karşı karşıya bırakmıştır. Yeni çıkan Tarım Sigortaları Yasası ile devlet desteği sağlanarak üretici ve sigortacıların yükü azaltılmaya çalışılmaktadır.

2. Teknik Eleman Yetersizliği: Sigorta şirketlerinin tarım servislerinde ziraat mühendisleri çalışmakta, tarım sigortaları geliştikçe ve bu alanda çalışan şirket sayısı artıkça sektörün teknik eleman ihtiyacı da artmaktadır. İyi yetişmiş ve kalifiye teknik eleman tarım sigortacılığının gelişimi açısından oldukça önemlidir. Üretici ile iyi iletişim kurabilen, üreticinin üretim koşullarını, olanaklarını iyi bilen ve beklentilerini anlayabilen tarım kökenli sigortacıların yetiştirilerek bunların sigorta sektörü içinde yer almalarının sağlanması sigortacılığın gelişmesini sağlayacaktır. Bir an önce bu uygulamanın gerçekleştirilmesi yeni sigorta sisteminin daha hızlı ilerlemesini sağlayacaktır.

3. Tarım Kesiminden Kaynaklanan Sorunlar: Tarım tekniğinin yeterince gelişmemiş ve standartlaşmamış olması, tapu kayıtlarının büyük ölçüde eksik olması, tarım arazilerinin çok küçük, parçalı ve dağınık olması tarım kesiminden kaynaklanan sorunlar arasında sayılabilir. Tarımda kadastro ve tapulama işlemlerinde eksiklerin olması, toprak sahibi ile kiracı ve ortakçılar arasındaki ilişkilerin açıkça ortaya konmaması sigortalanabilir değerlerin belirlenmesinde sorunlar yaratmaktadır. Arazilerin tapusuz olması, her yıl araziyi işleyenin değişmesi sigorta bedelinin primlerin belirlenmesinde, hasar tespiti ve tazminat ödemelerinde sorunlar oluşturmaktadır. Özellikle yeni sigorta sisteminden üreticilerin yararlanabilmesi için Çiftçi kayıt Sistemine (ÇKS) kayıtlı olmaları ve her yıl bu kaydı yenilemeleri gerekmektedir. Tapusuz arazilerin olması ve bazı üreticilerin müşterek tapu kullanmaları gibi sebepler ÇKS'ne kayıt yaptırmalarını engellemekte ve kayıta sorunlar yaratmaktadır. Sigorta sisteminin düzgün işlemesi ve yaygınlaştırılmasının sağlanması için bu sorunların bir an önce çözülmesi gerekmektedir. Arazi tapu işlemlerinin düzenlenmesi ve özellikle miras hukukunun düzenlenerek arazilerin parçalanmasının önüne geçilmelidir.

4. Hukuksal Nedenler: Yıllardır tarım sigortaları Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın 1316 -1319. maddelerine göre geliştirilmeye çalışılmış ancak istenilen sonuçlar alınamamıştır. Sigorta sözleşmesi, sigortacı ve sigortalının yükümlülükleri, hasar, prim ve tazminat ile ilgili esaslar, devletin sisteme katılımı ve reasürans olanaklarının temini ile ilgili düzenlemelerin yapıldığı "Tarım Sigortaları Yasası"nın çıkarılması için uzun yıllar çalışmalar yapılmıştır. Fakat yasanın çıkması uzun yıllar aldığı için tarım sigortaları gelişimini tamamlayamamıştır. Yasa ile birlikte tüm bu eksikliklerin giderilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Burada önemli

olan tarım sigortaları sisteminin düzgün işleyebilmesi için Hazine Müsteşarlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, üretici örgütleri, üniversitelerin ziraat ve veteriner fakülteleri, sigortacılık konusunda çalışan bilim adamları ve sigorta ve reasürans şirketleri yöneticilerine önemli görevler düşmektedir. Sigorta sisteminin başarısı için sistem içindeki tüm kurumların işbirliği içinde çalışması gerekmektedir.

5. Ekonomik Nedenler: Çiftçiler tarafından sigortanın önemi ve fonksiyonları yeterince anlaşılamadığı için sigorta sözleşmesinin yapılması lüks ve pahalı bir işlem olarak görülmüştür. Kişi başına gelirlerin düşük olması nedeni ile çiftçilerin düşük gelir düzeyine sahip olmaları prim ödemelerinde kolaylık sağlansa da lüks olarak algılanmıştır. Üreticiler risk gerçekleşmediği zaman ödenen primlerin yük olduğunu düşünmüşler ve ödemede gecikmeler yaşanmış, buda sigorta şirketlerinin çalışmalarında başarısızlığa neden olmuştur. Üreticilere sigortanın ekonomik yararlarının en iyi şekilde anlatılması ve risk gerçekleştiği durumlarda sigortanın ne kadar gerekli olduğu gösterilmelidir. Devlet destekli tarım sigortaları ile sigorta primlerinin %50'si devlet tarafından karşılanmakta, böylece çiftçinin üzerindeki yük azaltılmakta ve sigorta konusunda üreticiler teşvik edilmektedir.

6. Tarım Sigortaları Eğitimi ve Araştırması Sorunu: Sigortacılığın gelişmesi için gerekli olan en önemli koşullardan bir tanesi sigortacılık eğitimi ve araştırmasıdır. Özellikle tarım sigortaları diğer sigorta branşlarına göre daha teknik, karmaşık ve uzmanlık gerektiren bir daldır. Tarım sigortaları konusunda çalışacak kişilerin tarım ve sigortacılık konusunda iyi eğitim görmeleri oldukça önemlidir. 2006 yılında çıkan yeni Tarım Sigortaları Kanunu'nun başarılı bir şekilde uygulanmasında sigortacılık eğitimi daha da önem kazanmaktadır. Yeni yasa ve tarım sigortaları konusunda üreticilerin ve sigorta şirketlerinin bilinçli olmaları sağlanmalıdır ki, buda sigortacılık eğitimi ile olabilir. Sigortacılık eğitiminin gelişmesini sağlamak için üniversitelere önemli görevler düşmektedir. Çeşitli üniversitelere bağlı Meslek Yüksek Okulları Sigortacılık Bölümlerinde ve Ziraat Fakültelerinin Tarım Ekonomisi Bölümlerinde tarım sigortaları ile ilgili dersler bulunmaktadır. Ancak bu ders sayılarının sigortacılıkta gelişim sağlamak açısından artırılması gerekmektedir.

Sigortacılık eğitimi konusunda yıllardır Tarım Sigortaları Vakfı'nın yıllardır uyguladığı birçok eğitim programları vardır. Vakıf, ürün sigortaları konusunda her ürün için ayrı olmak üzere risk inceleme ve hasar tespit uzmanlarını uluslararası eğitim standartlarında ve Türkiye koşullarına uygun olarak eğitmektedir. Ayrıca çiftlik hayvanları sigortalarında görev alan veteriner ve zootechnistler de vakıf ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın ortak çalışmaları ile eğitilmektedir. Özellikle yeni tarım sigortaları yasası çıktıktan sonra sigorta

şirketleri ve üreticilerin eğitimi için Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından seminerler düzenlenmektedir. Ancak bu eğitim çalışmalarının daha da artırılması gerekmektedir.

7. Devletin Tarım Politikalarından Kaynaklanan Sorunlar: Devletin uzun yıllardır üreticiye yönelik uyguladığı sübvansiyonlar, karşılıksız sosyal amaçlı yardımlar, doğal afetler ve kötü iklim koşullarında zararların karşılanması gibi uygulamalar üreticiyi her zaman devletten yardım beklemeye yöneltmiştir. Üreticiler 5254, 2090 ve 1234 sayılı Yasaları sigortaya alternatif olarak görmüşler ve sigorta yaptırmamışlardır. Bu nedenle tarım sigortaları yeterli gelişim gösterememiştir. Bütün bunlar göz önüne alınarak Tarım Sigortaları Kanun Tasarısı hazırlanmış ve 14 haziran 2005 tarihinde bu tasarı kabul edilmiştir. 2001 yılında 5254 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmış ve üreticiler sadece 2090 sayılı kanuna göre yardım almışlardır. Ayrıca yeni tarım sigortaları kanunu ile üreticilerin 2090 sayılı yasadan yararlanabilmeleri için tarım sigortaları yaptırmaları şartı getirilmiştir. Bu uygulama üreticilerin tarım sigortalarına olan ilgilerini arttırabilecektir.

Tarım sigortaları konusunda yasal düzenlemelerle ilgili uzun yıllar çalışmalar yapılmış ve kurulan havuz sisteminin altyapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak 2000 yılında ARIP Projesi'nin başlamasından sonra, Dünya Bankası'nın Türkiye'de verime ve alana bağlı mevcut sistemler dikkate alınmadan gelişmemiş ülkelerde yürüttüğü endekse bağlı sigortaları dayatmacı bir politika ile uygulamaya çalıştığı görülmüştür. Bu uygulama nedeniyle de, 2000-2003 yılları arasında tarım sigortaları ile ilgili mevcut gelişme süreci ve yasal çalışmalar engellerle karşılaşmıştır (Dinler, 2005).

Endekse bağlı sigortalar ABD'de binlerce dekar büyüklüğünde çok geniş alanlara sahip eyaletlerde "Grup Sigortası" adıyla uygulanmaktadır. Grup sigortasının uygulama alanları sadece, ürün çeşidi, verimi ve riskleri aynı kabul edilen büyük alanlara sahip çiftliklerdir. Poliçeler grup poliçesi şeklinde düzenlenmektedir ve risklere ait endeksler belirlenmiştir. Hasar oluşması durumunda, grup poliçesinde belirtilen tüm alanlardaki parametreler aynı kabul edildiği için alanda hiçbir hasar tespiti yapılmadan doğrudan endekse bağlı tazminat ödemesi yapılmaktadır. Bu sigorta türünün uygulandığı geniş arazilerin toprak yapısı, yetiştirilen ürünlerin çeşitleri, yetiştirme teknikleri ve verimleri aynı kabul edilmektedir.

Türkiye'de ise, tarım alanlarının çok küçük ve parçalı olmasının yanında komşu iki tarlanın bile toprak yapısı ve ürün verimleri çok büyük farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de tarımsal alanların mülkiyet yapısı, işletme büyüklüğü, üreticilerin niteliği, coğrafi özellikler, tarımsal işletmelerin bakım, üretim, kalite ve verimlilik açısından çok farklılık göstermesi endekse bağlı sigortaların uygulanamayacağını göstermektedir. Tarımsal üretimde farklı

verimlere sahip olunması ve farklı çeşitteki ürünlerin yetiştirilmesi küçük alanlarda tarlalara gidilerek verim ve hasar tespiti yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Endeks sigortalarının en önemli özelliklerinden biriside çok küçük alanlarda ölçüm yapabilen meteoroloji istasyonlarına, radar sistemleri ve uydu programlarına sahip olunmasıdır. Türkiye’de ise, dar alanlardaki farklı meteorolojik karakterli doğal risklerin ölçülmesi için yerleşik uydu ve radar sistemlerinin yetersiz olması her tarlada tek tek hasar belirleme zorunluluğunu oluşturmaktadır.

Endeks sigortaları gelişmemiş ülkelerde teknik eleman yetersizliğinden dolayı hasar tespitlerinin yapılamaması nedeni ile avantaj olarak gösterilmektedir. Ancak Türkiye’de ziraat mühendisi potansiyeli oldukça yüksektir. Endeks sigortalarının uygulanması bu potansiyelin büyük ölçüde değerlendirilememesi nedeni ile teknik eleman istihdamını da etkileyecektir.

Çok büyük araziler olmasına rağmen ABD’nde yeterince yayılamayan endeks sigortaları arazileri daha küçük ve parçalı olan AB ülkelerinde de kabul görmemiştir. Türkiye’de de tarımsal üretimin sahip olduğu özellikler nedeni ile uygun olmadığı anlaşılmıştır.

8. TÜRKİYE’DE RİSK YÖNETİMİ VE TARIM SİGORTALARININ AB’NE UYUMU

8.1. Türkiye’de ve AB’nde Risk Yönetimi Anlayışı ve Uygulamaları

Dünyada son yıllarda küresel ısınma ve sera etkisi nedeniyle meteorolojik karakterli doğal afetlerin sayısı ve şiddetinde önemli artışlar olmuştur. Kuraklık ve sel başta olmak üzere fırtına, kasırga, don, dolu gibi risklerin dünyaya verdikleri zararlar gün geçtikçe artmaktadır. Farklı ülkelerde farklı doğal risklerin etkileri ile oluşan büyük maddi kayıplar Dünya Ekonomisi’ni büyük ölçüde tehdit etmektedir (Dinler 2003).

Meteorolojik karakterli doğal afetlerin etkileri karşısında diğer sektörlerle göre tarım sektörünün özel bir konumu ve önemi vardır. İklim koşullarından ve doğal afetlerden tarım sektörü en çok etkilenen sektördür. Tarımın dünya nüfusunun beslenmesi konusunda üstlendiği görevini etkili bir şekilde yerine getirmesi, dolu, don, sel, kuraklık, fırtına gibi doğal risklerin yönetimi ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle gelişmiş ülkeler yıllardır uyguladıkları tarımda tam korumacılık politikalarında “Tarımda Risk Yönetim Programları”nı uygulamaya koyarak tarım sektörünü doğal riskler karşısında sürekli ve çok yönlü olarak desteklemektedirler. “Tarımda Doğal Risklerin Yönetimi” çerçevesinde yer alan “teknik koruma önlemleri” ve “risk transferi programları” sayesinde doğal riskler önlenebilmektedir (Dinler 2003).

AB bütçesinin yarısı tarıma yönelik desteklere ayrılması tarımın ne pahasına olursa olsun “korunacak sektör” olduğunu ortaya koymaktadır. Risk yönetim programlarında korumacılık esas alınmış, üretim fazlalığı olan ülkelerde üretim değil depolama, satış ve özellikle ihracat korumacılığı ağırlık kazanmıştır. AB ülkelerinde sürdürülebilirlik hedeflendiği için bu programlarda gıda güvenliği, sağlıklı bir çevre ve risk transferi şeklinde belirlenen üç prensipten ödün verilmemektedir (Dinler 2003).

Tarımda doğal risklerin yönetiminde öncelikle teknik koruma önlemleri gelmektedir. Ülkeler doğal risklerin etkilerini onlar felaket haline dönüşmeden önce teknik önlemler olarak azaltma yoluna gitmektedirler. Tarımsal meteoroloji konusunda yapılan çalışmalarla kullanılan erken uyarı sistemleri tarımda doğal afetlerin vereceği büyük maddi ve ekonomik zararları azaltmaktadır (Dinler 2003a).

Minimum su harcayan sulama sistemlerinin kullanılması, az su tüketen bitki deseni ve bodur meyvecilik üretiminin yapılması kuraklık riskine karşı alınan teknik önlemler arasındadır. Ayrıca don riskine karşı ısıtma ve yağmurlama sistemleri, dolu ve fırtınaya karşı koruma örtüleri ve ağları, dolu ön uyarı sistemleri ve buna bağlı olarak roket atışları ile dolunun yağmura dönüştürülmesi gibi teknik önlemler bitkisel üretimi doğal risklerden

korumak amacı ile kullanılmaktadır. Bunların yanında dolu, don ve fırtınaya dayanıklı bitki çeşitlerinin yetiştirilmesi şeklinde alınan kültürel önlemler risk yönetim teknikleri içinde uygulanan yöntemler arasındadır (Dinler 2003).

Teknik koruma önlemlerine sahip tarım işletmelerin riskleri daha kolay transfer edilmekte ve daha ekonomik olarak sigorta edilebilmektedir. Tarımda risk ve belirsizliklerden oluşacak zararların ödenmesini esas alan tarım sigortaları ile risk transferi programları çerçevesinde doğa olaylarını büyük ölçüde afet olmaktan çıkarılması amaçlanmaktadır (Dinler 2005).

Dünyada olduğu gibi AB ülkelerinde de tarım ürünleri öncelikle dolu riskine karşı sigortalanmaya başlanmış ve yaşanan gelişmelere göre don, sel, kuraklık, fırtına, yangın gibi riskler kapsama alınmaya başlanmıştır. Dolu riski farklı alanlarda ürünlere bölgesel olarak zararlar verdiği için sigorta şirketleri tarafından sigortalanabilmektedir. Fakat kuraklık, don, sel gibi riskler tarım ürünlerine aynı anda geniş alanlarda çok büyük zararlar verdiği için sigorta primi de yüksek olmaktadır. Çiftçi bu yüksek primleri tek başına ödeyememektedir. Bu noktada devletin çiftçiye prim desteği yapması gerekmektedir. Bu sayede çiftçi primlerini ödeyebilmekte, sigorta şirketleri ve onları sigorta eden reasürans şirketleri de riskleri üstlenebilmektedir (Dinler 2003).

AB’nde sigorta uygulamalarında dolu sigortalarının yanında don, sel, kuraklık, fırtına gibi risklerde sigorta yapılmakta ve bunların prim veya hasarlarına Devlet destek olmaktadır. Her ülkenin tarımı ve sosyal yapısı uygulamalarda farklılık yaratsa da ortak nokta primlerin %50’sinin devlet tarafından desteklenmesidir (Dinler 2003).

Avusturya, İspanya, İtalya ve Fransa Devlet Destekli Doğal Afet Sigortaları’nı başarı ile uygulamaktadır. Almanya’da ise uzun yıllardan beri dolu sigortaları poliçelerini sadece “dolu sigortaları şirketlerinin” düzenlediği bir tarım sigortaları sistemi uygulanmaktadır. Almanya’da küçük alanlarda diğer risklerden oluşan kayıplarda devlet yardımı olmasa da büyük afetler sonrasında devlet yardımı yapılmaktadır. Almanya, dolu sigortaları uygulamalarının üzerine altyapılarını tamamlayarak 2005 yılından itibaren devlet destekli birden çok ürün sigortasına geçişini sağlamıştır. Yunanistan’da özel sigorta şirketlerinin sigorta uygulamalarının yanında devlet sigorta kurumunun düşük bir katılımı da vardır. Portekiz’de ise 6’si kamuya ait 15 sigorta şirketi tarafından yürütülen havuz sisteminde devlet fonun %60’ını finanse etmekte ve %50’ye kadar prim desteği sağlamaktadır. Ayrıca %125’in üzerindeki hasarlar için “hasar fazlası ödemesi” yapılmaktadır (Dinler 2003 ve 2005).

Dünya genelinde “Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları (MPCI)” en yaygın olarak ABD’nde uygulansa da, MPCI uygulamalarında en başarılı ülkenin İspanya olduğu

bilinmektedir (Dinler,2005). İspanya’da devlet, çiftçi birlikleri ve sigorta sektörünün birlikte çalıştığı bir havuz sistemi vardır. Çiftçiler primlerini havuza ödemekte ve hasarlarda havuzdan doğrudan çiftçiye ödenmektedir. Devlet çiftçiye afet yardımı yapmamakta, ancak ürünlerini sigorta ettiren çiftçilerin primlerinin %50’si devlet tarafından karşılanmaktadır ve bu destek doğrudan havuza gönderilmektedir (Dinler 2005).

Türkiye’de de kuraklık, dolu, don, sel, fırtına gibi doğal afetler çiftçinin malına ve canına önemli zararlar vermektedir. Risklerin etkilerinin artması tarım sigortalarının öneminin daha iyi anlaşılmasını sağlasa da, ülkemizde çiftçilerin gelir düzeylerinin düşmesi, tarım sigortaları için uzun yıllar bir devlet politikasının oluşturulmamış olması, tarım ve sigorta sektöründeki bilgi ve ilgi eksikliği yıllardır tarım sigortalarının gelişmesini engellemiştir (Dinler 2003).

Türkiye’de tarımda risk yönetimi ve risklerin transferi konusundaki ilk çalışmalar, öncelikle dolu sigortalarının alt yapısının oluşturulması ile başlamıştır ve bugüne kadar yapılan çalışmalarla kuraklık, don, sel, gibi risklerin de sigorta kapsamına alınabileceği bir düzeye gelinmiştir. 1957 yılında Şeker Sigorta dolu Sigortalarını, 1959 yılında da Başak Sigorta Çiftlik Hayvanları Sigortasını başlatmıştır (Dinler 2003).

1987 yılında tarım sigortalarının çok yönlü geliştirilmesine yönelik hazırlanan “Türkiye İçin Tarım Sigortaları’nı Geliştirme Planı” (Tanfer Dinler-1987) çerçevesinde Tarım ve Sigorta Sektörü’nde Devlet, Çiftçi Birlikleri ve Sigorta Şirketleri’nin bir arada bulunduğu planlı bir çalışma dönemi başlatılmıştır. Planda, öncelikle mevcut dolu sigortalarının altyapısının oluşturulması, yaygınlaştırılması ve daha sonra Devlet’in çiftçi primlerini destekleyerek kuraklık, sel ve don gibi risklerin de sigortalanabilmesini sağlayacak çalışmalar hedeflenmiştir (Dinler 2003).

1995 yılına gelindiğinde uygulanan programların yeterli gelişimi sağlamadığı görülmüş ve ülke koşullarına uygun sistemlerin geliştirilerek tarım sigortalarını ileriye götürecektir çalışmaların yapılması amacıyla Tarım Sigortaları Vakfı (TSV) kurulmuştur. Tarım sigortaları konusunda faaliyet gösteren resmi ve özel sigorta şirketlerinin de katılımı ile TSV dünyadaki tarım sigortaları uygulamalarını incelemiş ve ülke koşullarına en uygun modelin İspanya’daki Tarım Sigortaları Havuzu olduğunu tespit etmişlerdir. İspanya’daki Tarım Sigortaları Havuzu (Agroseguro) örnek alınarak Türkiye’de de Agronet Sistemi adı altında bir havuz modelinin kuruluşuna yönelik çalışmalar başlatılmıştır (Dinler 2003a).

Türkiye’deki uygulamada TSV öncelikle dolu sigortası hasar tespitleri konusundaki sistemlerin kurulmasını hasar havuz modeline uygun olarak gerçekleştirmiştir. Hasar tespitlerinde farklı sigorta şirketleri tarafından aynı yer ve ürünler için ayrı ayrı teknikler

kullanılarak hasar tespiti yapılması sonucunda oluşan “aynı hasarlara farklı hasar ödemeleri” sorununu gidermek için “ ortak bir hasar tespit organizasyonu” kurulmuştur.

Hasar oluştuğunda sigorta şirketleri poliçelerini elektronik ortamda TSV Merkezi’ndeki hasar tespit organizasyonuna iletmekte, hasar havuzu şeklindeki bu merkezden aynı gün TSV Bölge Koordinatörleri aracılığı ile bütün yurtda ekspertiz görevi yürüten dolu hasar tespit uzmanı tarımcıya ulaşmaktadır. Hasar tespit teknikleri konusunda özel eğitim almış ziraat mühendisleri ve teknisyenlerinden oluşan bu uzmanlar tarafından düzenlenen hasar raporları TSV üzerinden ilgili sigorta şirketlerine gönderilmektedir. Ayrıca çiftlik hayvanları sigortalarında risk inceleme ve hasar tespit işlemleri TSV koordinasyonunda veteriner hekimler tarafından yapılmaktadır (Dinler 2003a).

1998 yılı hükümet programında yer alan “tarımsal politikalarla İlgili Yapısal Değişim Projesi” çerçevesinde “Tarım Sigortaları Teşviki Hakkında Kanun Tasarısı” hazırlanmıştır. Bu tasarı tarım sigortalarında devlet desteğinin sağlanmasını ve havuz sisteminin kurulmasını öngörmüştür. Fakat, çiftçinin primine destek olacak yeterli devlet desteğinin sağlanamayacağı görüşü ile kanun çıkarılamamıştır (Dinler 2005).

2000 yılında ekonomik kriz öne sürülerek IMF ve Dünya Bankası’nın hazırladığı Tarımsal Reform Uygulama Projesi (ARIP-Agricultural Reform Implementation Project) uygulamaya geçirilmiştir. Projenin desteklemelerle ilgili bölümünde, tarım ürünleri sigortası için devlet desteğinin sağlanmasına ilişkin yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi de yer almış ve Dünya Bankası’na taahhüt edilen sürede “Tarımda Devlet Destekli Tarım Ürünleri Sigortaları”nın başlaması öngörülmüştür (Dinler 2005).

2001 yılında devletin doğal afet sonrası tohumluk yardımını öngören 5254 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Doğal afetler sonucu devlet yardımını öngören 2090 sayılı kanun ise, yürürlükte olmasına rağmen fonda hasar ödemeleri için kaynak olmadığından işlerliği azalmıştır. 2002 yılında devletin doğal afetler sonucunda çiftçiye karşılıksız yardım yapmasını sağlayan uygulamalar sona erdirilmiş ve yerine konacak tarım sigortaları ile ilgili kanunda çıkarılmadığı için çiftçi tamamen korumasız kalmıştır. Aynı yıl 58. Hükümet konuyu Acil Eylem Planı’na almış ve bu planda “Tarım Ürünleri Sigortası Kanunu” çıkarılması ve uygulama planının hazırlanması öngörülmüştür (Dinler 2005).

2005 yılına gelindiğinde 5363 sayılı “Tarım Sigortaları Kanunu” TBMM’de kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, tarımda don, sel, kuraklık gibi doğal afetlerin sigortalanmasına olanak verecek şekilde çiftçinin sigorta primine devletin destek olmasını öngörerek, mevcut sistemlerin geliştirilerek tarım ve sigorta sektörlerinin ilgili kurumların

yönetiminde bulunduğu bir Havuz sisteminin oluşturulmasını hükme bağlamıştır (Dinler 2005a).

Havuz yedi temsilciden oluşan bir kurul tarafından yönetilecek ve tarım sigortaları ile ilgili hizmetler sigorta şirketleri tarafından kurulan bir işletici şirket tarafından yürütülecektir. Yeni sigorta sisteminde sorumlu kuruluş Tarım ve Köyişleri Bakanlığı olacak, sigorta işlemleri işletici şirket ortağı sigorta şirketleri tarafından aynı esaslarla yürütülecek ve Hazine Müsteşarlığı tarafından denetlenecektir.

5363 sayılı kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte uygulanacak hedef ve stratejiler aşağıda belirtilmiştir. (Dinler ve Yaltırık 2004)

Orta vadeli hedefler ve stratejiler (2006-2010):

İlgili kanunun uygulamaya başlanması ile devlet desteği sağlanarak, bugüne kadar sigorta edilemeyen don, sel, kuraklık gibi riskler sigorta edilebilecek, sigorta sektörü ile kamunun ortak çalışması sonucu, mevcut sistemler daha da geliştirilerek kurulacak havuz sistemi ile kıt kaynakların ekonomik kullanımı sağlanacaktır.

Orta vadede öncelikle tarım ürün sigortalarının ülke genelinde yayılımını hedefleyen çalışmalar yürütülmelidir. Bu arada bitkisel ürün sigortalarının yanı sıra çiftlik hayvanları sigortalarının da geliştirilmesi aynı bütünlükte sağlanmalıdır. Bu dönemde tarım ürün sigortalarının yaygınlaşmasının ardından verime bağlı sigorta uygulamalarının yanı sıra “gelir sigortası” uygulamalarının başlatılması hedeflenmelidir.

Uzun vadeli hedefler ve stratejiler (2010-2025):

Bu dönem; tarımda risk yönetimlerinin tüm paydaşlarca bilinip uygulandığı, risk transferine ilişkin bitkisel ürün ve çiftlik hayvanları sigortaları sistemlerinin kurulduğu, çiftçinin neden sigortaya ihtiyacı olduğu yönünde bilinçlendiği, bu nedenle sadece ürün, hayvan, makine ve tesislerinden oluşan malların değil, hayat, ferdi kaza ve emeklilik gibi sigortaları kapsayan “can” sigortalarının da yer aldığı tek bir paket poliçe ile “yaşam garantisinin” sağlandığı bir dönemi hedeflemektedir.

8.2. Türkiye’de ve AB’nde Tarım Sigortaları Uygulamalarının Karşılaştırılması

Dünyada ve AB ülkelerinde, tarımın diğer sektörlerle göre doğal, ekonomik, sosyal, siyasal, teknolojik ve kişisel risklerden en çok etkilenen sektör olması nedeniyle, uzun yıllardır uyguladıkları korumacılık politikalarını “Tarımda Risk Yönetim Programları” ile uygulamaya koyarak tarım sektörünü sürekli ve çok yönlü olarak desteklemişlerdir.

AB Ortak Tarım Politikası’nın uygulanmaya başlamasından bu yana Birlik bütçesinin her yıl yaklaşık %60’ının tarım desteklerine ayrılması şeklinde uygulanan programların temelinde üretim ve pazar risklerini ortadan kaldırma çabası yatmaktadır. Bu uygulamalar

sayesinde AB tarımda kendi kendine yeterli duruma gelmiş ve birçok tarım ürününde ithalatçı iken önemli bir ihracatçı durumuna gelmişlerdir. Üye ülkeler arasında tarım ürünlerinin serbest dolaşımı sağlanmış, AB’nde üretilen tarım ürünleri dışarıdan gelecek ürünlere karşı desteklenmiş ve korunmuştur. Tarım sektörü ortak finansman ile her dönem desteklendiği için üreticilerin refah düzeyleri sürekli olarak yükselmiş ve kırsal kalkınma sağlanmıştır (Dinler 2005).

AB’nin tarımındaki bu başarıya karşılık aynı dönemde Türkiye, teknolojiyi ve bilgi kaynaklarını yeterince kullanamadığı için verimlilik ve pazarlama konusunda yapılan çalışmalar yetersiz kalmıştır. Ayrıca, sahip olduğu tarım yapısı ile üreticisine gerekli desteklemeleri zamanında ve uygun bir şekilde sağlayamadığı için bazı öncelikli ürünlerin verimliliğinde de AB’nin çok gerisinde kalmıştır. Üretim maliyetleri düşürülemediği için üreticiye rekabet şansı da yaratılamamıştır ve uygulanan yanlış politikalar sonucu hızla dışa bağımlı hale gelmiştir. İthalat artmış ve üreticilerin reel gelirleri düştüğü için her geçen yıl yoksullaşma artmıştır. Bunun sonucunda, Türkiye’deki çiftçilerin üretim maliyetleri çok yüksek gelirleri ise düşük olurken, AB’ndeki çiftçilerin maliyetleri düşmüş ve gelirlerinde yükselme görülmüştür (Dinler 2005).

Tarım ürünleri fiyatlarının belirlenmesinde de Türkiye ve AB arasında farklılıklar bulunmaktadır. AB tarım ürünleri fiyatları belirlenirken, kırsal kalkınma politika öncelikleri gözetilmekte ve üretici maliyetleri ile üretici gelirleri esas alınmaktadır. Türkiye’de ise tarım ürünleri fiyatları IMF ile yapılan stand-by anlaşmalarında öngörülen enflasyon oranına göre belirlenmekte, maliyetler, çiftçi gelirleri ve kırsal kalkınma politikaları dikkate alınmamaktadır. AB Ortak Tarım Politikası’nı 1962’den beri Avrupa Tarımsal Yön Verme ve Garanti Fonu (FEOGA) gibi bir kurum yönlendirirken, Türkiye’de tarım politikaları her dönem siyasi popülizm malzemesi olarak kullanılmış ve istikrarlı bir yapıya kavuşturulamamıştır. Ayrıca Türkiye’de güçlü bir kooperatifçilik yapısı olmadığı ve mevcut kooperatifler etkin bir şekilde çalıştırılmadığı için pazarlama sorunu da yaşanmaktadır.

AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında Türkiye, insan ve doğal kaynaklarının zenginliği yönünde sahip olduğu üstünlüğü değerlendirememiş, pazara uygun ürün yetiştirme ve bunun desteklenmesi yönündeki üretim programlarını geliştirememiş ve ayrıca 100’den fazla ürünü yetiştirebilen ender ülkelerden biri olma avantajını hiçbir zaman kullanamamıştır (Yaltrık ve Dinler 2003).

AB ülkelerinde tarımda risk yönetimi ve tarım sigortaları incelendiğinde, uzun yıllardan beri dolu sigortalarının yaygın bir şekilde uygulandığı görülmektedir. AB ülkeleri öncelikle sağlıklı bir dolu sigortası altyapısını kurmuşlar ve daha sonra devlet desteği ile diğer

teminatların verilmesi şeklindeki uygulama esaslarını aynen uygulamışlardır. Portekiz, Avusturya, İspanya gibi AB ülkelerinde don, sel, kuraklık, fırtına gibi risklerde sigorta edilmekte ve devlet bunların prim veya hasarlarına destek olmaktadır.

Türkiye’de ise tarımda risk yönetiminde devletin çiftçi primlerini desteklemesi uzun yıllardır konu olmamıştır. 2090 ve 5254 sayılı kanunlar çerçevesinde doğal afet sonrasında karşılıksız devlet yardımları yapılması tercih edilmiştir. Bu doğal afet yardımları yetersiz kaldığı için de sorunlar çözülememiştir. Doğal afetler sonucu ertelenen çiftçi borçları her yıl devlete büyük görev zararları şeklinde geri dönmüştür. Böyle bir durumda sorunlar giderek büyümüş ve riskler transfer edilmediği için devlet ve çiftçiler büyük ekonomik zararlara uğramışlardır. Tarım sigortaları sadece sigorta şirketlerinin bir görevi olarak görüldüğü için devlet herhangi bir destekte bulunmamıştır (Dinler 2005).

Böyle bir durumda ülkemizde tarım sektörünü tehdit eden risklerin teminat altına alınabilmesi, etkin, sağlıklı ve modern bir sistemin içerisinde tarım sigortalarının devreye sokulmasının kaçınılmaz olduğu açıkça görülmüştür. Bu amaçla Türkiye’de uzun yıllardır tarım sigortaları konusunda yasal düzenlemelere ilişkin çalışmalar yapılmış ve dolu sigortaları geliştirilerek uygulanacak olan havuz sisteminin altyapısı kurulmuştur. 2005 yılında Tarım Sigortaları kanununun kabulü ile birlikte Devlet Destekli Tarım Sigortaları Uygulamalarının başlaması sağlanmıştır. 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren tarım sigortaları poliçeleri kesilmeye başlanmıştır.

Dünya genelinde “Birden Çok Riske Karşı Ürün Sigortaları (MPCI)” en yaygın olarak ABD’de uygulansa da beklenen başarı sağlanamamıştır. Bunun nedeni ise sigortanın teşvik edilmesinin yanında devletin doğal afetlere yardım yapmasıdır. MPCI uygulamalarında dünya genelinde başarılı ülkelerden biri olarak İspanya görülmektedir (Dinler 2005).

İspanya uygulamasında, Tarım Sigortaları Havuzu bir sigorta şirketi değildir, ancak sigorta şirketlerinin çiftçiden aldığı primler havuzda toplanmakta ve hasar ödemeleri de havuzdan gerçekleştirilmektedir. Hasarlar havuza bağlı eksperler tarafından aynı tekniklerle belirlenmektedir. Havuzda toplanan meteorolojik verilerin sigorta primlerine esas olabilecek aktüeryal çalışmalarını da havuz yürütmekte, aynı köyde aynı ürün için tüm çiftçilerin aynı primi ödemeleri sağlanmaktadır. Devlet Hazine ve Tarım bakanlığı ile prim desteğinde bulunmakta, riske ortak olmakta ve sistemin kontrolünü yapmaktadır. Ayrıca havuz reasürans teminini de gerçekleştirmektedir (Dinler 2003).

İspanya modelinin başarılı olmasının nedenleri şu şekilde sayılabilir;

1. Tarım ürünleri başlangıçta sadece dolu ve yangına riskine karşı sigorta yapılmış ve yeterli gelişim sağlandıktan sonra çıkarılan tarım sigortası yasası ile kuraklık, don, sel, fırtına gibi risklerde sigorta teminatı içine alınmıştır.
2. Sigorta sisteminin sürdürülebilir olmasını sağlamak ve risk transferinde çiftçilerin risk maliyetlerini azaltabilmek için yeterli miktarda devlet desteği sağlanmıştır. Sistem içerisinde devlet yasaya uygun olarak tam destek vermiş ve yasadan hiçbir ödün vermemiştir.
3. Doğal afetler sonucu zarar gören çiftçilere devlet hiçbir zaman yardım etmemiş ve bu şekilde çiftçiler sigortaya yönlendirilerek sigorta teşvik edilmiştir. Böylece çiftçinin devletten sigortaya katkısı dışında her türlü beklentisi ortadan kalkmıştır.
4. Devlet yapılan çalışmalarda ve alınacak kararlarda Çiftçi Örgütleri'nin katılımını sağlayarak, çiftçinin ihtiyaçlarını karşılayacak yeni sigorta teminatlarının geliştirilmesini ve çiftçilerin sigortaya yönelmesini sağlamıştır.
5. Tarım sigortalarının gelişimini sağlamak için sistemde yer alan kurumlar farklı sektörlerde olsalar da sağlıklı bir şekilde koordine edilerek işbirliği içinde çalışmaları sağlanmıştır.
6. Sigorta uygulamalarında dış faktörler dikkate alınmadan sadece teknik veri ve analizlere dayanan sigorta prensipleri esas alınmıştır.
7. Reasürörlerin sisteme olan güvenleri ve devletin risklere reasürans şeklindeki katılımı sistemin gelişmesinde önemli rol oynamıştır.
8. Ülke genelinde toplanan risk ve ürünlere ait istatistik veriler analiz edilerek farklı risk ve ürünlerin farklı bölgelerdeki sigorta prim fiyatları havuz tarafından belirlenmektedir. Böylece haksız rekabet önlenerek çiftçilerin sigorta sistemine güveni sağlanmıştır.

İspanya'da havuz sistemine geçmeden önce yaşanan sorunların bizim sorunlarımıza benzer olduğu görülmüş ve Tarım Sigortaları Vakfı (TSV) 1995 yılından sonra bu sorunları gidermek için Devlet, Çiftçi Birlikleri ve Sigorta Sektörü ile birlikte çalışarak kademeli bir çözüm yolu uygulamaya koymuşlardır. Uygulamada öncelikli olarak dolu sigortası hasar tespit sistemlerinin kurulmasını havuz modeline uygun olarak gerçekleştirmişler ve aynı hasarlara farklı hasar ödemelerini ortadan kaldırmak için ortak bir hasar tespit organizasyonu kurmuşlardır (Dinler 2003).

TSV tarafından tarım sigortaları branşında çalışan sigorta şirketlerinin poliçelerinde bilgi standartını sağlamak, hasar ihbarı ve hasar raporlarının elektronik ortamda düzenlenmesi, çiftçi, üretim ve poliçeye ait kayıtların veri bankasında tutulması ve analiz edilmesinin sağlanması için network sistemi kurulmuştur. TSV oluşturduğu bu sistemi 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nun çıkmasıyla birlikte oluşturulan Tarım Sigortaları Havuz Sistemi İşletici Şirketi olan TARSİM A.Ş.'ye devretmiştir. Ayrıca Tarım Bakanlığı ve Çiftçi Kuruluşları'nın da çiftçi kayıt sistemlerindeki bilgiler de havuza aktarılmıştır. Türkiye sahip olduğu bu altyapı ile AB üye ülkelerinden daha önce tarım sigortaları sistemini kurmanın avantajına sahiptir (Dinler 2005a).

Bugün Dünya'da henüz ABD ve Kanada'nın dışında hiçbir ülkede kurulamayan bu ağ sisteminin daha da geliştirilerek bu sisteme hayvan hareketleri, sağlığı, kontrolü, risk unsurları, sigortası ve bütün bunlara ilişkin hayvan kayıtlarının tutulduğu ülkesel ağ sisteminin de eklenmesi ile AB'ne uyum için ilerlemenin sağlanacağı söylenebilir (Atabay, vd., 2006).

2005 yılında kabul edilen Tarım Sigortaları Kanunu ile don, sel, kuraklık gibi doğal afetlerin sigortalanması sağlanmasına olanak verilecek şekilde ve çiftçinin sigorta primine devletin destek olması hükme bağlanmıştır. Ayrıca devletin doğal afetler sonucu çiftçiye yardımı uygulaması kaldırılmış ve 2090 sayılı yasadan çiftçilerin yararlanabilmesi için tarım sigortası yapmaları önkoşulu getirilmiştir. Böylelikle çiftçilerin devletten karşılıksız yardım beklmeleri önlenmiş olmakta ve sigorta uygulamaları teşvik edilmektedir.

Yeni oluşturulan havuz sisteminde Devlet, sigorta şirketleri ve çiftçi örgütlerinin bir arada çalışarak işbirliği yapması, güçlerini birleştirmesi teknik ve mali imkanlarını daha verimli kullanmalarını ve maliyetlerin de düşmesini sağlayacaktır. Sistemin başarılı olmasında, sistem içindeki tüm kurumların işbirliği içinde olmaları ve koordineli bir şekilde çalışmaları oldukça önemlidir. Ayrıca, sigorta şirketlerinin tek başlarına üstlenemedikleri risklerin havuzda birlikte üstlenilmesi ve sağlanan yüksek reasürans kapasiteleri ile risklerin transferi kolaylaşmaktadır.

8.3. Avrupa Birliği'ne Uyum İçin Öneriler

Tarım sigortalarında AB'ne uyum çalışmalarına bakıldığında, bu konuda uluslararası deneyimler yerinde kullanılarak Türkiye'ye uygun modelin altyapısının hazırlandığı görülmektedir. Bu çalışmalar doğrultusunda oluşturulan Tarım Sigortaları Kanunu'nun uygulamaya başlaması ve sigorta sektörü ile kamunun ortak çalışması sonucu mevcut sistemlerin daha da geliştirilmesi sağlanmıştır. Kurulan havuz sistemi sayesinde kıt kaynakların daha ekonomik kullanımı sağlanacaktır.

Havuz katılan sigorta şirketlerinin mevcut pazarlama ağlarını ve bunun için gerekli yatırım ve altyapı çalışmalarını tamamlamaları sigorta sisteminin daha iyi gelişmesini sağlayacaktır.

Havuz ve işletici şirketin dolu riskinin yanında don, sel, kuraklık risk haritalarının, fiyatların, devletin prim ve hasar fazlasına katılımını sağlayacak esasların belirlenmesi, pilot risk bölge ve ürünlerin seçimi reasürans temini, havuz veri bankası ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin çiftçi kayıtlarının entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir. Bugün çiftçilerin %90'nının çiftçi kaydı olsa da hala eksik ve hatalar bulunmaktadır. Devletin prim desteğine esas teşkil etmesi nedeniyle çiftçi kayıt sistemindeki eksikliklerin biran önce giderilmesi gerekmektedir.

AB ülkelerine ait tarım sigortaları yasa ve yönetmelikleri sürekli olarak izlenmeli ve Türkiye koşullarına uyarlanması Ab uyum için faydalı olacaktır.

Sigorta eksperliğine ilişkin yürürlükteki mevzuat, tarım sigortaları eksperliğini diğer sigorta branşlarındaki eksperlikle aynı statü de değerlendirmektedir. Ancak tarımda oluşan hasarlar diğer branşlardaki hasarlara oranla daha çok teknik bilgi gerektirmektedir. Bu nedenle ekspertizlerin bitki hasarlarında ziraat mühendisleri ve hayvan hasarlarında veteriner hekimler tarafından yapılması gerekmektedir. AB normlarında çalışan ve özel eğitim verilen uzman tarımcıların hasar tespit organizasyonunda görev almalarını kolaylaştıracak değişikliklerin eksper yönetmeliğinde yapılması tarım sigortalarının gelişimini ve AB'ne uyumunu hızlandıracaktır.

Sigorta şirketlerinde yıllardır tarım sigortaları branşında sınırlı sayıda ziraat mühendisi istihdam edilmiştir. Üreticilerle iyi diyalog kurabilen, tarımsal üretimin teknik yönünü iyi bilen ve ekonomik prensipleri daima göz önünde bulunduran tarım sigortacıları yetiştirilmeli ve bunların tarım sigortaları sektöründe yer edinmeleri sağlanmalıdır. Bu noktada ziraat fakültelerinde tarım sigortaları eğitimi ve uygulamalı araştırmaların geliştirilmesine yönelik derslerin ve alan çalışmalarının programlarda yer almasının önemi büyüktür (Dinler 2005).

Tarım sigortalarının yaygınlaşması, üreticilerin sigorta konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları ve karşı karşıya oldukları riskleri tam olarak değerlendirememeleri nedeniyle zor olmaktadır. Aynı zamanda tarım sigortalarına olan talebin az olması sigorta şirketlerinin tarım sigortalarına yatırım yapmalarını da engellemektedir. Bu nedenle tarım sigortalarının yaygınlaşmasını sağlamak için üreticilerin sigorta konusunda bilinçlendirilmesi ve sigortaya olan güvenlerinin artırılması gerekmektedir. Üreticilerin tarım sigortaları ürünleri ve uygulamaları konusunda eğitilmeleri sayesinde tarım sigortalarına olan ilgileri artacaktır.

Üreticilerin primlerinin yarısının devlet tarafından ödense bile bazı üreticilerin sigorta primlerini ödemediği bilinmektedir. Sigorta yaptıramayacak durumda olan küçük ölçekli tarımsal işletme sahiplerinin sigorta amaçlı kooperatifler kurmaları desteklenerek, tarım sigortası yaptıramayan üreticiler için tarım sigortası kredisi almaları sağlanabilir. Böylece küçük ölçekli üreticilerde tarım sigortalarından faydalanabilirler (Ekmen 2004).

Tarım sigortalarının gelişiminde Türkiye'nin diğer gelişmiş ülkeler ve AB ülkelerine göre en büyük avantajlarından birisi sayısı oldukça fazla olan teknik eleman potansiyelidir. Ayrıca tarım sigortaları uygulamalarında poliçe düzenlemeleri, risk inceleme, hasar organizasyonları, risk haritaları hazırlama, raporlamada uygulamanın her aşamasında kullanılan ve henüz AB ülkelerinin birçoğunda olmayan bir otomasyon sistemine sahip olmamız AB'ne uyumumuzu kolaylaştıracaktır. Bu teknik potansiyelin ve iletişim sisteminin etkili bir şekilde kullanılması ile ideal bir tarım sigortaları sisteminin AB üyesi ülkelerin büyük çoğunluğundan önce kurulabilmesi sağlanabilecektir.

Tarım Sigortaları Kanunu'nun uygulamaya başlanması ile uygulanan mevcut dolu ve hayvan hayat sigortaları kapsamına don, sel, kuraklık risklerini de içine alan sigorta sistemi uygulamasına geçilmiştir. Sigorta sisteminde yaşanan gelişmeler sayesinde gelecekte; çiftçi, ürün, hayvan ve diğer çiftlik kayıtlarının sağlıklı bir şekilde tutulmasının ve uygulamanın yaygınlaşmasının ardından orta ve uzun vadede tarımsal gelir sigortası alternatiflerinin değerlendirilmesi ile Türkiye'de tarım sigortaları ve risk yönetim sistemleri dünya ve AB ülkeleri piyasaları ile entegre olabilecek duruma gelecektir (Dinler 2005).

8.4. Türkiye'de Tarım Sigortalarının SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi

Türkiye'de tarım sigortaları için misyon, vizyon, hedef, faaliyet ve strateji belirleyebilmek için tarım sigortalarının güçlü ve zayıf yönlerini ve tarım sigortaları uygulamalarında karşılaşılan fırsat ve tehditleri iyi bilmek gerekir. Bu nedenle tarım sigortaları sektörüne SWOT Analizi uygulanmıştır.

8.4.1. Tarım Sigortalarının Güçlü ve Zayıf Yönleri

Ülkemizde tarım sigortaları uygulamalarının gelişebilmesi için ortamın uygunluğu büyük önem taşımakta, bu bağlamda tarım sigortalarının güçlü ve zayıf yönlerinin bilinmesi ve sigortacılığın gelişmesi için fırsatların değerlendirilmesi, tehditlerin farkında olunması gerekmektedir (Çizelge 8.1. ve Çizelge8.2).

Güçlü yönler, tarım sigortaları uygulamalarında görevli kurumların kontrol edebileceği daha çok havuz yönetimi ile ilgili iç faktörlerdir. Fırsatlar ise sektörün doğrudan kontrol edemediği dış faktörlerden kaynaklanan avantajlardır. Tarım sigortaları ile ilgili

kurumlar (Tarsim, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı, TSV) tarafından sektörün gelişmesi için yapılan mali destekler, çıkarılan yasa ve yönetmelikler vb. fırsatlardır. Sektörün bunları değerlendirmesi halinde sektör gelişir, tarım kesiminde sigortalanan ürün ve hayvan sayısı artar.

Tarım sigortaları uygulamalarında sahip olunan en güçlü yön ise, hasar organizasyonları için sektörün kendisinin (TSV) oluşturduğu network sistemidir. Bu sistem sayesinde standart poliçe, hasar ihbarı ve hasar raporlarının elektronik ortamda online olarak düzenlenmesi, çiftçi, risk, üretim ve poliçeye ait kayıtların veri bankasında tutulması ve analiz edilmesi sağlanmıştır. Sektörü destekleyen bir yasanın geç de olsa çıkarılmış oluşu ve tarım kesiminde sigortadan yararlanabilecek 4 milyonu aşan tarım işletmesinin varlığı sigorta sektörü için önemli bir potansiyeldir.

Çizelge 8.1. Türkiye’de Tarım Sigortalarının Güçlü ve Zayıf Yönleri

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
14.06.2005 tarihli 5363 sayılı Tarım Sigortaları Yasası’nın yürürlüğe girmesi	Üreticilerinin eğitim düzeyinin düşüklüğü, tarım sigortaları konusundaki bilgi eksikliği
Tarım sigortalarının uygulanabileceği 4 milyonu aşkın tarım işletmesinin bulunması	Üreticilerin sigorta alışkanlığının ve sigorta bilincinin olmaması
Hasar organizasyonunda TSV’nin oluşturduğu etkin çalışan bir network sisteminin kullanılması	Sigorta acentelerinin tarım sigortaları sistemi konusunda ilgi eksikliği
Sigorta uygulamalarında görev alacak yeterli teknik elemana sahip olunması	Tarım sigortaları uygulamalarında belirli riskler ve belirli ürünlerde yoğunlaşması sonucu teknik dengesizliklerin oluşması,
Sigorta konusunda eksper eğitimlerinin yapılması	Sigorta teminatına yeni girecek riskler için risk analizlerinin yapılmamış ve pilot projelerinin başlamamış olması
Sistem içinde yer alan kuruluşların mevcut sistemde işbirliği içinde çalışmaları	Çiftçilerin ödediği primlerin yüksek olması

Ülkemizde tarım sigortalarının zayıf yönlerinin başında üreticilerin eğitim düzeylerinin düşük olması ve sigorta alışkanlıklarının olmaması gelmektedir. Sigortaya olan ilgi ve bilgi eksikliği nedeniyle tarımda sigorta pek gelişmemiştir.

8.4.2. Tarım Sigortalarının Fırsatları ve Tehditleri

Tarım sigortalarının gelişimi için en büyük fırsat, devletin tarım sigortalarının primine veya hasarına destek olmasıdır. Bu sayede düşük gelire sahip çiftçi ödeme olanaklarına sahip olmakta, dolu riskinin yanında don, sel, fırtına gibi riskler karşısında da sigorta yaptırabilmektedir.

Çizelge 8.2. Türkiye’de Tarım Sigortalarının Fırsatları ve Tehditleri

Fırsatlar	Tehditler
Devletin tarım sigortalarının primine veya hasarına destek olması tarım sigortalarının yaygınlaşması açısından büyük bir avantajdır	Tarım sigortaları sistemine olan politik baskılar
Tarım sigortaları uygulamalarında üreticilerle ilgili detaylı bilgileri içeren Çiftçi Kayıt Sisteminin kullanılması	Prim ödemelerinde üretim ve hasat dönemlerinin dikkate alınmaması
Çiftçilerin riskleri tanımları ve risk yönetimini öğrenmeleri	Tarım Sigortaları Kanununun uygulanmasında yaşanan sorunlar ve gecikmeler
Kamu görev zararlarının karşılıksız giderilmesinin önlenmesi ve düşük maliyetlerle yüksek risklerin karşılanması	Devletin gelecekte prim destek miktarını azaltması, hatta prim ödememe olasılığı
Tarım sigortalarının sosyal kalınma ve teknolojik gelişmede araç olarak kullanılması	Havuz sistemindeki olası başarısızlığının gelecekte tarım sigortalarının gelişimini olumsuz etkilemesi
Havuz sisteminde sadece dolu riski değil, diğer katastrofik risklerin de teminat altına alınabilmesi	Üreticiler ve eksperler için sigorta eğitimi konusunda vakıf dışında bir eğitim programının olmayışı

Tarım sigortalarının karşılaştığı en önemli tehditlerden birisi, siyasal iktidarlardan kaynaklanan baskılar yüzünden tarım sigortalarının gelişip yaygınlaşmamasıdır. Devlet tarım desteğini verirken popülist yaklaşımlardan sıyrılmalı ve ulusal önceliklere ve koşullara dayalı, ekolojik koşulları dikkate alan, devlet ve üretici çıkarlarına uyan bir tarım sigortası sisteminin devamlılığını sağlamalıdır.

9. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tarım sektörü barındırdığı nüfus ve üretim gücünün yanında, ülke beslenmesindeki hayati önemi nedeniyle devlet tarafından desteklenmektedir. Devlet destekleri arasına katılan en son destek sigorta prim desteğidir. Devlet bu destekle üreticilerin tarımsal varlıklarının sigorta ettirmelerini teşvik etmekte, bazı doğal afetler ve risklerin oluşması durumunda uğranılan kayıpların bu yolla telafi edilmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Devletin sistemden beklentisi, sigortalanma alışkanlığının yaygınlaşması sonucunda sigorta sisteminin tarımsal üretimin istikrarına katkıda bulunması ve devlet bütçesi üzerindeki yüklerin azaltılmasıdır.

Sigorta sektörünün sistemden beklentisi, uzun yıllardır sürdürülen çabalara rağmen istenilen büyüklüğe ulaşamayan tarım branşı prim üretiminin devlet destekli tarım sigortaları sistemi sayesinde artmasıdır. Bu sayede sigorta sektörü daha önce sigorta ile tanışmamış üreticilerin sigortalanma alışkanlığına kavuşması ile yeni bir müşteri potansiyeline sahip olacaktır. Sektörün diğer bir beklentisi ise, kanun kapsamında olsun yada olmasın tüm tarım sigortalarının TARSİM tarafından yapılmasıdır. Böylelikle hem kaynakların rasyonel kullanımı gerçekleşmiş olacak, hem de sistemin sağlıklı yürütülmesi için gerekli olan bütünlük sağlanmış olacaktır.

Çiftçilerin sistemden beklentisi ise, düşük ve rahat ödenebilir primlerle çiftlik hayvanlarını ve ürünlerini mümkün olan en geniş teminatla sigorta ettirebilmek ve oluşan bir hasar karşısında zarar bedelini zamanında tahsil edebilmektir (Bora 2006).

Tarım Sigortaları Kanunu ile kurulan TARSİM'in ve Devlet Destekli Tarım Sigortaları Sistemi'nin amacına ulaşmasında ve ilgili tüm tarafların beklentilerinin gerçekleşmesinde, bu hedefe ulaşılmasını geciktirecek engellerin ortadan kaldırılmasının yararı büyüktür.

Devlet Destekli Sigorta Sistemi, sigorta şirketlerine Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen kapsam dışında kalan tarımsal varlıklar ile çiftçi kaydı olmayan çiftçilerin ürünlerini geleneksel şekilde sigortalamalarına olanak vermektedir. Bu sistemin başlangıçta uygulanabilir ancak zamanla veriler toplanıp araştırmalar yapılıncaya kadar kapsam genişletilecek ve kayıt dışı üretim desteklenmeyecektir.

Ürünlerin hem geleneksel hem de devlet destekli sisteme göre sigortalanması bazı olumsuzluklar oluşturacaktır. Sigorta şirketlerinin büyük çoğunluğu geleneksel sisteme pek ilgi göstermemektedir. Tarım sigortası uygulamalarında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin büyük bir kısmı da devlet destekli sistem içerisine alınmıştır. Geriye kalan şirketler için

geleneksel sigorta cazip olmaktan çıkacak ve bu şirketler geleneksel sistemi ya tamamen ya da aşamalı olarak bırakacaklardır. Bu durumda üreticiler eskiden yaptırdıkları sigortadan da mahrum kalacaklardır. Bu durum sistemin sürdürülebilirliği açısından kanunun amaçlarından en önemlisi olan tarım sigortalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacına ulaşılmayı zorlaştıracaktır.

Sınırlı sayıda sigorta şirketi geleneksel tarım sigortaları faaliyetlerini sürdürse de, şirketler kendi kriterlerine göre istediklerini sigortalayacaklar istemediklerini sigortalamayacaklardır. Ayrıca TARSİM’le rekabet edebilecekleri için sistemin sağlıklı bir şekilde gelişmesini engelleyecektir. Henüz devlet destekli sistem yeni uygulanırken sorunların çözümü için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Sorunun çözümü için Bakanlar Kurulu’nun Kapsam ile ilgili kararında değişiklik yapılarak, kanunun izin verdiği ölçüde kalınması koşulu ile TARSİM’in uygun göreceği tarım sigortalarının da devlet prim desteği olmadan kapsama alınmasına imkan verilmesidir. Bu uygulama ile sigortalanacak risklerde kapsam yönünden ayırım gözetilmeyecek, sadece prim destekli ve prim desteksiz olarak ayırım söz konusu olacaktır.

Tarım sigortaları sisteminin başarılı bir şekilde uygulanmasında sistem içindeki tüm kurumların işbirliği içinde çalışması oldukça önemlidir. Kanun doğru uygulandığı takdirde, risklerin çiftçi üzerinden transferi sağlanmış olacak ve tarım ürünlerinde dolu ve don sigortalarının yanında kuraklık sigortalarının da yapılabilmesi için gerekli olan fonlar havuzda birikebilecektir. Bu nedenle havuz işletici şirket olan TARSİM’in poliçe tanzimi, risk kabul kriterlerinin oluşturulması, hasar operasyonlarının yürütülmesi gibi teknik hizmetlerinin yanında primlerin tahsilatı, fonların yönetimi, tanıtım, eğitim faaliyetlerine de ağırlık vermesi gerekmektedir. Özellikle de kuraklık sigortalarına geçiş için fon yönetimi oldukça önemlidir.

Devlet destekli tarım sigortaları uygulamalarında sistemin başarılı bir şekilde işlemesi ve yaygınlaştırılmasında, sistemin tanıtılması oldukça önemlidir. Devlet Destekli Tarım Sigortaları uygulamaları, Havuz, Kurul ve TARSİM’i tanıtmak amacıyla Tarım Bakanlığı ve TARSİM tarafından çeşitli illerde eğitim toplantıları düzenlenmektedir. Bu toplantılarda kamu kurumları, çiftçiler, sigorta şirketleri ve acenteleri bilgilendirilmektedir. Tarım sigortaları çok detaylı bilgi ve uzmanlık isteyen bir branş olduğundan acentelerin, çiftçilerin ve onlara bilgi götüren yayımcı ziraat mühendislerinin ayrı ayrı eğitilmeleri gerekmektedir. Bu noktada Tarım Sigortaları Vakfının yıllardır tarım sigortaları eğitim programları yürütmedeki tecrübesinden yararlanılmalıdır (Dinler 2006).

Tarım sigortası uygulamalarında prim üretiminin artırılması konusunda çiftçilerin eğitilmeleri ve sigorta konusunda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Üreticilerin sisteme

inancının sağlanması ve hasar halinde tatmin edici düzeyde ödeme yapılacağı ortaya konulmalıdır. Üreticilerin sigorta bilincinin oluşturulması yönünde eğitim programları uygulanmalıdır. Ayrıca primlerin üreticilerin ürettikleri ürünlerin üretim, risk ve bölge özelliklerinin dikkate alınarak belirlenmesi, prim ödemelerinde üreticilerin üretim ve hasat dönemleri dikkate alınmalıdır.

Devlet Destekli Tarım Sigortası uygulaması sosyal yapının yanında tarım tekniklerini geliştirecek şekilde yürütüldüğünde, sertifikalı tohum, fidan ve hayvan kullananlara devletin daha yüksek oranlarda sigorta prim desteği sağlaması ile tarımda teknoloji kullanımını da teşvik edilebilir. Bölge, ürün, risk, gelir dağılımı, işletme büyüklüğü ve üretim planlamasına göre farklı oranlarda sağlanabilecek prim destekleri ile tarım sigortaları tarımsal üretim planlamasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Sigorta hizmetlerinin köylere kadar ulaştırılmasını sağlamak ve bu sayede arzu edilen prim düzeyine ulaşabilmek için sigorta şirketlerinin acente ağını genişletmeleri gerekmektedir. Bunun içinde pazarlama olanaklarını arttıracak sistemlerin bir an önce oluşturulmasında yarar vardır. Sigorta uygulamalarında devlet prim desteğine esas teşkil ettiği için Çiftçi Kayıt Sisteminin önemi oldukça fazladır. Bu nedenle ÇKS'ndeki eksikliklerin ve hataların bir an önce giderilmesi, sağlıklı bir kayıt sistemine kavuşulması gerekmektedir.

Tarım Sigortaları Kanunu bitkisel ürünlerle çiftlik hayvanlarının risklerinin teminat altına alınmasından başlayarak çiftçilerin can ve mallarının teminatı olacak bir sistemin başlangıcıdır. Sigorta sistemi içindeki paydaşların işbirliği ile Kanun doğru uygulandığında sadece ürünlere ilişkin risklerin çiftçi üzerinden transferi sağlanmış olmayacak, ayrıca doğal afetler için bir fon birikmesi sağlanacak, sertifikalı tohum, fidan ve hayvan kullananlar için devletin daha yüksek oranda sigorta prim desteği sağlanarak tarımda teknoloji kullanımını da teşvik edilmiş olacaktır. Çiftçi Kayıt Sistemi de sigorta sayesinde çok detaylı bilgilere sahip olacaktır.

Dünyada son yıllarda hissedilen küresel ısınma ve sera etkisi sonucu meteorolojik karakterli doğal afetlerin sayısı ve şiddetinde önemli artışlar gözlenmektedir. Özellikle kuraklık riski artmaktadır. 2007 yılında ülkemizde de yaşanan kuraklık tarımsal üretimde verimliliği oldukça düşürmüştür. Küresel ısınma nedeniyle kuraklık riskinin daha da artacağı düşünüldüğünde, tarım sigortalarında kuraklık riskinin de sigorta teminat kapsamına alınması ile ilgili çalışmaların bir an önce yapılması gerekmektedir.

Yıllardır ihmal edilen tarım sigortaları için sürdürülebilir bir Tarım Sigortası Sisteminin oluşturulması sürecinde tüm ilgili kişi, kurum ve kuruluşların tarım sigortası ile ilgili konuları daha ayrıntılı inceleyerek ülke yararına en uygun çözümün bulunabilmesinde

gerekli katkılarda bulunacaklardır. Tarım sigortaları uygulamalarının başarılı bir şekilde yürütülmesi sayesinde, çiftçinin mallarına ilişkin tüm risklerin teminat altına alınmasının yanında çiftçinin sağlık, kaza ve emeklilik sigortalarının da yapılabileceği günlere gidilebilecektir.

KAYNAKLAR

- Anonim (1997). Birinci Tarım Şurası Çalışma Belgesi- Tarım Bakanlığı Yayınları.
- Aslangiray GÇ (1999). Türkiye’de ve Dünya’da Tarım Sigortalarının Gelişimi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Akçaöz HV (2001). Tarımsal Üretimde Risk, Risk Analizi ve Risk Davranışları: Çukurova Bölgesi Uygulamaları. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Adana.
- Akçaöz HV (2002). Tarımsal Üretimde Karşılaşılan Riskler ve Uygulanabilecek Stratejiler. Türkiye V. Tarım Ekonomisi Kongresi, 18-20 Eylül 2002, Erzurum.
- Akçaöz H, Kızılay H (2004). Çeşitli Ülkelerde Tarım Sigortası Uygulamaları.
- Akdemir Ş, Binici T, Şengül H, Akçaöz H, Karlı B, Aktaş E, Gizir M. (2001). Bölge Bazlı Tarım Sigortalarının (Area Based Index Insurance) Türkiye’de Seçilmiş Bölgeler İçin Potansiyel Sigorta Talebinin ve Talebin Karşılanabilirliğinin Belirlenmesi. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü. Nisan 2001, Ankara.
- Atabay H, Koçtürk Om, Özbilgin N. (2006). Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamaları. Türk Kooperatifçilik Kurumu Karınca Dergisi, Nisan 2006, Sayı:832, Sayfa: 16-24.
- Bora AB. (2006). Tarım Sigortaları Havuzu Temel Amaç, Beklentiler, Sorun ve Öneriler. TARSİM Birlikten Dergisi, Temmuz-Eylül 2006, Sayı 5, Sayfa:66-69.
- Çetin B. (2007). Tarım Sigortaları. Nobel Yayınları, Ankara, Ocak 2007.
- Demir A. (2003). Tarım Sigortası. Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, T.E.A.E.-BAKIŞ, Sayı 4, Nüsha 2, Eylül 2003.
- Dinler T (1989). Tarım Sigortası Yasa Taslağı ile İlgili Öneriler. Ankara.
- Dinler T (1990). Tarım Sigortalarına Giriş. İ.Ü. Ders Notları, İstanbul .
- Dinler T (1992). Dünya’da Tarım Sigortaları Uygulamaları ve Türkiye Modeli-1992.
- Dinler T (1994). Tarım Sigortalarına Giriş. İ.Ü. Ders Notları, İstanbul .
- Dinler T (2000). Tarımda Risk Yönetimi ve Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamaları. Türkiye Ziraat Mühendisliği V. Teknik Kongresi, Sayfa:1117- 1126, Ankara.
- Dinler T (2003). Avrupa Birliği ve Türkiye’de Risk Yönetim Programları. Tarım Haftası 2003 Sempozyumu: AB Gelişme Sürecinde Türkiye, “Tarımsal ve Kırsal Politikalar”. Ankara: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Sayfa: 337-353.
- Dinler T (2003a). Tarımda Meteorolojik Karakterli Doğal Afetler ve Risk Yönetim Teknikleri. III. Atmosfer Bilimleri Sempozyumu, İstanbul.
- Dinler T (2004). Dünya’da ve Türkiye’de Tarım Sigortaları Uygulamaları.
- Dinler T, Yaltırık A (2004). Tarımda Risk Yönetimi ve Tarım Sigortaları Uygulamaları. TBMM Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu, Tarım Sigortaları Kanun Tasarısı Görüşmelerine ilişkin Ön Bilgi Notu, Tarım Sigortaları Vakfı, Aralık 2004.
- Dinler T (2005). Tarımda Risk Yönetimi ve Tarım Sigortaları. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, 3-7 Ocak 2005, Sayfa:1209-1232.
- Dinler T (2005a). Tarım Sigortaları Vakfı Genel Müdürü Tarım Sigortaları Kanununu Yorumladı: Rüyalarımız Gerçekleşecek (Görüşme). Türk Tarım, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dergisi, (166), Kasım-Aralık 2005, Sayfa: 20-24.

- Dinler T (2006). AB Sürecinde Risk Yönetimi ve Tarım Sigortaları Uygulamalarında Son Gelişmeler.
- Ertek Ünal EM (1998). Türkiye’de Tarım Sigortaları ve Hasar Organizasyonu. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Ekmen E (2004). Tarım Sigortaları Sektöründe Ziraat Mühendislerinin Yeri ve Önemi.
- Hardaker JB, Huirne RB, Anderson M (1997). Coping With Risk In Agriculture. CAB International.
- İnan İH (2006). Tarım Ekonomisi ve İşletmeciliği. Tekirdağ, Sayfa:14-15
- Kay RD, Edwards WM (1994). Farm Management. MC Graw Hill International Editions. Arriculture Series.
- Kıymaz T (2002). Tarım Sigortaları ve Dünya’daki Gelişmeler. TSV Tarım Sigortaları Sektörü Değerlendirme Toplantısı, İstanbul.
- Musser WN (1998). Risk Management Overview, Paper Presented at Mid-Atlantic Risk Management Regional Conference Williamsburg, Vieginia, August 6-7, 1998. <http://www.agrisk.umn.edu/library/00000047.pdf>.
- Mülayim ZG (2003). Kooperatifçilik. Yetkin Yayınları, Sayfa: 280-282, Ankara.
- Saner G (1999). Tarımda Riskin Ölçülmesine İlişkin Bir Deneme “Süt Sığırcılığı Örneği”. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Bornova, İzmir.
- Tanrıvermiş H (1994). Tarım Sigortaları. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Ankara.
- Tanrıvermiş H (1997). Türkiye’de Tarım Kesiminin Sigorta Sorunu ve Çözüm Önerileri. Milli Reasürans T.A.Ş., İstanbul.
- Utkueri O (2005). “Tarım Sigortaları”nda Yeni Başlangıçlara Doğru. Birlikten Dergisi, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Yayınları, Sayı 2/2005, Sayfa: 24-35.
- Yaman İ (1995). Tarım Ürün Sigortaları Gelişimi ve Uygulamalarının Önemi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Sigortacılık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yaltırık A, Dinler T (2003). Tarımda Makine Kullanımı, Risk Yönetimi Ve Sigorta.

EK 1: TARIM SİGORTALARI KANUNU

Tarım Sigortaları Kanunu

Kanun No. 5363 Kabul Tarihi : 14.6.2005

Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 21/6/2005 Sayı: 25852

Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 44 Sayfa:

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı; üreticilerin bu Kanunda belirtilen riskler nedeniyle uğrayacağı zararların tazmin edilmesini temin etmek üzere, tarım sigortaları uygulamasına ilişkin usûl ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun; Havuzun kuruluşu, Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler, Havuzun gelir ve giderleri, prim ve hasar fazlası desteği, sigorta sözleşmeleri, reasürans sağlanması ve sigorta şirketlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile katkı ve katılımlarının esas ve usûllerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

- a) **Bakanlık:** Tarım ve Köyşeri Bakanlığını,
- b) **Müsteşarlık:** Hazine Müsteşarlığını,
- c) **Sigorta şirketleri:** 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde kurulmuş olan ve tarım sigortaları alanında ruhsatı bulunan sigorta şirketlerini,
- d) **Üretici:** Bitkisel ve hayvansal üretim ile uğraşan gerçek ve tüzel kişileri,
- e) **Tarım sigortaları:** 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1316 ilâ 1319 uncu maddelerinde belirtilen sigortalar ile bu Kanun kapsamına alınan sigortaları,
- f) **Havuz:** Tarım Sigortaları Havuzunu,
- g) **Şirket:** Havuzun işletilmesini üstlenen şirketi,
- h) **Kurul:** Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulunu,
- ı) **Çiftlik hayvanları:** Büyükbaş hayvanlar, küçükbaş hayvanlar, kümes hayvanları ve kültür balıkçılığı ürünlerini,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Havuz

MADDE 4. — Bu Kanun kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla Havuz kurulmuştur.

Havuz; kapsama alınan riskler için sigorta, reasürans ve retrosezyon yapmaya yetkilidir. Sigorta şirketleri, bu Kanun kapsamında tarım sigortaları alanında elde ettikleri primin tamamını Havuza devretmekle yükümlüdür. Sigorta şirketlerine Havuza devrettikleri primler için Havuz tarafından tahsil edilen

kısmı üzerinden komisyon ödenir. Sigorta şirketleri tarafından Havuza zamanında devredilmeyen primler 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Havuz, Bakanlık ve Müsteşarlıkça müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek esaslar çerçevesinde 9 uncu maddede belirtilen Şirket tarafından yönetilir.

Havuzun merkezi İstanbul'dur. Havuz, bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri bakımından 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa tâbi değildir.

Kurul

MADDE 5. — Kurul; Bakanlık ve Müsteşarlıktan ikişer, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Şirketten birer üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur.

Kurul üyeliğine Bakanlık ve Müsteşarlıkça kamu görevlileri arasından seçilecek kişilerin en az on yıl kamu hizmetinde bulunmuş olmaları, Bakanlık temsilcisinin tarım alanında, Müsteşarlık temsilcisinin sigortacılık alanında bilgi ve deneyime sahip olması gerekir. Diğer üyelerin ise ilgili buldukları alanda en az on yıllık mesleki deneyime sahip olmaları ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur. Bakanlık temsilcilerinden biri Kurulun tabii başkanıdır.

Kurul en az beş üyenin katılımı ile toplanır, kararlarını çoğunlukla alır. Oylamalarda eşitlik halinde, Başkanın oyu iki oy sayılır.

Kurul üyeleri, üç yıl süre ile görev yapar. Görev süresi sona erenler yeniden göreve atanabilir. Kurula atanan üyeler temsil ettikleri kurumlardan ayrıldıkları veya kurumlarınca geri çekildikleri takdirde üyelikleri sona erer. Bu üyelerin yerine seçilen yeni üyeler kalan süreyi tamamlar.

Kurul üyelerinden, uhdesinde kamu görevi bulunanlara bir ay içerisinde dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için (2000), uhdesinde kamu görevi bulunmayanlar için ise (3000) gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda toplantı ücreti ödenir.

Kurulca alınan kararların uygulaması ve Kurula ilişkin sekretarya hizmetleri, Şirket tarafından yürütülür.

Kurulun görev ve sorumlulukları

MADDE 6. — Kurulun görevleri şunlardır:

- a) Havuzun işleyişine ilişkin uygulama esaslarını belirlemek.
- b) Bu Kanun kapsamında tarım sigortaları için verilecek, Devlet prim desteği toplam tutarını aşmamak kaydıyla ürün, risk ve bölge bazında prim desteği oranını belirlemek üzere çalışmalar yapmak ve Bakanlığa sunmak.
- c) Uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek, bunların çözümüne yönelik çalışmalar yapmak, yaptırmak.
- d) Hizmet alınmasına karar vermek.
- e) Hasar tespit işlemlerine ilişkin esas ve usûlleri belirlemek.
- f) Bu Kanun kapsamında tarım sigortaları alanında faaliyet göstermek isteyen sigorta şirketleri ile sözleşme yapmak.
- g) Havuz işleticisi şirketle çalışma usûl ve esaslarını belirleyen sözleşme yapmak.

Havuzun kaynakları

MADDE 7. — Havuzun gelirleri şunlardır:

- a) Sigorta şirketlerinin devrettiği primler.
- b) Devlet tarafından sağlanan prim desteği.
- c) Toplanan kaynakların yatırım gelirleri.
- d) Alınan krediler.
- e) Genel bütçeden alınacak katkılar.
- f) Diğer gelirler.

Havuzun gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Havuzun kaynaklarının kullanım yerleri

MADDE 8. — Havuzun giderleri şunlardır:

- a) Tarım sigortalarına ilişkin tazminat ödemeleri.
- b) Havuzun yönetimi ve işleyişi için gerekli olan masraflar.
- c) Reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sağlanacak korumaya ilişkin ödemeler.
- d) Sigorta şirketlerine ödenecek komisyonlar.
- e) Bilgilendirme ve tanıtım kampanyalarına ilişkin ödemeler.
- f) Hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler.
- g) Alınan kredilerin anapara ve faiz geri ödemeleri.
- h) Bu Kanunun amacı doğrultusunda yapılacak diğer ödemeler.
- ı) Havuz işleticisi şirkete ödenecek işletme bedeli.

Şirket

MADDE 9. — Havuzun işletilmesine ilişkin iş ve işlemler, Havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit oranda pay sahibi olacağı anonim şirket statüsünde kurulacak Şirket tarafından yürütülür.

Şirketin, Kurulun belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde görevleri şunlardır:

a) Tazminat ödemelerine esas teşkil edecek hasar tespit işlemlerine ilişkin her türlü çalışma ve organizasyonları yapmak suretiyle, tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını sağlamak.

Bitkisel ürün sigortalarının hasar tespitleri ziraat mühendisi, ziraat teknikeri ve ziraat teknisyenleri; çiftlik hayvanları sigortalarının risk inceleme işlemleri veteriner hekimler ve zootechnist ziraat mühendisleri, hasar tespitleri ise veteriner hekimler tarafından yapılır.

Hasar tespit işlemlerinde öncelikle ziraat mühendisleri ve veteriner hekimlerden yararlanılır.

b) Risk paylaşımı ve transferi ile reasürans plânının uygulanmasına ilişkin işleri yürütmek, risk paylaşımı ve reasürans programını Kurulun onayına sunmak.

c) Kurulca alınan kararların uygulanması ve Kurulun görevlerine ilişkin sekretarya hizmetlerini yürütmek.

d) Primlerin tahsili, tazminat ödemelerinin yapılması ve benzeri işleri yürütmek.

e) Üreticileri tarım sigortaları hakkında bilgilendirmek, halkla ilişkiler ve tanıtım kampanyalarını yürütmek.

f) Genel hükümler çerçevesinde tarım sigortalarına ilişkin istatistik üretmek, bu konuda Kurula rapor hazırlamak.

g) Havuz kaynaklarını, belirlenen ilke ve kurallar çerçevesinde yatırıma yönlendirmek.

h) Havuz işlerinin sağlıklı yürütülmesi bakımından, gerekli gördüğü hususlarda Havuz Yönetim Kuruluna öneride bulunmak.

ı) Havuzun işletilmesiyle ilgili diğer her türlü iş ve işlemleri yapmak.

Şirket, Havuz kaynakları ile kendi ihtiyacı dışında gayrimenkul alamaz; kaynaklarını öncelikle Hazine bonusu ve kamuya ait borçlanma senetleri yoluyla yatırımlarda kullanır.

Şirket, Havuz işlerinin Havuz yararına ve en iyi şekilde yürütülmesinden Bakanlık, Müsteşarlık ve Kurula karşı sorumludur. Şirket, Havuza ait gelir ve giderler ile tüm hesap ve işlemleri özel ve ayrı kayıtlarda takip eder.

Şirket, bu Kanun kapsamındaki görevleri gereği edindiği bilgileri herhangi bir gerekçeyle üçüncü şahıslara açıklayamaz. Havuza ait yazışma ve belgelerin uygun bir şekilde muhafaza edilmesi zorunludur. Şirket; faaliyetine son verilmesi, tasfiye edilmesi veya iflas etmesi gibi hallerde, Kurul tarafından yeni bir şirketle sözleşme yapıncaya kadar görevlerini yerine getirmeye devam eder. Bu durumda bu Kanun kapsamındaki bütün bilgi ve belgelerin Kurula iade edilmesi zorunludur.

Şirket, bu Kanunda belirtilen görevler dışında başka bir işle uğraşamaz.

Bakanlığın görev ve yetkileri

MADDE 10. — Bakanlığın bu Kanun kapsamında görev ve yetkileri şunlardır:

a) Tarım sigortalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri almak.

b) Ürünler, riskler ve bölgeler itibariyle sağlanacak prim desteğine ilişkin teklifleri Bakanlar Kurulunun onayına sunmak.

c) Tazminat ödemelerinin doğru ve düzenli bir şekilde yapılmasını izlemek.

d) Bu Kanunla verilen diğer görevleri yürütmek.

Denetim

MADDE 11. — Havuzun ve Şirketin sigortacılık uygulamaları yönüyle denetimi Müsteşarlık, diğer tüm işlemlerinin denetimi Bakanlık tarafından yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Riskler, Sigorta Sözleşmeleri, Havuza Katılım, Reasürans, Yardım ve Destekler

Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler

MADDE 12. — Kapsama alınacak bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar, tarımsal yapılar, tarım alet ve makineleri ile çiftlik hayvanları için kuraklık, dolu, don, sel, taban suyu baskını, fırtına, hortum, deprem, heyelan, yangın, kaza ve zararlılar ile hayvan hastalıklarının neden olacağı zararlar ve/veya tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer risklere ilişkin teminatlar Kurulun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Prim desteği

MADDE 13. — Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle Devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

Prim desteğine ilişkin ödenek, her yıl bütçe kanunu ile Bakanlık bütçesinde yer alır. Bakanlık, sigorta şirketleri tarafından Havuza aktarılan prim miktarlarını çiftçi kayıtları ile karşılaştırarak prim desteğini hesaplar ve gecikmeksizin Havuza aktarır.

Sigorta sözleşmeleri ve Havuza katılım

MADDE 14. — Sigorta şirketleri, tarım üreticileri ile tarım sigortaları sözleşmelerini kendi adlarına akdeder, prim ile riskin tamamını Havuza devrederler. Sigorta sözleşmeleri, Havuz tarafından belirlenen standart poliçeler üzerinden yapılır.

Havuz, devraldığı riskleri retrosesyon yapmaya yetkilidir. Sigorta şirketleri bir sonraki yıla ilişkin retrosesyon taleplerini içinde bulunulan yılın en geç 1 Kasım tarihine kadar Şirkete bildirir. Havuz tarafından hesaplanacak tahmini hasar durumuna göre yeterli retrosesyon teminatı sağlanamadığı takdirde, kalan kısma Devlet tarafından iştirak edilir. Sigorta şirketlerinin payları toplamının yüzde yüzün üzerinde gerçekleşmesi halinde, her bir sigorta şirketinin payı, toplam oran yüzde yüze inene kadar garameten azaltılır.

Reasürans

MADDE 15. — Şirket, Havuz tarafından üstlenmiş olunan risklerin transferi amacıyla ulusal ve uluslararası sigorta, reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sigortacılık tekniğinin gerektirdiği şekilde ve yeterli düzeyde koruma temin etmek amacıyla yerli ve yabancı şirket veya kuruluşlarla Havuz adına reasürans anlaşmaları yapabilir.

Hasar fazlası desteği

MADDE 16. — Havuz tarafından üstlenilen risklerin transferi amacıyla ulusal ve uluslararası piyasadaki sağlanan korumanın yeterli bulunmaması halinde Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısım Devlet tarafından taahhüt edilir.

Yardım ve borç erteleme

MADDE 17. — Bu Kanun kapsamında, uygulama yılında yer alan riskler için tarım sigortası yaptırmayan üreticiler, 20.6.1977 tarihli ve 2090 sayılı Kanundan yararlanamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Yönetmelik

MADDE 18. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde; Havuzun çalışma usul ve esasları Müsteşarlığın görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle, sigorta sözleşmelerinin tabi olacağı esaslar ise Müsteşarlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Kurulda görev alacak üyeler, ilgili kurumlar tarafından Bakanlığa bildirilir ve Bakanlıkça Kurul üyelerinin görevlendirilmesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde yapılır.

Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde Şirket kurulur.

Yürürlük

MADDE 19. — Bu Kanunun 4 üncü maddesi yayımı tarihinden üç ay sonra, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK 2: TARIM SİGORTALARI UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği

18 Mayıs 2006 Tarih,

Sayı: 26172

Devlet Bakanlığından:

Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 14/6/2005 tarihli ve 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu çerçevesinde akdedilecek tarım sigortası sözleşmelerinin tabi olacağı esasların belirlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 - (1) Bu Yönetmelik, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamında akdedilecek tarım sigortası sözleşmelerinin tabi olacağı esaslar çerçevesinde, sigorta poliçeleri, tarife ve talimatlar, sigorta ettirenin bilgilendirilmesi ve sözleşmelere ilişkin bilgilerin toplanmasına ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

Madde 3 - (1) Bu Yönetmelik, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 18 inci maddesine dayanarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) **Bakan:** Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanı,
- b) **Havuz:** Tarım Sigortaları Havuzunu,
- c) **Kanun:** 14/6/2005 tarihli ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununu,
- ç) **Kurul:** Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulunu,
- d) **Müsteşarlık:** Hazine Müsteşarlığını,
- e) **Sigorta şirketi:** 21/12/1959 tarihli ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde tarım sigortası branşında faaliyette bulunan ve işletici şirkete ortak olan sigorta şirketlerini,
- f) **Şirket:** Havuzun işletilmesini üstlenen şirketi,
- g) **Tarım sigortaları:** 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununda kapsama alınan sigortaları ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Sigorta Sözleşmelerine İlişkin Hükümler

Poliçe verme yükümlülüğü

Madde 5 – (1) Sigorta şirketi sigorta sözleşmesi gereğince, sigorta ettirene, sözleşmede yer alan tarafların haiz olduğu hak ve borçları gösteren bir sigorta poliçesi vermek zorundadır.

(2) Sigorta poliçeleri, Müsteşarlık tarafından onaylanacak genel şartlar ile 7 nci maddede belirtilen tarife ve talimatlara uygun olarak Havuz tarafından hazırlanır.

(3) Okunaklı bir biçimde basımı yapılacak genel şartlar, poliçeyle birlikte sigorta ettirene verilir.

Sigorta ettirenin bilgilendirilmesi

Madde 6 – (1) Sigorta sözleşmelerinin akdedilmesinde, sigortalının bilgilendirilmesi esastır. Sigortalının bilgilendirilmesi amacıyla Havuz tarafından hazırlanacak ve ikinci fıkrada asgari içeriği belirtilen bir bilgilendirme kitapçığı, poliçeyle birlikte sigorta ettirene verilir.

(2) Sigorta ettirene imza karşılığında verilecek bilgilendirme kitapçığında;

- a) Devlet tarafından sağlanacak prim desteğine,
- b) Primin ödenme şekli ve ödenmemesinin sonuçlarına,
- c) Uygulanacak müşterek sigorta ve muafiyete,
- d) Teminat kapsamında ve kapsam dışında bulunan hallere,
- e) Sözleşme çerçevesinde sigorta ettirenin hak ve yükümlülüklerine,
- f) Hasar anında yapılması gereken hususlara ilişkin bilgilere yer verilir.

(3) Sigorta şirketi, üreticileri sigorta sözleşmesi yapmak için davet veya teşvik amacıyla gerçeğe aykırı, yanıltıcı veya aldatıcı beyan ve tahminde bulunamaz; her çeşit tarife, broşür, izahname ve diğer belgeler ile reklam ve ilanlarını, taahhütleriyle sigorta ettirene sağlayacakları hak ve menfaatlerin sınır ve kapsamı dışında bir anlayışa mahal verecek şekil ve surette düzenleyemez.

(4) Sigorta şirketinin acenteleri de üçüncü fıkra hükmüne uygun hareket etmek zorundadır.

(5) Sözleşme süresi içinde, sözleşmede yer alan tarafların hak ve yükümlülüklerini etkileyebilecek hususların sigorta şirketi tarafından ilgililere yazılı olarak bildirilmesi zorunludur.

Tarife ve talimatlar

Madde 7 – (1) Tarım sigortası sözleşmelerinde uygulanacak tarife ve talimatlar, Kurul tarafından hazırlanarak Bakan onayına sunulur.

(2) Tarifede belirlenecek sigorta priminin Kanununun 13 üncü maddesi çerçevesinde Devlet tarafından sağlanacak prim desteği haricinde kalan kısmı ile sigorta sözleşmesine, bedeline veya primine ilişkin olarak mevcut veya ileride konulabilecek vergi ve diğer yükümlülükler sigorta ettiren tarafından ödenir.

(3) Sigorta priminin ikinci fıkra uyarınca sigorta ettirenin sorumluluğunda bulunan kısmının peşin ödenmesi esastır. Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksit tutarları ve vadeleri poliçeyle birlikte yazılı olarak sigorta ettirene verilir veya poliçeye yazılır.

(4) Tarifede, sigorta şirketinin meydana gelen zararın sigorta bedelinin belirli bir oranını veya miktarını aşmayan kısmını tazmin etmeyeceği şeklinde tenzil-i muafiyet belirlenebilir. Muafiyet oranı, her bir risk için % 25 oranını aşamaz.

(5) Dördüncü fıkrada belirtilen muafiyetin yanısıra, sigorta ettirenin üzerinde kalacak kısım % 20'yi geçmemek kaydıyla, müşterek sigorta yapılabilir.

(6) Muafiyet ve müşterek sigorta oranları poliçede belirtilir.

Merkezi veri tabanı

Madde 8 – (1) Havuz nezdinde, tarım sigortaları ile ilgili poliçe, ekspertiz ve hasar bilgilerinin toplanarak; yerleşim birimleri, teminat verilen riskler ve teminat türüne göre hasar bilgilerinin sorgulanmasına ve raporlanmasına imkan sağlaması, denetim ve gözetime esas veri hazırlanması amacıyla bir merkezi veri tabanı oluşturulur.

(2) Merkezi veri tabanını oluşturan bilgi, yazılım ve donanımın sahipliği ve her türlü hakkı Havuza aittir. Bu bilgilerden kendilerine ait olanlar ile genel istatistiki nitelikte olanlara; sigorta şirketi, acenteler ve Havuz eksperlerinin erişim hakkı saklıdır.

(3) Merkezi veri tabanının günlük iş ve işlemlerinin yürütülmesinden Şirket sorumludur. Bu amaçla Şirket yeteri kadar programcı ve diğer teknik personel istihdam eder. Merkezi veri tabanındaki bilgilere erişim hakkı bulunanlar ve teknik personel, genel nitelikli bilgiler ile kamuoyuna açıklanmasında sakınca görülmeyenler haricindeki bilgileri başkalarına veremez ve açıklayamaz.

(4) Sigorta şirketi, Kanun kapsamında akdettiği sözleşmelere ilişkin bilgileri, sözleşmenin akdedildiği günü takip eden gün sonuna kadar merkezi veri tabanına aktarır.

(5) Sigorta şirketine yapılan hasar ihbarları ve sigorta şirketi tarafından yapılan tazminat ödemelerine ilişkin bilgiler, hasar ihbarının veya tazminat ödemesinin yapıldığı günü takip eden gün sonuna kadar merkezi veri tabanına aktarılır.

(6) Merkezi veri tabanında toplanan bilgiler aylık olarak, en geç bir sonraki ay sonuna kadar Kurul tarafından Müsteşarlığa bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 9 - (1) 22/9/2005 tarihli ve 25944 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tarım Sigortaları Uygulama Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 10 - (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 11 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan yürütür.

EK 3:TARIM SİGORTALARI HAVUZU ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

18 Mayıs 2006 Tarih,

Sayı: 26172

Devlet Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığından:

Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 14/6/2005 tarihli ve 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu hükümleri uyarınca kurulan Tarım Sigortaları Havuzunun çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik, Havuzun kuruluşu, Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler, Havuzun gelir ve giderleri, prim ve hasar fazlası destekleri, hasar tespit ve risk inceleme organizasyonları, verilerin toplanması, risk analizi, primlerin sigorta şirketleri tarafından tahsil edilmesi, prim desteğine ilişkin çalışmaların yürütülmesi, ilgili tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, izlenmesi ve tarım sigortaları ile ilgili diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi ile Havuzun işletilmesini üstlenen şirketin faaliyeti ve denetimine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 4 üncü ve 18 inci maddelerine dayanarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) **Bakanlık:** Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) **Çiftlik hayvanları:** Büyükbaş hayvanlar, küçükbaş hayvanlar, kümes hayvanları ve kültür balıkçılığı ürünlerini,
- c) **Çiftçi kayıt sistemi:** Çiftçilere yönelik tarımsal bilgilerin tutulduğu Bakanlık bünyesinde bulunan veri tabanını,
- ç) **Havuz:** Tarım Sigortaları Havuzunu,
- d) **Havuz eksper:** Tarım Sigortaları Havuzu Eksperlik Eğitim Belgesine sahip ve Müsteşarlık nezdindeki Tarım Sigortaları Havuzu Eksperlik Siciline kayıt yaptırmış, tarım sigortaları konusunda risk inceleme ve hasar tespiti yapabilecek kişileri,
- e) **Kanun:** 14/6/2005 tarihli ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununu,
- f) **Kurul:** Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulunu,
- g) **Müsteşarlık:** Hazine Müsteşarlığını,
- ğ) **Sigorta şirketi:** 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde tarım sigortası branşında faaliyette bulunan ve işletici şirkete ortak olan sigorta şirketlerini,
- h) **Şirket:** Havuzun işletilmesini üstlenen şirketi,
- ı) **Tarım sigortaları:** 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu kapsamına alınan sigortaları,

i) **Üretici:** Prim desteğinden yararlanacak olan Bakanlık çiftçi kayıt sistemine kayıtlı gerçek veya kamu tüzel kişiliği hariç tüzel kişileri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Havuz ve Kurul'un Kuruluşu, Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Havuz

MADDE 5 - (1) Kanun kapsamındaki risklerin teminat altına alınması, standart sigorta poliçelerinin belirlenmesi, hasar organizasyonları, aktüerya çalışmaları, tazminat ödemelerinin yapılması, reasürans teminatının sağlanması, tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve izlenmesi ile diğer teknik hizmetlerin yürütülmesi amacıyla Havuz kurulmuştur.

(2) Havuzun merkezi İstanbul'dadır.

(3) Havuz, bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen şirket tarafından işletilir. Kurulun ihtiyaç duyması halinde Şirket, Ankara'da büro açar.

Havuz kaynakları

MADDE 6 - (1) Havuzun kaynakları şunlardır:

- a) Sigorta şirketlerinin devrettiği primler.
- b) Devlet tarafından sağlanan prim desteği.
- c) Toplanan kaynakların yatırım gelirleri.
- ç) Alınan krediler.
- d) Genel bütçeden alınacak katkılar.
- e) Diğer gelirler.

(2) Havuzun gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

Havuz kaynaklarının kullanım yerleri

MADDE 7 - (1) Havuzun giderleri şunlardır:

- a) Tarım sigortalarına ilişkin tazminat ödemeleri.
- b) Havuzun yönetimi ve işleyişi için gerekli olan masraflar.
- c) Reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sağlanacak korumaya ilişkin ödemeler.
- ç) Sigorta şirketlerine ödenecek komisyonlar.
- d) Bilgilendirme ve tanıtım kampanyalarına ilişkin ödemeler.
- e) Risk inceleme ve hasar tespit işlemlerine ilişkin ödemeler.
- f) Alınan kredilerin anapara ve faiz geri ödemeleri.
- g) Havuz işleticisi şirkete ödenecek işletme bedeli.
- ğ) Kanun ve bu yönetmeliğin amacı doğrultusunda yapılacak diğer ödemeler.

Kurul

MADDE 8 - (1) Havuz'un yönetim ve temsil organı, Kuruldur. Kurul, Bakanlık ve Müsteşarlıktan ikişer, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve işletici şirketten birer üye olmak üzere toplam yedi üyeden oluşur.

(2) Kurul Başkanı, Bakanlık temsilcileri arasından Tarım ve Köyüşleri Bakanı tarafından görevlendirilir. Kurul üyeliğine Bakanlık ve Müsteşarlıkça kamu görevlileri arasından görevlendirilecek kişilerin en az on yıl kamu hizmetinde bulunmuş olmaları, Bakanlık temsilcilerinin tarımsal riskler ve doğal afetler konusunda,

Müşteriler temsilcilerinin sigortacılık alanında bilgi ve deneyime sahip olması gerekir. Diğer üyelerin ise ilgili buldukları alanda en az on yıllık mesleki deneyime sahip olmaları gerekir. Ayrıca Kurul üyelerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

(3) İlgili kurumları temsilen Kurulda görev alacak kişiler, ilgili kurumlarca Bakanlığa yazılı olarak bildirilir.

(4) Kurul üyelerinin görevlendirilmesi Tarım ve Köyişleri Bakanı tarafından yapılır. Daha sonraki görevlendirmeler, görevden ayrılışı takip eden bir ay içinde aynı usule göre yapılır.

Kurulun görev ve sorumlulukları

MADDE 9 - (1) Kurulun görev ve sorumlulukları şunlardır:

- a) Havuzun işleyişine ilişkin uygulama esaslarını belirlemek.
- b) Bütçe yılı için verilen Devlet prim desteği toplam tutarını aşmamak kaydıyla; ürün, risk, bölge ve işletme ölçeği bazında prim desteği oranını belirlemek üzere çalışmalar yapmak ve Bakanlığa sunmak.
- c) Destekleme kapsamına alınan risk, ürünler ve bölgeler için tarifeler hazırlamak ve sigortaya kabul için son başvuru tarihlerini belirlemek, uygulamada karşılaşılan sorunları tespit etmek, bunların çözümüne yönelik çalışmalar yapmak, yaptırmak.
- ç) Görev alanına giren konularda hizmet alınmasına karar vermek.
- d) Hasar tespit işlemleri ve hasar tespit işlemi ödemelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- e) Bu Yönetmelik kapsamında tarım sigortaları alanında faaliyet göstermek isteyen sigorta şirketleri ile sözleşme yapmak.
- f) Havuz işleticisi şirketle çalışma usul ve esaslarını belirleyen sözleşme yapmak.
- g) İşletici şirkete verilecek işletme bedeli miktarını belirlemek.
- ğ) Sigorta şirketlerine ödenecek komisyon miktarını belirlemek.

(2) Kurulca alınan kararların uygulanması ve Kurula ilişkin sekretarya hizmetleri, şirket tarafından yürütülür.

Kurulun toplanması

MADDE 10 - (1) Kurul, en az beş üyenin katılımı ile toplanır ve kararlar oy çokluğu ile alınır. Kurul, ayda en az bir kez Kurul Başkanının çağrısı veya en az üç kurul üyesinin teklifi ile olağanüstü toplanır. Kurul üyeleri çekimsiz oy kullanamaz. Oylamalarda eşitlik halinde, Başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

(2) Seyahat veya hastalık gibi meşru mazereti olmaksızın veya olup da bildirmeksizin üst üste üç toplantıya iştirak etmeyen veya meşru mazereti olsun olmasın bir yıl içinde yapılacak toplantıların üçte birine katılmayan üyelerin üyelik sıfatlarına Kurul Başkanının önerisi üzerine Bakanlıkça son verilir ve yerine 8 inci maddedeki usule göre yenisi görevlendirilir.

Kurul üyelerinin görev süreleri

MADDE 11 - (1) Kurul üyeleri, üç yıl süre ile görev yapar. Görev süresi sona erenler yeniden görevlendirilebilirler. Kurulda görevlendirilen üyeler, temsil ettikleri kurumlardan ayrıldıkları veya kurumlarınca geri çekildikleri takdirde üyelikleri sona erer. Bu üyelerin yerine görevlendirilen yeni üyeler kalan süreyi tamamlar.

Kurul üyelerine ödenecek ücretler

MADDE 12 - (1) Kurul üyelerinden uhdesinde kamu görevi bulunanlara bir ay içerisinde dörtten fazla olmamak üzere her toplantı günü için 2000, uhdesinde kamu görevi bulunmayanlar için ise 3000 gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda toplantı ücreti, Havuz kaynaklarından ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Şirket ve Sigorta Şirketlerinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Şirket

MADDE 13 - (1) Havuzun işletilmesine ilişkin iş ve işlemler, Havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit oranda pay sahibi olacağı anonim şirket statüsünde kurulacak Şirket tarafından yürütülür.

(2) Tarım sigortası branşında ruhsatı bulunan veya bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden sonra ruhsat alacak sigorta şirketlerinden Kanun kapsamında faaliyet göstermek isteyenler, işletici şirkete diğer sigorta şirketleriyle eşit oranda pay sahibi olmak zorundadır. Pay sahipliğinin sağlanması için mevcut pay sahibi olan sigorta şirketleri, Havuza yeni katılacak şirketlere şirket ana sözleşmesinde belirtilen usulde pay vermek zorundadır.

Ana sözleşme

MADDE 14 - (1) Şirket ana sözleşmesi, Kanun hükümlerine uygun olarak düzenlenmek zorundadır. Hazırlanacak ana sözleşme, Müsteşarlığın onayına sunulur.

(2) Şirket ana sözleşmesinin değiştirilmesinde Müsteşarlığın uygun görüşü alınır. Müsteşarlıkça uygun görülmediği takdirde, değişiklik tasarıları Şirket genel kurulu gündemine alınamaz ve görüşülemez. Sicil memuru, Müsteşarlığın uygun görüşü olmaksızın ana sözleşme değişikliğini Ticaret Siciline kaydedemez.

Teşkilat

MADDE 15 - (1) Şirket yönetim kurulu üyesi, denetçi, genel müdür, genel müdür yardımcıları ile şirkette imza yetkisini haiz olarak çalıştırılacak kişilerin 21/12/1959 tarihli ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen nitelikleri taşımaları gereklidir.

(2) Şirket yönetim kurulu üyesi, denetçi, genel müdür ve genel müdür yardımcılarında, birinci fıkrada belirtilen hususlara ilaveten 7397 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen niteliklerin bulunması şartı aranır.

(3) Şirket yönetim kurulu üyeliğine ve denetçiliğe atananlar, birinci fıkrada belirtilen niteliklere sahip olduklarını gösterir belgelerle birlikte göreve başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde Müsteşarlığa bildirilir. Şirket genel müdür ve genel müdür yardımcılığı görevine atanacakların atamalarının yapılmasından önce Müsteşarlığın uygun görüşü aranır. Genel müdür yardımcılığı görevine atanacaklarda Bakanlığın da görüşü alınır.

Hisse edinimi, birleşme ve devir

MADDE 16 - (1) Bir gerçek veya tüzel kişinin şirketin paylarını edinmesi, şirketin bir başka tüzel kişiyle birleşmesi, aktif ve pasifleriyle başka bir tüzel kişiye devrolması Müsteşarlığın iznine tabidir.

İşletme bedeli

MADDE 17 - (1) Havuz tarafından şirkete, Devlet prim desteği dahil, fesih ve iptaller düşüldükten sonra Havuz hesabına aktarılan yıllık toplam prim üzerinden aylık olarak belirli bir oranda işletme bedeli ödenir.

(2) Kurulca belirlenecek işletme bedeli,

a) 0 – 100 milyon YTL için % 2'den,

- b) 100 – 200 milyon YTL için % 1,5'ten,
- c) 200 – 400 milyon YTL için % 1,2'den,
- d) 400 milyon YTL'den fazlası için % 1'den fazla olamaz.

(3) Havuzun faaliyete geçtiği ilk yıl ikinci fıkrada belirtilen usule tabi olmaksızın, Kurulca tespit edilecek maktu bir işletme bedeli ödenebilir.

Faaliyet raporu ve mali tablolar

MADDE 18 - (1) Şirket, Kanun kapsamında yürüttüğü faaliyetleri mali yılı takip eden Nisan ayı sonuna kadar faaliyet raporu şeklinde Bakanlığa ve Müsteşarlığa bildirir.

(2) Şirket, bilanço ile kâr ve zarar cetvellerinin denetçilerce onaylanmış birer örneğiyle birlikte şirket yönetim kurulu ve denetçi raporlarının birer örneğini Bakanlığa ve Müsteşarlığa iletmek zorundadır.

Satın almalar ve yatırımlar

MADDE 19 - (1) Havuz kaynakları, şirket tarafından Havuz adına öncelikle Hazine bonusu ve kamuya ait borçlanma senetleri yoluyla yatırımlarda değerlendirilir. Havuz kaynakları ile Havuz ihtiyacı dışında gayrimenkul alınamaz.

(2) Havuz kaynakları ile edinilen gayrimenkullerin mülkiyeti Havuza aittir.

(3) Şirket, Havuza ait gayrimenkul, menkul, yazılım, donanım ve nakit varlıklarının korunup gözetilmesi için gerekli tedbirleri alır.

(4) Şirket, Havuz adına yapacağı satın alma ve yatırımlarda, Havuzun hak ve menfaatlerini korumakla yükümlüdür.

Şirketin görev ve sorumlulukları

MADDE 20 - (1) Kurulun belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde şirketin görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) Tazminat ödemelerine esas teşkil edecek hasar tespit işlemlerine ilişkin her türlü çalışma ve organizasyonları yürütmek, tazminat ödemelerinin en kısa sürede yapılmasını sağlamak.

b) Risk paylaşımı ve transferi ile reasürans planının uygulanmasına ilişkin işleri yürütmek, risk paylaşımı ve reasürans programını Kurulun onayına sunmak.

c) Kurulca alınan kararların uygulanması ve Kurulun görevlerine ilişkin Sekretarya hizmetlerini yürütmek.

ç) Sigorta şirketlerinden primleri Havuz adına tahsil etmek, Havuza zamanında devredilmeyen prim alacakları hakkında gerekli işlemleri yapmak ve Kurula bilgi vermek.

d) Üreticileri tarım sigortaları hakkında bilgilendirmek, halkla ilişkiler ve tanıtım kampanyalarını yürütmek.

e) Genel hükümler çerçevesinde tarım sigortalarına ilişkin istatistiki bilgi üretmek, bu konuda Kurula rapor hazırlamak.

f) Havuz kaynaklarını, belirlenen ilke ve kurallar çerçevesinde yatırıma yönlendirmek.

g) Havuz işlerinin sağlıklı yürütülmesi bakımından, gerekli gördüğü hususlarda Kurula öneride bulunmak.

ğ) Havuza ait gelir ve giderler ile tüm hesap ve işlemleri özel ve ayrı kayıtlarda takip etmek.

h) Havuzun işletilmesiyle ilgili diğer her türlü iş ve işlemleri yapmak.

(2) Şirket, Havuz işlerinin Havuz yararına ve en iyi şekilde yürütülmesinden Bakanlık, Müsteşarlık ve Kurula karşı sorumludur.

(3) Şirket, Kanun ve bu Yönetmelik kapsamındaki görevleri gereği edindiği bilgileri herhangi bir gerekçeyle üçüncü şahıslara açıklayamaz.

(4) Havuza ait yazışma ve belgelerin uygun bir şekilde muhafaza edilmesi zorunludur. Şirketin faaliyetine son verilmesi, tasfiye veya iflas süreçlerine girilmesi hallerinde; şirket, Kurul tarafından yeni bir şirketle sözleşme yapılıncaya kadar görevlerini yerine getirmeye devam eder. Bu durumda Kanun ve bu Yönetmelik kapsamındaki bütün bilgi ve belgeleri Kurula iade eder.

(5) Şirket, Kanun ve bu Yönetmelikte belirtilen görevler dışında başka bir işle uğraşamaz. Şirket, Havuz ile yapacağı sözleşmede belirlenen yetkileri kapsamında harcama yapabilir. Havuz adına şirketçe yapılacak aylık harcamalar, takip eden ay içerisinde Kurula sunulur.

Reasürans ve retroresyon

MADDE 21 - (1) Şirket, Havuz tarafından üstlenilen risklerin transferi amacıyla ulusal ve uluslararası sigorta, reasürans, sermaye ve benzeri piyasalardan sigortacılık tekniğinin gerektirdiği şekilde ve yeterli düzeyde koruma temin etmek amacıyla yerli veya yabancı kuruluşlarla Havuz adına yaptığı reasürans anlaşmalarının birer örneğini, anlaşmanın yapılaş tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde Müsteşarlığa iletir.

(2) Sigorta şirketleri tarafından bir sonraki yıla ilişkin olarak içinde bulunulan yılın en geç 1 Kasım tarihine kadar Havuza yöneltilen retroresyon talepleri; her bir sigorta şirketine ilişkin bilgiler ayrı tablolarda düzenlenmek suretiyle, Şirket tarafından en geç 1 Aralık tarihine kadar Müsteşarlığa bildirilir. Havuzun faaliyete başladığı ilk yılda alınacak retroresyon talepleri için Kurul tarafından farklı bir tarih belirlenebilir.

(3) Müsteşarlık, hangi sigorta şirketlerinin retroresyon alabileceklerine ilişkin kuralları belirler.

Sigorta şirketlerinin hak ve yükümlülükleri

MADDE 22 - (1) Sigorta şirketlerinin hak ve yükümlülükleri şunlardır:

a) Kurul tarafından alınan kararlara uymak ve bunları yerine getirmek.

b) Prim borçlarına karşılık ilk yıl için Kurulun belirleyeceği teminat türlerine göre Havuza 100.000.- YTL (yüzbin YTL) sabit teminat, takip eden yıllarda ise bir önceki yıl havuza devrettikleri prim üzerinden % 15 oranında ilave teminat vermek.

c) Devlet prim desteği hariç, ilgili olduğu ay içinde tahsil ettikleri primleri, komisyon miktarı düşüldükten sonra takip eden ayın en geç beşinci işgünü akşamına kadar Havuza devretmek.

(2) Sigorta şirketleri tarafından Havuza zamanında devredilmeyen primler, öncelikle teminatın nakde çevrilmesi suretiyle Şirket tarafından tahsil edilir. Devredilmeyen primlerin teminatı aşan kısmı, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

(3) Sigorta şirketleri, tarım sigortası sözleşmelerini kendi adlarına akdeder ve prim ile riskin tamamını Havuza devreder. Sigorta işlemleri, Kurul tarafından belirlenen standart poliçeler üzerinden online sistemde yapılır.

(4) Havuz, devraldığı riskleri retrosede etmeye yetkilidir. Sigorta şirketleri bir sonraki yıla ilişkin retroresyon taleplerini içinde bulunulan yılın en geç 1 Kasım tarihine kadar Şirkete bildirir. Havuz tarafından hesaplanacak tahmini hasar durumuna göre yeterli retroresyon teminatı sağlanamadığı takdirde kalan kısma Devlet tarafından iştirak edilir. Sigorta şirketlerinin payları toplamının yüzde yüzün (% 100) üzerinde

gerçekleşmesi halinde, herbir sigorta şirketinin payı, toplam oran yüzde yüze (% 100) inene kadar garameten azaltılır.

(5) Sigorta şirketleri, retrosesyon yolu ile kendilerine devredilen miktarı Havuza devredemez.

Sigorta şirketlerinin Havuz ile sözleşmesinin sona ermesi

MADDE 23 - (1) Mevzuata ve Kurul kararlarına uymayan sigorta şirketinin Havuz ile sözleşmesi sona erdirilir ve Havuz'dan çıkartılır. Bu şekilde Havuzdan çıkartılan sigorta şirketi, Havuza iş devredemez. Ayrılan sigorta şirketi, Havuzla sözleşmesinin geçerli olduğu müddet zarfında ve akdettiği sözleşmeler süresi bitimine kadar şirket sözleşmesinden doğan taahhüt ve vecibeleri ile bağlıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Riskler ve Ekspertiz İşlemleri

Havuz tarafından teminat altına alınacak riskler

MADDE 24 - (1) Kapsama alınacak bitkiler, bitkisel ürünler ve seralar, tarımsal yapılar, tarım alet ve makineleri ile çiftlik hayvanları için kuraklık, dolu, don, sel, taban suyu baskını, fırtına, hortum, deprem, heyelan, yangın, kaza ve zararlılar ile hayvan hastalıklarının neden olacağı zararlar ve/veya tarım sektörü bakımından önemli görülecek diğer riskler, Kurulun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Havuz eksperleri ve eğitimi

MADDE 25 - (1) Kurulun, Kanun kapsamında hasar tespit işlemlerine ilişkin olarak belirleyeceği usul ve esaslar doğrultusunda yapılacak risk inceleme ve hasar tespiti organizasyonunda görev alacak Havuz eksperlerinin eğitimi, Bakanlığın koordinasyonunda Şirket ile işbirliği halinde yapılır. Eğitim sonrası başarılı olanlar Bakanlık tarafından verilecek Tarım Sigortaları Havuzu Ekspertiz Eğitim Belgesi ve aşağıdaki belgelerle birlikte Müsteşarlık nezdindeki Havuz eksperlik siciline kaydolmak amacıyla başvurur:

- a) Nüfus cüzdanının örneği.
- b) Öğrenim belgesinin noter onaylı örneği.
- c) Düzenleniş tarihi altı aydan eski olmayan ikametgah belgesi.
- ç) Düzenleniş tarihi altı aydan eski olmayan ve arşiv kaydını da içeren adli sicil belgesi.
- d) İflas veya konkordato ilan edilmediğine dair belgeler.
- e) Son altı ay içinde çekilmiş beş adet vesikalık fotoğraf.

(2) Gerekli belgeleri tamamlayarak birinci fıkrada belirtilen sicile kaydolunanlara Müsteşarlıkça Tarım Sigortaları Havuzu Ekspertiz Belgesi verilir.

(3) Havuz eksperlik siciline kayıt olanlar, 7397 sayılı Kanununun 38 inci maddesinin 3 ve 4 üncü bentlerine uygun olarak tarım sigortaları kapsamında risk inceleme ve hasar tespit işlemlerinde görev alabilir.

(4) Sigortaya kabul öncesinde çiftlik hayvanlarının risk inceleme işlemleri veteriner hekim ve zootechnik ziraat mühendisi, sigortalı çiftlik hayvanlarının hasar tespit işlemleri ise veteriner hekim tarafından yapılır.

(5) Bitkiler ve bitkisel ürünlerin hasar tespit işlemleri öncelikle ziraat mühendisi, ziraat mühendisi bulunmaması durumunda ise ziraat teknikeri ve ziraat teknisyeni tarafından yapılır.

(6) Risk inceleme ve hasar tespit işlemleri ile ilgili olarak tereddütlerin bulunması halinde, bu tereddütler Kurulca karara bağlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bakanlığın Görevleri ve Devlet Desteği

Bakanlığın görev ve yetkileri

MADDE 26 - (1) Bakanlığın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Tarım sigortalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirleri almak, yayım, eğitim ve seminerler düzenlemek ve bu konularda Havuz ve Şirket ile işbirliği yapmak.
- b) Havuz eksperliği konusunda şirketle işbirliği halinde eğitim düzenlemek ve bu eğitimle ilgili belge vermek.
- c) Tazminat ödemelerinin, Havuzun gelir ve giderlerinin ve Havuzun iş ve işleyişi ile ilgili çalışmaların doğru ve düzenli bir şekilde yapılmasını izlemek.
- ç) Devlet prim desteğini Havuza ait banka hesabına aktarmak.
- d) Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle sağlanacak prim desteğine ilişkin planlamalar yaparak teklifleri Bakanlar Kurulunun onayına sunmak.
- e) Kanun ve bu Yönetmelikle verilen diğer görevleri yürütmek.

Prim desteği

MADDE 27 - (1) Ürünler, riskler, bölgeler ve işletme ölçekleri itibariyle Devlet tarafından sağlanacak prim desteği miktarları, her yıl Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Prim desteğine ilişkin ödenek, her yıl bütçe kanunu ile Bakanlık bütçesinde yer alır.

(3) Bakanlık, çiftçi kayıt sistemindeki ve Bakanlıktaki diğer kayıtları dikkate alarak, Havuz veri tabanında Bakanlar Kurulu Kararınca teminat altına alınan riskler için sigorta şirketleri tarafından düzenlenecek standart poliçelere istinaden, Devlet tarafından karşılanacak toplam prim desteğini Havuz hesabına aktarır.

(4) Prim desteğine ilişkin diğer hususlar Kurul kararı ile belirlenir.

Hasar fazlası desteği

MADDE 28 - (1) Havuz tarafından üstlenilen risklerin transferi amacıyla ulusal ve uluslararası piyasadan sağlanan korumanın yeterli bulunmaması halinde Bakanlar Kurulunca belirlenecek kısım Devlet tarafından taahhüt edilir.

(2) Devlet tarafından taahhüt edilecek hasar fazlası desteğine ilişkin usul ve esaslar Kurul kararı ile belirlenir. Kurulun teklifi üzerine Bakanlık tarafından Bakanlar Kuruluna gönderilir.

Yardım ve borç erteleme

MADDE 29 - (1) Bu Yönetmelik kapsamında, uygulama yılında yer alan riskler için tarım sigortası yaptırmayan üreticiler, 20/6/1977 tarihli ve 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanundan yararlanamaz.

(2) Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen riskler, bölgeler ve ürünler dışında kalan risk, ürün ve bölgelerde 2090 sayılı Kanun kapsamında yardım yapılabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Denetim

MADDE 30 - (1) Havuzun ve şirketin sigortacılık uygulamaları yönüyle denetimi Müsteşarlık, diğer tüm işlemlerinin denetimi Bakanlık tarafından yapılır.

Düzenleme yetkisi

MADDE 31 - (1) Bakanlık ve Müsteşarlık, bu Yönetmeliğin uygulanmasını sağlamak üzere her türlü alt düzenlemeyi yapmaya yetkilidir.

(2) Bu yönetmelikte yer almayan hususlarda, yürürlükteki ilgili mevzuat, Kurul kararları ve Kurul ile yapılacak sözleşme hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 32 - (1) 22/9/2005 tarihli ve 25944 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 33 - (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 34 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

EK 4: DON TEHLİKESİNE KARŞI SİGORTA KAPSAMINA ALINAN 90 PİLOT İLÇE

Adana	:Feke
Adıyaman	:Sincik, Gerger
Ağrı	:Patnos, Eleşkirt, Tutak, Taşlıçay, Diyadin, Hamur
Ardahan	:Hanak, Damal
Batman	:Gercüş, Beşiri, Kozluk, Sason
Bingöl	:Genç, Solhan, Karlıova, Adaklı
Bitlis	:Güroymak, Hizan, Mutki
Diyarbakır	:Cüngüş, Lice, Çermik, Silvan, Kocaköy, Kulp, Hani, Çınar, Dicle, Hazro, Eğil
Erzurum	:Şenkaya, Çat, Köprüköy, Karaçoban, Karayazı, Tekman
Elazığ	:Arıcak
Giresun	:Yağlıdere
Hakkari	:Şemdinli
Hatay	:Altınözü
Iğdır	:Tuzluca
Kars	:Selim, Susuz, Arpaçay, Digor
Kastamonu	:Doğanyurt
Kilis	:Polateli, Musabeyli
K.Maraş	:Ekinözü
Malatya	:Pötürge
Mardin	:Dargeçit, Mazıdağı, Savur, Derik
Muş	:Varto, Bulanık, Korkut, Hasköy, Malazgirt
Niğde	:Çiftlik
Ordu	:Akkuş
Samsun	:Ayvacık, Asarcık
Şanlıurfa	:Hilvan, Bozova, Halfeti, Akçakale, Harran
Siirt	:Eruh, Baykan, Şirvan, Pervari
Şırnak	:Beytüşşebap, Güçlükonak, İdil
Sinop	:Durağan, Dikmen
Van	:Gevaş, Muradiye, Saray, Gürpınar, Çatak, Özalp, Başkale, Bahçesaray, Çaldıran
Yozgat	:Kadıışehri

EK5: BİTKİSEL ÜRÜNLERDE TEHLİKE BÖLGELERİ VE ÜRÜN GRUPLARI'NA GÖRE PRİM ORANLARI

ÜRÜN SINIFI	BİTKİSEL ÜRÜNLER		PRİM ORANI (%)																							
			TEHLİKE BÖLGELERİ																							
	Tarla Ürünleri, Fideler, Fidanlar	Meyveler, Sebzeler, Süs bitkileri	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	R	S	T	U	V	Y	Z	
1	Mısır (silaj), Hayvanpancarı, Şekerpancarı, Yeşil yonca	Badem, Ceviz, Enginar, Fındık, Havuç, Turp, Kereviz(kök), Kestane, Şalgam,	0,90	1,00	1,10	1,20	1,30	1,40	1,50	1,60	1,75	1,90	2,05	2,20	2,40	2,60	2,80	3,00	3,20	3,40	3,60	3,80	4,00	4,25	4,50	
2	Çavdar, Çay, Darı, Fidanlar, Kekik, Sarımsak (kuru), Yer fıstığı,	Balkabağı, Kabak (çerezlik), Muşmula, Nar	1,10	1,25	1,40	1,55	1,70	1,85	2,00	2,15	2,38	2,60	2,83	3,05	3,35	3,65	3,95	4,25	4,55	4,85	5,15	5,45	5,75	6,13	6,50	
3	Ayçiçeği, Arpa, Bezelye, Börülce, Buğday, Burçak (dane), Fiğ (dane), Kolza (Kanola), Kuru fasulye, Kuşyemi, Mısır (dane), Nohut, Patates, Soğan (kuru), Soya, Tritikale, Yulaf	Bakla (taze), Bamya (taze), Barbunya fasulye (taze), Bezelye (taze), Fasulye (taze), Lahana(beyaz), Karnabahar, Lahana (kırmızı), Maydanoz, Pırasa, Sarımsak (taze), Soğan (taze),	1,30	1,50	1,70	1,90	2,10	2,30	2,50	2,70	3,00	3,30	3,60	3,90	4,30	4,70	5,10	5,50	5,90	6,30	6,70	7,10	7,50	8,00	8,50	

4	Antepfıstığı, Çeltik, Haşhaş (kapsül), Keten (lif), Kenevir(lif), Kırmızıbiber, Kuru bakla, Mercimek, Pamuk, Susam,	Altıntop, Ayva, Brokoli, Biber (dolmalık), Biber (sivri, çarliston), Biber (salçalık), Lahana (brüksel), Lahana (kara yaprak), Limon, Patlıcan, Zeytin	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75	3,00	3,25	3,63	4,00	4,38	4,75	5,25	5,75	6,25	6,75	7,25	7,75	8,25	8,75	9,25	9,88	10,50
5	Anason, Tütün fideleri, Sebze fideleri	Domates (salçalık), Üzüm (şaraplık),	1,70	2,00	2,30	2,60	2,90	3,20	3,50	3,80	4,25	4,70	5,15	5,60	6,20	6,80	7,40	8,00	8,60	9,20	9,80	10,40	11,00	11,75	12,50
6	Tohumluk çim, Tohumluk yonca, Tohumluk şeker pancarı	Erik, Ispanak, Kivi, Portakal, Semizotu, Üzüm (Kurutmalık,Sofralık)	1,90	2,25	2,60	2,95	3,30	3,65	4,00	4,35	4,88	5,40	5,93	6,45	7,15	7,85	8,55	9,25	9,95	10,65	11,35	12,05	12,75	13,63	14,50
7	Kimyon	Armut, Avokado, Elma, Karpuz, Kavun, Kayısı, Mandalina, Muz, Şeftali (nektarin), Vişne, Yenidünya	2,10	2,50	2,90	3,30	3,70	4,10	4,50	4,90	5,50	6,10	6,70	7,30	8,10	8,90	9,70	10,50	11,30	12,10	12,90	13,70	14,50	15,50	16,50
8	Şerbetçiotu	Acur, Domates (sofralık), Hıyar, Kabak (sakız), Kiraz, Marul (göbekli), Marul (aysberg), Şeftali, Trabzon hurması	2,50	3,00	3,50	4,00	4,50	5,00	5,50	6,00	6,75	7,50	8,25	9,00	10,00	11,00	12,00	13,00	14,00	15,00	16,00	17,00	18,00	19,25	20,50
9		Dut, İncir, Marul (kıvırcık)	2,90	3,50	4,10	4,70	5,30	5,90	6,50	7,10	8,00	8,90	9,80	10,70	11,90	13,10	14,30	15,50	16,70	17,90	19,10	20,30	21,50	23,00	24,50
10	Tütün	Çilek, Süs bitkileri	3,30	4,00	4,70	5,40	6,10	6,80	7,50	8,20	9,25	10,30	11,35	12,40	13,80	15,20	16,60	18,00	19,40	20,80	22,20	23,60	25,00	26,75	28,50

EK 6: DEVLET DESTEKLİ BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI PRİM FİYAT TABLOSU (MEYVELERDE DON TEMİNATI)

Don Ürün Hassasiyet Sınıfı	Diğer Meyveler	Turunçgiller	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
22	İncir, Nar, Trabzonhırması	Portakal (Hamlin, Fucumoto), Limon (Meyer, Enterdonat, İtalyan Memeli, Lamas), Mandalina (Okitsu)	0,20	0,40	0,60	0,80	1,00	1,20	1,40	1,60	1,80	2,00	2,20	2,40	2,60
23	Zeytin, Ayva, Muşmula	Mandalina (Robinson)	0,30	0,60	0,90	1,20	1,50	1,80	2,10	2,40	2,70	3,00	3,30	3,60	3,90
24	Fındık, Antepfıstığı, Kestane, Elma, Armut	Portakal (Moro Blood), Mandalina (Clemantin)	0,40	0,80	1,20	1,60	2,00	2,40	2,80	3,20	3,60	4,00	4,40	4,80	5,20
25	Ceviz, Avrupa Erik Grubu (Frenze 90, Baneasa 3/5, Baneasa 9/13, S. Frühzwetche, Tuleu Timpuriu, Grand Prize (Prix), Stanley, Prune 2740, R. C. Violette, R.C.D. Althan, President)	Mandalina (Fremeont, Satsuma, Clemannutes, İce)	0,45	0,90	1,35	1,80	2,25	2,70	3,15	3,60	4,05	4,50	4,95	5,40	5,85
26	Kayısı, Vişne, Kiraz, Şeftali, Nektarin, Dut, Muz, Avokado, Yenidünya	Mandalina (Nova)	0,50	1,00	1,50	2,00	2,50	3,00	3,50	4,00	4,50	5,00	5,50	6,00	6,50
27	Japon Erik Grubu (Ozark Premier, Formosa, Santa Rosa, Black Beauty, Queen Rose, Red Heart, Laroda, Starks Gold, Wickson, Burmosa, Duarte, Reubennel, Elephant Heart, Son Gold, Golden King, Angeleno), Can Eriği Grubu (Papaz, Can, Kebap, Ortacan, Foça, Aynalı, Havran)	Altıntop (Rio Red)	0,55	1,10	1,65	2,20	2,75	3,30	3,85	4,40	4,95	5,50	6,05	6,60	7,15
28	Üzüm, Kivi	Mandalina (Elendale, Fortuna, Minnesola, Ancor), Portakal (Salustiana, Washington, Cara Cara, Yafa, Navellina, Navelate, Lane Late, Sanquinelli, V. Midnight, Valencia Late), Altıntop (Flame, RedBlush, Marsh Seedless)	0,60	1,20	1,80	2,40	3,00	3,60	4,20	4,80	5,40	6,00	6,60	7,20	7,80
29		Altıntop (Oroblanco, Star Ruby, Henderson), Limon (Molla Mehmet, Kütdiken, Lisbon, Kıbrıs)	0,65	1,30	1,95	2,60	3,25	3,90	4,55	5,20	5,85	6,50	7,15	7,80	8,45
30	Badem	Limon (Eureka)	0,80	1,60	2,40	3,20	4,00	4,80	5,60	6,40	7,20	8,00	8,80	9,60	10,40

EK 7: DEVLET DESTEKLİ BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

DEVLET DESTEKLİ BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta ile, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen risklerin açık alanda yetiştirilen sigortalanmış bitkisel ürünlerde doğrudan neden olacağı zararlar sigorta bedeline kadar teminat altına alınmıştır.

Bu genel şartların uygulanmasında, ekli tanımlamalar ile teknik şartlar dikkate alınır.

Teminat altına alınan riskler poliçede belirtilir.

A.2. Teminatın Kapsamı

Sigorta bedeli, ürünün ekili/dikili bulunduğu arazi, ürünün verimi ve birim fiyatı dikkate alınarak hesaplanan bedeldir.

Sigorta bedeli ve kapsamının hesaplanmasında dikkate alınacak ana ürün, bitkinin aşağıdaki kısımlarından oluşur:

- Tahıllarda, baklagillerde ve yağlı tohumlu bitkilerde, dane.
- Lifli bitkilerde, lif.
- Pamukta, kütlü pamuk.
- Ana ürünü gövde olan bitkilerde, gövde.
- Ana ürünü kök ve yumru olan bitkilerde, kök ve yumru.
- Ana ürünü yaprak olan bitkilerde, yaprak.
- Tohum için üretilen bitkilerde, tohum.
- Meyvesi yenen ürünlerde, meyve.
- Çiçeklerde, bitkinin kendisi.
- Çayır - mera ve yem bitkilerinde, tüm yeşil aksam.
- Fideler ve henüz meyve vermeye başlamamış fidanlarda, bitkinin kendisi.

Sulu ve kuru tarım için ayrı ayrı olmak üzere Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesindeki Çiftçi Kayıt Sisteminde kayıtlı ilçe ürün verimi ortalamaları, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından belirlenmiş azami ve asgari değiştirilebilirlik oranı ile sınırlı olmak kaydıyla, sigorta ettiren tarafından beyan edilir. İlçe verim ortalaması belirlenmemiş ürünlerin verimi, sigorta ettiren tarafından serbestçe beyan edilir.

Ayrıca, her iki durumda da, verim beyanında, söz konusu ürünün son beş yıl içerisinde gerçekleşmiş olan verim ortalaması dikkate alınır.

Ürün birim fiyatı, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından belirlenmiş azami ve asgari değiştirilebilirlik oranı ile sınırlı olmak kaydıyla söz konusu ürünün üretici satış fiyatının son beş yıl içerisindeki ortalaması dikkate alınarak sigorta ettiren tarafından beyan edilir. Ürün birim fiyatı belirlenmemiş ürünlerin fiyatı, sigorta ettiren tarafından serbestçe beyan edilir.

A.3. İsteğe Bağlı Olarak Teminat Kapsamına Alınabilecek Haller ve Kayıplar

- Don olayının doğrudan doğruya ürün miktarında meydana getirdiği eksilme,
- Poliçede belirtilen risklerin ürün kalitesinde meydana getirdiği eksilme.

A.4. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıda belirtilen haller nedeniyle meydana gelen zararlar sigorta teminatının dışındadır:

- Hasatları yapılarak bağ, bahçe ve tarlada bırakılmış veya kaldırılmış ürünlerde meydana gelen hasarlar.
- Poliçe bitiş tarihinden sonra üründe meydana gelen hasarlar.
- Sigortalının veya fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kastından veya ağır kusurundan kaynaklanan hasarlar ve kayıplar.
- Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar. (Bu bentte geçen yanma deyimini kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar.)
- Kamu otoritesi tarafından sigorta konusu yer ve ürünler üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle meydana gelen bütün hasar ve kayıplar.
- Grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar.

g) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen bütün zararlar.

h) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dahil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar.

i) Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı zararlar.

j) Teminat kapsamındaki risklerin, meyve verme yaşına gelmiş ağaçlarda, meyve dışındaki yaprak, dal, gövde ve benzeri kısımlarına vereceği hasarlar.

k) Teminat kapsamındaki risklerin gerçekleşmesinden dolayı, sigorta dönemini takip eden yıllarda meydana gelen zararlar.

A.5. Muafiyet ve Müşterek Sigorta

Meydana gelen zararın, ürün sigorta bedelinin belli bir oranına veya miktarına tekabül eden kısmının tazmin edilmemesi kararlaştırılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen muafiyetin yanısıra, sigorta ettirenin belirli bir müşterek sigorta oranıyla hasara iştirak etmesi kararlaştırılabilir.

Belirlenen muafiyet ve müşterek sigorta oranı poliçenin ön yüzünde belirtilir.

Hasarın birden fazla riskten kaynaklanması ve hangi riskin ne oranda zarara sebebiyet verdiğinin ayrıştırılamaması durumunda, tazminatın hesabında hasara neden olan risklerden muafiyeti en yüksek olanın oranı uygulanır.

A.6. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Sigortacı, sigorta ettiren tarafından doldurulan ön bilgi formunu Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları ile teyit ederek, sigorta ettirenin başvurusunu kabul eder ve poliçeyi düzenler.

Sigorta ettirenin beyanı ile Çiftçi Kayıt Sistemi bilgilerinin farklı olması durumunda, poliçe Çiftçi Kayıt Sistemindeki bilgilerin güncellenmesi halinde tanzim edilebilir.

Sigorta ettiren, sigorta başvurularını aksi kararlaştırılmadıkça, ürünlere, risklere ve coğrafi bölgelere göre teknik şartlarda belirlenmiş olan tarihlerden önce yapar. Ancak, son kabul tarihinden sonra sigorta başvurusu yapıldığı takdirde teminat, poliçe düzenleme tarihinden sonra Havuzun belirlediği bekleme süresi sonunda başlar.

A.7. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, aksi kararlaştırılmadıkça, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, poliçenin düzenlendiği saatte başlar ve aynı saatte sona erer.

Münhasıran don ve dolu teminatları ile ilgili olmak üzere, sigorta teminatı, bitkinin gelişme evresine göre teknik şartlarda belirtilen zamanlarda başlar.

Sigorta teminatı, her hal ve koşulda poliçede belirtilen bitiş tarihinde sona ermek kaydıyla, poliçe bitiş tarihinden önce;

- Ürünün tam hasara uğraması,
 - Ürünün tamamının hasat edilmesi,
 - Sözleşmenin feshedilmesi,
- hallerinde sona erer.

B. HASAR ve TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı, rizikonun gerçekleşmesi halinde aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

Rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç beş (5) iş günü içinde sigortacıya, acentesine, Havuz merkez adresine ya da poliçede bildirilen adreslere veya ekspere;

- Adı, soyadı ve adresini,
 - T.C. Kimlik no veya sigorta poliçe numarasını,
 - Rizikonun gerçekleştiği gün ve saati,
 - Hasar nedenini,
 - Zarar gören ürünün cinsini,
 - Rizikonun gerçekleştiği arazinin ilçe, köy ve mevkiini,
- belirterek hasar ihbarında bulunmak zorundadır. Ancak, bu süre rizikonun gerçekleşme tarihinden itibaren 30 günüdür.

Sigortalı, Havuzun isteği üzerine, rizikonun gerçekleşme nedenlerini ayrıntılı şekilde belirlemekle, zarar

miktariyla delilleri saptamakla, yararlı bilgi ve belgeleri gecikmeksizin Havuza veya eksperlere vermekle yükümlüdür.

B.2. Koruma Önlemleri ve Kurtarma

Sigortalı, bu sigortayla teminat altına alınan rizikoların gerçekleşmesi halinde, zararı önlemeye, azaltmaya ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla yükümlüdür. Bu çerçevede sigortalı;

- a) Rizikonun gerçekleşmesinden zararın belirlenmesine kadar geçen zaman içinde, hasara uğrayan ürünün gelişmesi için, sigortalı değilmişçesine gereken bakımı göstermek ve bu amaçla, Havuz tarafından verilen talimatlara uymakla,
- b) Tazminat yükümlülüğü ve miktarının saptanması için Havuzun veya eksperlerin sigortalı bitkisel ürünler ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları araştırma ve incelemelere izin vermekle,
- c) Zarar, Havuz veya eksperler tarafından belirleninceye kadar, sigorta konusu hasarlı ürün üzerinde, hasarın saptanmasını güçleştirecek veya hasar miktarını artıracak nitelikte herhangi bir değişiklik yapmamakla, yükümlüdür.

Hasat edilebilecek hale gelmiş ürünlerde, hasar tespitinin yapılabilmesi için, Havuz veya eksperlerin onayını almak kaydı ile hasarlı tarla, bağ ve bahçelerde zararı doğru tespit etmeye yardım edecek şekilde ve miktarda, uygun yerlerinden örnek kısımlar ve parçalar biçilmeksizin ve toplanmaksızın hasada devam edilebilir.

B.3. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Havuzun Hakları

Riziko gerçekleştiğinde, Havuz veya eksperler, sigorta kapsamındaki maddi değerleri koruma altına almak ve zararı azaltmak amacıyla, makul ve uygun şekillerde, hasara uğrayan yere girebilirler. Havuz bu şekilde hareket etmekle herhangi bir tazminat sorumluluğu yüklenmiş olmaz ve sözleşme hükümlerinden doğan haklarının herhangi birinden feragat etmiş sayılmaz.

B.4. Hasarın Tespiti

Sigorta edilmiş ürünlerde teminat kapsamında meydana gelen hasarın nedeni, niteliği ve miktarı, Havuz veya eksperlerin belirlemelerine göre taraflar arasında mutabık kalınmak suretiyle tespit edilir.

B.5. Tazminat Hesabı

Tazminatın hesabında, poliçede belirtilen ürünün hasat tarihinde piyasada oluşmuş rayiç bedeli ve hasar tespitinde belirlenen ürün verimi esas alınır. Ancak, bu bedel ve ürün verimi hiçbir şekilde poliçede yazılı değerlerden yüksek olamaz. Fazla prim alınmış ise iade edilir.

Muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.

Tazminat hesabında hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır.

Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet tutarı indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Kısmi hasarlara ilişkin ödemeler, hiç bir zaman tam hasar halinde ödenecek tazminatı aşamaz.

B.6. Yeniden Ekim / Dikim

Sigortalı ürünün tamamının veya bir kısmının yeniden ekim/dikime imkân veren erken bir gelişme devresinde hasara uğraması durumunda; tarafların aynı ürünün yeniden ekim/dikimine karar vermesi halinde, sigortalının hasar tarihine kadar hasar gören ürüne yapmış olduğu tespit edilen ekim/dikim ve bakım masrafları herhangi bir muafiyet uygulanmaksızın ödenir.

Farklı bir ürünün yeniden ekim/dikimine karar verilmesi halinde, mevcut poliçe, gün esaslı usulüne göre iptal edilir. Yeni ürün için ayrı bir poliçe düzenlenir.

Ekim/dikim için ödenen masraf tutarı, yeniden ekim/dikimi yapılan üründe meydana gelebilecek hasar bedelinden mahsup edilir.

Yeniden ekim/dikim ile ilgili olarak, herhalükârda sigorta bedelini aşmamak kaydıyla, üretici tarafından yapılan masraflar kadar ödeme yapılır.

Aşağıda belirtilen haller, yeniden ekim/dikim kapsamı dışındadır:

- a) Poliçede belirtilen miktarın üzerinde ürün elde edileceğinin belirlenmesi.
- b) Üretim yılı içinde daha önce yeniden ekim/dikim ödemesi yapılmış olması.
- c) Yeniden ekim/dikim koşullarının elverişli olmadığı belirlenmesi.

B.7. Tazminatın Ödenmesi

Kesinleşmiş olan tazminat miktarı en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir.

Sözleşme süresi içinde kısmi hasarların oluşması durumunda, toplam tazminat tutarı hasat sonrası bir defada ödenir.

B.8. Tazminat Miktarının Eksilmesi veya Tazminat Hakkının Düşmesi

Rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortalının/sigorta ettirenin yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu zarar miktarında bir artış olursa, bu suretle artan kısım ödenecek tazminattan indirilir.

Sigortalı/sigorta ettiren, teminat kapsamındaki bazı risklerin gerçekleşmesine kasten sebep olur veya zarar miktarını kasten artırıcı eylemlerde bulunursa, sözleşmeden doğan hakları düşer.

Sigortalı ürünün sigorta/teminat başlangıç tarihinden önce hasara uğradığı tespit edildiği takdirde bu hasara ilişkin tazminat talebi reddedilir.

B.9. Hasar ve Tazminatın Sonuçları

Rizikonun gerçekleşmesi ile sigortalı ürünün bütününde tam hasar meydana geldiği takdirde, sigorta teminatı sona erer.

Kısmi hasarlarda sigorta teminatı, poliçede belirtilen bitiş tarihine veya bitiş tarihinden önce hasat edilene kadar meydana gelebilecek diğer hasarlar için devam eder.

C. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1. Sigorta Priminin Ödenmesi, Havuzun Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü

Sigorta ettirenin prim yükümlülüğünün tamamının veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa, peşinatın sözleşme yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde, poliçe teslim edilmiş olsa dahi, sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır.

Sigorta ettiren, prim yükümlülüğünün tamamını veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır. Sigorta ettiren, kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi halinde, Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin ödenecek tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir.

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, sigortacının sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün esaslı üzerinden hesaplanarak fazlası sigorta ettirene iade edilir.

C.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigortacı bu sigortayı, sigorta ettirenin ön bilgi formunda ve eklerinde yazılı beyanı ile sigortalının Çiftçi Kayıt Sistemi bilgilerine dayanarak yapar.

Sigorta ettirenin beyanının gerçeğe aykırı veya eksik olduğunun tespit edilmesi halinde, sözleşmenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek durumlarda; sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak, aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Caymanın veya feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Sigorta ettirenin, kasıtlı olarak gerçeğe aykırı veya eksik beyanda bulunduğu anlaşılırsa, sigortacı, riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

Sigorta ettirenin kastı bulunmadığı durumlarda, rizikonun, sigortacı, durumu öğrenmeden önce veya cayma ya da feshin hüküm ifade etmesi için geçecek sürede gerçekleşmesi halinde sigortacı, tazminatı, tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

Süresinde kullanılmayan cayma veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3. Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları

Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra sigorta ettiren, poliçe üzerinde veya çiftçi kayıt sisteminde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı sekiz gün içinde durumu sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.

Değişiklik, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerden ise,

a) Sigortacı, değişikliği öğrendiği tarihten itibaren sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutabilir.

b) Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme sekiz gün içerisinde feshedilebilir.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esasından hesaplanır ve fazlası iade edilir. Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektiren hallerden ise, Havuz, bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını sigorta ettirene iade eder.

Sigortacının, sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren değişiklik hallerinde:

a) Sigortacı durumu öğrenmeden önce, b) Sigortacının fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde,

c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde

riziko gerçekleşirse, tazminat tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir.

C.4. Birden Çok Sigorta

Sigortalı ürünler üzerine sigortalı başka sigortacılarla aynı rizikolara karşı başka sigorta sözleşmesi yapamaz.

C.5. Mülkiyet Değişikliği

Sözleşme süresi içinde, malikin herhangi bir suretle değişmesi ve bu değişikliğin belgelenmesi halinde sigortanın hükmü devam eder ve sigorta ettirenin/sigortalının sözleşmeden, doğan hak ve yükümlülükleri, değişiklik tarihinden itibaren yeni sahibine geçer.

C.6. Tebligatlar

Sigortalının, sigortacının ve Havuzun tebligatlarında, Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

C.7. Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve Havuz adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla, sigorta ettirene/sigortalıya ait öğreneceği ticari ve mesleki sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan müteselsilen sorumludur.

C.8. Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle Havuz veya sigortacı aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, Havuzun, sigortacının merkezinin veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının veya rizikonun gerçekleştiği yerde; sigortacı veya Havuz ya da yetkili kıldığı kişiler tarafından açılacak davalarda ise, davalının ikametgâhının bulunduğu yerde ticaret davalarına bakmakla görevli mahkemedir.

C.9. Zaman aşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zaman aşımına uğrar.

C.10. Yürürlük

Bu genel şartlar 16/03/2007 tarihinde yürürlüğe girer

EK 8: DEVLET DESTEKLİ SERA SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

DEVLET DESTEKLİ SERA SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta ile, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen risklerin, Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş Kontrollü Örtü Altı Üretimin Uygulanmasına ilişkin mevzuata uygun olarak kayıt altına alınan ve risk değerlendirmesi sonucunda sigortaya kabulü uygun görülen seralara ve içindeki ürünlere poliçede belirtilen risklerin doğrudan neden olacağı maddi zararlar, sigorta bedeline kadar teminat altına alınmıştır.

Bu genel şartların uygulanmasında, ekli tanımlamalar ile teknik şartlar dikkate alınır.

Teminat altına alınan riskler poliçede belirtilir.

A.2. Teminatın Kapsamı

Sigorta bedeli, aşağıdaki unsurlardan oluşur:

- Sera içindeki ürünün üretim devresi sonunda ulaşması beklenen değeri veya sigorta süresi içinde birden fazla devrede ürün alınıyorsa, bu ürünlere ait üretim planına göre söz konusu ürünlerin üretim sonlarında ulaşması beklenen değerlerinin toplamı.
- Seranın örtü malzemesi ve işçilik ücretleri de dâhil yeniden yapım bedeli.
- Seranın iskelet ve diğer yapı malzemesiyle işçilik ücretleri de dâhil yeniden yapım bedeli.
- Isıtma, havalandırma, gübreleme, ilaçlama ve sulama tesisatı gibi seranın esaslı unsuru sayılabilecek cihaz ve tesisatın yeniden tesis bedeli.

A.3. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki haller nedeni ile meydana gelen zararlar sigortanın kapsamı dışındadır:

- Seranın kusurlu planlanmasından ya da planın kusurlu uygulanmasından ileri gelen zararlar.
- Sera yapımında kusurlu malzeme kullanılması ve kusurlu işçilik nedeniyle meydana gelen zararlar.
- Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, çatışma (savaş ilan edilmiş olsun veya olmasın), iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen zararlar.
- Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu zararlar. (Bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsayacaktır).
- Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar.
- Kamu otoritesi tarafından sera ve ürün üzerinde yapılacak tasarruflar sebebiyle meydana gelen bütün zararlar.
- Sigortalı veya fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kastından veya ağır kusurundan kaynaklanan zararlar.
- İskelet malzemesi ahşap olan seralarda meydana gelen zararlar.
- Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı zararlar.
- Don ve soğuk hava nedeniyle sera içindeki üründe meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- Bir hasardan sonra ürünlerin dış hava şartlarından korunacak şekilde gerekli önlemlerin 24 saat içinde alınmaması sonucunda üründe meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- Kar, kar yükü ve su basması sonucu oluşan hasarlar.
- Hastalık ve zararlar nedeniyle meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- Sigorta başlangıcından önce mevcut olan çatlak ve yamalı camlar.

A.4. Muafiyet ve Müşterek Sigorta

Meydana gelen zararın, sigorta bedelinin belli bir oranına veya miktarına tekabül eden kısmının tazmin edilmemesi kararlaştırılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen muafiyetin yanısıra, sigorta ettirenin belirli bir müşterek sigorta oranıyla hasara iştirak etmesi kararlaştırılabilir.

Belirlenen muafiyet ve müşterek sigorta oranı poliçenin ön yüzünde belirtilir.

Hasarın birden fazla riskten kaynaklanması ve hangi riskin ne oranda zarara sebebiyet verdiğinin ayrıştırılmaması durumunda, tazminatın hesabında hasara neden olan risklerden muafiyeti en yüksek olanın oranı uygulanır.

A.5. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Sigortacı, sigorta ettiren tarafından doldurulan ön bilgi formunu Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş örtü altı kayıtları ile teyit ederek, sigorta ettirenin başvurusunu kabul eder ve poliçeyi düzenler.

Sigorta ettirenin beyanı ile Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş örtü altı kayıtlarındaki bilgilerin farklı olması durumunda, poliçe örtü altı kayıt bilgilerinin güncellenmesi halinde tanzim edilir.

A.6. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, aksi kararlaştırılmadıkça, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, poliçenin düzenlendiği saatte başlar ve aynı saatte sona erer.

Sigorta teminatı, her ürün dönemine ait fidelerin ve/veya fidanların seralara dikimi ile başlar ve hasadın bitmesiyle son bulur. Bununla beraber sigorta teminatı, poliçe bitiş tarihinden önce teminat altına alınmış her bir unsur açısından;

- Ürünün tam hasara uğraması,
- Ürünün tamamen hasat edilmesi,
- İskelet, örtü ve teknik donanımın tam hasara uğraması,
- Sözleşmenin feshedilmesi, hallerinde sona erer.

A.7. Aşkın Sigorta

A.2. maddesinin (b), (c) ve (d) bentleri ile ilgili olarak; sigorta bedeli sigorta edilen menfaatin hasara uğradığı andaki yeniden yapım/tesis bedelini aşarsa sigortanın bu bedeli aşan kısmı geçersizdir. Sigorta süresi içinde haberdar olan Havuz bu durumu sigortalıya ihbar eder ve sigorta bedelini ve primin bu aşkın bedele ait kısmını indirir, fazlasını sigortalıya iade eder.

A.8. Eksik Sigorta

A.2. maddesinin (b), (c) ve (d) bentleri ile ilgili olarak; sigorta bedeli, sigorta edilen menfaatin, hasara uğradığı andaki yeniden yapım/tesis bedelinden düşük olduğu takdirde, Havuz aksine bir sözleşme bulunmadıkça sigorta bedelinin yeniden yapım/tesis bedeline oranı neden ibaret ise zararın o kadarından sorumludur.

B. HASAR ve TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı, rizikonun gerçekleşmesi halinde aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

Rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç 24 saat içinde ekspere, sigortacıya, acentesine, Havuz merkez adresine ya da poliçede bildirilen adreslere ;

- Adı, soyadı ve adresini,
- T.C. Kimlik no, veya sigorta poliçe numarasını,
- Rizikonun gerçekleştiği gün ve saati,
- Hasar nedenini,
- Rizikonun gerçekleştiği seranın, bulunduğu il, ilçe, köy ve mevkilerini, belirterek hasar ihbarında bulunmak zorundadır.

Diğer taraftan, sigortalı;

- Havuzun isteği üzerine, rizikonun gerçekleşme nedenlerini ayrıntılı şekilde belirlemeye, zarar miktarıyla delilleri saptamaya yararlı bilgi ve belgeleri gecikmeksizin Havuza veya eksperlere vermekle,
- Tazminat yükümlülüğü ve miktarının saptanması için Havuzun veya eksperlerin sigorta konusu sera ve serada yetiştirilen ürün ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları araştırma ve incelemelere izin vermekle, yükümlüdür.

B.2. Koruma Önlemleri ve Kurtarma

Sigortalı;

- Bu sigortayla teminat altına alınan rizikoların gerçekleşmesi halinde, zararı önlemeye, azaltmaya ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla,
- Rizikonun gerçekleşmesinden zararın belirlenmesine kadar geçen zaman içinde, hasara uğrayan sera ve serada yetiştirilen ürünün gelişmesi için, sigortalı değilmişçesine gereken bakımı göstermek ve bu amaçla Havuz tarafından verilen talimatlara uymakla,
- Zarar, Havuz veya eksperler tarafından belirleninceye kadar sigorta konusu hasarlı sera ve serada yetiştirilen ürün üzerinde hasarın saptanmasını güçleştirecek veya hasar miktarını artıracak nitelikte herhangi bir değişiklik yapmamakla, yükümlüdür.

B.3. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Havuzun Hakları

Riziko gerçekleştiğinde, Havuz veya eksperler sigorta kapsamındaki maddi değerleri koruma altına almak ve zararı azaltmak amacıyla, makul ve uygun şekillerde, hasara uğrayan yere girebilirler. Havuz bu şekilde hareket etmekle herhangi bir tazminat sorumluluğu yüklenmiş olmaz ve sözleşme hükümlerinden doğan haklarının herhangi birinden feragat etmiş sayılmaz.

B.4. Hasarın Tespiti

Sigorta edilmiş sera ve serada yetiştirilen üründe teminat kapsamında meydana gelen zararların nedeni, niteliği ve miktarı, Havuzun veya eksperlerin belirlemelerine göre taraflar arasında mutabık kalınmak suretiyle tespit edilir.

B.5. Tazminat Hesabı

A.2. maddesinin (b), (c) ve (d) bentleri ile ilgili olarak; tazminat hesabında, aşkın sigorta ve eksik sigorta uygulamaları saklı kalmak kaydıyla, sigorta ettirenin beyan ettiği ve poliçede belirtilmiş olan sigorta bedelleri esas alınır.

Serada üretimi yapılan ürün ile ilgili tazminat hesabında; poliçede belirtilen ürünün hasat tarihinde piyasada oluşmuş rayiç bedeli ve hasar tespitindeki ürün bedeli esas alınır.

Hasar oranı, her bir unsurun sigorta bedelinin bir oranı şeklinde belirlenir. Muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.

Tazminatın hesabında hasar miktarından poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısım esas alınır.

Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Kısmi hasarlara ilişkin ödemeler, hiç bir zaman tam hasar halinde ödenecek bedeli aşamaz.

B.6. Tazminatın Ödenmesi

Kesinleşmiş olan tazminat miktarı en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir.

Sözleşme süresi içinde ürünlerde kısmi hasarların oluşması durumunda, toplam tazminat tutarı üretim dönemi sonunda bir defada ödenir.

B.7. Tazminat Miktarının Eksilmesi veya Tazminat Hakkının Düşmesi

Rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortalının / sigorta ettirenin yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu zarar miktarında bir artış olursa, bu suretle artan kısım ödenecek tazminattan indirilir.

Sigortalı / sigorta ettiren, teminat kapsamındaki bazı risklerin gerçekleşmesine kasten sebep olur veya zarar miktarını kasten artırıcı eylemlerde bulunursa, sözleşmeden doğan hakları düşer.

Sigortalı sera ve içindeki ürünün sigorta/teminat başlangıç tarihinden önce hasara uğradığı tespit edildiği takdirde bu hasara ilişkin tazminat talebi reddedilir.

B.8. Hasar ve Tazminatın Sonuçları

Rizikonun gerçekleşmesi ile sigortalı seranın herhangi bir unsurunun bütününde tam hasar meydana geldiği takdirde, tam hasar meydana gelen unsur için sigorta teminatı sona erer.

Kısmi hasarlarda sigorta teminatı poliçede belirtilen bitiş tarihine veya yetiştirilen ürün için bitiş tarihinden önce tamamı hasat edilene kadar meydana gelebilecek diğer hasarlar için devam eder.

Havuz, yaptığı tazminat ödemesi tutarınca hukuken sigortalı yerine geçer ve sigortalının zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı dava hakkı varsa, bu hak tazmin ettiği bedel nispetinde Havuza intikal eder. Sigortalı Havuza ikame edebileceği davaya yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermeye zorunludur.

C. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1. Sigorta Priminin Ödenmesi, Havuzun Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü

Sigorta ettirenin prim yükümlülüğünün tamamının veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa, peşinatın sözleşme yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde poliçe teslim edilmiş olsa dahi Havuzun sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır.

Sigorta ettiren, prim yükümlülüğünün tamamını veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır veya poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirene bildirilir.

Sigorta ettiren kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi halinde, Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin ödenecek tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir.

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, Havuzun sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün esaslı üzerinden hesaplanarak fazlası sigorta ettirene iade edilir.

C.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigortacı bu sigortayı Sigorta Ettirenin ön bilgi formunda ve eklerinde yazılı beyanı ile sigortalının Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş örtü altı kayıt bilgilerine dayanarak yapar.

Sigorta Ettirenin beyanının gerçeğe aykırı veya eksik olduğunun tespit edilmesi halinde, sözleşmenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek durumlarda; sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Caymanın veya feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Sigorta ettirenin kasıtlı olarak, gerçeğe aykırı veya eksik beyanda bulunduğu anlaşılırsa, sigortacı, riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

Sigorta ettirenin kastı bulunmadığı durumlarda, rizikonun, sigortalının durumu öğrenmesinden önce veya cayma ya da feshin hüküm ifade etmesi için geçecek sürede gerçekleşmesi halinde, sigortacı, tazminatı, tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

Süresinde kullanılmayan cayma veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3. Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları

Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra sigorta ettiren, poliçe üzerinde veya çiftçi kayıt sisteminde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı sekiz gün içinde durumu sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.

Değişiklik, sigortalının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerden ise,

a) Sigortacı değişikliği öğrendiği tarihten itibaren, sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutabilir.

b) Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde, sözleşme sekiz gün içerisinde feshedilebilir.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektiren hallerden ise, sigortacı, bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını sigorta ettirene iade eder.

Sigortalının, sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren değişiklik hallerinde:

a) Sigortacı durumu öğrenmeden önce,

b) Sigortalının fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde,

c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde

riziko gerçekleşirse, tazminat tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir.

C.4. Birden Çok Sigorta

Sigortalı, sigortalanmış sera üzerine başka sigortacı ile aynı rizikolara karşı başka sigorta sözleşmesi yapamaz.

C.5. Mülkiyet Değişikliği

Sözleşme süresi içinde, malikin herhangi bir suretle değişmesi ve bu değişikliğin Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları ile belgelenmesi halinde sigortalının hükmü devam eder ve sigorta ettirenin/sigortalının sözleşmeden, doğan hak ve yükümlülükleri, değişiklik tarihinden itibaren yeni sahibine geçer.

C.6. Tebligatlar

Sigortalının, sigortalının ve Havuzun tebligatlarında, Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

C.7. Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve Havuz adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla, sigorta ettirene/sigortalıya ait öğreneceği ticari ve mesleki sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan müteselsilen sorumludur.

C.8. Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle Havuz veya sigortacı aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, Havuzun, sigortacının merkezinin veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının veya rizikonun gerçekleştiği yerde; sigortacı veya Havuz veya yetkili kıldığı kimseler tarafından açılacak davalarda ise, davalının ikametgâhının bulunduğu yerde ticaret davalarına bakmakla görevli mahkemedir.

C.9. Zaman aşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zaman aşımına uğrar.

C.10. Yürürlük

Bu genel şartlar 16/03/2007 tarihinde yürürlüğe girer

EK 9: DEVLET DESTEKLİ HAYVAN HAYAT SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

DEVLET DESTEKLİ HAYVAN HAYAT SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta ile, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenecek büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda, A.2 maddesinde belirtilen haller nedeniyle meydana gelen zararlar aşağıda yazılı esas ve şartlara göre karşılanır.

Bu genel şartların uygulanmasında, ekli tanımlamalar ile teknik şartlar dikkate alınır.

A.2. Teminat Kapsamındaki Riskler

Bu sigorta, sigortalı büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda;

- A.3 maddesinin (a) fıkrasında belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü hayvan hastalıkları ve gebelik, doğum veya cerrahi müdahale, yavru atma ve yavru ölümü,
- Her türlü kazalar, yılan ve böcek sokması,
- Zehirli çayır otları ve yeme bağlı zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler ve güneş çarpması,
- Yangın veya infilâk

sebebiyle meydana gelen ölümler ve mecburi kesimler nedeniyle sigortalının doğrudan doğruya uğradığı maddi zararı temin eder.

Teminat altına alınan riskler poliçede belirtilir.

A.3. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki haller dolayısıyla meydana gelen zararlar sigorta teminatının dışındadır:

- Sığır vebası, tüberküloz, bruselloz, şap ve BSE hastalıkları ve 3285 Sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa göre ihbarı mecburi tüm bulaşıcı hastalıklar, (antrax ve kuduz hariç)
- Hırsızlık, kaybolma ve değiştirme halleri,
- Yarış, oyun veya mukavemet denemelerinden meydana gelen ölümler, öldürmeler ve mecburi kesimler,
- Sigortalanacak damızlık ve süt sığırlarına miknatis yutturulmaması durumunda, RPT ve buna bağlı hastalıklar,
- Teknik şartlarda belirtilen aşı programındaki aşuların yaptırılmaması, karantina tedbirlerine uyulmaması ve gerekli tedbirlerin alınmaması sonucunda, meydana gelebilecek hastalıklar sonucu ölümler, itlaf ve mecburi kesimler,
- Koyun, keçi ve sığırlarda, iç (endo) ve dış (ekto) parazit mücadelesinin yapılmaması halinde bu hastalıklardan meydana gelen ölüm, öldürme ve mecburi kesimler,
- Kalıtsal anomalilere bağlı her türlü hastalıklar sonucu, ölüm, öldürme ve mecburi kesimler,
- Teknik şartlar doğrultusunda kimliklendirilmesi yapılmamış hayvanlar,
- Poliçe başlangıç tarihinden itibaren iki haftalık (14 gün) bekleme süresi içinde ortaya çıkan hastalıklar (paraziter, mikrobiyel, viral) nedeniyle meydana gelen ölüm, öldürme, mecburi kesim, yavru atma ve yavru ölümleri,
- Sigortalı hayvanlarda bulaşıcı hastalık çıktığı zaman, eksperlerce onaylanmadığı takdirde, sirayete maruz hayvanların durumu ile ilgili hayvan sahibi tarafından alınacak kararlar sonucu meydana gelen ölümler, itlaf edilmeler veya mecburi kesimler,
- Grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar,
- Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dahil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar,
- Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen bütün zararlar,
- Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar. (Bu bentte geçen yanma deyimini kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar),
- Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda sigortalı hayvan üzerinde yapılacak tasarruflardan meydana gelen ölümler, itlaf ve mecburi kesimler,
- Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı zararlar.

A.4. Muafiyet ve Müşterek Sigorta

Meydana gelen zararın, sigorta bedelinin belli bir oranına veya miktarına tekabül eden kısmının tazmin edilmemesi kararlaştırılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen muafiyetin yanısıra, sigorta ettirenin belirli bir müşterek sigorta oranıyla hasara iştirak etmesi kararlaştırılabilir.

Belirlenen muafiyet ve müşterek sigorta oranı poliçenin ön yüzünde belirtilir.

A.5. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Sigorta ettirenin başvurusu, sigorta ettiren tarafından doldurulan ön bilgi formu Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları ile teyit edilerek, yapılacak risk inceleme sonucuna göre kabul edilir ve poliçe düzenlenir.

Sigorta ettirenin beyanı ile Çiftçi Kayıt Sistemi bilgilerinin farklı olması durumunda, poliçe, Çiftçi Kayıt Sistemindeki bilgilerin güncellenmesi halinde tanzim edilebilir.

A.6. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, aksi kararlaştırılmadıkça poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, poliçenin düzenlendiği saatte başlar ve aynı saatte sona erer.

A.7. Aşkın Sigorta

Sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin değerini aşarsa sigortanın bu değeri aşan kısmı geçersizdir. Sigorta süresi içinde durumdan haberdar olan sigortacı bu durumu sigortalıya ihbar eder ve sigorta bedelini ve primin bu aşkın bedele ait olan kısmını indirir ve fazlasını sigortalıya iade eder.

A.8. Eksik Sigorta

Poliçede belirtilen sigorta bedeli, sigorta edilen menfaatin, hasara uğradığı andaki değerinden düşük olduğu takdirde, sigortacı, aksine bir sözleşme bulunmadıkça sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranı neden ibaret ise zararın o kadarından sorumludur.

B. HASAR ve TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı, rizikonun gerçekleşmesi halinde aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

Rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç 24 saat içinde ekspere, sigortacıya, acentesine, Havuz merkez adresine ya da poliçede bildirilen adreslere,

- Adı, soyadı ve adresini,
 - T.C. Kimlik veya sigorta poliçe numarası,
 - Rizikonun gerçekleştiği gün ve saati,
 - Hasar nedenini,
 - Zarar gören hayvana ilişkin bilgileri,
 - Rizikonun gerçekleştiği yerin açık adresini,
- belirtmek, hasar ihbarında bulunmak zorundadır.

Sigortalı, mecburi kesime sevki söz konusu olan hayvanların, saha şartları el verdiği takdirde mezbahane kesimi ve mezbahane kesim tutanağını, ölen hayvanlarda ise il/ilçelerde zabıta görevlilerinin veya köylerde ihtiyar heyetince düzenlenen imha tutanağını matbu hasar raporu ekinde göndermekle yükümlüdür.

B.2. Koruma Önlemleri ve Kurtarma

Sigortalı, bu sigortayla teminat altına alınan rizikoların gerçekleşmesi halinde, zararı önlemeye, azaltmaya ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla yükümlüdür. Bu çerçevede sigortalı;

- Sigortalı hayvanın hastalanması veya kazaya uğraması halinde bir veteriner hekim marifetiyle gerekli tedbirleri almak,
- Tazminat yükümlülüğü ve miktarının saptanması için Havuz veya eksperin sigortalı hayvanlar ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları araştırma ve incelemelere izin vermek,
- Havuzun isteği üzerine, rizikonun gerçekleşme nedenlerini ayrıntılı şekilde belirlemeye, zarar miktarıyla delilleri saptamaya yararlı bilgi ve belgeleri gecikmeksizin Havuza veya ekspere vermek yükümlülüğündedir.

Sigortalı, bulaşıcı bir hastalık baş gösterdiğinde;

- Hasta ve sağlam hayvanlarını ayırmak,
- Hastalığı Havuza ve Tarım il/ilçe müdürlüklerine bildirmek,
- 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu gereğince ilgililer tarafından öngörülen tedbirleri almak,
- Sigortalanan hayvanlarını poliçede yazılı amaçlar dışında kullanmamak, kullandırmamak ve imkan nispetinde bunlara iyi bakmak,
- Havuzun yapacağı kontroller sonucunda önereceği tedbirleri almak, ile yükümlüdür.

B.3. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Havuzun ve Sigortacının Hakları

Havuz, kendi elemanları veya eksperler aracılığıyla sigortalı hayvanın sağlık durumunu, niteliklerini, bakım ve beslenme koşullarını makul surette kontrol ettirme yetkisine sahiptir.

Ayrıca;

- a) Barınakların bakımsızlığı ve temiz tutulmaması,
 - b) Teknik şartlarda yer alan aşı programında belirtilen aşuların yapılmaması,
 - c) Hijyen ve bio-güvenlik tedbirlerinin alınmaması,
 - d) Hayvana fena muamele ve eziyet edilmesi,
 - e) Bakım ve gıda noksanlığı,
 - f) Hayvanın aşırı derecede çalıştırılması,
 - g) Hayvanın poliçede yazılı amaçlar dışında kullanılması,
 - h) Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun gerektirdiği tedbirlerin alınmamış olması
- gibi sigortalının kusurları tespit edildiği takdirde sigortacı tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sözleşmeyi feshedebilir.

B.4. Hasarın Tespiti

Sigorta edilmiş hayvanlarda meydana gelen hasarın nedeni, niteliği ve miktarı Havuz veya eksperlerin belirlemelerine göre taraflar arasında mutabık kalınmak suretiyle tespit edilir.

B.5. Tazminat Hesabı

Tazminat hesabında, poliçede yazılı olan hayvan birim fiyatı, aşkın sigorta ve eksik sigorta uygulamaları saklı kalmak kaydıyla, esas alınır. Poliçe muafiyetli ise, muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.

Tazminat hesabında hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır.

Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Hayvanın etinden, derisinden ve benzeri kısımlarından faydalanılabileceği hallerde bu kısımlara ait bedel ile ölümün doğumdan kaynaklanması halinde kurtarılan yavrunun teknik şartlara göre belirlenen şekilde değeri ödenecek tazminattan sovtaj olarak düşülür.

Ödenecek tazminat tutarı, eksperin raporunda belirtilen veya rapor içeriğine atfen belirlenen kusur oranı düşüldükten sonra ödenir.

Yavru atma teminatı ile ilgili tazminat hesabı teknik şartlarda belirtildiği şekilde uygulanır.

B.6. Tazminatın Ödenmesi

Kesinleşmiş olan tazminat miktarı, en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir.

B.7. Tazminat Miktarının Eksilmesi veya Tazminat Hakkının Düşmesi

Rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigorta ettiren/sigortalının yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu zarar miktarında bir artış olursa, bu suretle artan kısım ödenecek tazminattan indirilir.

Sigorta ettiren/sigortalı, rizikonun gerçekleşmesine kasten sebebiyet verir veya zarar miktarını kasten artırıcı eylemlerde bulunursa, sözleşmeden doğan hakları düşer.

Sigortalı hayvanın mecburi kesime sevkini gerektiren durumlarda, hayvanın kasten ölüme terk edildiğinin tespit olunması halinde sigortalıya tazminat ödenmez.

B.8. Hasar ve Tazminatın Sonuçları

Havuz, yaptığı tazminat ödemesi tutarınca hukuken sigortalı yerine geçer ve sigortalının zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı ortaya çıkan yasal hakları tazmin ettiği bedel nispetinde Havuza intikal eder. Sigortalı, Havuza ikame edebileceği davaya yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermeye zorunludur.

Sigorta teminatı, teminat altına alınan rizikonun gerçekleşmesi ile sona erer.

C. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1. Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigortalının Temerrüdü

Sigorta priminin tamamının veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın sözleşme yapılır yapılmaz poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde, poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır.

Sigorta ettiren, prim yükümlülüğünün tamamını veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır. Sigorta ettiren, kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da

yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi halinde, Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin ödenecek tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir.

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, Havuzun sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün esaslı üzerinden hesaplanarak fazlası sigorta ettirene iade edilir.

C.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigortacı, bu sigortayı sigorta ettirenin ön bilgi formunda ve eklerinde yazılı beyanı ile sigortalının Çiftçi Kayıt Sistemi bilgilerine dayanarak yapar.

Sigorta ettirenin beyanının gerçeğe aykırı veya eksik olduğunun tespit edilmesi halinde, sözleşmenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek durumlarda; sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Caymanın veya feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Sigorta ettirenin kasıtlı olarak gerçeğe aykırı veya eksik beyanda bulunduğu anlaşılırsa, sigortacı, riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

Sigorta ettirenin kastı bulunmadığı durumlarda, rizikonun, sigortacı durumu öğrenmeden önce veya cayma ya da feshin hüküm ifade etmesi için geçecek sürede gerçekleşmesi halinde sigortacı, tazminatı, tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

Süresinde kullanılmayan cayma veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3. Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları

Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra poliçe üzerinde veya çiftçi kayıt sisteminde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı sekiz gün içinde durumu Havuza bildirmekle yükümlüdür.

Değişiklik, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerden ise;

a) Sigortacı değişikliği öğrendiği tarihten itibaren sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutabilir.

b) Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme müteakip sekiz gün içerisinde feshedilebilir.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektirir hallerden ise, sigortacı, bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını sigorta ettirene iade eder.

Sigortacının, sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren değişiklik hallerinde:

a) Sigortacı durumu öğrenmeden önce,

b) Sigortacının fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde,

c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde riziko gerçekleşirse, tazminat tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir.

C.4. Birden Çok Sigorta

Sigortalanmış hayvanlar üzerine sigortalı başka sigortacılar ile aynı rizikolara karşı sigorta sözleşmesi yapamaz.

C.5. Mülkiyet Değişikliği

Sözleşme süresi içinde, malikin herhangi bir suretle değişmesi ve bu değişikliğin Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları ile belgelenmesi halinde sigortanın hükmü devam eder ve sigorta ettirenin/sigortalının sözleşmeden, doğan hak ve yükümlülükleri, değişiklik tarihinden itibaren yeni sahibine geçer.

C.6. Tebligatlar

Sigortalının, sigortacının ve Havuzun tebligatlarında, Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

C.7. Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve Havuz adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla, sigorta ettirene/sigortalıya ait öğreneceği ticari ve mesleki sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan müteselsilen sorumludur.

C.8. Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle Havuz veya sigortacı aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, Havuzun, sigortacının merkezinin veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının veya rizikonun gerçekleştiği yerde; sigortacı veya Havuz veya yetkili kıldığı kimseler tarafından açılacak davalarda ise, davalının ikametgâhının bulunduğu yerde ticaret davalarına bakmakla görevli mahkemedir.

C.9. Zamanaşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zaman aşımına uğrar.

C.10. Yürürlük

Bu genel şartlar 16/03/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

EK 10: KÜMES HAYVANLARI GENEL ŞARTLARI

DEVLET DESTEKLİ KÜMES HAYVANLARI HAYAT SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenecek, bio-güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış kapalı tesislerde yetiştirilen kümes hayvanlarında A.2 maddesinde belirtilen haller nedeniyle meydana gelen zararlar aşağıda yazılı esas ve şartlara göre karşılanır. Bu genel şartların uygulanmasında, ekli tanımlamalar ve teknik şartlar ile değerlendirme tablosu dikkate alınır.

A.2. Teminat Kapsamındaki Riskler

Bu sigorta ile teminat verilen kümes hayvanlarında;

- 3285 Sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa göre ihbarı zorunlu bulaşıcı hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü kanatlı hayvan hastalıkları,
- Her türlü kazalar ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afetler,
- Yangın veya infilâk sebebiyle meydana gelen ölümler, zorunlu öldürmeler ve mecburi kesimler nedeniyle sigortalının doğrudan doğruya uğradığı zararlar teminat altına alınır. Teminat altına alınan riskler poliçede belirtilir.

A.3. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki haller dolayısıyla meydana gelen zararlar sigorta teminatının dışındadır:

- 3285 Sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununa göre ihbarı mecburi tüm bulaşıcı hastalıklar.
- Kanibalizm, tüy ve yumurta yeme,agalama veya benzeri kötü alışkanlıklar.
- Hayvanların kongenital sakatlıkları ve normal gelişmemeleri.
- Sigortanın başladığı tarihten önce mevcut hastalıklar, beslenme bozukluğu ve yetersizlikleri.
- Poliçe başlangıç tarihinden itibaren, viral hastalıklarda 5 gün, mikrobiyel ve paraziter hastalıklarda 8 günlük bekleme süresi içinde meydana gelen hastalıklar, nedeniyle sigortalı hayvanların ölmesi, öldürülmesi veya kestirilmesi.
- Sigortalının veya fiilinden sorumlu olduğu kişilerin kasıtlı veya ağır kusurlardan meydana gelen ölümler, öldürmeler ve mecburi kesimler.
- Hırsızlık, kaybolma ve yer değiştirme halleri.
- Teknik şartlarda belirtilen aşı programındaki aşuların yaptırılmaması, karantina tedbirlerine uyulmaması ve gerekli tedbirlerin alınmaması sonucunda meydana gelebilecek hastalıklar sonucu ölümler, itlaflar ve mecburi kesimler.
- Sigortalı hayvanlarda bulaşıcı hastalık çıktığı zaman, eksperlerce onaylanmadığı takdirde, sirayete maruz hayvanların durumu ile ilgili hayvan sahibi tarafından alınacak kararlar sonucu, meydana gelen ölümler, itlaf edilmeler veya mecburi kesimler.
- Grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm hasarlar.
- Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dahil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen zararlar.
- Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen bütün zararlar.
- Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar. (Bu bentte geçen yanma deyimi, kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar.)
- Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda, sigortalı hayvan üzerinde yapılacak tasarruflardan, meydana gelen ölümler, itlaflar ve mecburi kesimler.
- Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesine bağlı olarak ortaya çıkan dolaylı zararlar.
- Çiftlik ekipmanları ile ilgili(Jenaratör, fan, otomatik yemlik vb.) arızalardan direkt veya indirekt kaynaklanan kanatlı hayvan hasarları.

A.4. Muafiyet ve Müşterek Sigorta

Meydana gelen zararın, sigorta bedelinin belli bir oranına veya miktarına tekabül eden kısmının tazmin edilmemesi kararlaştırılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen muafiyetin yanısıra, sigorta ettirenin belirli bir müşterek sigorta oranıyla hasara iştirak etmesi kararlaştırılabilir.

Belirlenen muafiyet ve müşterek sigorta oranı poliçenin ön yüzünde belirtilir.

A.5. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Sigorta ettirenin başvurusu, sigorta ettiren tarafından doldurulan ön bilgi formuna istinaden yapılacak risk inceleme sonucuna göre kabul edilir ve poliçe düzenlenir.

A.6. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, aksi kararlaştırılmadıkça poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, poliçenin düzenlendiği saatte başlar ve aynı saatte sona erer.

A.7. Aşkın Sigorta

Sigorta bedeli, sigorta olunan menfaatin değerini aşarsa, sigortanın bu değeri aşan kısmı geçersizdir. Sigorta süresi içinde durumdan haberdar olan sigortacı, bu durumu sigortalıya ihbar eder ve sigorta bedelini ve primin bu aşkın bedele ait olan kısmını indirir ve fazlasını sigortalıya iade eder.

A.8. Eksik Sigorta

Poliçede belirtilen sigorta bedeli, sigorta edilen menfaatin, hasara uğradığı andaki değerinden düşük olduğu takdirde, sigortacı, aksine bir sözleşme bulunmadıkça, sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranı neden ibaret ise zararın o kadarından sorumludur.

B. HASAR ve TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı, rizikonun gerçekleşmesi halinde aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

Rizikonun gerçekleştiğini öğrendiği tarihten itibaren en geç 24 saat içinde ekspere, sigortacıya, acentesine, Havuz merkez adresine ya da poliçede bildirilen adreslere ;

- a) Adı, soyadı ve adresini,
 - b) T.C. Kimlik no. veya sigorta poliçe numarasını,
 - c) Rizikonun gerçekleştiği gün ve saati,
 - d) Hasar nedenini,
 - e) Zarar gören hayvana ilişkin bilgileri
 - f) Rizikonun gerçekleştiği yerin açık adresini,
- belirterek, hasar ihbarında bulunmak zorundadır.

B.2. Koruma Önlemleri ve Kurtarma

Sigortalı, bu sigortayla teminat altına alınan rizikoların gerçekleşmesi halinde, zararı önlemeye, azaltmaya ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri almakla yükümlüdür. Bu çerçevede, sigortalı;

- a) Sigortalı hayvanların hastalanması veya kazaya uğraması halinde bir veteriner hekim marifetiyle gerekli tedbirleri almak,
- b) Tazminat yükümlülüğü ve miktarının saptanması için Havuz veya eksperin sigortalı hayvanlar ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları araştırma ve incelemelere izin vermek,
- c) Havuzun isteği üzerine, rizikonun gerçekleşme nedenlerini ayrıntılı şekilde belirlemeye, zarar miktarıyla delilleri saptamaya yararlı bilgi ve belgeleri gecikmeksizin Havuza veya ekspere vermek yükümlülüğündedir.

Sigortalı, bulaşıcı bir hastalık baş gösterdiğinde;

- a) Hasta ve sağlam hayvanlarını ayırmak,
- b) Hastalığı Havuza ve Tarım il/ilçe müdürlüklerine bildirmek,
- c) 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu gereğince ilgililer tarafından öngörülen tedbirleri almak,
- d) Sigortalanan hayvanlarını poliçede yazılı amaçlar dışında kullanmamak, kullandırtmamak ve olanak nispetinde bunlara iyi bakmak,
- e) Havuzun yapacağı kontroller sonucunda önereceği tedbirleri almak ile yükümlüdür.

B.3. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Havuzun ve Sigortacının Hakları

Havuz, kendi elemanları veya eksperler aracılığıyla sigortalı hayvanların sağlık durumunu, niteliklerini, bakım ve beslenme koşullarını makul surette kontrol ettirme yetkisine sahiptir.

Ayrıca;

- a) Kümeslerin bakımsızlığı ve temiz tutulmaması,
 - b) Teknik şartlarda yer alan aşı programında belirtilen aşuların yapılmaması,
 - c) Hijyen ve bio-güvenlik tedbirlerinin alınmaması veya ihmal edilmiş olması,
 - d) Hayvanlara fena muamele ve eziyet edilmesi,
 - e) Bakım ve beslenme noksanlığı,
 - f) Hayvanların poliçede yazılı amaçlar dışında kullanılması,
- gibi sigortalının kusurları tespit edildiği takdirde sigortacı tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sözleşmeyi feshedebilir.

B.4. Hasarın Tespiti

Sigorta edilmiş hayvanlarda meydana gelen hasarın nedeni, niteliği ve miktarı Havuz veya eksperlerin belirlemelerine göre taraflar arasında mutabık kalınmak suretiyle tespit edilir.

B.5. Tazminat Hesabı

Tazminat hesabında, poliçede yazılı olan hayvan birim fiyatı, aşkın sigorta ve eksik sigorta uygulamaları saklı kalmak kaydıyla, esas alınır.

Tazminata esas birim sigorta bedeli, poliçede yazılı olan birim fiyatın, değerlendirme tablosunun hasar tarihindeki yaşa karşılık gelen oranıyla çarpılması suretiyle bulunur.

Muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.

Tazminat hesabında hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır.

Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Hayvanların etinden, derisinden ve benzeri kısımlarından faydalanılabileceği hallerde bu kısımlara ait bedel ödenecek tazminattan sovtaj olarak düşülür.

Ödenecek tazminat tutarı, varsa eksper raporunda belirtilen veya rapor içeriğine atfen değerlendirilen kusur oranı düşüldükten sonra ödenir.

B.6. Tazminatın Ödenmesi

Kesinleşmiş olan tazminat miktarı en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir.

B.7. Tazminat Miktarının Eksilmesi veya Tazminat Hakkının Düşmesi

Rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortalının yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu zarar miktarında bir artış olursa, bu suretle artan kısım ödenecek tazminattan indirilir.

Sigorta ettiren/sigortalı, rizikonun gerçekleşmesine kasten sebebiyet verir veya zarar miktarını kasten artırıcı eylemlerde bulunursa, sözleşmeden doğan hakları düşer.

Sigortalı hayvanların mecburi kesime sevkini gerektiren durumlarda, hayvanların kasten ölüme terk edildiğinin tespit olunması halinde sigortalıya tazminat ödenmez.

B.8. Hasar ve Tazminatın Sonuçları

Havuz, yaptığı tazminat ödemesi tutarınca hukuken sigortalı yerine geçer ve sigortalının zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı ortaya çıkan yasal hakları tazmin ettiği bedel nispetinde Havuz'a intikal eder. Sigortalı, Havuza ikame edebileceği davaya yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermeye zorunludur. Sigorta teminatı, teminat altına alınan rizikonun gerçekleşmesi ile sona erer.

C. Çeşitli Hükümler

C.1. Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü

Sigorta priminin tamamının veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın sözleşme yapılır yapılmaz poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır.

Sigorta ettiren, prim yükümlülüğünün tamamını veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır. Sigorta ettiren, kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da

yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi halinde, Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.

Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin ödenecek tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir.

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, Havuz'un sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün esaslı üzerinden hesaplanarak fazlası sigorta ettirene iade edilir.

C.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigortacı, bu sigortayı sigorta ettirenin ön bilgi formunda ve eklerinde yazılı beyanına dayanarak yapar.

Sigorta ettirenin beyanının gerçeğe aykırı veya eksik olduğunun tespit edilmesi halinde, sözleşmenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek durumlarda; sigortacı, durumu öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Caymanın veya feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Sigorta ettirenin kasıtlı olarak gerçeğe aykırı veya eksik beyanda bulunduğu anlaşılırsa, sigortacı, riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

Sigorta ettirenin kastı bulunmadığı durumlarda, rizikonun, sigortacı durumu öğrenmeden önce veya cayma ya da feshin hüküm ifade etmesi için geçecek sürede gerçekleşmesi halinde sigortacı, tazminatı, tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

Süresinde kullanılmayan cayma veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3. Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları

Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra, poliçe üzerinde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı sekiz gün içinde durumu Havuz'a bildirmekle yükümlüdür.

Değişiklik, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerden ise;

a) Sigortacı değişikliği öğrendiği tarihten itibaren, sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutabilir.

b) Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde, sözleşme müteakip sekiz gün içerisinde feshedilebilir.

Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektirir hallerden ise, sigortacı bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını sigorta ettirene iade eder.

Sigortacının, sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren değişiklik hallerinde:

a) Sigortacı durumu öğrenmeden önce,

b) Sigortacının fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde,

c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde riziko gerçekleşirse, tazminat tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir.

C.4. Birden Çok Sigorta

Sigortalanmış hayvanlar üzerine, sigortalı başka sigortacı ile aynı rizikolara karşı sigorta sözleşmesi yapamaz.

C.5. Mülkiyet Değişikliği

Sözleşme süresi içinde, malikin herhangi bir suretle değişmesi ve bu değişikliğin belgelenmesi halinde sigortanın hükmü devam eder ve sigorta ettirenin/sigortalının sözleşmeden, doğan hak ve yükümlülükleri, değişiklik tarihinden itibaren yeni sahibine geçer.

C.6. Tebligatlar

Sigortalının, sigortacının ve Havuzun tebligatlarında, Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

C.7. Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve Havuz adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla, sigorta ettirene/sigortalıya ait öğreneceği ticari ve mesleki sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan müteselsilen sorumludur.

C.8. Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle Havuz veya sigortacı aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, Havuzun, sigortacının merkezinin veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının veya rizikonun gerçekleştiği yerde; sigortacı veya Havuz veya yetkili kıldığı kimseler tarafından açılacak davalarda ise, davalının ikametgâhının bulunduğu yerde ticaret davalarına bakmakla görevli mahkemedir.

C.9. Zamanaşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zaman aşımına uğrar.

C.10. Yürürlük

Bu genel şartlar 16/03/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

EK 11: DEVLET DESTEKLİ SU ÜRÜNLERİ SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

DEVLET DESTEKLİ SU ÜRÜNLERİ SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen kapsam dâhilinde, Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş Su Ürünleri Kayıt Sistemine kayıtlı tesislerde yetiştiriciliği yapılan su ürünleri türlerinde A.2 maddesinde belirtilen haller nedeniyle meydana gelen zararlar aşağıda yazılı esas ve şartlara göre karşılanır.

Bu genel şartların uygulanmasında, ekli tanımlamalar ile teknik şartlar dikkate alınır.

Teminat altına alınan riskler poliçede belirtilir.

A.2. Teminatın Kapsamı

Sigorta bedeli, sigorta ettiren/sigortalı tarafından su ürünleri yetiştirme planında beyan edilmiş olan en yüksek aylık stok değer olup; teminat, su ürünlerinin teknik şartlarda belirtilen birim ağırlıklara ulaşmasından sonra başlar.

Bu sigorta, sigortaya kabul edilen su ürünlerinde;

- A.3 maddesinin (a ve b) fıkrasında belirtilen hastalıklar hariç olmak üzere, her türlü hastalık,
- Yetiştiricinin kontrolü dışındaki kirlenme ve zehirlenmeler,
- Her türlü doğal afet,
- Kazalar,
- Predatörler,
- Alg patlaması nedeniyle meydana gelen ölümler ve fiziksel kayıplar sonucu sigortalının doğrudan doğruya uğradığı maddi zararı temin eder.

A.3. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki haller sigorta teminatının dışındadır:

- Sigortanın başlangıcından önceden mevcut olan hastalıklar,
- Poliçe başlangıç tarihinden itibaren 14 günlük bekleme süresi içinde ortaya çıkan (paraziter, bakteriyel, mikrobiyel, viral ve mantari) hastalıklar,
- Stokların yumurta ve larva dönemi ile yavruların tesise geldikten sonraki ilk 5 günlük dönemi,
- Hatalı ve yetersiz besleme,
- Tesiste bulunan yem stoklarının gerektiği gibi muhafaza edilmemesinden ileri gelen zehirlenmeler,
- Sigortalının veya yetiştiricilik tesisinde görevli kişilerin kasıtlı hareketleri ve kusurları,
- Teminat kapsamındaki riskin gerçekleşmesinden sonra meydana gelen dolaylı hasarlar,
- Kullanım izni olan ilaç ve kimyasal maddelerin kullanım kılavuzuna aykırı olarak kullanılması,
- Kullanım izni olmayan ilaç ve kimyasal maddelerin kullanılması,
- Uzmanlar tarafından tavsiye edilen tedavi programına sigortalı tarafından uyulmaması,
- Denizdeki kafeslerde yanlış ağ kullanımı veya balıkların sınıflandırılmasının (boylama) doğru yapılmaması nedeniyle meydana gelecek yara ve sıyrıklar,
- Yetiştiriciden kaynaklanan nedenlerle, karadaki havuzlarda suyun debisinin sigortalının beyan ettiği miktarın altına düşmesi,
- Mekanik veya elektrikli ekipman, teçhizat veya tesisatın zamanla aşınma, yıpranma veya işlevini görememesi (bu tesisat veya teçhizat sigortalı olsun, olmasın),
- İşletme yönetiminin, mekanik veya elektrikli ekipman, teçhizat veya tesisatını gerektiği gibi bakıma tabi tutmaması veya ağır kusuru (bu tesisat veya teçhizat sigortalı olsun, olmasın),
- İşletme yönetimi kaynaklı, su sıcaklığında veya tuzluluğunda meydana gelebilecek ani değişimler,
- Beyan edilen stoklama yoğunluğu üzerinde stoklama yapılması,
- Kanibalizm,
- Hırsızlık
- Kafes ve ağlarda kusurlu işçilik, malzeme ile eksik malzeme ve işçilik kullanımı nedeniyle ürün varlığındaki eksilmeler,
- Kamu otoritesi tarafından alınan kararlar sonucunda sigortalı su ürünleri ve ekipman üzerinde yapılacak tasarruflar nedeniyle meydana gelen ölümler, itlafatlar,

- u) Grev, lokavt, kargaşalık ve halk hareketleri ve kötü niyetli hareketler ve bunların gerektirdiği askeri ve inzibati hareketlerin sebep olduğu tüm ölüm ve itlaflar,
- v) Biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak zararlar dâhil olmak üzere, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj ile bunları önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla kamu otoritesi tarafından yapılan müdahaleler sonucunda meydana gelen ölümler, itlaflar,
- y) Savaş, her türlü savaş olayları, istila, yabancı düşman hareketleri, savaş ilan edilmiş olsun olmasın çarpışma, iç savaş, ihtilal, isyan, ayaklanma ve bunların gerektirdiği inzibati ve askeri hareketler nedeniyle meydana gelen ölümler,
- z) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu, nükleer artıklardan veya bunlara atfedilen sebeplerden kaynaklanan radyasyon veya radyoaktivite bulaşmalarının ya da bunların gerektirdiği askeri ve inzibati tedbirlerin sebep olduğu hasar ve kayıplar (bu bentte geçen yanma deyimi kendi kendini idame ettiren herhangi bir nükleer ayrışım olayını da kapsar).

A.4. Sigorta Priminin Hesabı

Depo-geçici- prim, yetiştirme planında beyan edilen aylık ortalama stok değer ile prim fiyatının çarpılmasıyla hesaplanır. Poliçe bitiminde; yetiştirme süresi boyunca gerçekleşmiş olan aylık ortalama stok değerleri esas alınarak yapılan prim hesabına göre gerekli prim ayarlaması yapılır. Depo ve kesin primin belirlenmesinde ve ödenmesinde ekli Teknik Şartlar, Tarife ve Talimatlar esas alınır.

Kesin prim tutarı,gerçekleşen aylık ürün stoku listeleri üzerinden hesaplanacak ortalama sigorta bedeline sigorta prim fiyatının uygulanması ile bulunur. Sigortacı veya sigortalı, teminat sonunda hesaplanacak kesin prim ile peşinen tahsil olunan depo prim arasındaki farkı iadeye hak kazanır. Yürürlükte bulunan bir sigorta sözleşmesi için aylık ürün stok listeleri gönderilmemişse sigortacı, prim hesabını yetiştirme planında beyan edilen en yüksek sigorta bedeli üzerinden yapar.

A.5. Muafiyet ve Müşterek Sigorta

Meydana gelen zararın, sigorta bedelinin belli bir oranına veya miktarına tekabül eden kısmının tazmin edilmemesi kararlaştırılabilir.

Birinci fıkrada belirtilen muafiyetin yanı sıra, sigorta ettirenin belirli bir müşterek sigorta oranıyla hasara iştirak etmesi kararlaştırılabilir.

Belirlenen muafiyet ve müşterek sigorta oranı poliçenin ön yüzünde belirtilir.

Hasarın birden fazla riskten kaynaklanması ve hangi riskin ne oranda zarara sebebiyet verdiğinin ayrıştırılamaması durumunda, tazminatın hesabında hasara neden olan risklerden muafiyeti en yüksek olanın oranı uygulanır.

A.6. Sigorta Başvurusunun Kabulü

Sigorta ettirenin başvurusu, sigorta ettiren tarafından doldurulan ön bilgi formu Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş Su Ürünleri Kayıt Sistemi kayıtları ile teyit edilerek, yapılacak risk inceleme sonucuna göre kabul edilir ve poliçe düzenlenir.

Sigorta ettirenin beyanı ile kayıt sistemi bilgilerinin farklı olması durumunda, poliçe, kayıt sistemi bilgilerinin güncellenmesi halinde tanzim edilebilir.

A.7. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, aksi kararlaştırılmadıkça poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, poliçenin düzenlendiği saatte başlar ve aynı saatte sona erer.

A.8. Aşkın Sigorta

Sigorta bedeli sigorta olunan menfaatin değerini aşarsa sigortanın bu değeri aşan kısmı geçersizdir. Sigorta süresi içinde durumdan haberdar olan sigortacı bu durumu sigortalıya ihbar eder ve sigorta bedelini ve primin bu aşkın bedele ait olan kısmını indirir ve fazlasını sigortalıya iade eder.

A.9. Eksik Sigorta

Poliçede belirtilen sigorta bedeli, sigorta edilen menfaatin, hasara uğradığı andaki değerinden düşük olduğu takdirde, sigortacı, aksine bir sözleşme bulunmadıkça sigorta bedelinin sigorta değerine olan oranı neden ibaret ise zararın o kadarından sorumludur.

B. HASAR ve TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı, rizikonun gerçekleşmesi halinde aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür: Rizikonun gerçekleşmesinden itibaren en geç 24 saat içinde Havuz merkez adresine veya poliçede bildirilen iletişim adreslerine;

- a) Adı, soyadı ve adresini,
- b) T.C. Kimlik veya sigorta poliçe numarasını
- c) Rizikonun gerçekleştiği gün ve saatini,
- d) Hasar nedenini,
- e) Zarar gören su ürünlerine ilişkin bilgileri,
- f) Rizikonun gerçekleştiği yerin açık adresini, belirtmek suretiyle hasar ihbarında bulunmak zorundadır.

Sigortalı, Havuzun isteği üzerine, rizikonun gerçekleşme nedenlerini ayrıntılı şekilde belirlemeye, zarar miktarıyla delilleri saptamaya yararlı bilgi ve belgeleri ve ölmüş balıklardan alınacak numuneyi buz kabında saklamak suretiyle, gecikmeksizin Havuza veya ekspere vermek yükümlülüğündedir.

B.2. Koruma Önlemleri ve Kurtarma

Sigortalı, bu sigortayla teminat altına alınan rizikoların gerçekleşmesi halinde, zararı önlemeye, azaltmaya ya da hafifletmeye yarayacak önlemleri zaman geçirmeksizin almakla yükümlüdür. Bu çerçevede sigortalı;

- a) Sigortalı su ürünlerinin hastalanması veya kazaya uğraması halinde su ürünleri konusunda uzman bir veteriner hekim, ziraat ve su ürünleri mühendisi marifetiyle gerekli tedbirleri almak,
- b) Tazminat yükümlülüğü ve miktarının saptanması için Havuz veya eksperin sigortalanmış su ürünleri ve bunlarla ilgili belgeler üzerinde yapacakları araştırma ve incelemelere izin vermek, yükümlülüğündedir.

Sigortalı, bulaşıcı bir hastalık baş gösterdiğinde;

- a) Hasta ve sağlam su ürünlerini ayırmak,
- b) Hastalığı Havuz'a ve Tarım il/ilçe müdürlüklerine bildirmek,
- c) 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu gereğince ilgililer tarafından öngörülen tedbirleri almak,
- d) Sigortalı su ürünlerine gereken bakım, beslenme ve koruma şartlarını sağlamak,
- e) Havuz'un yapacağı kontroller sonucunda önereceği tedbirleri almak, ile yükümlüdür.

B.3. Rizikonun Gerçekleşmesi Halinde Havuzun ve Sigortacının Hakları

Havuz, görevlendireceği elemanlar veya eksperler aracılığıyla sigorta edilen su ürünlerinin sağlık durumunu, niteliklerini, bakım ve beslenme koşullarını kontrol ettirme yetkisine sahiptir.

Ayrıca;

- a) Havuz, kafes ve tankların bakımsızlığı,
- b) Tesiste yetiştirilen türler için olması gereken su kalite kriterlerine uyulmaması,
- c) Hijyen ve bio-güvenlik tedbirlerinin alınmaması,
- d) Bakım ve beslenme noksanlığı,
- e) 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu gereğince ilgililer tarafından öngörülen tedbirlerin alınmaması gibi sigortalının kusurları tespit edildiği takdirde Havuz, tespit tarihinden itibaren 8 gün içinde sözleşmeyi feshedebilir.

B.4. Hasarın Tespiti

Sigorta edilmiş su ürünlerinde meydana gelen hasarın nedeni, niteliği ve miktarı Havuz veya eksperlerin belirlemelerine göre taraflar arasında mutabık kalınmak suretiyle tespit edilir.

B.5. Tazminat Hesabı

Tazminat hesabında, aşkın sigorta ve eksik sigorta uygulamaları saklı kalmak kaydıyla, poliçede yazılı olan birim fiyatlar esas alınır. Poliçe muafiyetli ise, muafiyeti geçmeyen hasarlar ödenmez.

Tazminat hesabında hasar miktarının poliçede belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır.

Sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Ödenecek tazminat tutarı, eksper raporunda belirtilen veya rapor içeriğine atfen varsa belirlenen kusur oranı düşüldükten sonra ödenir.

B.6. Tazminatın Ödenmesi

Kesinleşmiş olan tazminat miktarı en geç 30 gün içerisinde sigortalıya ödenir.

B.7. Tazminat Miktarının Eksilmesi veya Tazminat Hakkının Düşmesi

Rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigorta ettiren/sigortalının yükümlülüklerini yerine getirmemesi sonucu zarar miktarında bir artış olursa, bu suretle artan kısım ödenecek tazminattan indirilir. Sigorta ettiren/sigortalı, rizikonun gerçekleşmesine kasten sebebiyet verir veya zarar miktarını kasten artırıcı eylemlerde bulunursa, sözleşmeden doğan hakları düşer.

Aylık ürün stok listeleri Teknik Şartlar, Tarife ve Talimatlarda belirtilen şekilde ve poliçede yazılı tarihlerde gönderilmediği takdirde, Havuz, poliçeyi iptal etme veya hasar durumunda tazminatı ödememe hakkını saklı tutar.

B.8. Hasar ve Tazminatın Sonuçları

Havuz, yaptığı tazminat ödemesi tutarınca hukuken sigortalı yerine geçer ve sigortalının zarardan dolayı üçüncü şahıslara karşı ortaya çıkan yasal hakları tazmin ettiği bedel nispetinde Havuza intikal eder. Sigortalı, Havuzun açabileceği davalar için yararlı ve elde edilmesi mümkün belge ve bilgileri vermeye zorunludur. Sigorta teminatı, tam hasar halinde sona erer.

C. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1. Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigortalının Temerrüdü

Sigorta priminin tamamının veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın sözleşme yapılır yapılmaz poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir. Aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde, poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu husus poliçenin ön yüzüne yazılır.

Sigorta ettiren, prim yükümlülüğünün tamamını veya primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde peşinatını, sigorta poliçesinin teslim edildiği günün bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer. Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığı takdirde, taksitlerin kesin ödeme zamanı, miktarı ve vadesinde ödenmemesinin sonuçları poliçe üzerine yazılır. Sigorta ettiren, kesin vadeleri poliçe üzerinde belirtilen ya da yazılı olarak kendisine bildirilmiş olan prim taksitlerinin herhangi birini vade günü bitimine kadar ödemediği takdirde temerrüde düşer.

Prim ödeme borcunda temerrüde düşülmesi halinde, Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır. Poliçenin ön yüzüne yazılması kaydıyla, rizikonun gerçekleşmesiyle henüz vadesi gelmemiş prim taksitlerinin ödenecek tazminat miktarını aşmayan kısmı, muaccel hale gelir.

Bu madde uyarınca sigorta sözleşmesinin feshedilmiş sayıldığı hallerde, Havuzun sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün esaslı üzerinden hesaplanarak fazlası sigorta ettirene iade edilir.

C.2. Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigortacı, bu sigortayı sigorta ettirenin ön bilgi formunda ve eklerinde yazılı beyanı ile sigortalının Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş su ürünleri kayıt bilgilerine dayanarak yapar. Sigorta ettirenin beyanının gerçeğe aykırı veya eksik olduğunun tespit edilmesi halinde, sözleşmenin yapılmamasını veya daha ağır şartlarla yapılmasını gerektirecek durumlarda; sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme feshedilmiş olur.

Caymanın veya feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esaslı üzerinden hesaplanır ve fazlası iade edilir.

Sigorta ettirenin kasıtlı olarak gerçeğe aykırı veya eksik beyanda bulunduğu anlaşılırsa, sigortacı, riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden cayabilir ve prime hak kazanır.

Sigorta ettirenin kastı bulunmadığı durumlarda, rizikonun, sigortacı durumu öğrenmeden önce veya cayma ya da feshin hüküm ifade etmesi için geçecek sürede gerçekleşmesi halinde sigortacı, tazminatı, tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre öder.

Süresinde kullanılmayan cayma veya prim farkını talep etme hakkı düşer.

C.3. Sigorta Ettirenin/Sigortalının Sigorta Süresi İçinde İhbar Yükümlülüğü ve Sonuçları

Sigorta sözleşmesinin düzenlenmesinden sonra poliçe üzerinde veya Çiftçi Kayıt Sisteminde yer alan bilgilerde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde, sigorta ettiren/sigortalı sekiz gün içinde durumu Havuza bildirmekle yükümlüdür.

Değişiklik, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren hallerden ise;

- a) Sigortacı değişikliği öğrendiği tarihten itibaren sekiz gün içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkını talep etmek suretiyle sözleşmeyi yürürlükte tutabilir.
- b) Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul etmediğini sekiz gün içinde bildirdiği takdirde sözleşme müteakip sekiz gün içerisinde feshedilebilir.
- Feshin hüküm ifade ettiği tarihe kadar geçen sürenin primi, gün esasından hesaplanır ve fazlası iade edilir. Süresinde kullanılmayan fesih veya prim farkını talep etme hakkı düşer.
- Değişiklik, rizikoyu hafifletici nitelikte ve daha az prim uygulamasını gerektirir hallerden ise, sigortacı, bu değişikliğin yapıldığı tarihten sözleşmenin sona ermesine kadar geçecek süre için gün esasına göre hesap edilecek prim farkını sigorta ettirene iade eder.

Sigortacının, sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektiren değişiklik hallerinde:

- a) Sigortacı durumu öğrenmeden önce,
- b) Sigortacının fesih ihbarında bulunabileceği süre içinde,
- c) Fesih ihbarının hüküm ifade etmesi için geçecek süre içinde riziko gerçekleşirse, tazminat tahakkuk ettirilen prim ile tahakkuk ettirilmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir.

C.4. Birden Çok Sigorta

Sigortalı su ürünleri üzerine sigortalı başka sigortacılar ile aynı rizikolara karşı sigorta sözleşmesi yapamaz.

C.5. Menfaat Sahibinin Değişmesi

Sözleşme süresi içinde, malikin herhangi bir suretle değişmesi ve bu değişikliğin Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları ile belgelenmesi halinde sigortanın hükmü devam eder ve sigorta ettirenin/sigortalının sözleşmeden, doğan hak ve yükümlülükleri, değişiklik tarihinden itibaren yeni sahibine geçer.

C.6. Tebligatlar

Sigortalının, sigortacının ve Havuzun tebligatlarında, Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

C.7. Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve Havuz adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla, sigorta ettirene/sigortalıya ait öğreneceği ticari ve mesleki sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan müteselsilen sorumludur.

C.8. Yetkili Mahkeme

Bu sigorta sözleşmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle Havuz veya sigortacı aleyhine açılacak davalarda yetkili mahkeme, Havuzun, sigortacının merkezine veya sigorta sözleşmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının veya rizikonun gerçekleştiği yerde; sigortacı veya Havuz veya yetkili kıldığı kişiler tarafından açılacak davalarda ise, davalının ikametgâhının bulunduğu yerde ticaret davalarına bakmakla görevli mahkemedir.

C.9. Zamanaşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün talepler iki yılda zaman aşımına uğrar.

C.10. Yürürlük

Bu genel şartlar 01/07/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

EK 12: DEVLET DESTEKLİ BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI TEKNİK ŞARTLAR, TARİFE VE TALİMATLAR

DEVLET DESTEKLİ BİTKİSEL ÜRÜN SİGORTASI TEKNİK ŞARTLAR, TARİFE VE TALİMATLAR

Bu sigorta ile sağlanan ana teminat paketi, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 inci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen dolu, fırtına, yangın, hortum ve heyelan risklerinden oluşmaktadır. Don riski (sadece meyveler için) ancak ana teminat paketine ilave olarak üretici tarafından istenirse sigorta edilir. Sadece don riskine karşı sigorta yapılamaz. Meyve ve sebzeler için isteğe bağlı olarak doludan kaynaklanan kalite kaybı teminatı da alınabilir.

Madde 1 - Dolu, Yangın, Fırtına, Hortum ve Heyelan Teminatının Başlangıcı

Bitkisel ürünlerin özelliklerine göre; dolu, yangın, fırtına ve heyelan teminatı;

- Tarla ve bahçede yetiştirilmek amacıyla ekilmiş ürünlerin yeşermesi ve filizlenmesi,
- Bağ ve bahçelerde yetiştirilen ürünlerde çiçeklerin meyveye dönüşmesi,
- Fidelerin ve fidanların tutması ve yeşermesi ile başlamaktadır.

Madde 2 - Meyvelerde Don Teminatı

Madde 2.1 - Don Teminatının Kapsamı

Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartları'nın genel hükümleri saklı kalmak kaydıyla;

- Üzüm ve kivi asmalarında tomurcuk gözlerin uyanmasından sonra 0 oC'nin altına düşen hava sıcaklığının tomurcuk ve sürgünlere zarar vermesi yoluyla yaş meyve miktarında meydana gelen azalmalar,
- Turunçgiller, zeytin, muz, yenidünya, avokado ağaçlarında 0 oC'nin altına düşen hava sıcaklığının doğrudan meyvelere zarar vermesi yoluyla meyve miktarında meydana gelen azalmalar,
- Diğer meyve ağaçlarında çiçeklenmenin son bulması (meyve bağlaması) ile 0 oC'nin altına düşen hava sıcaklığının doğrudan meyvelere zarar vermesi yoluyla meyve miktarında meydana gelen azalmalar teminat kapsamındadır.

Madde 2.2 - Don Teminat Dışında Kalan Haller

Hava sıcaklığı 0C°'nin altına düşmediği halde, hava sıcaklığındaki ani değişiklikler nedeniyle üründe meydana gelen renk bozuklukları ve değer eksilmeleri teminat kapsamı dışındadır.

Madde 2-3 - Fındık Don Teminatı Prim Fiyatının Belirlenmesinde Uygulanacak Rakım Faktörü

Don Tehlike Bölgesi ve Ürün Hassasiyet Sınıfına göre bulunan prim fiyatı arazinin rakım kategorisine göre sadece fındık ürününde Tablo 1' deki faktörle çarpılacaktır.

Tablo 1	Rakım Faktörü (Tablodaki prim oranları aşağıdaki faktörlerle çarpılacak)				
Rakım Kategorisi	1	2	3	4	5
Rakım (metre)	0 - 250	251 - 500	501 - 750	751 - 1000	1001 ve üzeri
Rakım Faktörü	1,0	1,25	1,5	3,0	6,0

Madde 3- Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartlarının genel hükümleri saklı kalmak kaydıyla; Sigorta ettiren/sigortalı, sigortalı ürünle ilgili toprak işleme, sulama, budama, ilaçlama, gübreleme, ot imhası vb. gibi gerek don etkisini azaltıcı ve gerekse zaten yapmak durumunda olduğu tarımsal işleri zamanında yerine getirmekle yükümlüdür. Sigorta ettiren/sigortalı bu yükümlülüklerini yerine getirmez ve bunun sonucu ziya ve hasar miktarında bir artış olursa tazminatın ödenmemesi hakkı doğar.

Madde 4 - Bitkisel Ürünlerde Muafiyet ve Müşterek Sigorta Uygulaması

Bitkisel ürün sigortalarında hasar nedenine göre uygulanacak olan muafiyet ve müşterek sigorta oranları **Tablo 2'**de görülmektedir. Kesin ekspertiz sonucunda belirlenen kısmi hasar miktarı tablodaki muafiyet oranının üzerindeyse aşan kısım tazminat olarak ödenir. Üretim dönemi boyunca hasarın birden fazla riskten kaynaklanması ve hangi riskin ne oranda zarara sebebiyet verdiğinin ayrıştırılamaması durumunda, tazminatın

hesabında hasara neden olan risklerden muafiyeti en yüksek olanın oranı uygulanır. Don hasarlarında muafiyet uygulanmaz, hasarın %50'si ödenir.

Tablo 2 Bitkisel Ürünlerde Muafiyet ve Müşterek Sigorta Oranları	MUAFİYET (Ürün Sigorta Bedeli Üzerinden)		MÜŞTEREK SİGORTA
	KISMİ HASAR	TAM HASAR	
DOLU	10%	15%	0
YANGIN	10%	15%	0
HEYELAN	10%	15%	0
FIRTINA	20%	25%	0
HORTUM	20%	25%	0
DON (Sadece Meyvelerde)	0%	0%	50%

Madde 5 - Bitkisel Ürün Sigortasında Son Kabul Tarihleri

a) Bitkisel ürün sigortalarında dolu, fırtına, hortum, yangın ve heyelan teminatları için sigortaya son kabul tarihleri EK 1’de gösterilmiştir.

b) Meyvelerde Don Teminatı İçin Sigortaya Son Başvuru Tarihleri EK 2’de gösterilmiştir. Tablolarda yer alan ürün, bölge ve tarih bilgilerini lüzumu halinde değiştirmeye Tarım Sigortaları Havuzu Yönetim Kurulu yetkilidir.

Madde 6 - Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Prim Fiyat Tabloları

a) 2007 yılında Bitkisel Ürün Sigortasında dolu, fırtına, hortum ve yangın teminatları için uygulanacak Prim Fiyat Tablosu EK 3’de gösterilmiştir.

b) Meyvelerde don teminatı için uygulanacak Prim Fiyat Tablosu EK 4’de gösterilmiştir.

Sigortalı ürünün toplam prim tutarı, ürünün toplam sigorta bedelinin ilgili ürünün fiyat tablosundaki tehlike bölgesine karşılık gelen prim oranı ile çarpılmasıyla bulunur.

Madde 7 - Tehlike Bölgeleri

Bitkisel Ürün Sigortasında dolu, fırtına, hortum ve yangın teminatları için uygulanacak tehlike bölgeleri köy bazında, meyvelerde don teminatı için uygulanacak tehlike bölgeleri İlçe bazında belirlenmiştir. Gerçekleşen hasar prim istatistiklerine bağlı olarak yapılacak çalışma sonucunda tehlike bölgeleri her yıl yeniden belirlenecek, don teminatı için uygulanacak tehlike bölgeleri de kademeli olarak köy bazında belirlenecektir.

Madde 8 - İş bu tarifeler 02/02/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

EK 13: DEVLET DESTEKLİ SERA SİGORTASI TEKNİK ŞARTLAR, TARİFE VE TALİMATLAR

DEVLET DESTEKLİ SERA SİGORTASI TEKNİK ŞARTLAR, TARİFE VE TALİMATLAR

Bu sigorta, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen risklerin, Bakanlıkça uygulanan Çiftçi Kayıt Sistemine entegre olarak çalışan Kontrollü Örtü Altı Kayıt Sistemine kayıtlı olan ve risk değerlendirmesi sonucunda sigortaya kabulü uygun görülen cam ve plastik seralara, sera içindeki ürünlere ve teknik donanımına vereceği zararları karşılar. Bu sigorta ile ilgili teknik şartlar, tarife ve talimatlar aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

Madde 1 - Sera Sigortasında Teminat Kapsamında Olan Riskler

Bu sigorta ile Dolu, Yangın ve Heyelan riskleri teminat kapsamında olup, risk inceleme-değerlendirme sonucuna göre Fırtına ve Hortum riski de teminat kapsamına alınabilmektedir.

Madde 2 - Teminat Kapsamı Dışında Kalan Haller:

Aşağıdaki durumlarda oluşan hasarlar teminat dışındadır.

- a) Don ve soğuk hava nedeniyle sera içindeki üründe meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- b) Bir hasardan sonra ürünlerin dış hava şartlarından korunacak şekilde gerekli önlemlerin 24 saat içinde alınmaması sonucunda üründe meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.
- c) Kar, kar yükü ve su basması sonucu oluşan hasarlar.
- d) Seranın kusurlu planlanmasından veya plan ve projenin kusurlu uygulanmasından meydana gelen zararlar.
- e) Sera yapımında kusurlu malzeme ve yetersiz işçilik kullanılması nedeniyle meydana gelen zararlar.
- f) Hastalık ve zararlar nedeniyle meydana gelen hasarlar ile ürün veriminde ve kalitesinde meydana gelen eksilmeler.

Madde 3 - Alçak Tüneller ve Yüksek Tüneller

Alçak ve yüksek tüneller için sadece içindeki ürünlerin sigortası aynı risklere karşı Devlet Destekli Bitkisel Ürün Sigortası Genel Şartları kapsamında yapılır. Alçak ve yüksek tünel içindeki ürünlerini sigorta ettirmek isteyen üreticiler için Bitkisel Ürün Sigortası Tarifesi'nin 5 inci Ürün Sınıfındaki prim fiyatları ve fırtına için geçerli olan muafiyetler uygulanır.

Madde 4 - Sera Sigortasının Risk İnceleme-Değerlendirme ve Risk Kategorileri

- a) Sera sigortalarında risk kategorileri belirlenirken aşağıdaki faktörler dikkate alınır:
 - 1) Seranın yaşı,
 - 2) Serada çatlak ve yamalı cam panellerin sayısı,
 - 3) Plastik örtü malzemesinde yırtık ve delikler,
 - 4) Plastik örtü malzemesinin Garanti Süresini aşma durumu,
 - 5) Cam ve plastik örtü malzemesinin iskeletle olan bağlantılarında kullanılan tutturucu elemanların görevini sağlıklı bir şekilde yerine getirecek tipte ve durumda olması,
 - 6) Cam örtünün kalınlığı,
 - 7) Konstrüksiyon malzemesi,
 - 8) Serada rüzgârlığın bulunması,
 - 9) Rüzgârkıranın varlığı,
 - 10) Serada çevre betonunun (temel duvarı) olması.
- b) Yapılan risk değerlendirmesi sonucunda 1 inci ve 2 inci risk kategorisine giren seralarda prim fiyatları indirimli olarak uygulanır.
- c) Risk değerlendirmesi sonucunda 4 üncü risk kategorisine giren seralar için fırtına ve hortum teminatı verilmez sadece dolu, yangın ve heyelan teminatı verilir.

Madde 5- Muafiyet ve Müşterek Sigorta Uygulaması ve Prim İndirim Oranları

Sera sigortasında uygulanacak muafiyet ve müşterek sigorta ile prim indirim oranları Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3' de görülmektedir.

Tablo 1: Sera Sigortasında Muafiyet Oranları

Sera Türü	Muafiyet (Her bir Unsurun Sigorta Bedeli Üzerinden)	
	Dolu, Yangın, Heyelan	Fırtına Hortum
Cam Seralar	2%	5%
Plastik Seralar	5%	15%

Tablo 2: Sera Sigortasında Müşterek Sigorta Oranları

Seranın Risk Kategorisi	Hasarlarda Uygulanacak Müşterek Sigorta Oranları			
	Cam Sera ve Sert Plastik Seralar		Yumuşak Plastik Sera ve Cam+Yumuşak Plastik Sera	
	Sigortacının Katılım Payı (%)	Sigortalının Katılım Payı (%)	Sigortacının Katılım Payı (%)	Sigortalının Katılım Payı (%)
1	%90	%10	%80	%20
2	%90	%10	%80	%20
3	%90	%10	%80	%20
4	SERA SİGORTASI YAPILIR FAKAT FIRTINA-HORTUM TEMİNATI MUAF TUTULUR.			

Tablo 3: Risk Kategorisine Göre Sera Primlerinde Uygulanacak İndirim Oranları

Seranın Risk Kategorisi	Prim Fiyatında Yapılacak İndirim (Ürün ve Örtüde)	Prim Fiyatında Yapılacak İndirim (Ürün ve Örtüde)
	Dolu, Yangın, Heyelan	Fırtına, Hortum
1	%20	%40
2	%10	%20
3	İndirim uygulanmaz.	İndirim uygulanmaz.
4	3. risk kategorisindeki prim fiyatları uygulanır.	Fırtına ve hortum teminatı verilemez

Madde 6 - Tazminatın Hesabı:

Teminat kapsamındaki bir risk nedeniyle serada bir hasar meydana gelmesi halinde; tazminat hesabında her bir unsurun hasar miktarının **Tablo 1**'de belirtilen muafiyeti aşan kısmı esas alınır. Hasarlı her bir unsurun sigorta bedeli üzerinden hesaplanan muafiyet indirildikten sonra kalan zarar miktarı üzerinden Tablo 2'de belirtilen müşterek sigorta tutarı hesaplanarak tazminat tutarından indirilir.

Madde 7 - Devlet Destekli Sera Sigortası Prim Fiyat Tablosu 2007

Sera Sigortasında 2007 yılında uygulanacak prim fiyatları **Ek1 ve Ek2**'de verilen tablolardaki şekilde tespit edilmiştir.

Madde 8 - Tehlike Bölgeleri

Sera Sigortasında dolu teminatı için uygulanacak tehlike bölgeleri köy bazında, , diğer riskler için uygulanacak tehlike bölgeleri İlçe bazında belirlenmiştir. Gerçekleşen hasar prim istatistiklerine bağlı olarak yapılacak çalışma sonucunda tehlike bölgeleri her yıl yeniden belirlenecek, diğer riskler için uygulanacak tehlike bölgeleri de kademeli olarak köy bazında belirlenecektir.

Madde 9 - Diğer Hususlar:

- a) Serada kullanılan cam panellerin boyutları farklı ise ön bilgi formunun açıklama bölümünde ayrıca belirtilir.
- b) Sigorta başlangıcından önce mevcut olan çatlak ve yamalı camlar bir hasar halinde tazmin edilmezler.
- c) Fırtına ve hortum hasarı: Yağmur, kar, dolu ile beraber olsun olmasın münhasıran fırtına (10 metre yükseklikte 61,5 km/saatten daha yüksek hızla esen rüzgârlar) veya fırtına sırasında rüzgârın sürüklediği veya attığı şeylerin çarpması ve hortum sonucu sigortalı serada ve içindeki üründe doğrudan meydana gelecek zararlar. Fırtına hasarında en yakın Meteoroloji İstasyonunun verileri esas alınır.
- d) Yanlış Beyan: Poliçenin düzenlendikten sonra yapılacak olan risk inceleme ve kontrollerinde veya hasar tespitleri sırasında gerçeğe aykırı beyanda bulunulduğu tespit edilmesi halinde; Havuz, Genel Şartlar çerçevesinde tek taraflı olarak sigorta şartlarını ağırlaştırma, poliçeyi iptal etme veya tazminat ödememe hakkına sahiptir.

Madde 11 - İş bu tarife 02/02/2007 tarihinde yürürlüğe girer

EK 14: DEVLET DESTEKLİ HAYVAN HAYAT SİGORTASI TEKNİK ŞARTLARI, TARİFE VE TALİMATLARI

DEVLET DESTEKLİ HAYVAN HAYAT SİGORTASI TEKNİK ŞARTLARI, TARİFE VE TALİMATLARI

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen, Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş ön soy kütüğü ve soy kütüğüne kayıtlı olan süt sığırları, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda sigortaya kabul edilir. Bu sigorta ile ilgili teknik şartlar, tarife ve talimatlar aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

Madde 1 - Sigortaya Kabul Şartları

- Hayvanların bulunduğu yerlerin (ahırlar, mera-sundurma, depo, silo, vb.) hayvan yetiştiriciliğine uygun fiziki şartları taşınması.
- Aşağıda belirtilen aşı ve uygulamaların veteriner hekim tarafından belirlenecek programa göre yapılması.
 - Buzağı ve Döveler için,
Yanıkara, IBR, Leptospirosis, Brucellosis, Pasteurella, Vibriosis, E.coli, Anthrax, Diarrhea, Şap, Sığır vebası
 - İnek ve Boğalar için:
IBR, Leptospirosis, Vibriosis, Trichomoniasis, Anthrax, Yanıkara, Anaplasmosis, Mastitis, E.coli, Şap
- Damızlık süt sığırlarında miknatis yutturulması.

Yapılan uygulamalar, parazit mücadelesi, miknatis yutturulması ve aşılamalar, risk inceleme aşamasında görev alan veteriner hekim eksperlerce belgelenir. Gerçek dışı yapılan tespitlerden üretici sorumlu olup, sigorta edilmemesi gereken bir hayvan sigorta edilmişse sigorta ettiren tazminata hak kazanmaz.

İthal hayvanların sigortaya kabulü, Türkiye'ye giriş tarihinden itibaren 30 gün tamamlandıktan sonra başlar.

Madde 2 - Sigorta edilecek hayvanlar ve yaşları

- Sigorta süresi 1 yıldan az olmamak koşuluyla, 1 yaşından 7 yaşına kadar (7 yaş dahil) damızlık ve süt sığırları, 1 yaşından 14 yaşına kadar (14 yaş dahil) mandalar,
- Sigorta süresi 3 aydan az olmamak koşuluyla, 6 aylıktan 18 aylığa kadar (18 ay dahil) besi sığırları,
- Besi hayvanlarında sigorta süresi 3 aydan az olmamak koşuluyla, 1 yaşından 5 yaşına kadar (5 yaş dahil) koyun ve keçiler,
- 6 aylıktan 3 yaşına kadar (3 yaş dahil) domuzlar.

Madde 3 – Kimliklendirme

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarım İl/İlçe Müdürlükleri nezdinde takılan standart, çift taraflı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı logolu, ülke kodu, il kodu ve işletme kodunu ihtiva eden kulak küpesi olmayan ve/veya mikroçip ve benzeri unsurlar ile kimliklendirmesi yapılmayan hayvanlar sigortalanmaz.

Madde 4 – Sovtaj

Hasarlı hayvanın derisinden yararlanılması halinde, sigorta bedelinin en az % 4? ü, hasarlı hayvanın etinden yararlanılması halinde hayvanın sigorta bedelinin en az % 30?u sovtaj olarak belirlenir. Sigortalı hayvanın enfeksiyondan kaynaklanmayan genital bozukluklar ile damızlık vasfını yitirmesi nedeniyle kesime sevk edilmesi halinde, sovtaj bedeli sigorta bedelinin en az % 50?si olarak hesap edilir.

Madde 5- Hayvan Hayat Sigortası Yavru Atma Teminatı

Madde 5.1 - Teminatın Kapsamı

Bu teminat, Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlarının diğer hükümleri saklı kalmak kaydıyla Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası yapılmış hayvanların;

- Genel şartlara göre teminat kapsamındaki her türlü adi ve bulaşıcı hastalıklar nedeni ile yavru atması,
- Güç doğum sebebiyle yavrunun geliş pozisyonundaki bozukluklara bağlı olarak veteriner hekim tarafından yapılan müdahale sonucu ölü alınması,
- Doğum esnasında yavrunun normalden büyük olması sebebiyle kanaldan çıkamadığı ve ananın hayatını tehdit etmesi hallerinde, ananın sağ kalmasını temin etmek amacıyla yavrunun parçalanarak ölü alınması,
- Yavrunun doğumunu müteakip, 7 gün içerisinde Genel Şartlara göre teminat kapsamındaki herhangi bir adi veya bulaşıcı hastalıklardan ölmesi, sebebiyle sigorta ettirenin uğrayacağı maddi ziya ve hasarları aşağıda yazılı haller dışında temin eder.
- Teminat miktarı, ölen yavrunun ana sigorta bedelinin %10'u kadardır.

Madde 5.2 - Teminat Dışında Kalan Haller

- a) Poliçe başlangıç tarihinden itibaren iki haftalık (14 gün) bekleme süresi içinde meydana gelen hastalıklar (viral, mikrobiyel, paraziter) nedeniyle oluşan yavru atmalar sigorta teminatı dışındadır,
- b) Hayvanların nakliyesi sırasında veya nakliyat ertesi yol stresi nedeniyle meydana gelen ölü doğum ve yavru atmalar,
- c) Küçükbaş hayvanlarda yavru atma ve yavru ölümü teminat dışıdır.

Madde 5.3 - Tazminatın Hesabı

- a) Teminat kapsamına giren yavru hasarı hallerinde yavru bedeli, yavru sayısına bakılmaksızın muafiyetsiz olarak gebe hayvanın sigorta bedelinin % 10'u olarak hesaplanacaktır,
- b) Yavru atma hasarı bir hayvan için yılda bir defa ödenir,
- c) Ananın ölümünü müteakip yavru ölümü halinde ayrıca yavru tazminatı ödenmez, sadece ananın tazminatı Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Genel Şartlarına göre hesap edilerek ödenir.

Madde 6 - Hasar Raporu Ekinde Olması Gereken Belgeler

Bir hasar halinde sigortalı/sigorta ettirenin aşağıdaki belgeleri temin etmesi gerekmektedir.

- a) Sigortalı hayvanın ölümü veya mecburi kesimi durumunda ulusal veri tabanı kayıtlarından kaydının düşüldüğüne dair Tarım İl / İlçe müdürlüklerinden alınacak belge
- b) Hayvanın mecburi kesimi durumunda satılan kısmına ilişkin müstahsil makbuzu veya fatura,
- c) Hayvanın hasar anında çekilmiş fotoğrafları (yavru atma dahil),
- d) Mezbahada kesimi durumunda mezbaha kesim raporu,
- e) Hayvanın ölümü veya kesim sonrası kısmı veya tam imhası durumlarında imha raporu,
- f) Hayvanın infertilite gerekçesi ile kesimi durumunda suni tohumlama belgeleri,
- g) Hayvanın RPT nedeni ile hasar görmesi durumunda miknatis yutturulduğuna dair belge,
- h) Hayvanın yukarıda belirtilen aşılamalara ilişkin bir hastalıktan dolayı hasar görmesi durumunda, bu hastalığa ait aşılama belgeleri,
- i) Hastalığın teşhisi, ölüm nedeninin araştırılması veya Veteriner Hekim Eksperte gerekli görülecek diğer hususlarda laboratuara gönderilen marazi maddelere ilişkin laboratuvar raporu

Madde 7 - Devlet Destekli Hayvan Hayat Sigortası Prim Fiyat Tablosu - 2007

Hayvan Hayat Sigortasında sigortalı/sigorta ettirenin seçimine bağlı olarak 2 ayrı tarife uygulanabilir. Muafiyetli ve muafiyetsiz olarak ayrılan bu tarifelerde uygulanacak prim fiyatları Tablo 1 ve Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Muafiyetli Prim Fiyat Tablosu

Hayvan Sayısı	Prim (%)	Muafiyet	Müşterek Sigorta
21-100	5,50%	5,00%	%20
101-200	4,00%	3,50%	%20
201-	3,00%	2,50%	%20

Prim Hesaplaması :

Yukarıdaki tabloda prim hesaplaması kademeli olarak yapılacaktır. Poliçe primi, ilk 100 hayvan için %5,5 sonraki 100 hayvan için %4 ve 201 ve üstü için ise %3 fiyattan hesaplanacaktır. Hayvan değerleri arasında farklılık varsa en düşük değerli olanı en yüksek fiyattan hesaplanacaktır. Bu tablo 21 ve üzeri hayvan sigortalandığında uygulanabilir.

Tablo 2: Muafiyetsiz Prim Fiyat Tablosu

Hayvan Sayısı	Prim (%)	Muafiyet	Müşterek Sigorta
1-4	10,50%	0%	%20
5 - 20	9,00%	0%	%20
21 - 100	8,00%	0%	%20
101- 200	7,50%	0%	%20
201 - 300	7,00%	0%	%20
301 - 500	6,50%	0%	%20
501-	5,50%	0%	%20

Prim Hesaplaması :

Yukarıdaki tabloda prim hesaplaması kademesiz olarak yapılacaktır. Hayvan sayısına karşılık gelen tek prim oranı uygulanır.

Madde 8 - Muafiyet ve Müşterek Sigorta Uygulaması :

Yukarıda belirtilen muafiyet ve müşterek sigorta oranları toplam sigorta bedeli üzerinden uygulanır. Muafiyetli tarifede önce muafiyet miktarı hasardan indirilir sonra müşterek sigorta oranı düşülerek tazminat miktarı hesap edilir.

Madde 9 - İş bu tarife 02/02/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

EK 15: DEVLET DESTEKLİ KÜMES HAYVANLARI HAYAT SİGORTASI TEKNİK ŞARTLARI, TARİFE VE TALİMATLARI

DEVLET DESTEKLİ KÜMES HAYVANLARI HAYAT SİGORTASI TEKNİK ŞARTLARI, TARİFE VE TALİMATLARI

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen, bio-güvenlik ve hijyen tedbirlerini almış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda sigortaya kabul edilir. Bu sigorta ile ilgili teknik şartlar, tarife ve talimatlar aşağıdaki şekilde tespit edilmiştir.

Madde 1. Sigorta Edilecek Hayvanlar ve Yaşları

Sigortaya kabul edilebilecek hayvanların yaşları aşağıdaki gibidir:

- 1 günlükten 45 günlüğe kadar broiler civciv ve tavukları. (5 günlükten sonra başvurulması halinde sigorta başvuruları kabul edilmez.)
- 1 günlükten 16 haftalığa kadar yumurta tavuğu civcivleri.
- 17 haftalıktan 18 aylığa kadar yumurta tavukları.
- 1 günlükten 26 haftalığa kadar damızlık ve ana damızlık civcivler.
- 27 haftalıktan 20 aylığa kadar damızlık ve ana damızlık tavuklar.
- 1 haftalıktan 57 haftalığa kadar damızlık hindiler.
- 1 günlükten 16 haftalığa kadar dişi besi hindileri.
- 1 günlükten 20 haftalığa kadar erkek besi hindileri.
- 3 aylıktan 15 yaşa kadar deve kuşları.

Madde 2 – Aşılama

Sigorta edilecek kümes hayvanlarında aşağıda belirtilen aşılama takvimine uygun olarak yapılması ve belgelenmesi gereklidir:

- Broiler için; Enfeksiyöz Bronşit, New Castle, Gumbaro.
- Damızlık, yumurta tavuğu civcivi ve tavukları için; Marek, Enfeksiyöz Bronşit, New Castle, Gumbaro, Avian Encephalomyelitis, Fowl pox (tavuk çiçeği), İnfeksiyöz Laryngotriehitis, Egg Dropp Sendrom, Mycoplasma Gallisepticum, Mycoplasma Synoviae, Coccidiosis, Salmonella.
- Besi hindileri için; HB1, Turkey Rhinotracheitis (TRT), New Castle.
- Damızlık Hindilerde; Coccidiosis, New Castle, Avian Encephalomyelitis, Multocida Bacterin, Paramyxovirus, Ornithobacteria, Erysipelothrix.

Madde 3 - Bio-güvenlik

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen bio-güvenlik şartlarının yerine getirilmesi gereklidir:

- Kümes hayvanlarının bulunduğu riziko adresindeki üretim faaliyeti gösterilen kümes, depo, silo ve benzeri yerlerin hayvan yetiştiriciliğine uygun fiziki şartları taşıması.
- Çiftliğe sadece, ziyaret amaçları ve giriş çıkış kayıtları tutulan ve ziyareti gerekli olan kişilerin girmesine izin verilmesi.
- Hayvanların sağlığını etkileyecek bir durum olduğunda ziyaretçi giriş çıkışının önlenmesi.
- Çiftliğin etrafının tamamen kapatılmış ve çitle çevrilmiş olması.
- Çiftlikte 7 gün 24 saat görevli bulunması.
- Binaların girişinde ayak batırmak için çözümlü veya ayak temizleme ekipmanları olması
- Kullanılan dezenfektanların periyodik olarak yenilenmesi ve kaydedilmesi.
- Hayvanlarla ilgilendikten sonra çiftlik giriş çıkışlarında el yıkamaya yönlendirilmesi.
- Çiftlikte özel personel giysisi olması.
- Sürü değişimlerinde personel giysileri yıkanması veya değiştirilmesi.
- Çiftlik girişlerinde araçların tekerleklerinin yıkanması ve dezenfekte edilmesi.
- Çiftlik ve binalara girebilecek diğer hayvanlar için gerekli önlemlerin alınması.
- Kemirgen, sinek ve parazitlerle gerekli mücadele yöntemlerinin uygulanması.
- Hastalık kontrollerinin ruhsatlı bir firma veya eğitimli personel tarafından yürütülmesi ve her türlü hastalık kontrol önlemlerinin uygulanması.

Madde 4 - Sağlık ve Hijyen

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen sağlık ve hijyen şartlarının yerine getirilmesi gereklidir:

- Kümes ünitelerinin Tam giriş-çıkış esasına göre çalışması.

- b) Hayvanların çiftlik girişlerinde sağlık sertifikalarının olması.
- c) Hasta, yaralı ve ölü hayvanların günlük olarak çiftlikten uzaklaştırılması.
- d) İki sürü giriş çıkışı arasında en az iki hafta süreyle kümes ünitelerinin boş bırakılması.
- e) Çiftlik ve binalarda sigara içilmesinin hayvanlardan uzak belirlenmiş alanlarla sınırlandırılmış olması.
- f) Kümes hayvanları konusunda eğitim görmüş veteriner hekimlerden hizmet alınması.
- g) Günlük ölümler ile ilaç ve aşı uygulamalarının kaydedilmesi.
- h) İlaç ve aşuların etiket bilgilerine göre güvenli ve kilitli bir yerde saklanması.
- i) Sağlık ürünlerinde sadece eğitimli personelin sorumlu olması.

Madde 5 - Salmonella Testi

Sigorta edilecek kümes hayvanları için aşağıda belirtilen testlerin yapılması gereklidir:

- a) Salmonella için uygun dönemlerde tüm civciv sürülerinden numune alınıp yetkili ve resmen tanınmış laboratuvarlarda test edilmesi ve izlenmesi.
- b) Patojenleri gidermek için yazılı olarak temizleme ve dezenfeksiyon prosedürleri uygulanması; Salmonella için yemlerin, üretilen yerde test edilmesi.

Madde 6 - Işıklandırma, Sıcaklık, Havalandırma ve Hava Kalitesi

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen yaşam koşullarının yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Hayvanlar için uygun bir ışıklandırma programı uygulanması ve kaydedilmesi.
- b) Tüm kümes ünitelerinde kontrol edilmiş çevre koşulları olması.
- c) Hava kalite parametrelerinin (Amonyak, CO₂, rutubet) sürekli olarak ölçülmesi.
- d) Yazılı havalandırma planı (hava kalitesi, akış hızı, sıcaklık) uygulanması.
- e) Çevre değişikliklerine uyumlu bir havalandırma hızı sağlanabilmesi.
- f) Düşük ve yüksek sıcaklıklarda havalandırmanın yeterli olmadığı durumlarda ısıtıcılar ve ilave fanlar kullanılması.
- g) Her kümes ünitesinde maksimum ve minimum sıcaklıkların günlük olarak ölçülmesi ve kaydedilmesi.
- h) Isıtma sisteminin hayvanları bir araya toplanmasını durduracak kadar yeterli olması.

Madde 7 - Su ve Yem

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen su ve yem şartlarının yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Kullanılan su kaynağının düzenli olarak analiz edilmesi ve sonuçlarının kaydedilmesi.
- b) Acil bir durumda en az 48 saat süreyle hayvanlara yetecek kadar su depolanması.
- c) Her bir hayvanın 3 metre içerisinde suya, 4 metre içerisinde yeme ulaşabilmesi.
- d) Yemliklerin ve sulukların yüksekliklerinin günlük olarak kontrol edilmesi ve tüm kümes ünitelerinde su sayacı ve günlük su tüketiminin ölçülmesi.
- e) Yemlikler ve sulukların, üniteler içinde eşit dağıtılması ve kirlenmesinin engellenmesi.
- f) Yem dağıtım sisteminin günlük olarak kontrol edilmesi, yem kaplarının numaralanmış ve tanınabilir olması.
- g) İlaçlı yemlerin ve koksidosdatların tipi, miktarı ve kullanımdan kaldırılma tarihlerinin kayıtlı olması.
- h) Yem numunelerinin 3 ay süreyle, yem dağıtım kayıtlarının bir yıl süreyle saklanması.

Madde 8 - Temizlik ve kimyasallar

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen temizlik uygulamalarının yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Çiftlik ekipmanları ve kümes ünitelerinin temizlik ve dezenfeksiyonu için bir program uygulanması.
- b) Tüm üniteler ve ekipmanların sürü değişimlerinde tam olarak temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi, gerekli durumlarda fumigasyon yapılması
- c) Çiftlikte temizlik işlemlerinin kayıt altında tutulması, temizlik işlemleri için içme suyu ve basınçlı yıkayıcılar kullanılması.
- d) Depolama tankları ve içme hatlarının fiziki olarak temizlenmesi, insan ve hayvanların kullanımı için sıhhi hale getirilmesi.
- e) Tüm kimyasalların ve sıhhi materyallerin kullanım amacı için ruhsatlı ve onaylı olması.
- f) Tüm kimyasalların teknik etiketleri ile birlikte ayrı bir yerde kilitli olarak muhafaza edilmesi.
- g) Kimyasalların kullanımına ilişkin kayıtlarının tutulması.

Madde 9 - Hayvan kontrolü

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen kontrollerin yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Hayvanların en az günde iki kez, stres altında olduğu dönemlerde üç kez kontrol edilmesi.
- b) Çiftlikte kontrollerin kaydedilmesi ve kayıtların tutulması.

c) Problemlerin teşhis edildiği zaman düzeltilmesi ve kaydedilmesi.

Madde 10- Planlar ve güvenlik işlemleri

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen plan ve güvenlik işlemlerinin yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Çiftlik veteriner hekimi ile görüş birliğine varılan ve güncelleştirilen sürü sağlık planı ve hastalık kontrol planının olması.
- b) Üniteleri, ulaşım noktalarını, telefon noktalarını, su kaynakları ve yem hastalık kontrol noktalarını gösteren ayrıntılı çiftlik planının olması.
- c) Yangın, enerji kesintisi, ekipman bozulması, sıcak/soğuk stres durumlarında yapılacak işlemleri gösteren acil eylem planının olması.
- d) Çiftlikte haftanın 7 gününde 24 saat eleman bulunması.
- e) Ehliyetli bir elektrikçi tarafından en az üç ayda bir elektrik sisteminin kontrol edilmesi ve elektrik sistemi için bir hizmet sözleşmesinin olması.
- f) Elektrik açıcı anahtarlar/kontrollerin bir hizmet alanı içine yerleştirilmiş olması.
- g) Hizmet alanlarının yanıcı olmayan materyallerle tamamen kaplanmış olması.
- h) Isıtıcıların metal güvenlik zinciri ile asılı olması.
- i) Yakıt depolama tankının kümes ünitelerine uzaklığının 25 metreden daha fazla olması.
- j) Tüm çıkış kapılarının yanmaz malzemeden ve kilitlenebilir olması.

Madde 11 - Acil Durum Ekipmanları

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen acil durum işlemlerinin yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Elektrik arızasını, asgari ve azami sıcaklıkları ve rutubeti uyarıcı görüntülü ve sesli bir alarm tarafından tüm çevre kontrol sistemlerinin otomatik olarak izlenmesi.
- b) Görüntülü ve sesli alarmın binaların dışından görülüp duyulabilmesi.
- c) Elektronik çağrı cihazı veya telefon ile diğer bir kontrol elemanına bağlantı olması.
- d) Alarm sistemi için bir hizmet sözleşmesinin olması.
- e) Tüm yemlikler, suluklar, havalandırma, ısıtma ve aydınlatma sistemlerinin ehliyetli kişiler tarafından kurulmuş olması ve bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapılması.
- f) Tüm yangın söndürücüler, alarm sistemleri ve diğer otomatik-mekanik ekipmanların ehliyetli kişiler tarafından kurulmuş olması ve bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapılması.
- g) Tüm otomatik ekipmanların günlük olarak kontrol edilmesi ve gerekirse tamir edilmesi.
- h) Çiftlikte yedek jeneratör/jeneratörler olması ve otomatik olarak çalışıp durması.
- i) Yedek jeneratörlerin tam yük altında haftada bir test edilmesi ve kayıtlarının tutulması.
- j) Yedek jeneratörler için bir hizmet sözleşmesinin olması.

Madde 12 - Hayvanların ve artıkların uzaklaştırılması

Sigorta edilecek kümes hayvanları ve işletmelerde aşağıda belirtilen temizlik ve dezenfeksiyon uygulamalarının yerine getirilmesi gereklidir:

- a) Araçların hayvanlar taşınmadan önce temizlenip dezenfekte edilmesi ve iyi durumda olması.
- b) Hayvanların yüklenmesi ve boşaltılması için iyi drene edilmiş yükleme alanı bulunması.
- c) Hayvanlar boşaltıldıktan sonra yenileri gelinceye kadar kümes ünitelerinin tam olarak temizlenip dezenfekte edilmesi.
- d) Tüm ambalajlar ve sızdırmaz konteynirlara depolanan artıkların düzenli olarak çiftlikten uzaklaştırılması.
- e) Atılacak hayvanların mikrop sızdırmaz konteynirlarda muhafaza edilmesi ve haftada bir uzaklaştırılması.

Madde 13 - Salmonella ve mycoplasma uygulamaları

Salmonella ve mycoplasma enfeksiyonlarının teminat kapsamına alınmasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Sigortalanacak damızlık kümes ve kuluçkahanelerde bulunan kanatlı hayvanlarda Salmonella ve Mycoplasma yönünden enfeksiyon bulunmadığını gösterir Tarım ve Köyişleri Bakanlığında ve/veya ana damızlıklardan alınacak sağlık belgesi gereklidir.
- b) Bu teminatın verilebilmesi, risk incelemeyi yapan eksper tarafından düzenlenen risk inceleme raporlarının değerlendirilmesi sonucuna bağlıdır.
- c) Salmonella ve Mycoplasma hastalıklarının kuluçkahaneden gelen yumurta veya civciv aracılığı ile bulaşması halinde tüm sorumluluk sigorta ettirene / sigortalı aittir.
- d) Sigorta teminatı Salmonella ve Mycoplasma hastalıklarının ortaya çıkması ile otomatik olarak durur. Sigortalı kümes hayvanları için verilecek yeni teminat, ancak çiftliğin eski sağlıklı haline getirilmesi, hijyenik şartların tam olması ve bu durumun Havuz tarafından yetkilendirilmiş veteriner hekimlerce görülerek onaylanması ile başlar.

e) Hasar halinde, ilaç tedavisi veya mecburi kesimin uygulanması, sürüye uygulanacak tahliller neticesinde sigorta ettiren / sigortalı ile sağlanacak anlaşma ile belirlenir. Bu süreçte yapılacak masraflar sigorta ettirene aittir.

f) Sigortalı sürünün kesim kararı, Havuz tarafından yetkilendirilmiş veteriner hekim, resmi veteriner hekim ve sigorta ettiren adına yetkili veteriner hekimlerin ortak görüşü doğrultusunda alınır.

g) Aksine bir hüküm bulunmadıkça, sigorta ettiren 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu ve ilgili yönetmelikleri gereğince ilgililer tarafından öngörülen tedbirleri almakla yükümlüdür.

Madde 14 - Devlet Destekli Kümes Hayvanları Hayat Sigortası Tarife ve Talimatları

Yukarıda belirtilen şartlara uygun kümes hayvanlarının sigortalanmasında aşağıdaki tabloda belirtilen prim oranları uygulanır.

Kategori (Yetiştirme Amacı)	Prim (%)
Broiler	1,95
Yumurta Tavuğu Civevi	2,75
Yumurta Tavuğu	3,50
Damızlık ve Ana Damızlık Civev	2,25
Damızlık ve Ana Damızlık Tavuk	3,25
Hindi	3,50
Devekuşu	7,50

Madde 15- Müşterek Sigorta

Sigorta sözleşmesi kapsamında meydana gelecek hasarların % 20'si sigorta ettirenin sorumluluğundadır.

Madde 16- Muafiyet Uygulaması

Hastalık ve diğer rizikoların nedeniyle aşağıdaki tabloda belirtilen süreler içinde meydana gelen zararların, kümes hayvanları kategorileri itibarıyla karşılık gelen muafiyet oranlarına tekabül eden tutarı aşan kısmı sigorta ettirene ödenir.

Kategori (Yetiştirme Amacı)	Muafiyet (%)	Hasar Süresi	
		Hastalık	Diğer (kaza, doğal afet v.b.)
Broiler	3,00	1 hafta	48 saat
Yumurta Tavuğu Civevi	3,00	2 hafta	48 saat
Yumurta Tavuğu	3,00	1 ay	48 saat
Damızlık ve Ana Damızlık Civev	3,00	2 hafta	48 saat
Damızlık ve Ana Damızlık Tavuk	3,00	1 ay	48 saat
Besi Hindisi (Dişi)	3,00	2 hafta	48 saat
Besi Hindisi (Erkek)	3,00	2 hafta	48 saat
Damızlık Hindi	3,00	2 hafta	48 saat
Devekuşu	5,00	3 hafta	72 saat

Madde 17 - İş bu tarife ve talimatlar, 02/02/2007 tarihinde yürürlüğe girer.

EK 16: DEVLET DESTEKLİ SU ÜRÜNLERİ SİGORTASI (Alabalık, Levrek, Çipura, Orkinos) TEKNİK ŞARTLAR, TARİFE VE TALİMATLAR

DEVLET DESTEKLİ SU ÜRÜNLERİ SİGORTASI (Alabalık, Levrek, Çipura, Orkinos) TEKNİK ŞARTLAR, TARİFE VE TALİMATLAR

5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 12 nci maddesine istinaden Bakanlar Kurulunca belirlenen kapsam dâhilinde, Çiftçi Kayıt Sistemine entegre edilmiş , Su Ürünleri Kayıt Sistemine (SKS) kayıtlı olan, deniz ve iç su tesislerinde yetiştirilen su ürünlerinden, risk inceleme ve değerlendirmesi sonucuna göre sigortaya kabul edilir. İş bu sigorta, aşağıdaki teknik şartlar, tarife ve talimatlar çerçevesinde geçerlidir.

Madde 1. Teminat Kapsamındaki Stok Gelişme Dönemi

Yumurta ve larva dönemindeki su ürünleri stokları teminat kapsamı dışında olup; teminat, Alabalıklarda 3 gr, Çipura ve Levreklerde 1 gr büyüklüğe ulaştıktan sonra başlar.

Madde 2. Su Ürünleri Yetiştiricilik Planı

Sigorta ettiren/Sigortalı, başvuru sırasında Su Ürünleri Yetiştiricilik Planını (Ek: 1) sigortacıya sunar.

Madde 3. Sigorta ettiren/Sigortalının Bildirim Yükümlülükleri

Sigorta ettiren/Sigortalı, sigorta süresi içerisinde,

- a) Bir sonraki ayın 7 inci günü sonuna kadar, her bir yetiştirme ünitesi için her ay sonları itibariyle gerçekleşmiş olan aylık stok bilgilerini (Ek: 2),
- b) Poliçe başlangıcından sonra ,her bir yetiştirme ünitesi için girişi takiben 24 saat içerisinde, tesise yapılacak su ürünleri stok girişlerini
- c) Kafes ağları için her on beş günde bir, kafes bağlantıları için her ay dalgıç kontrol raporunu, aksatmadan Havuzun merkez adresine faks ve sonrasında posta ile göndermekle yükümlüdür.

Madde 4. Prim ve Tazminatın Hesabında Esas Alınacak Birim Sigorta Bedeli

Prim ve tazminata esas birim sigorta bedeli, satış büyüklüğüne ulaşmış ürünün poliçede yazılı olan birim fiyatı ile poliçe ekinde belirtilen değerlendirme tablosundaki birim ağırlıklara karşılık gelen oranın çarpılması suretiyle bulunur.

Madde 5. Hijyen ve Bakım

Sigortalanacak su ürünleri, sigorta süresinin başlangıcında yaralanmamış, fiziki bakımdan kusursuz ve sağlıklı olmalıdır. Sigortalının su ürünleri yetiştiriciliğinde her zaman gereken ihtimamı göstermesi esastır.

Madde 6. Su Ürünleri Tesisinin Uygunluğu

Ürünlerin sigortalanabilmesi için; su ürünleri tesisindeki havuz, tank veya kafeslerin projeye uygun olarak yapılmış veya monte edilmiş ve uygunluğunun yetkililer tarafından onaylanmış ve belgelenmiş olması gerekir.

Madde 7. Değişiklik Onayı

Sigorta ettiren/Sigortalı, kendi iradesi dışında, harici bir sebepten ileri gelecek herhangi bir zarar olmadıkça, yetiştiricilik tesisini düzenli olarak çalıştıracak, kendi kontrolü altında bulunan ve işletmede mevcut koruyucu sistem ve uyarı donanımlarında sigortacının yazılı onayı olmadıkça hiçbir değişiklik yapmayacaktır. İşletmedeki koruyucu sistem ve uyarı donanımları her hafta düzenli bir şekilde kontrol edilecek ve durum kayda geçirilecektir.

Sigorta ettiren/Sigortalı, tesiste görevli teknik sorumlu müdür ile teknik personel değişikliklerini gecikmeksizin Havuzun Merkez adresine bildirir.

Madde 8. Yemleme Kayıtları

Sigortalı, her bir yetiştirme ünitesi için günlük yemleme kayıtlarını tutar ve bu kayıtlarda verilen yem cinsi ve miktarlarını ayrı ayrı gösterir.

Madde 9. En Yüksek Stoklama Yoğunluğu

Su ürünleri stoklama yoğunlukları aşağıda belirtilen değerleri aşamaz.

Alabalık (300 gr): 25 kg/m³

Çipura (300gr): 20 kg/m³

Levrek (300gr): 20 kg/m³

Orkinos: 5 kg/m³

Madde 10. Su ürünleri Yetiştiriciliğinde Aşağıdaki Hususların Sağlanması Zorunludur.

- Tesiste yetiştirilen türler için olması gereken su kalite ölçülerine uyulması,
- Akarsu ve pompalarla su sağlanan tesislerde her an çalışabilir durumda yedek pompa ve yedek jeneratörün bulundurulması,
- Akarsularla su sağlanan su ürünleri tesislerinde suya karışan kaba malzemeleri uzaklaştırmak için süzgeç vb. araçların kullanılması ve bunların günde en az bir kez temizlenmesi,
- Akarsulardan beslenen tesislerde tahliye kanalının inşa edilmiş olması,
- Deniz trafiği için uyarı ışıklarının ve fosforlu şamandıraların bulunması,
- Predatörlere karşı gerekli önlemlerin alınması,
- Kafes bağlantılarının imalatçı firmanın tavsiyelerine göre olması,

Madde 11. Prim Hesabı

Depo-geçici-prim, yetiştirme planında beyan edilen aylık ortalama sigorta bedeli ile prim fiyatının çarpılmasıyla hesaplanır. Poliçe bitiminde; yetiştirme süresi boyunca gerçekleşmiş olan aylık ortalama sigorta bedeli esas alınarak yapılan prim hesabına göre gerekli prim ayarlaması yapılır. Kesin prim tutarı, gerçekleşen aylık ürün stoku listeleri üzerinden hesaplanacak ortalama sigorta bedeline sigorta prim fiyatının uygulanması ile bulunur. Poliçe bitiminde sigortacı veya sigortalı için lehte veya aleyhte oluşacak prim farkı tahsil veya iade edilir. Aylık ürün stok listeleri gönderilmemiş ve poliçe iptal edilmemiş ise, sigortacı, prim hesabını yetiştirme planında beyan edilen en yüksek sigorta bedeli üzerinden yapar. Depo-geçici- prim hesabında yetiştirme planında beyan edilen aylık stok değerlerinin ortalaması esas alınır.

Madde 12. Su Ürünleri Sigortasında Prim Fiyatı, Muafiyet ve Müşterek Sigorta Uygulaması

Türü	Risk Kategorisi ve Prim Fiyatı (%)			Muafiyet (Toplam Sigorta Bedeli Üzerinden) (%)	Müşterek Sigorta (Hasar Miktarı Üzerinden) (%)
	1	2	3		
Levrek/Çipura	4,0	5,5	Sigortalanmaz	10	20
Alabalık	5,0	6,5	Sigortalanmaz	10	20

Türü	Prim Fiyatı (%)	Muafiyet (Toplam Sigorta Bedeli Üzerinden) (%)	Müşterek Sigorta (Hasar Miktarı Üzerinden) (%)
Orkinos	4,5	25	0

Madde 13. Hasar Olayı Süreleri

Teminat Kapsamındaki Riskler	Bir Hasar Olayının Süresi
Hastalıklar	45 gün
Diğer riskler	3 gün

Muafiyetler tanımlanan her bir hasar olayı süresi için ayrı ayrı uygulanır.

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Tekirdağ ili Gazioğlu Köyü'nde doğdu. İlkokul eğitimini Gazioğlu Köyü İlkokulu'nda, ortaokul ve lise eğitimini Tekirdağ Namık Kemal Lisesi'nde tamamladı. 1995 yılında Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü'nde başlamış olduğu üniversite eğitimini 1999 yılında başarı ile tamamlayarak "Ziraat Mühendisi" unvanını aldı.

2005 yılında Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini "Türkiye'de ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Risk Yönetimi ve Tarım Sigortalarının AB'ne Uyumu Açısından Değerlendirilmesi" konusunda sürdürdü ve 2007 yılında mezun oldu.

2005 yılında Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak başladığı görevini 2007 Ağustos ayından itibaren Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda sürdürmektedir.